PURCHASED FOR THE

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY

FROM THE

CANADA COUNCIL SPECIAL GRANT

FOR

ECONOMIC HISTORY

Digitized by the Internet Archive
in 2010 with funding from
University of Toronto

http://www.archive.org/details/merkwaardigeaanm00rocc

FRANCISCUS ROCCUS,

Regtsgeleerde en Raad in het Hooge Geregtshof tot Napels,

DESZELFS

MERKWAARDIGE AANMERKINGEN,

VERVAT IN TWEE TRACTAATEN,

Waar van het eene is handelende over

SCHEPEN en VRAGTGELDEREN,

en het andere over

ASSURANTIEN ofte VERZEKERINGEN,

MITSGADERS

EENIGE UYTGESOGTEN GEWYSDENS,

Uyt het Latyn en Italiaans,

ALS MEDE

Het Reglement der Assurantien en Haveryen van de Stad Hamburg,

Uyt het Hoogduyts vertaalt, en met verscheide Aanmerkingen en Annotatien opgeheldert door

Mr. JOHAN FEITAMA, Advocaat.

Met Privilegie der Ed. Gr. Mog. Heeren Staten van Holl. en Westvriesl.

Tot AMSTERDAM,
By FRANCOIS CHANGUION.
M. DCC. XXXVII.

F. B. Coninck Liefsting.

JX
4410
R7

LIBRARY
JUN 26 1967
UNIVERSITY OF TORONTO

PRIVILEGIE.

DE Staten van Holland en Weſtvriesland. Doen te weeten, Alzoo Ons te kennen is gegeeven by Mr. Johan Feitama, Advocaat en Burger tot Amſterdam, dat hy Suppliant genegen was, onder zyn naam te doen drukken en in 't ligt te geeven zyn werk, geintituleert Franciſcus Roccus. Regtsgeleerde en Raad in 't hooge Geregtshof tot Napels, deſſelfs merkwaardige Aanmerkingen, vervat in twee Tractaten, waar van het eene was handelende over Schepen en Vragtgelderen, en het andere over Aſſurantien ofte verzeekeringen, mitsgaders eenige uytgeſogte Gewyſdens uyt het Latyn en Italiaans, als mede het Reglement der aſſurantien en Haveryen van de Stad Hamburg, uyt het Hoogduyts vertaald, en met verſcheide Aanmerkingen en Annotatien opgeheldert door den Suppliant. En dewyl hy Suppliant het geheele voorgenoemde werk gaerne zelfs alleen en compleet in zoodaanig formaat, als hy Suppliant zoude goedvinden, zoude doen drukken en uytgeeven, edog niet zonder reden bedugt was, dat ſommige baatſugtige menſchen, na dat hy veel tyds en arbeids daar toe zoude hebben beſteed, en groote onkoſten tot het drukken van het zelve zoude hebben gedaan, zig mogten onderwinden het voorſz: werk in 't geheel of eenig gedeelte van het zelve, in hoedanig een formaat het ook zy, in Onſen Lande na te drukken, en alzo, by faute van naauwkeurige toezigt en opmerking, den luyſter van het zelve te beneemen: zoo vond hy Suppliant zig genoodzaakt, om zulks voor te komen, hem te addreſſeeren aan Ons, en gehoorzaamſt te verſoeken, dat wy uyt Onſe Souveraine magt en Authoriteit aan hem Suppliant geliefden te vergunnen, gelyk meermaalen in diergelyke gevallen gebeurde Ons conſent en Octroy, om het voorſz: werk in maniere als vooren gemelt, te mogen laaten drukken daar hy Suppliant het zoude goedvinden, voor den tyd van vyftien eerſtkomende Jaaren, zonder dat het, binnen dien tyd Onſe ingeſeetenen vry zoude ſtaan, het zelve werk in 't geheel of eenig gedeelte van dien na te drukken in hoedaanig formaat het ook zy, of elders nagedrukt, in Onſen Lande te brengen, uyt te geeven ofte te verkoopen, onder ſodaanige verbeurte, als wy zouden gelieven te ſtatueeren en te ordonneeren SOO IS 't dat wy de zaake ende het voorſz; verzoek overgemerkt hebbende ende genegen weſende ter bede van den Suppliant uyt Onſe regte wetenſchap Souveraine magt ende Authoriteit den ſelven Suppliant geconſenteert, geaccordeert en geoctroyeert hebben, conſenteeren, accordeeren en Octroyeeren hem by deſen dat hy geduurende den tyd van vyftien eerſt agter een volgende jaaren het voorſz: Werk genaamt Franciſcus Roccus in diervoegen als zulks by den Suppliant is verzogt, en hier vooren uytgedrukt ſtaat, binnen den voorſz: Onſen Lande alleen zal mogen drukken, doen drukken, uytgeeven en verkoopen, verbiedende daarom allen en eenigelyk het zelve werk in 't geheel of ten deele te drukken, naar te drukken, te doen naar drukken, te verhandelen of te verkoopen, ofte elders naargedrukt binnen denzelve Onſen Lande te brengen, uyt te geeven of te verhandelen, en verkoopen, op verbeurte van alle de naargedrukte, ingebragte, verhandelde ofte verkogte exemplaaren, ende een boete van drieduyſent guldens daar en boven te verbeuren, te appliceeren een derde part voor den Officier die de Calange doen zal, een derde part voor den Arme der plaatſe daar het Caſus voorvallen zal, ende het reſteerende derde part voor den Suppliant, ende dit telkens zo meenigmaal, als dezelve zullen werden agterhaalt: Alles in dien verſtande dat wy den Suppliant met deſen Onſen Octroye alleen willende gratificeeren tot verhoeding van zyne ſchaade door het nadrukken van het voorſz: Werk, daar door in geenigen deele verſtaan, den innehouden van dien te authoriſeeren of te advoueeren ende veel min het zelve onder Onſe protexie ende beſcherminge eenig meerder credit aanſien ofte reputatie te geeven, ne

maar

maar den Suppliant in cas daar inne iets-onbehoorlyks soude influeeren alle het zelve tot zynen laste zal gehouden weesen te verantwoorden, tot dien eynde wel expressely begeerende, dat by aldien hy desen Onsen Octroye voor het zelve Boek zal willen stellen, daar van geene geabrevieerde ofte gecontraheerde mentie zal mogen maaken, ne maar gehouden weesen, het zelve Octroy in 't geheel en sonder eenige omissie daar voor te drukken of te doen drukken, ende dat hy gehouden zal zyn, een exemplaar van het voorsz: Werk op groot Papier, gebonden en welgeconditioneert te brengen in de Biblioteecq van Onse Universiteit te Leyden, binnen den tyd van ses weeken na dat hy Suppliant het zelve Werk zal hebben beginnen uyttegeeven, op een Boete van seshondert guldens na expiratie der voorsz: ses weeken by den Suppliant te verbeuren ten behoeve van de Nederduytse Arme van de plaats alwaar den Suppliant woont, en voorts op pœne van met er daat versteeken te zyn van het effect van desen Octroye, dat ook den Suppliant schoon by het ingaan van dit Octroy een Exemplaar geleevert hebbende aan de voorsz: Onse Bibliotheecq by zo verre hy geduurende den tyd van dit Octroy het zelve Werk soude willen herdrukken, met eenige Observatien, noten, vermeerderingen veranderingen, correctien, of anders hoe genaamt, of ook in een ander formaat, gehouden zal zyn wederom een ander exemplaar van het zelve werk geconditioneert als vooren, te brengen in de voorsz; Biblioteecq, binnen den zelven tyd, en op de boeten en pœnaliteit als voorsz: Ende ten eynde den Suppliant desen Onsen Consente ende Octroye moge genieten als naar behooren; Lasten Wy alle ende een ygelyk dien het aangaan mag, dat zy den Suppliant van den inhouden van desen doen laaten ende gedoogen, rustelyk vreedelyk ende volkomentlyk genieten ende gebruyken, cesseerende alle belet ter contrarie. Gegeeven in den Hage onder Onsen Grooten Zegele hier aan doen hangen, op den agtentwintigsten Maart in 't Jaar Onses Heeren en Zaligmaakers duysent sevenhondert sevenendertig.

J. H: V. WASSENAER.

Ter ordonnantie van de Staten:

WILLEM BUYS.

Aan den Suppliant zyn nevens dit Octroy ter hand gestelt by extract Authenticq, haar Ed Gr. Mog. Resolutien van den 28 Juny 1715, en 30. April. 1728. ten eynde om zig daar na te reguleeren.

AAN

DE WELEDELE, GESTRENGE, GROOTACHTBAARE EN ACHTBAARE HEEREN,

DE HEEREN,

M^r. FERDINAND VAN COLLEN, *Heere van Gunterſteyn en Tienhoven*, &c.

Hooft-Officier;

M^r. JAN SIX, *Heere van Hillegom en Vromade*, &c.

GERRIT CORVER, *Heere van Velſen*, &c.

M^r. DANIEL HOOFT,

M^r. HENRICK BICKER,

Regeerende Burgermeeſteren,

M^r. DANIEL DE DIEU,

PIETER CALKOEN,

GILLIS VALCKENIER,

BONAVENTURA OETGENS VAN WAVEREN, *Heere van Waveren, Botshol en Ruyge Wilniſſe*, &c.

THEODORE ROGGE,

MATTHEUS ALEWYN,

JACOB VAN STRYEN,

HENDRIK NICOLAAS SAUTYN,

DANIEL JACOB DU PEYROU,

Regeerende Schepenen,

DIRK VAN DER MEER,

Mr. CORNELIS TRIP, *Vryheer van Oud en Nieuw Goudriaan, Langerak, &c.*

Mr. PIETER VAN DE POLL,

Assurantie Meesters,

LEONARD VAN HOESEN,

PIETER PELS, ANDRIESZ.

Mr. JOHAN ORTT, *Heere van Nyenrode, Breukelen, &c.*

PIETER VALCKENIER, *Vryheer van Asten en Ommel, &c.*

Mr. FERDINAND VAN COLLEN, FERDINANDSZ.

Commissarissen van Zeezaken,

DER STAD AMSTERDAM.

WELEDELE HEEREN;

Dewyl de Zeevaart en Koophandel met zeer veel regt als oorzaaken konnen aangemerkt werden,

den, waar door deze Stad van een kleyne tot een Wereld-ſtad is verheven geworden, *zoo mag nogtans met meer regt gezegt werden, dat deszelfs* Overheden, *naaſt God, de Fondamenten en Zuylen zyn, waar op zy ruſt, en door wiens dierbare beſcherming en welwyze regeering de Commercie tot op dezen huydigen dag nog bloeit. En nadien er voor ons niets aangenaamer en meer te waardeeren is als het gezag van die* Overheden, *de welken voorſtanders van de Commercie komen te zijn, alzoo is'er ook niets magtiger als de Commercie, om dat gezag te onderſteunen.*

't Is dan niet anders, Wel Edele Heeren, *als om aan* U *te geven een blijk van mijn diep ontzag, dat ik dit Boek aan uwe voeten nederleg, en, indien het my vry ſtaat te zeggen, om aan* U Wel Edelhedens *open te leggen een hart aangedaan van een tedere toegenegentheyt. Want wat voor gelegentheid kan my natuurlijker wyze ooyt beter gebeuren, als deze, om myne levendige en diepe erkentenis aan* U, Wel Edele Heeren, *te betuygen? Nademaal een Werk, het welke alleen bedoelt het welweezen van de Zeevaart en Koophandel, niet dan aangenaam kan wezen*

aan

aan een Overheyd , *wiens zorg en vermaak deze beyde komen te zyn, en die zig niet ontziet in alle gevallen deselve voor te staan tot welzyn van haare onderdaanen.*

De byzondere deugden van U Wel Edelhedens *durve niet ophalen , niettegenstaande by my zelve gevoel 't geweld 't welk ik my aandoe met die te verswygen ; edog het geene my komt te troosten, is , dat men iets zeldsaams aan 't hooft van dit myn Boek zal zien , namentlyk , een Opdragt zonder ydele loftuyting, maar Namen van Heeren die alle waare lof verdienen. Ik ben met diep ontzag*

Wel Edele, Geſtrenge, Groot-Achtbaare en Achtbaare HEEREN,

Uwer Wel Edelhedens zeer ootmoedige, zeer gehoorzaame en zeer getrouwe Dienaar

JOHAN FEITAMA.

VOORREDEN

AAN DEN

LEEZER.

DE redenen, die my hebben gemoveert en aangeſpoort, om dit Werk, tot nut en dienſt van den Koophandel en Zeevaart, uyt het Latyn en voor een gedeelte uyt het Italiaans in onze Nederduytſche Taal over te brengen, zyn eensdeels beſtaande in het Regt, de nuttigheid en billykheid, welken my, in 't doorlezen van het Latynſe Werk, te voorſchyn kwamen, en andersdeels in het getuigenis, 't welk den weledele en zeer geleerde H^r. en M^r. *Abraham Weſterveen*, eerſte Advocaat van de Ooſt-Indiſche Maatſchappye dezer Landen, daar van komt te geven in zyne Voorreden voor het gemelde Werk geplaatſt, en door hem in 't ligt gegeeven, alwaar hy, ſpreekende van de beide Tractaten, en de Gewysdens van den vermaarden *Roccus*, in 't ſlot van die Voorreden zegt, *dat hy in de zelven zoo bondig en*

 vol-

volmaakt verſcheide overheerlyken en dagelyks voorvallende zaken en queſtien in 't dagligt heeft geſtelt, dezelven zoo klaar en fraay heeft voorgedraagen, en zoo duidelyk en onderſcheidentlyk heeft geëxpliceert en uitgelegt, dat het zelve werk met regt gezegt mag worden een Korten Inhoud of Regiſter van alle Schryvers te zyn; om deze redenen dan voornamentlyk heb ik my verledigt, niet tot myn eigen maar het gemeene welwezen, dit Werk, aldus vertaalt, en met verſcheide Annotatien en Aanmerkingen opgeheldert, in het ligt te geven, als zynde naar myn geringe gedagten niet onnoodzakelyk voor die genen, de welken den Koophandel dryven, mitsgaders voor de zulken die hun Werk van de Aſſurantie en Zeevaart maken, en niet minder voor die perſoonen, de welken de zaken of verſchillen, daar over voorvallende, oordeelen en tragten te beſliſſen.

De Annotatien, welken ik daar heb bygevoegd, zyn eensdeels, om aan te toonen dat het voornoemde Werk in veele opzigten is conform met onze geuſeerde Zee-wetten en Au-

Autheuren die daar over geſchreven hebben, als daar zyn de Wisbuyſche Zee-regten, de Schips-regten van de oude Hanzee-ſteden, de Placaten van Keyſer Carel en Koning Philips, als mede Hugo de Groot, Taco van Glins, Quintyn Weytſen in zyn Tractaat van Haveryen, en anderen meer, en andersdeels, om te ſtrekken tot gemak en gerief van die genen; de welken de zaken voor de Regtbanken waarneemen. Wyders heb ik nodig geoordeelt tot gemaks halve de Gewysdens te nommeren van 1 tot 14, niettegenſtaande de zelven in het Latynſe werk anders zyn verdeeld, namentlyk, na de order der Gewysdens, waar uyt die zyn uytgeſogt, om daar door voor te komen de confuſie, die 'er zoude konnen ontſtaan in 't aanhalen van die Gewysdens; gelyk ik ook onnodig heb gemeent te wezen de Argumenten, voor de zelven geplaatſt, te vertalen, om dat die in de Summaria zyn vervat.

Belangende de Korte Inhoud van 't Tractaat van Aſſurantie, dezelve hebbe zoo veel bekort als eenigſints doenlyk was, om dat ik heb be-

 vonden

OP DE
MERKWAARDIGE AANMERKINGEN, enz.
VAN
FRANCISCUS ROCCUS,
Regtsgeleerde en Raad in het Hooge Geregtshof tot Napels;
Vertaalt, en met Aantekeningen verrykt,
door den zeer geleerden HEERE
Mr. JOHAN FEITAMA,
Regtsgeleerde.

ZO treed dan end'lyk in den dag
Het Werk van de Eer der Italjaanen,
De glorie der Napolitaanen;
Een Werk, dat Neêrland nimmer zag
In Duytsch herkleed, te voorscheyn koomen,
Zoo niet den wakk'ren FEITAMA,
Door iever zonder wedergâ,
't Vertolken zich had ondernoomen.

De braave ROCCUS, zoo berucht
By Letterhelden, Rechtsgeleerden,
Die nooit den Text der Wet vekeerden
En hem steeds laazen met veel vrucht,
Is nu door * Platters ook te kennen:
Heer FEITAMA, met hen begaan,
Leerd hen de moeyelyke Baan
Des Raadsheers ROCCUS langs te rennen.

Het

* Duitsche Klerken.

Het *Recht* van den *Verzekeraar*
En den *Verzekerden*; de *Vrachten*,
De *Lasten*, *Schattingen*, de *Pachten*,
De *Schadens* der *bedorven Waar'*,
De *Plicht der Schippers* hunner scheepen,
Van *Scheepsvolk*, *Loots*, en *Cargadoor*,
En al wat ooit de Zee verkoor'
Is in dit Werk beknopt begreepen.

Gy kunt uw Weetzucht nu verzaân;
Die, door gebrek van Taalgeleerdheid,
De Voedsteresse der verkeerdheid,
Geen toegang had tot ROCCUS blaân.
De nyv're FEITAMA, gedreeven
Door liefde tot de Koopvaardy
Van Nederland, doet Hem aan 't Y,
Met ongemeenen Zwier herleeven.

Hy geeft door zyn gedachten licht,
Daar ROCCUS duister scheynt te spreeken.
Hy poogt zyn Licht aan hem te ontsteeken,
En dringt, met onverdraaid gezicht,
Door de allerzwaardste Zaaken heenen.
Geef dan aan FEITAMA zyn Eer,
En dank zyn vlugge Fenixveêr,
Die u dit Puykstuk wou verleenen.

Maar

Maar gy, ô wakk're FEITAMA!
Vaar voort, vaar voort in uwen yver,
Die dus Vertaler wierd en Schryver.
Groei, groei in kennis vroeg en ſpâ.
Geef Neêrland meerder Boekjuweelen;
Zoo zweeve eerlang uw' braaven Naam,
Op Vleugels van den vluggen Faam,
Om u Onſterflyke Eer te teelen.

L. V. BROEK.

KORTE

KORTE INHOUD

Der volgende

MERKWAARDIGE

AANMERKINGEN,

vervat

IN HET TRACTAAT OVER

SCHEPEN en VRAGTGELDEREN.

HEt woord Navis *of Schip heeft zyn afkomst of derivatie* a Navigando *of Vaaren.* Num. 1

Schepen zyn nut en noodzakelyk voor 't Gemenebest. 2

Beschryving of Uytlegging van het woord Vragtgelderen. 3

Wat een Bevelhebber van een Schip of Schipper is te zeggen. 4

Een Minderjarige en een Slaaf of Onvrye kunnen tot Schipper werden aangestelt. 5

Een Schipper kan verkoren worden zo wel stilswygende als uytdrukkelyk. 6

Onder het woord van Schipper word niet alleen begrepen die geen die door den Reder is aangestelt, maar ook die geene, de welke van den aangestelde werd aangestelt. Num. 7

In welk geval de Scheepsgezellen een Schipper konnen kiezen. 8

Een Schipper kan een ander in zyn plaats substitueren of aanstellen, schoongenomen hem zulks is verboden. 9

Wanneer de Reders in 't aanstellen van een Schipper niet konnen overeenkomen, dan is de Verkiesing zonder effect. 10

Die heeft nogtans de voorrang die een bequaam Schipper heeft verkooren. 11

Maar als zy alle een bequaam Schipper hebben verkoren, zo stelt zig den Regter tusschen beyde. 12

Maar als den Regter hen met den anderen niet kan verdragen, zo blyft het Schip ondertusschen onbegeven, 13

Indien 'er twee Reders zyn, dewelke even gelyke deelen in een Schip hebben, zo verkiezen de zelve een Schipper by beurten jaarlyks naar haar welgevallen; maar indien zy ongelyke deelen hebben, zo verkiezen zy yder een Schipper naar mate van die tyd hun voor hun deel behorende. 14

Wat 'er vereyscht werd om een Schipper te konnen wezen. 15

Een Schipper geniet alle voorregten van een Krygsman. 16

Of een Schipper de magt heeft, iemand, op het Schip misdoende, gevangen te konnen zetten? 17

En wat regt indien de misdadige is een Geestelyke? 18

Indien

Indien een Schipper op het Schip heeft misdaan, kan hy van yder der medevaarende gevangen gezet worden. Num. 19

Wat een Stuurman is. 20

Door wie een Stuurmam werd verkooren. 21

Waar toe een Stuurman is gehouden. 22

Door wie een Boekhouder van 't Schip of Scheeps-ſchryver werd aangeſtelt. 23

Wat de zelve gehouden is te doen. 24

Wat geloof 'er aan de zelve Boekhouder is te ſlaan. 25

Door wie het Scheeps-volk werd aangeſtelt. 26

Een Schipper kan gedwongen worden om te vaaren. 27

En waarom? 28

Een Schip werd verbeurt verklaart, wanneer iemand getragt heeft het zelve de gemeene openbare Laſten te onttrekken. 29

Een Schipper werd vergeleken by Herbergiers en Stalhouders. 30

Herbergiers zyn verpligt huysveſting te geven. 31

Een Reder is verbonden uyt de verbintenis door den Schipper gemaakt. 32

Een Reder is aanſprakelyk voor een misſlag by den Schipper begaan. 33

En waarom? 36

Den Reder word niet bevryd door 't overleveren van den Schipper. Num. 37

Een Reder is aansprakelyk voor een misslag by de Scheepsgezellen begaan; maar niet gehouden uyt de verbintenissen door de zelven aangegaan. 34

En waarom? 35

Of en wanneer een Reder werd verbonden, indien de Schipper de bepalingen van een lastgeving (of de fines Mandati) *heeft te buyten gegaan.* 38. 49. 50.

Een Reder is niet aansprakelyk voor de misdaad van een Schipper, offchoon hy een algemeene lastgeving heeft. 39

En waarom? 40

Herbergiers zyn niet verbonden uyt de misdaad door haar knegts begaan. 41

Een Vader is niet gehouden uyt de begane misdaad van de Zoon, schoon de zelve in zyne tegenwoordigheyd is begaan. 42

Een Heer is niet aansprakelyk voor de begane misslag van zyn Slaaf, offchoon de zelve in zyne tegenwoordigheyd heeft misdaan. 43

Of een Reder is gehouden tot vergoeding van schaade door 't Scheepsvolk toegebragt? 44 *en* 45

Een Schipper, aangenomen voor een bepaalde reys, en daar tegens hebbende gedaan, is den Reder in niets gehouden. 46

Een Reder, verscheyde Schippers op een Schip eenvoudiglyk hebbende aangestelt, werd verondersteld, de zelven in ge-

gelyke volkome magt te hebben gestelt; daarom, indien een der zelven iets heeft verrigt, blyft den Reder daar voor verbonden. Num. 47

Een Reder, meer Schippers op een Schip hebbende aangestelt onder zekere mits, dat den een zonder den ander niets zoude mogen doen, is niet aansprakelyk uyt de verbintenis door een alleen begaan. 48

Een Schipper is gehouden de schade te vergoeden van Koopmans Goederen in 't Schip geladen en daar in bedorven. 50

Een Schip werdende verkogt met zyn toebehooren, daar onder is de Boot niet begrepen. 52

En waarom? 53 *en* 54

Een Schip verbeurt verklaart of verjaart zynde, daar onder werd de Boot niet gerekent. 55

En waarom? 56

Indien een Schipper eenige Goederen uyt zyn Schip heeft gelost, en de zelve geladen in de Boot, welke Boot zynde vergaan, zo zyn de Eygenaars van die Goederen, dewelke in 't Schip gebleven waren, gehouden mede op te brengen en te betalen tot vergoeding van de schade door de gene geleden, wiens Goederen in de Boot geladen waaren. 57

Geheel anders is 't gelegen, indien 't Schip is vergaan en de Boot behouden is gebleven. 58

Schepen moeten dikwils vernieuwt of hersteltwerden. 59

Een der Reders, indien hy binnen de vier maanden tot de Noodzakelyke Uytgaven aan een Schip te kosten gelegt,

niet mede heeft betaalt, verlieſt den eygendom van zyn portie ſcheeps. Num. 60

Wat 'er word vereyſcht opdat een reder is verbonden tot de wedergeving der Penningen door een ander aan den Schipper geleent tot herſtelling of vernieuwing van zyn Schip. 61

Of een Schipper zyn Reder verbind, wanneer hy bekend Geld ter leen op te nemen tot herſtelling van zyn Schip, en de Crediteur daar in bedriegt. 62

Of den Reder verbonden blyft, wanneer den Schipper de penningen, geleent tot herſtelling van het Schip, tot zyn eyge gebruyk heeft aangelegt? 63

Of een Vader en of een Heer zyn aanſprakelyk voor de verbinteniſſe aangegaan door een Zoon of een Slaaf, waarnemende de bediening van Schipper? 64

Een Schipper verbind zyn Reders ieder voor 't geheel. 65

En waarom? 66

Wanneer een Schipper zyn Reders ieder voor haar aandeel verbind. 67

Ieder uyt de Reders kan voor zyn gedeelte zyn goed verkoopen. 68

Een Schipper met iemand handelende verbind zig zelfs en zyne Reders voor 't geheel, en welke Handelaars het in haar keuze hebben, of zy tegen den Schipper of tegen den Reder in regten willen ageeren. 69 *en* 179

't Welk gedaan hebbende tegens den Reder zonder haar regt te bewaren (of te proteſteren) konnen daar na tegen

gen den Schipper in regten niet opkomen. Num. 71

Dog het Vonnis zynde geslagen tegens den Schipper, raakt evenwel den Reder offchoon hy niet gedagvaart is. 70

Den Reder heeft geen regt tegens die genen die met zyn Schipper hebben gehandelt maar wel tegens den Schipper zelfs. 72

Den Schipper gestorven of den Slaaf vervreemt zynde, die het Schip hadden bestiert, is den Reder voor haarlieder waarneming aansprakelyk. 73

Deze eysch of opsraak in regten werd zo wel gegeven aan de Erfgenamen als tegens de zelven. 74

De schultbekentenis van een Schipper word niet vernietigt door een nieuwe schultbekentenis of borgtogt van den Reder. 75

Ten zy de zelve uytdrukkelyk is vernieuwd. 76

Handelingen met een Schipper aangegaan, hebben parate executie of volkomen vervolg in regten, zo wel wegens uytgedrukte als stilzwygende zaken, in de zelven vervat. 77

Een Schipper is gehouden de schade te vergoeden het Schip overgekomen door al te groote of volle Inlading. 78

En zo wanneer zulk een Schip schipbreuk leyd, werd geoordeelt de zelve veroorzaakt te zyn door de overgroote Inlading. 79

Beesten ongemak op de reys krygende, zyn de Hoeders van de zelve voor de schade aansprakelyk. 80. *en* 81.

Een

Een Schipper mag zig zelfs betalen uyt de Vragtgelderen dat gunt 't welk hem zyn Reder schuldig is. Num. 82

Een Schipper kan gedwongen werden tot vergoeding van de schade den Reder door toedoen van den Schipper overgekomen. 83

Wanneer een Schipper verbonden is rekening te geven. 84

Een Schipper is niet gehouden rekening te geven, ten zy de zelven eerst zyn afgeloopen en vereffent. 85

Gelyk in alle waarnemingen. 86

Hoe en wanneer het den Reder vry staat een verkoren Schipper van zyn bediening te ontzetten. 87 *en* 88

Onkosten door den Schipper gedaan tot herstelling ofte vernieuwing van het Schip, moeten door de Reders betaalt werden. 89 *en* 91

Dog een ieder is gehouden voor zyn aandeel. 90

Het Boek van den Schipper moet geloof gegeven werden zo wel voor als tegen hem. 92

Indien een Reder met zyn Schip heeft gaan Zeeroven, en naderhand het zelve Schip heeft verkogt, zo is den Kooper gehouden de schade te vergoeden, door den Verkooper veroorzaakt. 93

Zeerovers werden met de Vyanden gelyk gestelt. 94

De Goederen van den Misdader blyven stilzwygende verbonden, volgens het Pausselyke Regt tot Voldoening van de beledigde Party. 95

Alwaar nogtans het contrarie werd bewezen. 96

Een

Een Schip door Zeeroovers verkogt, of den rechte Eygenaar het zelve kan vindiceren of hem toeëygenen van den Kooper zonder de prys weder te geven? Num. 97 *en* 98

Een Eygenaar, zyn Goederen hem ontstolen, willende de zelven hem toeëygenen of weder eysschen, hoe en wanneer gehouden is de waarde aan den Kooper te vergoeden. 99

Lasten of erkentenis behoefd men niet te geven wegens de Verkoop van een Schip. 100

Een Schip werd onder tilbare Goederen gerekent. 101 *en* 104

Wanneer een Schip door Concurrerende of evengelykstaande Crediteuren mede Reders door betaling werd vrygemaakt, of werd geconsigneert of in handen gestelt van een van die Crediteuren, is de vraag, of die Crediteur niet en is verpligt borg te stellen voor de wederomgeving van het Schip, en of het zelve moet werden verstaan als tilbaar of als ontilbaar? 102 *en* 103

Hoe en wanneer den Reder gehouden is tot vergoeding van de schade, indien de Goederen in 't Schip geladen zyn bedorven, of gestolen. 105. 106. 107 *en* 108

Scheepsvolk kan zig niet verbinden om altoos op een Schip te dienen. 109

Een Schipgezel zig hebbende verbonden op een Schip te dienen, indien de zelve nalatig is geweest tot 't volvoeren van de reys, zoo heeft de Schipper in zyn magt een ander Schipgezel tot zyne schade aan te nemen. 110

Indien over 't loon niet is geaccordeert, hoe veel alsdan aan 't Scheepsvolk moet betaalt werden. 111

Hoe en wanneer het volle loon aan 't Scheepsvolk moet betaalt

taalt werden, schoongenomen zy geen dienst op het Schip hebben gedaan. 112, 113. *en* 114

Indien de eetbaare Waaren op 't Schip komen te ontbreeken, zo zyn de Passagiers gehouden hunne eetbaare Waaren te verkoopen. 115

Een Schipper tot Napels hebbende belooft binnen een gestelde tyd tot Constantinopolen te zullen zeylen, is de vraag, of hy zyn belofte heeft volvoert, wanneer hy op de bestemde tyd is afgezeylt, dog daar niet is gekomen? 116 *en* 117

Een Schip, van zyn aangenome reys afgaande en iets anders hebbende gedaan, word gezegt meer reyzen te hebben gedaan. 118

Iemand voor Super-Carga op een Schip zynde aangestelt kan de dag tusschen de Reder en de Schipper vastgestelt om te vaaren, niet uytstellen nog veranderen. 119

Een Schipper kan van 't Scheepsvolk niet gedwongen worden om 't een of 't ander te doen. 120

Een Schipper aangenomen hebbende Koorn op een zekere plaats te brengen, en schoongenomen dat hy alle onverwagte toevallen op zig heeft genomen, word nogtans van zyn belofte bevryd, indien hy, door geweld hem van Hogerhand aangedaan, buyten zyn toedoen, het Koorn daar ter plaatze niet kan leveren. 121

De Scheepsgewoonte moet gevolgt worden, zo lang de zelve door geen wet word tegengesproken. 122 *en* 123

Indien een Schip aan twee persoonen is verhuurt, is de vraag, wie van beyde de voorrang heeft? 124 *en* 125

Een

Een Huurder van een Schip, wanneer hy het Schip weder kan verhuuren. Num. 126

Indien Reders over de vervragting van het Schip het niet konnen eens worden, zoo heeft die de voorrang, die de meeste Vragtgelderen kan maken. 127

Maar indien die gelyk staan, zoo word het aan 't oordeel van den Regter gelaten. 128

Een Schip kan niet werden vervragt, indien een van de Mede-Reders het zelve wil gebruyken. 129

De Souverain van de Plaats heeft de voorrang voor alle andere tot de Verhuuring. 130

Een Overigheyd staat het vry een Schip, aan een Particulier vervragt, op zyn eyge gezag voor 's Lands noodwendigheden te gebruyken. 131

Vragtgelderen niet zynde bedongen, moeten de zelven naar mate van andere werden gerekent. 132

Een Schip kan vervragt werden zoo wel door den Reder als door de Schipper. 133

Gelyk ook de Vragtgelderen door den Schipper konnen werden gestelt of bedongen. 134

Of Bodemerye geoorloft is? 136

De Renten daar van is een hondertste gedeelte volgens 't Roomse Regt. 137

Hoe de zelven hedendaags werden gerekent. 138

Om welke Renten te bedingen, vereyscht werd, dat den Crediteur zig zelve alle de gevaren onderwerpt, behalven die geenen, die door toedoen van den Overvoerder of Debiteur

biteur zyn veroorzaakt. Num. 135 *en* 139

Het Scheeps Boek by den Schryver of Boekhouder gehouden heeft volkomen geloof. 140

Een Scheeps Schryver, hoewel een getuyge, heeft volkomen geloof in zyn eyge zaak. 141

Een Verklaring door een Scheeps Schryver gegeven heeft volkomen geloof. 142

Een Scheeps Boekhouder moet geloost werden. 143

Een Schip uyt malkanderen gebroken en uyt de zelve Planken weder opgetimmert en hermaakt, is de vraag, of het het zelve Schip of een ander komt te wezen? 144

Een Schip uyt een anders Planken hermaakt of herstelt, is de vraag, of het zelve den Eygenaar van de Planken toebehoort. 145. 146. *en* 147

Of de volle Vragt verschuldigt is, indien een Schip, zyn reys hebbende begonnen, dog door een onverwagt toeval belet is geworden zyn reys te vervolgen. 148 *en* 150

Een Bevragter hoewel door een onverwagt toeval het Schip niet konnende gebruyken, is in de volle Vragtpenningen niet gehouden. 149

Een Schipper met volle Zeylen zeylende, zoo wanneer hy op een Droogte of Bank komt te vervallen, of hy in de schade is gehouden? 151. 152 *en* 153

Wanneer een Schipper, niettegenstaande het onweder, gaat varen, of die niet in de schade is gehouden? 154 *en* 155

Wanneer een Schipper in mooy weder niet en Vaart, en de ingelade Koopmans Goederen vervolgens komen te bederven, de zelve is gehouden de schade aan den Inlaader of Eyge-

Eygenaar te vergoeden. Num. 156

Een Schipper is tot vergoeding van de schade gehouden, wanneer de Koopmans Goederen, van 't eene Schip in 't andere werdende geladen, komen weg te raken. 157

En wanneer niet. 158

Wanneer de Muysen of Rotten de Koopmans Goederen doorknagen of bederven, en daar door schade aan de Eygenaars werd veroorzaakt, of in die gevalle den Schipper gehouden is de schade te vergoeden? 159 *en* 160

Wanneer een Schipper, zyn reys veranderende, niet gehouden is te vergoeden de schade aan Koopmans Goederen overgekomen. 161

Een Schipper is gehouden de schade te vergoeden, indien het Schip met 't Goed komt te vergaan door onkunde van het Scheepsvolk. 162

En waarom? 163

Den Reder nevens den Inlader zyn te gelyk gehouden te betalen tot herstelling van de schade aan 't Schip veroorzaakt, wanneer die is geschied om Schip en Goed te salveeren of te redden. 164

Wanneer een Schip komt te stranden en het zelve zoo wel als de ingeladen Goederen schade hebbende geleden, is de vraag, of de Eygenaars naar mate van haar gesalveerde Goederen niet en moeten contribueren of mede betaalen, en of de Vragtgelderen niet moeten werden betaalt? 165

Indien een Schip door een onverwagt toeval schade krygt is den Koopman niet gehouden te contribueren tot herstelling van die schade. 166

En waarom? 167

Wanneer een Schipper gehouden is de ſchade te vergoeden Koopmans Goederen overgekomen door toedoen van Menſchen op het Schip door den Schipper aangeſtelt. 168

Een Schipper geen Volk genoeg op het Schip hebbende aangenomen, en daar door ſchipbreuk lydende, is gehouden tot vergoeding van de ſchade, indien de Koopmans Goederen zyn vergaan of verongelukt. 169

Vragtgelderen werden gerekent onder de Civile Inkomſten. 170

En waarom? 171

Een Bezitter ter quader trouw geniet geen voordeel van de Inkomſten uyt 't Schip geſprooten. 172

En waarom? 173

Indien twee Schippers of Reders op een Schip zyn aangeſtelt, de eene namentlyk te land om Goederen in te kopen, en die in 't Schip te doen inladen, en de andere op 't Schip om zorg voor die ingelade Goederen te dragen, zoo kan die, dewelke op 't Schip het bewind voert, niet aangeſproken of gedwongen worden om rekening te geven, voor en aleer die te land zyn rekeningen heeft overgegeven. 174

Nogtans is 't tegendeel geoordeelt by 't Geregts-Hof van Genua. 175

Een Reder is aanſprakelyk voor de uytgaven tot gebruyk van 't Schip. 176

Een die de Leeftogt van het Scheepsvolk heeft gecrediteert, heeft præferentie. 177 *en* 239

En waarom? 243

Een Reder kan in regten ageren tegen die geene die met den

den Schipper gehandelt hebben zonder cessie van Actie te behoeven. Num. 173

Een Schipper ongeoorlofde of contrabande Goederen in zyn Schip ladende, en alle de ingeladene Goederen verbeurt werdende verklaart, is gehouden de schade te vergoeden. 180

Een Schipper ongeoorlofde Vlaggen gebruykende, en de Goederen daar door werdende aangehaalt of verbeurt verklaart, is tot Vergoeding van schade gehouden. 181 *en* 182

Wanneer de Contracten van bevragting zyn vernietigt. 183 *en* 184

Een Schipper eenige dagen wagtende met in de Haven te lopen, ondertusschen een onweder ontstaande, en de ingelade Goederen schade krygende, is de vraag, of de Schipper daar voor niet aansprakelyk is? 185 *en* 186

Een Schipper zyn Schip niet wel met touwen vastmakende en daar door schade komende, is aansprakelyk. 187

Een Schipper in oneenigheyd met het Volk, of een gedeelte van dien, levende, en de Koopluyden daar door schade aan haar Goederen wordende veroorzaakt, is tot vergoeding van de schade gehouden. 188

Hoe en wanneer een Schipper is gehouden tot vergoeding van de schade, indien de ingelade Goederen door de Regen bederven? 189

Een Schip door een Kaper of Zeerover genomen, is de vraag, of de Schipper is gehouden aan de Koopman te vergoeden de schade van de ingelade Goederen? 190

Een

Een Schip op de Kusten van de Ongelovigen met Goederen beladen zynde, en de zelve brengende of voerende naar de een of de andere Plaats van de Gelovigen, kan met geen regt voor prys verklaart worden. Num. 191

Een Schip een togt doende naar een vreemde Kust, dog geen Vyandelyke, vermag geen prys verklaart te worden. 192

Een Schip, twee duyzent Ankers houdende, bevragt zynde voor duyzent Scudi, moeten de zelve duyzent Scudi betaalt werden, schoon het Schip geen twee duyzent Ankers groot quam te wezen, om dat de handeling maar ziet op de Vragtpenningen en Legdagen. 193

Een Schip zynde bevragt en de Vragtpenningen zynde gerekent niet over het gantsche Schip, maar naar mate van de Ankers of Pakken, zoo moeten de Vragtpenningen betaalt worden voor zoo veel Ankers of Pakken als in het zelve zyn ingeladen. 194 *en* 200

Een Schip op Conditie van twee duyzent Ankers houdende, zynde bevragt voor duyzent guldens, zoo moet den Vervragter præsteren of gestand doen dat gunt dat het Schip minder houd, en indien het meer kan laden, is den Bevragter niet gehouden meer Vragtpenningen te geven. 195 *en* 196

Een Schip zynde bevragt om daar in zoo veel Ankers of Pakken te zullen inladen, en die niet ingeladen werdende, moeten evenwel de Vragtpenningen betaalt werden. 197

En maar een gedeelte van die Pakken in 't Schip geladen zynde, moet de gezette prys evenwel betaalt werden. 198

Een

Een Schip, zynde bevragt voor een zekere vastgestelde prys, zonder te zeggen van de grootte of de maat van 't zelve, zoo moeten de Vragtpenningen, schoongenomen op de ruymte van 't Schip niet is gelet, evenwel betaalt werden. Num. 199

Slaven in een Schip zynde geladen voor zoo veel Vragtgeld, en zommige van de zelve zynde gestorven alvoorens ter bestemde plaats te wezen aangekomen, moeten de Vragtpenningen voor de overledenen evenwel betaalt werden. 201

En waarom? 202

Een Verhuurder ontfangt de prys van het verhuurde, schoon hy 't zelve niet kan leveren door toedoen van den Huurder. 203

Indien 'er Vragt is bedongen om Slaaven naar zoo een plaats te voeren, en zommige van de zelve komende te sterven alvorens tot die gedestineerde plaats te wezen aangekomen, zoo zyn 'er geen Vragtpenningen verschuldigt voor de dode. 204

En waarom? 205

Wanneer men niet en weet of de Vragt is bedongen voor ingeladen of voor over te voeren Slaven, moet de Vragt betaalt worden voor de ingeladen, schoongenomen de zelve zyn gestorven alvorens ter bestemde plaats te arriveren. 206 *en* 207

Een zwangere Vrouw in een Schip zynde gegaan, en voor de Vragt hebbende geaccordeert, dog onderwegen in de Kraam zynde gekomen, is de vraag, of 'er Vragt voor 't Kind kan werden gevordert? 208 *en* 209

Een Vervragter wegens 't verliezen van zyn Schip of wegens zeker geval aan 't zelve gebeurende, kan geen Vragtpenningen eysschen wanneer hy de vervragting niet heeft

 konnen

konnen præsteren, ja zelfs indien de Vragtpenningen betaalt zyn, moeten wederom gegeven werden. Num. 210

Maar indien hy heeft begonnen de vervragting te præsteren, moeten de Vragtpenningen voldaan werden naar mate van de reys. 212

Een Schip beladen zynde en door schuld van den Bevragter aangehouden werdende, moeten de Vragtpenningen aan den Vervragter betaalt werden. 211 *en* 220

Een Schip schipbreuk lydende en de Goederen verloren werdende, nogtans eenige van de zelve geborgen werdende, moeten de Vragtpenningen naar mate van die geborgen Goederen betaalt werden. 213

Indien een Schipper de waarde van de verloorene Goederen aan den Koopman heeft betaalt, moet de zelve de Vragt betaalen. 214

Een Schipper voor een zekere vaste prys beloofst hebbende Titius in zyn Schip te zullen nemen en aan een zekere plaats te zullen uytzetten, is de vraag, of den Schipper moet bewyzen dat hy de zelve in zyn Schip heeft genomen, of dat het genoeg is dat de zelve in 't Schip is geweest en op die plaats uytgezet, om zoo zyn Vragtpenningen te krygen? Verders wat regt in levenlooze zaaken? waar in vierderley veronderstellingen zyn aan te merken. 215. 216. 217. 218. *en* 219

Iemand een Schipper last gevende, dat hy moet zeylen naar Livorno, en dat hem daar zullen ingegeven worden Gelderen om het Schip meê te laden, daar gekomen zynde, de Gelderen hem niet ingegeven wordende, en ledig moetende vertrekken, is den Lastgever gehouden de schade aan den Schip-

Schipper te vergoeden voor zoo veel hem daar aangelegen leyd. Num. 221

Maar indien de Schipper te Livorno andere Goederen van een ander heeft ingeladen en de zelve Vragtpenningen daar voor bedongen, is de eerste Lastgever niet gehouden. 222

Hoe en wanneer een Bevragter aan een Zeerover mag betalen de Huur van een Schip door de zelve Zeerover vervragt. 223. 224. *en* 225

't Vragtgeld moet betaalt werden by wyze van executie. 226

De betaling van het Vragtgeld, wanneer van het zelve blykt by een openbaar bewys, of by een Vragtbrief, of by een Register by den Scheepsschryver opgemaakt of daar van gehouden, kan door geen uytvlugten belet worden, nogtans moet den Schipper Borg stellen voor de betaling van 't gunt by den Regter geoordeelt mogt worden. eod. No. 226

Wanneer het Schip ter bestemder plaatse gekomen is word den Schipper zyn Vragtgeld binnen agt dagen betaalt. 227

Een Schipper behoefd de Goederen niet over te leveren zoo lang hem de Vragtpenningen niet en zyn voldaan. 228

Een Schipper de Goederen aan strandt, aan de wal of op een andere plaats ontfangende, is gehouden de zelven op dier-gelyke plaats weder te lossen. 229

En zoo de zelven op de gemelde plaats komen te verongelukken, te weten de Goederen door de Koopman op die plaats gebragt, is de Schipper voor de schade aansprakelyk, 230

En waarom? 231

Het volle Vragtgeld moet betaalt werden, schoon binnen de beloofde tyd het Schip op de bestemde plaats niet en is gekomen. 232

Indien 'er eenige Goederen tot ligting van het Schip over boort zyn gesmeten, moet de Vragt evenwel betaalt werden. 233

Een Schipper heeft voor de betaling van de Vragtgelderen stilzwygend verband op de ingelade Goederen met præferentie voor alle andere Crediteuren. 234

Den Schipper is geoorloft de ingeladen Goederen aan te houden tot dat hem zyn Vragtgeld is betaalt. 235 *en* 241

En waarom? 243

Gelyk het zelve ook geoorloft is aan een Verhuurder van een Pakhuys. 236 *en* 240

Het Scheepsvolk verkrygt voor hun loon een stilzwygend verband op alle de ingelade Goederen, met præferentie voor alle de Crediteuren van den Schipper, van welken het Scheepsvolk weder kan eysschen de Gelderen aan hun door hun Debiteur voldaan of betaalt. 237

Tot welkers bewys gevonden word een Vonnis van de Portugeesche Raad. 238

Aan welke Geldleenders præferentie word toegestaan voor alle Crediteuren? 242

Het Schip schipbreuk hebbende geleden, moet den Schipper of Stuurman aanstonts gaan naar den Regter van die plaats daar de schipbreuk is geschied, om de Getuygen voor de zelve over de geleden schipbreuk te doen ondervragen of examineren. 244

Schipbreuk word bewezen door twee of drie Getuygen. 245

Getuygen, wegens schipbreuk getuygende, verklaren ten vollen, schoongenomen de tegenparty op het horen van de zelven niet gedagvaart is geweest. 246

Schip-

Schipbreuk en word niet voor bewezen gehouden uyt de enkele Verklaring of Verzekering van den Schipper. Num. 247

Een Schipper en ſtaat niet vry in cas van ſchipbreuk, tot ligting van het Schip, Goederen over boort te werpen, ten zy hy van te vooren raad heeft beleyt met de Koopluyden, Paſſagiers en 't Scheepsvolk. 248

Wanneer het nodig is dat een Schip moet ontlaſt worden om het onweder, zoo is de vraag, van welke Goederen het dan ontlaſt mag worden, of welke over boort mogen geworpen worden. 249

Wanneer uyt een Schip, om het zelve van Schipbreuk te bevryden, Goederen zyn over boort geworpen, zoo moeten die Goederen, die in 't Schip behouden zyn gebleven, contribueren of mede betalen tot vergoeding van de ſchade aan die Koopluyden haar Goederen door de werping overgekomen. 250

En binnen wat tyd die Contributie moet geſchieden. 251

En welke Goederen in Contributie moeten komen. eod. N°. 250

Wanneer den Eygenaar van de geworpene Goederen, na dat hem zyn ſchade is vergoed, eenige van de zelve Goederen weder bekomt, is hy gehouden te reſtitueren naar mate hem betaalt is voor de ſchade van de geworpene Goederen. 252

Een Schip na de werping evenwel zynde vergaan, en ſommige Goederen daar uyt geſalveert of geborgen zynde, moeten die Goederen alle contribueren tot voordeel van alle de geintereſſeerde in het Schip. 253

Nogtans in wat gevallen de voornoemde Goederen van de Contributie werden bevryd en ontſlagen. 254 *en* 255

Een Schip, in de Haven leggende, in brand rakende, en een ander Schip daar naast leggende, voor 't Vuur zyude bevreest, het zelve komende te destrueren of omver te haalen, zoo zyn die Schepen in de zelve Haven leggende, en door die destructie of omverhaling van 't brandende Schip van 't Vuur werdende bevryd, gehouden naar mate te contribueren tot herstelling van het gedestrueerde Schip. Num. 256

Een Schip, om zig van 't gevaar te bevryden, een Touw van een ander Schip los hakkende, waar door dat Schip schipbreuk komt te leyden, is de vraag, of het zelve genoodzaakt is die schade te ver-goeden? 257 *en* 258

Een Schip door onweder aan een Koningryk landende, en de Goederen daaruyt gelost werdende, behoeft voor de zelven geen Tol betaalt te worden. 259 *en* 262

Zoo als dat by sommige Vonnissen komt te blyken. 263

Nog kan niet gezegt worden in een misslag te vervallen. 261

En waarom? 260

Eynde van den Inhoud.

FRAN-

FRANCISCUS ROCCUS,

Regtsgeleerde en Raad in het Hooge Geregts-Hof tot NAPELS,

DESSELFS

TRACTAAT

OVER

SCHEPEN EN VRAGTGELDEREN.

ART. I.

HEt woord *Navis* of Schip heeft zyn derivatie of afleyding van de uytwerkende oorzaak, dat is, *a Navigando*, of Vaaren, en der zelver gebruyk is zeer nut en nootzaakelyk voor een Gemeenebest, *L. 1. §. si is, qui navem, ff. de exerc. act.* voornamentlyk die Schepen, de welken dienen tot het dryven van den Koophandel, volgens het getuygenis van *Straccha de mercat. tit. de* N°. 1 2

de navibus, *N.* I. van dē welken wy in dit tegenwoordig Tractaat zullen ſpreeken.

ART. 2.

No. 3 Vragtgeld is eygentlyk een loon of een waarde, de welke aan een Schipper word belooft voor 't voeren van Goederen of Perſoonen in zyn Schip van den eene plaats naar den andere, *L. & ita, in princip.* §. 1. *ff. naut. caup. Stabul. L. fin.* §. *fin. ff. ad Leg. Rhod. de jactu. Johannis de Hevia in Labyrintho commercii navalis Lib.* 3. *cap.* 5. *N.* I.

ART. 3.

No. 4 Den Schipper is die geen, aan wien de zorg van het gantſche Schip is toevertrouwt of aanbevolen, *L.* 1. §. *magiſtrum navis*, *ff. de exerc. act. alwaar de Uytleggers over 't woord* Anchora, *of Anker, het noemen een Beſtiering door den Heer, Eygenaar of* Reder *gegeven*, onder wiens laſt en bevel het gantſche Schip, der zelver Goederen of Zaaken en het Scheepsvolk
5 komen te ſtaan, welke Schipper kan wezen een vrye of een onvrye perſoon of een minderjarige, *L.* 1. §. 1. *verſ. cujus autem*, *ff. de exerc. act.* en kunnen een
6 of twee Schippers aangeſtelt werden naar welgevalle van den Reder, welke aanſtelling zoo wel uytdruk-

drukkelyk als ſtilzwygende kan geſchieden, *gelyk komt te leeren Jo. de Hevia in Labyrintho commercii navalis, Lib. 3. cap. 4. N. 2.* En werd niet alleen begrepen die geen Schipper te zyn, de welke door den 7
Reder is aangeſtelt, maar ook die, de welke door den Schipper werd aangeſtelt, ſchoongenomen zulks den Reder heeft geweten of niet, den zoodanige de bediening van Schipper te hebben waargenomen, *volgens de L. 1. §. Magiſtrum autem accipimus, ff. de exerc. act. & in L. 1. §. & ſunt, ff. naut. caup. ſtab. & in L. procuratores, §. item, ff. de tribut. act.*

ART. 4.

Den Schipper door 't een of 't ander geval ontbrekende, (*a*) konnen de Schiplieden een Schipper aanſtellen en de zelve verkieſen, wanneer zy zyn ter plaatze alwaar den Reder geen Schipper kan benoemen, *volgens de leer van Greg. Lopez, L. 8. tit. 18. Par. 2. Num. 1. & 2. Jo. de Hevia in Labyrintho commercii navalis Lib. 3. cap. 4. Num. 2. in fine.* No. 8

ART.

(*a*) *Konnen de Schiplieden*, het zelve moet werde verſtaan, wanneer een Schip buyten 's Lands of op Zee zynde, den Schipper op 't zelve komt te ſterven of 't zelve verlaat en daar van afgaat, en zulks de Reders niet kan werde bekent gemaakt, of indien dat al konde geſchieden, de tyd zulks niet zoude toelaten om daar op te wagten, als dan konnen de Schiplieden ad interim, een ander Schipper aanſtellen om het bewind over 't Schip te voeren, ter tyd en wyle toe daar over door de Reders zal wezen gediſponeert.

Art. 5.

No.9. Een Schipper, door den Reder van 't Schip verkooren en benoemt, (*a*) vermag een ander tot Schipper in desselfs plaats aanteſtellen, of ſchoon hem zulks door den Reder van 't Schip is verboden, *volgens de L. 1. §. magiſtrum autem, ff. de exer. act. L. cui præcipua, de verb. Signif. Bart. in d. L. 1. eod. §. ubi Azo. Stracc. de mercatura in tit. de navibus, Num. 2. fol. 329. Marcus Antonius del Rio miſcellaneorum juris in tit. de exerc. act. L. 1. §. 5. Jo. de Hevia in Labyrintho commercii navalis, Lib. 3. cap. 4. N. 2. verſ. y el maeſtre.*

Art. 6.

No.10. Wanneer daar twee of meer Reders zyn van een Schip, de welken niet overeen konnen komen in 't verkieſen van een Schipper, en beyde yder een willen benoemen, of dat daar twee uyt de Reders zyn, de welken met den andere over een komen, om verſcheyde Schippers aan te ſtellen, zoo beletten zy malkanderen onderling, en geen van allen der zelver verkie-

(*a*) *Vermag een ander*, zulks is te verſtaan wanneer den Schipper buyten 's Lands komt ziek te worden of eenig ongemak te krygen, waar door hy buyten ſtaat werd geſtelt om de reys te vervolgen, als dan vermag hy een ander tot Schipper in zyn plaats aanteſtellen.

verkiesing kan effect sorteren ofte stant grypen, *zoo als komt te leren Jo. Andr. in reg. in re communi, de reg. jur. in 6. L. 26. & 27. §. 1. ff. de serv. præd. urb. Socc. in Cons. 58. N. 3. Lib. 4.* nogtans heeft 11
die de voorrang, de welke de bequaamste Schipper heeft verkooren, *volgens de L. non aliter, ff. de usu & habitat. Angel. in L. 1. Cod. qui testam. facere possunt, & ibi. Jason, Num. 14. Socc. d. Cons. 58. Num. 2. vers. circa secundum casum.* Edog wanneer zy bey- 12
de yder een bequaam persoon verkiesen, en wanneer zy met den anderen niet konnen over een komen, wie van beyde Schipper zal zyn, dan is het des Regters werk om zig tusschen beyde te stellen of het mogelyk was partyen met den andere te konnen verdraagen, *argum. L. si cujus, ff. de usufructu, Gloss. in L. si duobus, ff. quib. mod. usuffr. amitt. L. hujusmodi, in fine, ff. de Legatis. 1. Socc. d. cons. 58. vers. aut ambo.* Dog indien de zelve Regter niet te 13
weeg kan brengen, dat de Reders zig met den anderen konnen vinden, moet het Schip zolang stil en ledig Leggen, tot dat zy malkanderen zullen hebben verstaan, *volgens de text in d. L. si duobus, in fine, Socc. ibidem, & stracc. de mercat. in tit. de navib. part. 2. Num. 7.*

ART. 7.

Dog wanneer daar twee Reders zyn van een Schip, No. 14.

de welken egaale portien of gelyke deelen hebben; zoo verkiesen de zelven, by beurten, yder, (*a*) voor een Jaar, een Schipper; maar zoo de zelven ongelyke portien hebben, zoo stelt yder een Schipper aan, te rekenen voor die tyd, (*b*) als zyn deel is bedragende, *volgens de leer van Boer. decis* 1. *&* *Morque. de divisione bonor. part.* 1. *&* 5. *Num.* 78. *Jo. de Hevia in Labyrintho Commercii navalis*, *Lib.* 3. *cap.* 4. *num.*
15 3. Alwaar hy aanmerkt, dat, om Schipper te konne zyn, het zeer nootsakelyk is, een ervaare Zeeman te moeten weezen, geëxamineert door ymand de zeevaart kundig, en een inboorling van zoo een Koningkryk of staat voor welkers dienst hy vaart: nogtans kan een vreemdeling, by gebrek van inboorlingen, volgens de wetten van Spanjen ook tot Schipper aangestelt werden, mits stellende borg voor de goede regering en bestiering van 't Schip; nog een Schipper kan niet gesegd werden een gering persoon te zyn, gelyk zommigen gewild hebben, om ree-
16 den, dat hy voor een Krygsman werd gehouden, en daarom ook alle voorregten van een Krygsman geniet,

(*a*) *Voor een Jaar*, of voor een Voyagie.

(*b*) *Als zyn deel is bedragende*, 't zelve moet werden verstaan in dezer voegen, neemt eens twee Reders, de eene heeft een derde en d'andere twee derde parten in 't Schip, die geen de welke een derde Part heeft, kan een Schipper op het Schip aanstellen voor een Voyagie van vier maanden, zynde een derde deel van een Jaar, en den andere Reder de welke twee derde Parten heeft, kan een Schipper aanstellen voor een Voyagie van agt Maanden zynde twee derde van een Jaar.

geniet, *volgens de L. unica, ff. de bonor. possess. ex testamento, Jo: de Hevia Loco citato, Num.* 4. & 5.

Art. 8.

Een Schipper heeft de magt om die geenen, dewelken op zyn Schip misdoen, (*a*) gevangen te zetten, schoongenomen de midadigers geestelyke mogten zyn, ten eynde om de zelven de wettige Regter van de naast by gelegenste plaats, waar om trent de misdaat is begaan, of den Regter van die plaats, daar het Schip moet ontladen, (*b*) voor te stellen of over te leveren, om aldaar naar vereysch van zaken gestraft te worden: Daar en tegen ook wederom, indien den Schipper op het Schip misdoed, zoo kan een yder van de zeevarende hem gevangen zetten en overleveren aan zyn (*c*) Competente Regter, *volgens de leer van Greg. Lopez, Lib.* 26: *Gloss.* 4. *in fin. tit:* 8. *part.* 4. *Gomes Lib.* 3. *variar. resol. cap.* 9. *num.* 3.

N°.17
18
19

(*a*) *Gevange te zetten*, het zelve komt over een met het Placcaat van Koning Philips van den Jare 1563. op den tit. van Schip keuren en breucken Art. 2. en 't gunt daar over is geannoteerd door Taco van Glins.

(*b*) *Voor te stellen of over te leveren*, het zelve is conform met het 5. Art. van 't voornoemde Placcaat van Koning Philips en 't geannoteerde door Taco van Glins, als mede met het 25. Art. van 't Placcaat van Keyzer Carel van den Jare 1551. mitsgaders het 30. Art. van 't Scheepsregt der oude Hanzee steden van den Jare 1591.

(*c*) *Competente Regter*, hier mede stemt over een het 11. Art. van 't gemelde Placcaat van Keyzer Carel.

3. *Salze: in practica crim: cap.* 132. *Jo. de Hevia in Curia Philippica, par.* 3. §. 11. *N.* 6.

Art. 9.

N°.20. Op een Schip werdt ook aangestelt een Stuurman, de welke die geen is, die het Schip moet regeeren door 't stuuren, en de welke een grondige kennis en ervaarentheid moet hebben van de stuurkonst; de
21 zelve word verkoren (*a*) door den Schipper, (*b*) en
22 is aansprakelyk voor alle schade, de welke, door zyn schuld, onkunde of onagtsaamheyd in 't stuuren van het Schip, toekomt, ja zelfs voor de geringste schuld in het niet oeffenen van de uytterste oplettentheyd en agtsaamheyd, *gelyk getuygen Greg. Lopez, in Gloss.* 3. *Lib.* 1. *tit.* 24. *par.* 2. *vers. tamen, Jo. de Hevia in Labyrintho commercii navalis Lib.* 3.
23 *cap.* 4. *N.* 28. *per totum* 31. op een Schip werd ook vereyst een Schryver of boekhouder, de welke mede door den Schipper werd aangestelt en die gehouden
24 is zorg voor het scheepsboek te draagen, in het welke

(*a*) *Door den Schipper*, hier mede stemt over een het 16. Art. van 't Scheepsregt der oude Han zee steden bovengemeld.

(*b*) *En is aansprakelyk voor alle schade*, Volgens het 13. Art. van 't Placcaat van Keyzer Carel en het 6. Art. van 't Placcaat van Koning Philips, tit. van Schiplieden ende hare officien, is de zelve strafbaar, indien hy zig onder wind naar plaatzen te varen alwaar hy onbedreven is, Gelyk ook, volgens het 2. Art. van de Wisbuysche Zeeregten, zoo een Stuurman het ontfangene geld aan den Schipper moet wedergeven, en de helft van de bedongene loon maar trekken.

welke hy moet opſchryven en aantekenen de zee-
vaarende perſoonen, als mede alle de zaaken en
Koopmans goederen die in 't Schip werden gelaa-
den, en dat in diervoegen en order als de zelven in
't Schip zyn ontfangen; en deſſelfs bediening werd
in dezen openbaar genoemt: dog wat geloof men 25
aan den zoodanige moet geven, *is te vinden in* Rot.
Gen. decis. 174. *Num.* 1. *&* 16. *Jo. de Hevia in Laby-
rintho cemmercii navalis, Lib.* 3. *cap.* 4. *Num.* 44. *tot*
49. Vooral zyn op een Schip noodzakelyk de Schip-
lieden, onder welke naam begreepen worden alle de
genen die op het zelve dienſt doen en het tot vaaren
of zeylen gereedmaaken *te vinden in de L.* 1. *§. qui
ſunt igitur, ff. naut. caup. ſtabul. L.unica ff. de furtis ad-* 26
ver naut. en de zelven werden mede door den Schip-
per aangeſtelt *volgens de leer van Jo. de Hevia Loco ci-
tato. Num.* 32. dog waar van wy hier naa breeder
zullen ſpreken.

A R T. 10.

Een Schipper kan gedwonge werde om met zyn N°.27.
Schip te vaaren, en om de goederen, de Paſſagiers
en zeevaarende overtevoeren, mitsgaders gewoone-
lyke Reyzen te doen, en dat alles om redenen van 28
de gemeene nuttigheyt, die daar uyt voortvloeyt,
gelyk leeren Paris de puteo in tractatu de Syndic. in verb.

advo-

advocati, *N.* 23. *ſtracc. de mercat. in tit. de nautis*, *part.* 5. §. *queri poſſet.* en wel voornamentlyk om dat de Zeevaart tot groot voordeel van een gemeene beſt ſtrekt, *zoo als 'er gezeyd word in L.* 1. §. *ſi is*, *qui*
29 *navem*, *ff. de exercit. act.* 't welk zoo verre gaat, dat een Schip verbeurt verklaard werd wanneer men het zelve s'Lands dienſt heeft zoeken te onttrekken, *volgens de L.* 1. *Cod. de navib. non excus. L. jubemus*, *Cod. eod. tit.* en eyndelyk word daar nog een andere
30 reden gegeven, hier in beſtaande, om dat een Schipper of een Reder van een Schip word vergeleken by Herbergiers en ſtalhouders, de welken, hun huys
31 hebbende opengezet tot gerief en dienſt van een ander, kunnen gedwongen worden om hunnen gaſten ordentelyk te ontfangen, *gelyk geleerd word by Bart. in L.* 1. §. 1. *ff. naut. Caup. ſtab. in L. Licitatio*, *ff. de public. Bal. in auth. omnes peregrini*, *Nov.* 4. *Cod. comm. de Succ. Cyn. in L* 1. *Cod. de Epiſc. And. Ancher. cons.* 157. *& tex. in L. unic.* §. *ſi furt ff. adv. naut.*

ART. II.

N. 32 Een Reder is aanſpraakelyk voor het Contract of verbintenis by den Schipper gemaakt als mede voor
33 deſſelfs miſdaad, gelyk ook voor 't misbedryf door 't
34 Scheepsvolk op zee begaan en niet voor der zelver
35 handelingen of verbinteniſſen, om reeden, dat

het

het Scheepsvolk niet door den Reder (*a*), maar
door den Schipper werd aangeſtelt, *volgens de
L. 1. §. magiſtrum navis, & §. magiſtrum autem, ff.
de exerc. act.* want tuſſchen zig te verbinden of
te misdoen groot onderſcheyd komt te wezen: een
Reder werd nogtans verbonden uyt alle de hande-
lingen van een Schipper, *d, L. magiſtrum.* En is me-
de aanſprakelyk voor de quade trouw, ſchuld en
misdaad van het Scheepsvolk, gelyk uytdrukkelyk
geleerd word, *in d. L. debet exercitor, ff. naut. caup. Stab.*
Nog een andere reden kan daar by gevoegd worden, 36
te weten, gelykerwys dienſtbodens misdoende in die
bediening ofte waarneming, waar in de zelven door
den Heer van den huyze zyn aangeſtelt, zoo is de
zelve Heer aanſprakelyk voor de misdaad van de
dienſtboden, om dat het hem geimputeert of toe-
gerekent word, waarom hy geen beter huysgeno-
ten heeft verkoren, *volgens de L. 1. §. familiæ ff. de
public. & vectig. Abb. in cap. 1. de reſti. ſpoliat.* En in 37
diergelyke geval bevryd zig den Reder niet door 't
aanwyzen of overleveren van den Schipper of Schip-
lieden, neen, in genen deelen, om dat hy daar voor
is reſponſabel, als zynde Heer en Meeſter van het
Schip,

(*a*) *Maar door den Schipper*, volgens het 8. Art. van 't Placcaat van Koning Philips, tit. van Schippers en Kooplieden, is de Schipper voor 't misbedryf der Schiplieden aanſprakelyk binnen het Schip begaan, dog 't gunt buyten het Schip geſchied raakt den Schipper niet, ziet het geannoteerde van Taco van Glinz hier over.

Schip, dewyl het niet genoeg is den misdadige overteleveren; maar het ſtaat aan de keuſe van den geledeerde of beſchadigde, of hy tegens den Heer of deszelfs dienſtbodens in regten wil ageren; *te vinden in de L. unica ff. furt. ad Verſ. naut. caup. Stab. Bar. in d. §. familiæ, Afflict. dec. 81. N. 4.* Dog alle deze voorverhaalde zaken moeten verſtaan werden in die gevallen, wanneer de misdaden zyn bedreven binnen Scheepsboort, maar niet die buyten het Schip werde begaan, daar voor zyn de Reders niet aanſprakelyk, *L. debet, ff. naut. caup. Stab. & L. licet, §. poſſumus, ff. eod. Afflict. d. dec.* 82. *Num. 7. in fine.*

ART. 12.

N°.38 Indien een Schipper de bepalingen van zyn Laſt of Mandaat heeft te buyten gegaan, te weten, wanneer hy van zyn Reder alleen order heeft tot een bepaalde zaak, namentlyk, om met het Schip op Vragt te vaaren en niet om het zelve te verhuuren of vervragten, en nogtans het zelve heeft vervragt, is den Reder niet gehouden, als ook niet, wanneer den Schipper het Schip verhuurt om Paſſagiers of Reyſigers mede over te voeren in plaats van Koopmanſchappen, en alzoo zyn laſt te buyten gaat, is den Reder mede niet aanſprakelyk, *gelyk geleerd word in L. 1. §. igitur ff. de exerci. act.* alwaar een ander geval geſtelt

gestelt werd in deze woorden, *dog wanneer een Schipper expresselyk belast zynde om zyn Schip te vervragten tot het inladen of overvoeren van zekere Koopmanschappen, namentlyk, Gewassen, Hennip of diergelyke zaken, en hy het zelve heeft verhuurt tot het inladen van Marmer of andere stoffen; Zoo zeyt den Regtsgeleerde dat den Reder daar door niet word verbonden*, waar mede overeen stemt *tex. in c. Petrus Diaconus de homic. c. sicut de Simin. cap. constitutus in præsentia nostra de test.* Volgen nog *Paris de Puteo de judic. vers. substitutus, & in cap. an substituens, Stracc. de mercat. in tit. mandatum, num.* 25. *Felin. in cap. Petrus de homicid. Rom. Cons.* 74. en omtrent het geval in questie, *Afflict. dict. decis.* 82. alwaar den Schipper was bevolen dat hy niet zoude nemen de Goederen van Venetianen, nogtans heeft de zelve genomen zekere George, een Venetiaan zelve, met zyn Schip en Goederen, en offschoon den Reder by het Admiraliteyts-Hof wierd gecondemneert die schade te vergoeden, nogtans is dat Vonnis by hooger Geregts-Hof wederroepen en te niet gedaan.

ART. 13.

En dat nog verder gaat, dat is, dat een Reder No. 39
niet alleen niet is aansprakelyk uyt de misdaad van een Schipper, wanneer hy de bepalingen van zyn

Laſt heeft te buyten gegaan, maar zelfs wanneer dat hy een generaale algemeene Laſt komt te hebben, zoo is de zelve evenwel niet aanſprakelyk, en
40 waarom? om dat onder een generale Laſt (*a*) nooyt een misdaad werd begrepen *volgens de L. Creditor*, *§. Lutius*, *ff. mandati*, *Joannes de Anania conſ.* 2. *circa principium*, en andere overeenſtemmende gevallen werden gevonden by *Afflict. deciſ.* 305. *Urſill. ad af-*
41 *flict. deciſ.* 82. *Num.* 1. *in fine*, alwaar hy zegt, dat een Waart of Herbergier, wanneer zyn Knegt iemand komt te wonden, daar voor niet is aanſprakelyk, ja zelfs nog in koſten nog intereſſe gehouden; *En by*
42 *Joannes de Anania werd geleerd*, dat wanneer een Zoon of een Slaaf komt te misdoen in 't bywezen van zyn Vader of zyn Heer, de zelve Vader of Heer niet zyn verbonden uyt de misdaad van henlieden.
43 *En by Urſill. Num.* 3. *word gevonden*, dat een Heer niet is aanſprakelyk voor de ſchade die zyn Huysgezin zoude mogen hebben veroorzaakt door het huys in brand te ſteken, *volgens 't getuygenis van Afflict.*

(*a*) *Noyt een misdaad*, 't zelve moet werden verſtaan van lyfſtraffelyke zaken, want anderſints is den Reeder, wanneer hy een generale laſt of order aan den Schipper heeft gegeven, aanſprakelyk voor al het gunt door den Schipper werd verrigt, uytgenomen, zoo als is gezegt, in lyfſtraffelyke zaken, waar voor den Schipper zelfs moet verantwoorden, en de ſtraf ondergaan, gelyk ook het zelve plaats heeft omtrent het Scheepsvolk, die voor de begane misdaden de ſtraf onderhevig zyn, volgens 't Placcaat van Koning Philips, tit. van Schiplieden en haar Officien, art. 2. en Placcaat van Keyzer Karel art. 23. 24 25. en 26.

flict. decis. 57. *Dec. cons.* 98, *idem Afflict. in const. regni si damna clandestina in princ. Vrsill. d. decis.* 82. *N.* 3.

Art. 14.

Wyders is een Reder niet aansprakelyk, wanneer No. 44
het Scheepsvolk iemand schaade heeft toegebragt tegens zyn uytgedrukt Verbod aan, *volgens het getuygenis van Amatus in additione ad Rotam Anconitanam, dec.* 8. *num.* 68. *Franciscus Stefanus, decis. aquens.* 72. *in fine. Ricc. in addit. ad Afflict. decis.* 72. *in fine.* Dog 45
wanneer den Reder zulks uytdrukkelyk niet had verboden, zoude de zelve aansprakelyk wezen voor de misdryven, quade trouw, en schuld van het Scheepsvolk, gelyk wy boven hebben gezegt; want uyt de verbintenisse van de Schiplieden werd den Reder niet verbonden, 't welk nogtans geheel anders is omtrent de misdryven, aangezien den Reder moet zorge dragen en belasten, dat het Scheepsvolk geen onordentelykheden op het Schip pleegt, *te vinden in de L.* 1. §. *magistrum navis, ff. de exerc. act. ubi Bald. afflict. d. decis.* 82. *Num.* 9.

Art. 15.

Verder mede is een Reder niet aansprakelyk wan- No. 46

 neer

neer een Schipper aangestelt zynde voor een zekere Reys, om naar die of die plaats naar toe te zeylen, en een gantsche andere route of cours heeft genomen, en zoo aan zyn order niet voldaan, *gelyk aangetoont word uyt de L. 1. §. igitur præpositio, ff. de exerci. act. afflict. d. decis. 82. N. 9. Stracc. de mercat. in tit. mand. num. 15. Joannes de Hevia in Labyrintho commercii navalis, cap. 4. N. 19. in fin.*

ART. 16.

Ne. 47 Eyndelyk nog, wanneer een Reder verscheyde Schippers op een en 't zelve Schip eenvoudiglyk, zonder hunne bedieningen te verdeelen, hebbende aangestelt, word de zelve verstaan aan hun een gelyke volkome magt over 't gantsche Schip te hebben gegeven, zodanig, dat den Reder voor al het gunt, 't welk door een van hun gedaan ofte gehandelt is, aansprakelyk komt te wezen; Edog wanneer de zelven zyn aangestelt tot deze of die waarneming, te weten, dat den eene het Schip zoude vervragten, en de andere de Vragt-penningen ontfangen, zoo is den Reder verbonden voor
48 yders waarneming; maar indien hy hun heeft belast, dat den eene Schipper zonder den andere niets zoude doen of waarnemen, zoo is den Reder niet verbonden uyt de handelingen van een alleen, *volgens*

gens de L. 1. *§. si plures sint magistri, ff. de exer. act. ubi Bart. Ursill. ad afflict. dec.* 82. *N.* 6. En zoo is het ook gelegen daar meer Voogden of Curateuren zyn aangestelt, *L. fon. Cod. de author. L. consilio, §. quæritur, de curator. furios.* en zoo is het ook in alle Handwerken, *L. jure provisum est, Cod. de fabri. Lib.* 11.

ART. 17.

Dog niettegenstaande alle dezen gevallen, wanneer een Schipper de bepalingen van zyn Last heeft te buyten gegaan, en direct tegens de order van den Reder alles heeft gedaan, ja zelfs misdreven, en zulks ter kennisse van den Reder is gekomen, en het zelve heeft voor goed gekeurt, is den Reder voor al dat geene aansprakelyk, 't gunt door den Schipper zoude mogen wezen verrigt, *volgens de L.* 1. *§. ait. prætor, & §. quod ergo adjicitur, ff. de vi & vi armata, afflict. d. decis.* 82. *Num.* 7. *Ursill. ibi, num.* 8. *Paris de Puteo de Syndicatu, in verbo familiæ, fol.* 47. En te vinden *by Boer. dec.* 46. N°. 49.

ART. 18.

Wyders is een Reder verbonden, wanneer een N°. 50.
Schip-

Schipper met zyn Schip heeft gaan kaapen, om redenen, dat de zelve (Schipper namentlyk) altoos veronderstelt werd op zyn Schip aangestelt te zyn om met het zelve niet ter Kaap te vaaren, en daarom, wanneer hy in dat geval heeft misdaan, is den Reder aansprakelyk, schoongenomen den Schipper de bepalingen van zyn Last heeft te buyten gegaan, of niet, *volgens de L.* 1. §. *familiæ, ff. de publican, ubi Bart. notat Ursill. ad afflict. decis.* 82. *Num.* 4. *vers. & ad doctrinam, Bart. & Num.* 6. *vers. hoc ideo esse, & Afflict. d. decis.* 82. *Num.* 8.

Art. 19.

N°. 51. Wanneer Koopmans Goederen in een Schip geladen, daar in nat geworden en bedorven of verergert, ter plaatse van hare ontlading zyn gebragt, (*a*) is den Schipper daar voor aansprakelyk, om dat hy de zelven welgeconditioneert belooft heeft over te leveren, zo als hy de zelven volgens Cognoscement had ontfangen en ingeladen, te vinden by *Stracc. de mercat. tit. de navib. pag.* 2. *Num.* 11. *in fine.* en voornamentlyk wanneer de bederving is veroor-

(*a*) *Is den Schipper daar voor aansprakelyk*, hier mede stemt over een het reets aangehaalde 8. art. van 't Placcaat van Koning Philips tit. van Schippers en Kooplieden, als mede het 43 art van 't Placcaat van Keyser Karel. H. de Groot. H. R. 3. b. 20. d. Num. 9. en 10.

veroorzaakt uyt hoofde dat den Schipper het Schip, de herſtelling nodig hebbende, (*b*) niet behoorlyk heeft laaten Calefaaten, garnieren, herſtellen of verſien, het welk klaar te bewyzen is, wanneer een Schip, op die tyd, dat het is vertrokken, of dat het ter beſtemde plaatſe is gearriveert, de hermaking of verſtelling nodig had; want het zelve werd veronderſtelt al in die tuſſchen tyd toen het Zeylde de hermaking nodig gehad te hebben, *volgens het zeggen van Signor. conſ.* 195. de welke daar toe aanhaalt de *L. penult. Cod. de apochis publicis. L. ſicut, §. ſupervacuum, ff. quib. mod. pignus vel hypotheca ſolvitur Stracc. loco citato, Num.* 11.

Art. 20.

Een Schip met zyn toebehooren zynde gekogt, N°. 52.
daar onder werd de Boot niet gerekent, ten zy het zelve uytdrukkelyk is geconditioneerd; want een 53
Boot werd onder het toebehooren van een Schip niet getelt, omdat een Boot op zig zelfs beſtaat, dewyl de zelve is een zeker kleyn vaartuyg, *L. fin. ff. de* 54
fundo inſtructo, L. ſchapham ff. de evictionib. L. Marcellus, §. armamenta ff. de reivind. Bald. in L. cum proponas, Cod. de

(*b*) *Niet behoorlyk heeft doen Calefaaten*, zulks is conform met het Placcaat van Keyſer Karel Art. 42. als mede met het Placcaat van Koning Philips tit. van Schippers en Kooplieden, Art. 6.

55 *de nautico fœnore*, *N. 6.* 't welk zoo verre gaat, dat wanneer een Schip is verbeurt verklaart of verjaart, de Boot, als daar van afgescheyden zynde, niet kan
56 werde verklaart verbeurt of verjaard te zyn, daar en boven ook, omdat in delicten of straffen altoos naar de zagste kant werd geprocedeerd, *te vinden by Bertach. de Gabellis*, *par.* 12. *Num.* 17. *Stracc. de mercat. in tit. de navib. part.* 1. *Num.* 21.

ART. 21.

N°. 57 Wanneer een (*a*) Boot, in de welke eenige Goederen

(*a*) *Boot*, daar onder moet niet alleen werden verstaen een Boot, maar alle andere Vaartuygen daar goederen in werden geladen om 't Schip te doen reyzen, en daar door het zelve binnen de Haven of aan een Stadt te doen komen, gelyk 'er veel Havens zyn daar een volladen Schip niet binnen kan zeylen, neemt maer eens het Pampus voor onze Stad, waer over de te diepgaande Schepen niet konnen komen ten zy eerst eenige goederen uit de zelven werden gelost in andere Schepen, om zo voor de Stadt te kunnen komen, nu in diergelyk geval, wil onze Schryver zeggen, zulks plaats te hebben, en hy bevestigt het met een zeer aenmerkelyke Wet, namentlyk de L. 4. Navis, ff. ad Leg. Rhod. de jactu, waer van de woorden in substantie desen zyn, wanneer eenige goederen uit een vollade Schip in een Boot of ander klein Vaartuig zyn overgeladen, om het Schip daardoor te doen reyzen of ligten, dewyl het zoo beladen zynde de Rivier of de Haven niet konde op of in zeylen, op dat het geen gevaar zoude loopen van buyten de River te vergaen, en zodanige Boot in de mont van de Haven of in de Haven zelfs komt te vergaan, zoo moeten de goederen van die gene contribueren die in 't Schip behouden zyn gebleven tot vergoeding van de schade die gener haar goederen overgekomen die in de Boot verongelukt zyn, even al eens als of die goederen geworpen waren; in tegendeel nogtans, indien de Boot behouden blyft en het Schip komt te vergaen, zoo behoeven de goederen in de Boot geladen niet te contribueren.

Wanneer de Boot komt te vergaen zoo moeten de goederen in 't Schip geladen contribueren als haverye grosse, hier mede stemt over een Mr. Quintyn. Weyt-

deren geladen waren om het Schip te doen ligten of te reyzen, komt te verongelukken; zoo moeten de Goederen, dewelken in 't Schip behouden gebleven zyn, contribueeren of mede betalen tot vergoeding van de schade, dewelke die gene komen te leyden wiens goederen in de Boot geladen waren, even en in alle schyn als of de Goederen waren geworpen. dog zoo wanneer de Boot met de ingelade Goede- 58
deren behouden komt aan te landen, en het Schip vergaat, zoo zyn die Goederen, die in de Boot geladen waren, niet gehouden te Contribueeren tot vergoeding van de schade, de welke die genen komen te ondergaan, wiens Goederen in het Schip geladen vergaan zyn, *volgens de L. Navis* 4. *ff. ad Leg. Rhod. de jactu*, en van deze Wet zyn de Koopluyden niet onkundig, gelyk komt aan te merken *Stracc. tit. de Navib. Part.* 2. *Num.* 19.

ART.

Weytsen, in zyn tract. van haveryen §. 30. vers. *voorts zoo is de vrage*, Placcaat van Koning Philips tit. van Schipbrekinge Art. 10. Wisbuys zeeregten Art. 55. en 56.

Maer wanneer de Boot behouden blyft en 't Schip komt te vergaen, als dan behoeven de goederen, in de Boot behouden overgebragt, niet te contribueeren; de reden daer van is, dewyl de goederen in 't Schip verongelukt geen oorzaek zyn dat de goederen in de Boot behouden zyn overgekomen; maar in tegendeel, dewyl de goederen in de Boot zyn geladen om de overige goederen, in 't Schip gebleven, daar door te behouden, dierhalven de zelven in geen haverye konnen komen, Peck. op de bovenstaende aengehaelde L 4. ad Leg. Rhod. en Vinn. ad Peck. in L. 2. ff. eod. tit. hier mede stemt over een de ordonnantie van Hamburg tit. 22. Art. 11. en 12.

Art. 22.

N°. 59 't Is nodig dat een Schip dikwils nagezien of ver-
stelt word, zeyd *de L. Fin. ff. de exerc. act.* waar uyt
volgt, dat indien een van de Reders nalatig is om
het Schip te laten herstellen, en den andere Reder
het zelve laat doen, zoo is de nalatige gehouden,
binnen vier maanden, aan den andere te restitueren
of wederom te geven met den interest die gelderen,
die hy voor zyn portie tot de herstelling heeft be-
60 steedt, andersints (*a*) verlieft hy den eygendom van
zyn gedeelte, 't welk hy in het Schip komt te hebben,
*L. si fratres, § idem respondit, ff. pro socio, L. si, ut pro-
ponis, Cod. de ædif. priv.* 't welk zeer byzonder aan-
merkt *Aret. in §. sequens, Num.* 13. *Inst. de act. ubi jas.
N.* 48. *idem jas. in resp. L. quo minus ff. de flumin. N.*
112. *Marsil. singul.* 359. *Cepol. de servit. urban. prædior.
tit. de refectione, Num.* 39 *Stracc. de mercat. in tit. de na-
vib.*

(*a*) *Verlieft hy den eygendom*, dat is, wanneer de nalatige Reder niet en betaelt de onkosten van die herstelling voor zyn portie, kan als dan den andere Reder, die het Schip heeft laten herstellen, die portie van den nalatige hem toeëygenen, om daer uyt vergoeding van de onkosten te krygen, mits restituerende de meerder waerde van die portie, als de onkosten bedragen, aen den nalatige Reder; even zo als de Magistraat van een Stadt kan ordonneren aan een eygenaar van een Bouwvallig Huys om het zelve te repareren en in goede staat te laten brengen, op dat 'er geen ongeluk door zoude gebeuren, en zoo een eygenaar nalatig zynde om het zelve te willen doen, als dan kan de Magistraet zoo een Huys laten repareren, en indien dan de eygenaar, binnen een zekere tyd daar toe gestelt wordende, die onkosten niet wil restitueren, als dan verlieft hy zyn eygendom, en de Stadt word eygenaar van het zelve Huys.

vib. part. 2. *Nam.* 8. volgt nog wyders *Rot Gen. decis.* 170. *in fine.*

A R T. 23.

Een Reder blyft altoos aansprakelyk tot vergoeding van de penningen door iemand aan den Schipper geleend tot vermaking van het Schip, tot het koopen van eenige Goederen noodzakelyk voor de Zeevarende, als mede tot betaling van de loon of Maandgelden aan het Scheepsvolk, of tot het uytrusten en in staat stellen van het Schip, *volgens de L.* 1. §. *cum autem. ff. de exerc. act. L. fin. eod. tit.* Nogtans worden vier zaken vereyscht om een Reder voor het bovenstaande te verbinden; voor eerst, dat het waar is dat het Geld tot de herstelling van het Schip is besteed, niet tegenstaande de Crediteur niet is gehouden daar zorg voor te dragen dat het Geld ten dien eynde werd aangelegt; ten tweede dat den Geldleender weet dat de Schipper daar toe is aangestelt of gemagtigt; ten derde dat hy niet meer leend als tot de herstelling van het Schip of tot de voorverhaalde zaken nodig is; ten vierde dat het Schip daar ter plaatse kan vermaakt of de Goederen aldaar bekomen konnen werden, alwaar de leening is geschied, *alzoo word het geleerd in de L. fin. ff. de exerc. act. & in L. macedoniani, Cod. ad Maced. Bartol in L. civi-* N°. 61

 tas

tas 51. *ff. si certum petatur*, *jas. in* §. *actionum*, *Num.* 40. & 48. *inst. de action.* en, omtrent de zelve stof, te vinden by *Joannes de Hevia in Labyrintho Commercii Navalis*, *cap.* 4. *Num.* 17.

Art. 24.

N°. 62. Merkt nogtans hier omtrent aan, dat, indien een Schipper zyn Crediteur bedriegd in 't opnemen van het Geld tot de voorverhaalde herstelling, of in de prys der gekogte Goederen, de schade daar van komt tot laste van den Eygenaar en den reder, en niet tot laste van den Crediteur, *L.* 1. §. *non autem*, *in fin. vers. sed etsi in pretiis*, *ff. de exerc. act.* het zelve heeft ook plaats, wanneer een Schipper van een ander Geld ter leen heeft genomen, om daar mede te betalen die geen, die hem eerst het Geld had geleent tot verstelling van zyn Schip, daar voor blyft den Reder ook aansprakelyk, dewyl den nieuwe Crediteur werd aangemerkt, het zelve Geld ook te hebben gegeven tot herstelling van het Schip, *volgens de d. L.* 1. §. *non autem*, *in fine vers. sed si ab alio*, *L. fin. eod. tit. L.* 1. *de accep. L. si pupil*, §. 1. *ff. de negot. gest. L. si Julianus*, §. *penult. ad Maced.*

63 Het zelve werd ook bevestigd, wanneer een Schipper de voornoemde geleende Gelderen tot zyn gebruyk heeft aangelegt en besteed; want tegens den Reder

Reder kan men zyn actie instituëren, indien de Schipper op die voorwaarde het Geld ter leen heeft opgenomen, namentlyk, dat hy het zelve tot gebruyk van het Schip zoude besteden, en, in plaatse van dat, het ergens anders toe heeft aangelegt; den Eygenaar of Reder is nogtans aansprakelyk, want hy heeft het zig te wyten, dat hy zodanig een op zyn Schip heeft aangestelt, gelyk zegt, *de d. L.* 1. §. *non autem verf. unde quærit Ofil. ubi Gl. in verf. talem, adducit concordantes, & sequitur, Jo. de Hevia in labyrintho Commercii Navalis, Cap.* 4. *N.* 27. *in fine.*

ART. 25.

Indien een Zoon of een Slaaf voor Schipper op een Schip komt te vaaren, en men met diergelyke Schipper komt te handelen, zoo is de vraag, hoedanig de Vader of den Heer daar door werd verbonden? waar in dit onderscheyd moet werden gemaakt, of dat de Vader en den Heer het hebben geweten, en het zelve stilzwygende of uytdrukkelyk hebben gewilt, of dat zy 't hebben geweten, en nogtans niet gewilt; waar op geantwoord werd, dat in de twee eerste gevallen de Vader of den Heer aansprakelyk zyn voor 't geheel, om dat 'er het Gemeen legt aangelegen, dat iemand, iets wetende en het stilzwygende of uytdrukkelyk N°. 64

toela-

toelatende, voor het geheel verbonden is; nogtans in het tweede geval, daar het den Vader of den Heer niet hebben gewilt, zyn de zelven voor 't geheel niet aanſprakelyk, maar alleen maar voor zoo veel, als den Zoon of den Slaaf door hunne naarſtigheyd hebben overgewonnen, *te vinden in de L.* 1. §. *ſi is qui navem, & §. in poteſtate, verſ. ſed filius, ff. de exerc. acti. ubi Bart. Bellon. Lib.* 4. *ſupputationum, cap.* 14 *Cujacius Lib.* 12. *obſ. cap.* 32. maar geheel anders is 't gelegen, wanneer een Slaaf of een Zoon Koopmanſchap dryft met dat overgewonnen Geld, zoo is de Vader of den Heer, het zelve hebbende geweten en ſtilzwygende of uytdrukkelyk hebbende toegelaten, voor 't geheel niet verbonden, maar alleen maar voor het overgewonnen Geld, *d.* §. *ſi is qui navem, L.* 1. §. *ſcientiam ff. de tribut. act.*

Art. 26.

N°.65 Wanneer daar verſcheyde Reders van een Schip zyn, zoo zyn de zelven, ieder voor 't geheel, aanſprakelyk voor alle handelingen, waarnemingen en alle zaken door den Schipper gedaan, *L.* 1. §. *fin. ſi*
66 *plures navem, ff. de exerc. act.* de reden daar van is, omdat die geen, die met den Schipper heeft gehandelt, niet met verſcheyde tegen-partyen ſouden te doen hebben, dewyl hy met een alleen maar heeft gecon-

gecontracteert, *volgens de L. ne in plures, secunda, eod. tit. sequitur Bart. d. §. 1.* geheel anders nogtans is het gelegen wanneer verscheyden Reders by hun zelven een Schip uytrusten of bevaaren, want dan is een ieder van hun maar voor zyn gedeelte aansprakelyk, nog den een is voor den ander niet gehouden, *L. si tamen eod. tit.* maar indien verscheyden Reders van een Schip op het zelve een Schipper aanstellen, dan zyn zy ieder voor 't geheel verbonden uyt de handelingen van den Schipper, *d. L. si tamen, vers. sed si plures, Iser. in cap. imperialem, Num. 31. & §. omnes si de feud. defunct. milit. & §. ex eodem de L. corradi,* uyt welke een begrip op te maken is van *de L. fin. §. si plures ff. naut. caup. stab.* alwaar bewezen werd, dat ieder een maar voor zyn portie aansprakelyk is; maar aldaar hadde verscheyde Reders een Schip door of by hun zelven uytgerust, hier nogtans door een gemeene Schipper, *waar mede overeen stemt de text in L. & ancillarum, §. fin. de peculio, L. cum autem, §. penult. ff. de inst. act. solvit Glos. in d. L. 1. §. fin. in verbo, in solidum, eod. tit. de inst. act.* volgt nog wyders omtrent de zelve stof *Joannes de Hevia in labyrintho Commercii navalis, Lib. 3. cap. 4. Num. 24* uyt welke *laatste §.* werd opgemaakt, dat een van de mede Reders alleen maar voor zyn gedeelte kan zyn goed verkopen en niet dat van de andere, *te vinden by Dec. cons. 556. & in L. nemo ex sociis, ff. pro socio.*

67

68

G ART.

ART. 27.

Ne. 69 Die genen, dewelken met een Schipper handelen,
hebben de keuse om in regten te ageren het zy te-
gen den Schipper het zy tegen den Reder voor
het geheel, en door betaling van den een werd
den ander bevreyd, *d. §. hæc actio & L. 1.*
in fin. & L. 2. 3. & 4. ff. de iis qui dejecerunt vel
70 *effunderunt.* en het vonnis tegens een van beyde ge-
slagen, het zy zoo wel voor als tegen, helpt of
benadeelt den andere schoon niet gedagvaart zyn-
de, 't *zelve getuygt Greg. Lopez. in L. 20. Glos. 5. & 6.*
tit 22. partita. 3. Joannes de Hevia in labyrintho commerc.
71 *nav. Lib. 3. cap. 4. N. 25.* Nogtans moet aangemerkt
werden, dat wanneer die genen, die Gecontracteert
hebben, haar actie in 't werk stellen tegens een van
beyden, neemt eens tegens den Reder, zonder alvorens
te protesteren of haar regt te bewaren tegens den
Schipper, daarna niet weder haar actie kunnen intente-
ren, of aanleggen tegens de zelve, *L. 1. §. hæc actio. ff. de*
72 *exer. act.* Den Reder of Eygenaar heeft nogtans geen
actie tegens die genen, die met den Schipper gehandelt
hebben, maar wel tegens den Schipper door hem
aangestelt, *L. 1. §. est autem ff. de exerc. act.*

ART.

Art. 28.

Wanneer een Schipper komt te ſterven, of een Slaaf, die 't Schip beſtiert heeft, vervreemd word, zoo is een Reder gehouden uyt de handelingen van dezelven, en de vervremding van een Slaaf werd gerekent eveneens als of dezelve geſtorven was; deze opſpraaken in regten werden altoos zoo wel aan de Erfgenamen als tegens de Erfgenamen gegeven, *gelyk zegt de Text in L.* 4. §. *ſi ſervus, ff. de exerc. act. L. ex duobus, ff. de negotiis geſtis.* welke obligatie of Schuld-bekentenis by den Schipper gepaſſeerd of getekent niet word weggenomen of vernietigt door een andere nieuwe obligatie of borgſtelling van den Reder tot ſecuriteyt of voordeel van den Schuld-eyſcher dewelke met den Schipper heeft gecontracteert, *gelyk te vinden is in tex. L. cum qui,* 19. §. *tabernæ, exerc. act.* ten zy de zelve obligatie uytdrukkelyk genoveert ofte vernieuwt is, *L. habebat,* 13. §. *meminiſſe, ff. de inſtit act.* en het eerſte gezegde volgt *Bart. in d. L. ſi tamen,* 4. §. *ſi ſervus, & Joannes de Hevia* de welke alle beyde de gezegdens affirmeert, *d. Lib.* 3. *commerc. nav. cap.* 4 *N.* 24. *in fine.*

No. 73 (beside "Wanneer een Schipper komt te ſterven"); 74 (beside "ze opſpraaken in regten werden altoos zoo wel aan"); 75 (beside "L. ex duobus, ff. de negotiis geſtis. welke obligatie of"); 76 (beside "§. tabernæ, exerc. act. ten zy de zelve obligatie uyt-")

ART. 29.

N°. 77 Handelingen, met een Schipper aangegaan, hebben parate executie of volkomen vervolg in regten, niet alleen wegens uytgedrukte maar ook wegens alle ſtilzweygende zaken in de zelven vervat, *gelyk getuyge Bart. Bald. Ang. & Imola in L. 2. ff. de his, quæ in teſtamento, Decianus conſ.* 507. *Num.* 6. *vol.* 4. *Alex. conſ.* 120. *vol.* 6. omdat in deze materie alle het gunt, 't welk ſtilzwygende werd gehandelt, voor uytgedrukt word gehouden, *Galleſius in forma obligationis cameralis, part.* 3. *conſideratione* 1. *Boerius dec.* 113. *N.* 7.

ART. 30.

N°. 78 Wanneer een Schipper of 't Scheepsvolk het Schip al te zeer overladen, zoo zyn dezelven ſchuldig de ſchade, daar door veroorzaakt, (*a*) te betalen, *volgens de L.* 1. *Cod. ne quid onere publico, Stracc. in*
79 *tractatu de mercat. tit. de navibus, part.* 3. *Num.* 13. En wan-

(*a*) *Te betalen,* dit komt over een met het 42. Art. van de wisbuyſche Zeeregten, alwaar gezegt werd, wanneer een Schipper boven zyn volle Laſt eenig Goed inneemt, en het zelve komt te verongelukken ofte te beſchadigen, als dan verbeurt den Schipper zoo veel Goeds als hy ingenomen heeft; 't zelve is mede conform met het 8. Art. van 't Placcaat van Koning Philips tit. van Schipbrekinge, alwaar de ſchade alleen komt ten Laſten van den Schipper.

wanneer zoo een Schip Schipbreuk komt te lyden, werd getwyffelt of de Schipbreuk niet en is veroorzaakt door de overlading, *Stracc. ibi, & ſequitur Fontanellus deciſ.* 135. *N.* 2. & 3. *p.*2. alwaar hy zegt van 80
Beeſte-hoeders of Voerluyden, wanneer de zelven de Beeſten boven maten en tegens gewoonte al te zwaaren Laſt opleggen, en de zelven daar door komen te ſterven of op den reys ongemak krygen, als dan zyn dezelve Beeſte-hoeders of Voerluyden ſchuldig die ſchade te vergoeden, *L. publici, & L. curſum, cum ibi notat. per ſcribentes, Cod. de jur. pub. Lib.* 12. *Cagnol. in d. L. contractus, Num.* 48. *ff. de reg. jur. poſt Bart. in d. L. publici. N.* 1. of indien zoo een Beeſte hoeder 81
een goed vriend, een knegt of iemand anders op zoo een Beeſt heeft laten zitten, of een pak of iets anders op zyn ſchoft gelegd, en dezelven Beeſten daar door zyn verergerd of beſchadigd, zoo zyn die Hoeders voor de ſchade aanſprakelyk, *Bart. in L. unica, Cod. nequid oneri publ. impon. Ripa. in tractatu de peſte tit. de remed. ad conſervan. ubert. Num.* 32. *Paris. conſ.* 123. *in* 1. *vol. Bonacos de Caballis quæſt.* 162. *p.* 2. *Narbona ad. Leg. reg. Lib.* 6 *tit.* 10, *L.* 9. *Gloſ.* 2. *ex Num.* 10. & *Valenſ. Velaſ. conſ.* 108. *Num.* 6. *Lib.* 2.

ART. 31.

Een Schipper vermag uyt de inkomſten ofte de N°. 82.
Vragtgelderen van 't Schip, of uyt zaken tot het

Schip behoorende en den Reder toekomende, zig zelfs of een ander te betalen, zoo veel als den Reder hem komt schuldig te wezen, *volgens de L. si procuratorem, ignorantes, ff. mandati*, alwaar men zig uyt de Goederen van zyn Debiteur mag betaalen.

83 Daar en tegen wederom wanneer den Reder iets heeft betaalt ofte eenige schade geleden door toedoen van den Schipper of Schiplieden, vermag hy 't zelve weder-eysschen, of de schade verhaalen van den Schipper en het Scheepsvolk, *Aretin. post Joannes Faber. in §. item exercitor, instit. de obligat. quæ ex quasi delict. Stracc. in tit de nautis, ultim. p. num* 4. *Joannes de Hevia Lib.* 3. *commerc. nav. Cap.* 4. *num.* 26.

ART. 32.

N°. 84 Een Schipper is gehouden aan zyne Reders rekekening te geven van al het gunt door hem is gedaan en uyt gevoert, in diervoegen, gelyk alle andere waarnemers van een anders goederen, *volgens de L.* 1. *Cod. ubi de ratiociniis*, *L.* 1. *de obligat. & actio.* dog

85 offschoon een Schipper door een publicque of openbare acte verbonden was geweest rekening te moeten doen van zyn Schip, zo kan nogtans tegens de zelve Schipper uyt het zelve instrument geen parate

te executie werde verleend, (*a*) zo lang de rekeningen niet zyn afgelopen en vereffent, gelyk omtrent die zelve materie komt te leren, *Joannes de Hevia,*
d. Lib. 3. *commercii navalis cap.* 4. *N.* 26. *in fine*, en 86
't word daar bewesen; want een Administrateur of Waarnemer is niet gehouden rekening te doen, voor en al eer de rekeningen eerst zyn afgelopen, en van den ontfangst en uytgaaf kan blyken, en alvorens eerst de Schuld-eisschers zyn voldaan, en alle de rekeningen nagesien, *Cravèt. cons.* 275. *Num.* 13. *& seq. Caroc. de deposito, forma* 5. *N.* 5. *fol.* 15. *Escobar. de ratiociniis, cap.* 19. *Num.* 15. en ondertusschen kan van de zelve uyt hoofde van den ontfangst niets afgevordert werde, nog hy kan daar niet toe gedwongen ofte geconstringeert worden, *Giurba decis.* 15. *Num.* 3, *Font. decis.* 134. *Num.* 8. *& seq. Part.* 1. *Late Salgad. Part.* 3. *cap.* 7. *Num.* 21.

ART.

(*v*) *Zoo lang de rekeningen niet zyn afgelopen*, dat is, dat de rekeningen niet konnen gevordert worden, zoo lang de Schipper zyn reys of zyne last, waar toe hy aangestelt was, niet heeft volvoert of afgedaan; maar dezelve volvoert en volbragt zynde, als dan is den Schipper gehouden rekening aan zyne Reders te doen, en in diervoegen moet verstaan werden het 10. Art. van 't Placcaat van Koning Philips tit. van Schippers en Kooplieden, gelyk komt aan te merken Taco van Glins in zyn geannoteerde over 't voornoemde placcaat, en in terminis word het geleerd in 't 45. Art. van 't Placcaat van Keyzer Carel, als mede in 't 12. Art. van de Scheepsregten der oude Hanzee-steden, en volgens zekere willekeur te vinden in de Handvesten van Amsterdam pag. 682. alwaar deze woorden werde gevonden, Enig Schip-Heere, die zyne Veynoets van zynen Schepe tot allen reyzen geen rekening en dede, worde hy daarom van zyne Veynoets voor regte beklaget, die zoude dan rekening doen by den Geregte of by tween van den Geregte, die 't Geregte daar toe voegede.

ART. 33.

N°. 87 Een Reder of Eygenaar kan een Schipper afdanken en van zyn dienst affetten zonder eenige oorsaak of reden, schoon genomen hy hem by eede belooft heeft
88 niet te zullen affetten; het welk verstaan moet werden zoo lang een Schipper niet actueel in dienst is geweest, want had hy zyn bediening als Schipper geoeffent, zoo zoude de zelve, (*a*) zonder wettige opkomende oorsaak, niet kunnen afgedankt werden gedurende de tyd van zyn bediening, waar in hy was aangestelt, *volgens 't zeggen van Bart. in L. si vero, §. manda vero, ff. mand., & in L. cum precario, ff. de precario, DD. commun. in c. fin. de procur. in 6.* de redenen nogtans, waarom een Schipper kan afgeset worde, syn, wanneer hy van zyn verstand werd beroofd, wanneer zyn staat of conditie werd veranderd, wanneer hy een vyand werd van zyn Reder, of niet en is van die opregte trouw, zoo als hy te voren was, *volgens de L. quis servum, §. si quis alicui, ff. de acqu. hæredi. L. mandatum, Cod. mandati, L. item cum seq. ff. de procur.*

ART.

(*a*) *Zonder wettige opkomende oorzaak*, hier mede stemt overeen het 14. Art. van de Scheepsregten, van de Oude Hanzee-steeden, alwaar gezegd werd, Wanneer de mede Reders behoorlyke oorzaake hebben, als dan den Schipper kunnen afzetten, mits hem betalende zyn Schipsgedeelte, gelyk de mede-Reders haar lieder deel gekoft heeft.

Art. 34.

Onkosten door den Schipper gedaan tot verstelling of vermaking van het Schip, mitsgaders tot andere zaken, noodzakelyk om zyn reys ter Zee te kunnen volvoeren, moeten hem wederom gegeven werden, *L.* 1. *§. non autem, ff. de exerc. act. ubi Alberic.* en zodanige Onkosten moeten door alle de Reders betaalt en gedragen werden, dewyl de zelven tot gemeen voordeel zyn gedaan, *Bart. in L. filiusfam. Num.* 7. *ff. de donation.* en wanneer daar zyn verscheyde participanten of deel hebbende in zoo een Schip, zoo zyn zy gehouden naar mate van haar portie die Onkosten te vergoeden, die den Schipper heeft gemaakt, dewyl zy naar mate van haar deel ook winst of uytkering genieten, *L. cum duob. §. quidam sagariam in fin. & L. si unus, ff. pro socio, Rom. consf.* 475. *in* 2. *dubio.* en zoo den een grôter portie heeft als den ander moet hy ook meer, naar mate van zyn portie, tot de Onkosten betalen, *Corneus, consf.* 310. *Lib.* 3. *Aymon. consf.* 173. *Num.* 1. *En zoo is het verstaan by de Rot. Gen. dec.* 85. No. 89. 90

Art. 35.

Onkosten, door den Schipper gemaakt tot het beladen, en uytreden van 't Schip en tot alle andere No. 91

 zaken

zaken tot het zelve noodzakelyk, moeten vergoed en gedragen werden by alle de participanten, naar
92 mate van haar portie, en moeten allen geloof geven aan 't boek van den Schipper, zoo wel voor als tegen hun, *Bart. in L. filius fam. Num. 7. ff. de donat. Stracc. de mercat. in tit de navib. part 2. Rot. Gen. decis.* 170. *Num.* 1. *&* 3.

Art. 36.

No. 93 Indien een Schip, met het welke Titius heeft gaan Zeeroven en verscheyde Goederen van Koopluyden heeft gaan wegnemen, verkogt is aan Sempronius, is de vraag, of die genen, wiens Goederen genomen zyn geworden door Titius, geen actie hebben tegen Sempronius op het zelve Schip tot vergoeding van hunne geledene schaden? en dunkt
94 waarscheynlyk van ja, eensdeels, omdat het vry staat aan een ieder om Goederen van Zeerovers, waar dezelve gevonden werden, te bemagtigen en weg te nemen, want Zeerovers werden met Vyanden egaal gestelt, volgens het zeggen *van Bald & Paul. in authent. navigia, Cod. de furt. & notatur in cap.* 1. *de milite Vasallo, qui contra, & in tit. hic finitur lex Corradi, in usibus feudorum;* anderdeels ook, omdat
95 alle de Goederen van een misdadiger, volgens het Pausschelyke regt, stilzwygende verbonden blyven tot

tot voldoening van de Geledeerde party, *argum. C. Parochiano de sepulturis*, waar uyt volgt dat de Koopluyden hun Regres kunnen verhalen aan het zelve Schip als stilzwygende verbonden, *Negusan. de pignoribus* 4. *memb.* 2. *part. Num.* 143. Maar geloofwaardiger is de gedagte van *Jason in cons.* 170. *vol.* 2. Alwaar hy bewyst, dat tegen Sempronius als Kooper van 't Schip niet in Regten kan geâgeert worden, maar wel wanneer het Schip nog was onder de magt van den Zeerover, in welk geval het vry zoude staan het zelve weg te nemen; en die stilzweygende 96
verbintenis der Goederen heeft wel plaats tegens den Erfgenaam van den Zeerover, maar niet tegens den Kooper van dat Schip, als zynde eeniglyk maar Successeur of Opvolger en anders niet, volgens 't getuygenis *van Covar. in cap. tua Nos, ubi Abbas, Num.* 3. & 7. *de usu fructu, Bald. in L. unica, Cod. de delictis defunctorum, N.* 13. Want een Schip, als zynde een ziellooze zaak, kan niet gezegt worde misdaan te hebben, volgens *de L.* 1. *ff. si quadrup. pauper. fecisse dicatur*, deze gedagte volgt *Straccha de navib. part.* 2. *Num.* 14. & 17.

ART. 37.

Wyders word nog gevraagt, of een Eygenaar van No. 97
een Schip of van eenig Goed, hem door Zeerovers ontnomen, of door Struykrovers, of ander ondeugend 98

volk ontroofd, het zelve Schip of Goed kan vindiceren ofte wedereyſſchen van zodanig een, die het zelve mogt hebben gekogt, ofte voor eenig Geld geloſt ofte vry gemaakt, zonder te behoeven eenige waarden te reſtitueren ofte weder te geven? ſchynt van ja; want die een geſtoole zaak heeft gekogt, kan gedwonge werden dezelve aan den Eygenaar te moeten wedergeven, zonder dat hy behoefd de waarde daar voor te reſtitueren, *L. incivilem, Cod. de furt.* Maar in tegendeel is 't ook waar dat op de omſtandigheyd van 't geval moet agt gegeven werden, *volgens de L. mulier, ff. de captiv. Cæpoll. dict. caut.* 10. *Num.* 1. *& additio fundat Stracc. de mercatura in tit. de navibus part.* 2. *Num.* 18. Dog dient gelet te worden dat de text in deze *L. incivilem* gelimiteert werd, namentlyk, wanneer den Koper by de koop proteſteert, dat hy dat Goed komt te koopen in den naam van die geen of voor die geen, dien het zoude mogen toekomen, en indien hy alsdan aan den Eygenaar preſenteert hem het zelve wederom te geven, zoo is in dat geval den Eygenaar gehoude de waarde van dien te gelyk met den intereſt aan den
99 Kooper te reſtitueren, *gelyk geleerd word by Oſtienſ. in Summ. de pen. & Remiſſ. §. fin. verſ. quod ſi emit, Cæpolla dict. caut.* 10. *in princ.*

Art.

A R T. 38.

Laſten ofte eenige andere impoſitien, welke men ſchuldig is te moeten betalen, uyt hoofde van verkooping, van eenige vaſte Goederen, (*a*) is men niet verſchuldigt wanneer men een Schip verkoopt, omdat het zelve werd gerekent onder roerende Goederen, *gelyk komen te leeren Tiraq. de utroque retractu*, §. 1. *Num.* 8. *& ſeq. Bart. & Alex. in L. inter ſtipulantes*, §. *Sacram, de verbor. obligat, ubi Jaſ. col penult. circa fin. Petr. Ramb. & Alber. in lege ſciendum, ff. qui ſatisdare cogantur.* En volgt *Straccha*, de welke op verſcheyde manieren bewyſt dat een Schip onder de roerende Goederen moet getelt worden, niet tegenſtaande andere contrarie bewyzen, zoo als aldaar door hem word aangetoont, *in mercat. tit. de navib. part* 2. *Num.* 31. N°. 100 101

A R T. 39.

Wanneer een Schip door Concurrente of evengelykſtaande Crediteuren mede Reders door betaling werd vry gemaakt, of werd geconſigneert, dat is, in handen geſtelt van een van die Crediteuren of mede Reders, N° 10[illegible]

(*a*) *Is men niet verſchuldigt*, volgens onze Wetten kan geen Schip opgedragen werde, voor ende aleer daar van betaalt is de veertigſte penning, in gevolge de Ordonnantie van den Jare 1659. en van den 1. April van den Jare 1723.

Reders, is de vraag, of die Crediteur of mede Reder niet en is gehouden Borg te ſtellen voor de wederomgeving van dat Schip, als zynde roerend Goed, dan of hy als onroerend Goed van die Borgſtelling werd bevreyd? *Alberic. in L. ſciendum, ff. qui ſatiſd. cogant, & de Andr. de Piſa*, dewelke van gevoelen is dat dezelve niet en is gehouden Borg te ſtellen, omdat een Schip is gehegt of verknogt aan de Grond, en dierhalven het beweeglyke als ruſtende op het onbeweeglyke voor onroerend werd gerekent, *Gloſ. & Ang. in §. hæc ergo, authent. de non alienandis*, want onder de benaming van een Huys word ook een houte Huys begrepen, het welk mede beweeglyk is, *L. 1. §. hoc interdictum, verſ. plane, ff. de vi & vi armata*, dog van een geheel ander gevoelen is *Jaſon in conſ.* 170.
103 *col.* 2. *vol.* 2. *ſub Num.* 4. dewelke meend, dat hy Borg moet ſtellen, nademaal een Schip werd bewogen, en tot de beweging bequaam is, dierhalve onder de roerende of beweeglyke zaken moet werden gerekent, *L. moventium, ff. de verbor ſignific.* En
104 dit gevoelen, namentlyk dat een Schip onder de roerende en niet onder de onroerende Goederen werd geſtelt, werd uytdrukkelyk bewezen *in de L. 1. §. hoc interdictum, verſ. illud utrique, & verſ. ſi quis ff. de vi & vi armata*, en het zelve gevoelen volgt *Stracc. in tit. de navib. part. 2. N. 31. verſ. an naveſ.*

ART.

A R T. 40.

Wanneer Goederen, in een Schip Geladen, zyn N. 105
gestolen, is de Vraagh, (*a*) of den Reder of Eygenaar daar voor aansprakelyk is? dunkt waarscheynelyk van ja; dewyl een Reder of Schipper, Herbergier en Stalhouder, wanneer zy iemand met zyn Goederen in hun Schip, Huys of Stal ontfangen, gehouden werden uyt die bediening of nering voordeel te trekken, en daar door als stilzwygende zig te verbinden dat dezelven Goderen gantsch en ongeschonden werden
weder gegeven, *L.* I. *§. fin. ff. naut. caup. & Stab. §.* 106
fin. institution. de obligation. quæ ex quasi delicto, waar om zy dan ook voor dezelven Goederen aansprakelyk zyn, schoongenomen de zelven zonder hun toedoen zyn weggeraakt, of eenige schade daar is aangekomen, *L.* 3.
§. ait prætor, ff. naut.caup. & stabul. Grivell. dec. Dolana 49. 107
Num. 1. 2. & 3. dewelke dit zeggen onderscheyd, namentlyk, wanneer een zaak door een cas fortuyt of onverwagt geval en door hooger toedoen is weggeraakt of bedorven, als dan den Reder of den Schipper niet

zyn

(*a*) *Of den Reder*, hier mede stemt overeen het 43. Art. van 't Placcaat van Keyser Carel, en het 8 Art. van 't Placcaat van Koning Philips tit. van Schippers en Koopluyden, alwaar wel van den Reder niet word gesproken maar van den Schipper, dat die de vergoeding moet doen, dog daar onder is stilzwygende den Reder begrepen, want indien de Schipper niet kan betalen als dan moet den Reder betalen, volgens de Leer van H. de Groot. H. R. 3. b. 20. d Num. 17. als mede Taco van Glins in zyn gecommentarieerde op het voorn. 8 Art.

zyn gehouden tot vergoeding, *d. L. 3. §. ait prætor, ff. naut. caup. Stab. ibi, nisi quid damno fatali contingit, Oinot. in d. §. fin. institut. de obligat. quæ ex quasi delicto.* en onder een onverwagt geval werd verstaan of begrepen, wanneer het diefstal met breking of met geweld des nagts is begaan, *Gloss. & DD. in L. 1. Cod. depositi, L. cum duobus, §. damna, ff. pro socio,* want zoo een geval kan niet of naauwlyks voorzien werden, *Angel. cons.* 102. *Gramm. cons. crim.* 17 *Num* 2. En wyders is men ook niet aansprakelyk, wanneer geen schuld of onagtzaamheyd door die geen kan gezegt werde begaan te zyn, aan wiens zorg en bewaaring die Goederen zyn toevertrouwt, wanneer hy dezelven met die oplettentheyd heeft bewaart als hy zyn eyge Goederen gewoon is te bewaren, *volgens 't getuygen van Menoch. cons.* 352 *N.* 11. *&* 12. dewelke verhaalt het zelve zoo gedecideert te zyn.

ART. 41.

N. 109 Schiplieden kunnen zig niet verbinden om altoos haar leven lang op een Schip te dienen; want een verbintenis, waar door een altoos durende dienst werd ingevoert, is by de wet verboden, niet tegenstaande omtrent misdaden anders werd gestatueert of gestelt; want een misdadiger kan zyn leven lang op de Galyen werden gedoemd, zoo als in dit geval

val komen te leeren, *Gut. de juram. confirm. part.* 1. *cap.* 13. *Num.* 7. *Azeu. in L.* 6. *Num.* 12. *tit.* 15. *Lib.* 8. *Recop.* Nogtans is een Schips-gezel gehouden op een Schip te dienen, wanneer hy een gedeelte van zyn Loon heeft ontfangen, of met den Schipper is overeen gekomen om een zekere reys te doen, in welk geval dezelve nalatig blyvende, kan de Schipper een ander Schips-gezel (*a*) in zyn plaats aanneemen tot zyne schade, gelyk leeren *Azeu in L.* 9. *Num.* 24. *tit.* 15. *Lib.* 4. *Recop. Flores Diaz in pract. quæst. Lib.* 1. *q.* 8. §. 2. *Num.* 20. *Joannes de Hevia*, *Lib.* 3. *commercii navalis. cap.* 3. *Num.* 33. En alzoo word het bewezen en aangetoont in de *Capitula consulatus maris* 123 124 *en* 135. 110

ART. 42.

Wanneer de Schiplieden met den Schipper over het Loon niet en hebben geaccordeert, zoo is den Schipper schuldig hunzoo veel te betalen, als andere Schippers of als hy zelfs altoos gewoon is te betalen, en de Schiplieden zyn verpligt het zelve te ontfangen; uytgezondert wanneer den Schipman is een Reysiger, die na een andere plaats wilde over vaaren, en zich N°. 111

(*a*) *In zyn plaats aannemen*, hier mede is conform de Leer van H de Groot, H. R. 3. b. 20 d. Art. 29. en 30. Placcaat van Koning Philips Art. 4. tit. van Schipluyden ende haare Officien, Taco van Glins op 't voorn. Art. Wisbuysche Zeeregten Art. 17. Placcaat van Keyzer Carel Art. 9. als mede het 25. 26. en 27. Art. van de Ordonantie van Zee-zaken van Amsterdam.

zich van het gemak van 't Schip heeft bediend, of wanneer dat het is een Persoon die de Zeevaartskonst wilde leeren, omdat de zodanige, zonder alvorens met den Shipper over 't Loon te hebben geaccordeert, geen Loon kan vorderen, gelyk aanmerken *Didacus Perez in L. 6. tit 2. Lib. 1. ordin. col. 61. Rebuff. LL. Gallicis Tom. 2. tit. de famulorum salariis, Gloss. 1. Num. 1. Gut. de juram. confirm. part. 1. cap. 64. Num. 3 Flores Diaz in pract. quæst. Lib. 1. quæstion. 8. §. 2. Num. 1. & seqq. & 12. & 13. Joannes de Hevia Commercii navalis Lib. 3. Cap. 4 Num 35. in fin.*

Art. 43.

N°.112 Een Schipper is gehouden (*a*) het volle Loon aan den Schipman te betalen, wanneer hy den zelven, niet te-

(*a*) *Het volle Loon aan den Schipman te betalen*, het zelve accordeert met het 42. Art. van de Scheepsregten van de oude Hanzee-steden, en het 3. en 44. Art. van de Wisbuysche Zee-regten, als mede het 13. Art. van 't Placcaat van Koning Philips tit. van Schipluyden ende har Officien, uytgenomen, dat daar deze distinctie werd gemaakt, wanneer zulks in Zee of buyten de Haven komt te gebeuren, maar indien zulks binnen de Haven, of voor 't afzeylen van 't Schip quam te gebeuren, als dan is den Schipper maar gehouden de halve Loon te betalen; edog onze Autheur spreekt van het geheele Loon, de redenen, die hy daar voor heeft, geloof ik gegrondvest te wezen; omdat een Contract van hnur is een Contractus nominatus, en in het zelve geen berouw plaats heeft, dierhalven den een zonder consent van den andere daar niet kan uytscheyden, en wederzyds gehoude het gecontracteerde te volbrengen; wanneer dan den een belet word buyten zyn toedoen het zelve te presteren, als dan werd het geconsidereert, als of hy volkomen aan zyne zyde voldaan had, en is den andere gehouden te betalen en te voldoen het Gunt waar voor hy zig had verbonden, volgens de L. 61. §. navem conduxit, ff. locati, alwaar ik meen dat het duydelyk word geleert.

tegenstaande hy zyn volle tyd niet heeft uytgediend, afscheyd heeft gegeven, of hem aan Lant gelaten, welverstaande wanneer den Schipman niet nalatig is geweest zyn dienst te willen doen. Wyders moet ook 113
den Schipman zyn volle Loon door den Schipper werde voldaan, schoon genomen dezelve Schipper zyn reys door zeker onverwagt toeval niet en komt te doen, en het buyten schuld en zonder toedoen van den Schipper komt te geschieden dat den Scheepsgezel dienvolgende geen dienst en heeft gedaan, volgens *de L. qui operas & L. sed addes, §. fin. ff. locati, L. Mævia, ff. de ann. Legat.* wel verstaande dat zoo een Scheepsgezel buyten verlof van den Schipper zoo een Schip niet en komt te verlaten en daar van af te loopen; 't zelve bevestigt *Joannes de Hevia Lib. 3. commerc. naval. cap. 4. Num. 36.* en 't word bewezen in *Consulata Maris, cap. 152. 153. en 154.* Dit gaat nogtans niet door, wanneer 114
een Schipman, in plaats van zyn Loon, (*b*) zyn aandeel heeft in de Vragtpenningen; in welk geval, indien het Schip door een onverwagt toeval schade komt te leyden, of den Schipper met zyn Schip niet en vaart, alsdan den Schipman is gehouden daar toe te contribueren, en zyn Loon kan hy niet eysschen, *L. cum*

(*b*) *Zyn aandeel heeft in de Vragtpenningen.* het zelve moet eygentlyk verstaan werden wanneer een Schipman op discretie vaart, want dan werd hy geconsidereert als deel te hebben in de Vragtpenningen, omdat hy naar mate van de Vragt, die 't Schip op die reys mogt gemaakt hebben, zyn Huur of Loon komt te ontfangen.

cum duob. §. si incocunda, & in §. fin. ff. pro socio, Joannes de Hevia, loco proxime citato, Num. 39. & in Consulatu maris cap. 223.

ART. 44.

No.115 Wanneer de Eetbaare waaren of de Leeftogt op het Schip ontbreeken, en zommige van de Passagiers of Schiplieden dezelven komen te hebben en zommige niet, zoo vermogen die gene, die geen Eetbaare waaren meer hebben, dezelven tegens wil en dank van de andere, die nog Leeftogt hebben, wegnemen en onder den anderen verdeelen, mits aanstonds aan dezelven daar voor de opregte waarde betalende; en wanneer den Eygenaar van die Eetbaare waaren de prys daar voor niet wil ontfangen, alsdan kunnen dezelven, mits alvorens het Geld in de handen van een vertrouwt Persoon ter bewaring zynde gegeven, op eyge gezag weggenomen werden, zoo als bewezen word *uyt de Text in L. 2. §. cum, in eadem, in fine ff. ad Leg. Rhod. de jactu, Joannes de Hevia in Labyrintho commerc. naval. Lib. 3. cap. 4. Num. 58. en 59.*

ART. 45.

No.116 Een Schipper met zyn Schip leggende binnen de Haven van Napels en belovende met het zelve binnen

nen zoo veel Maanden te zullen zeylen naar Constantinopelen, is de vraag, of dezelve heeft voldaan wanneer hy binnen die gezette tyd heeft beginnen te zeylen, schoongenomen hy te Constantinopelen niet en is gearriveerd? *Castrens. in L. qui Romæ*, §. *Callimachus*, *ff. de verb. obligat.* komt te leeren, dat, wanneer de tyd ter oorzake van de distantie of afgelegentheyd van de plaats te kort komt te wezen, en uyt hoofde van dezelve tyd zoo een reys niet en konde werden volbragt, de Schipper aan die belofte niet en is gehouden. maar *Alex. Aret. & Jason in* 117
d. §. *Callimachus*, zyn zonder onderscheyd van gevoelen, dat het in dit geval genoeg is, wanneer de reys door de Schipper maar is ondernomen, zonder dezelve binnen die tyd te hebben volvoert, schoon die tyd te kort is geweest of niet; ten zy het zelve expresselyk was geconditioneert en alzoo met den anderen geaccordeert, van welk gevoelen komt te wezen *Stracc. de mercat. tit. de navigatione Num.* 13.

Maar wanneer een Schipper met zyn Schip een an- N°.118
dere route neemt en andere plaatse aanloopt, dan word dezelve gezegt meer reyzen te hebben gedaan, en zyn eerste reys te hebben veranderd; *socc. cons.* 33. *Num.* 9. *en* 10. *vol.* 1. *faciunt tex. in L. communi*, *de verbor. obligat. & in cap. quapropter de elect.* en andere exempels of voorbeelden zyn te vinden *in Rot. Gen. decis.* 25. *Num.* 7.

ART. 46.

N°.119 Iemand op een Schip aangestelt zynde om Goederen in te koopen en delve over te brengen, gemeenlyk genaamt (*een super Carga*) kan den dag, tusschen den Koopman of Reder en Schipper vastgestelt om te Zeylen, niet uytstellen, ja zelfs den reys niet veranderen, ten zy hy daar toe order heeft, *L. qui romæ*, §, *Callimachus*, *de verbor. obligat. Stracc. de mercat. in tit. de navigation. Num.* 11. *en* 12.

120 Een Schipper kan nogtans door het Scheepsvolk niet gedwongen werde om 't een of 't ander te doen, en zoo hy al eens 't een of 't ander mogt hebben verrigt, werd niet veronderstelt daartoe door 't Scheepsvolk gedwongen te zyn, omdat een Schipper de Scheepsgezellen kan gebieden, *argumen. L. moveor, Cod. si serv. exportet, Ang. consf.* 219. *& sequitur Stracc. de mercatura in tit. de navigatione Num.* 23.

ART. 47.

N°.121 Een Schipper aangenomen hebbende Koorn op een zekere plaats te zullen brengen en zonder een eenige exceptie of uytvlugt op zig hebbende genomen alle onverwagte toevallen hoe ook genaamt, uytgenomen twee, teweten indien het Schip op Zee ver-

vergaat, of door vyanden werd genomen, en naderhand door order van Hoogerhand werd gedwongen het ingelade Koorn naar een gantſche andere plaats te moeten voeren, is de vraag, of hy daar door werd verſchoont of ontſchuldigt? werd geantwoord, wanneer zulks zonder zyn ſchuld of toedoen is geſchied, dezelve daar voor niet aanſprakelyk te wezen, volgens 't zeggen van *Bald. conſ.* 295. *pro Domino Arnaldo, vol.* 2. Maar zoo wanneer zulks maar eenigſints door zyn ſchuld was toegekomen, zoude hy de waarde van het Koorn moeten betalen, te rekenen naar die prys, zoo als het Koorn zoude hebben gegolden op die plaats, daar hy 't na toe hadde moeten voeren, omdat toevallen of gevallen hem niet bevryden, *L. incendium, Cod. ſi cert. petat. L. vinum, ff. eodem.* en zoo diſtingueert het *Stracc. in tit. de navigatione, Num.* 20. *cum ſeq.*

ART. 48.

In deze verhandeling over de Scheepsvaart N°. 122
en Schepen moet altoos gevolgt en ingeſien werde de Scheeps-gewoonte, zoo lang dezelve door de Wet niet uytdrukkelyk werd verboden, *L. deprecatio ff. ad Leg. Rhod. de jactu, §. fin. ubi Gloſſ. auth. de uſu nautico,* waarom de gewoonte van de Zee wel 123
in agt genomen moet worden, ſchryft *Bald. in*

L.

L. observare, *§. ante qui*, *ff. offic. proconf. Cæpoll. in tract. de servit. rustic. prædior. Rub de mari*, *Brunus in tract. de const. in verbo*, *mare*, En in Scheeps gevallen moet men altoos den raad innemen van kundige en ervare Schipluyden, volgens *de L. 1. ff. de ventr. inspic. Abb. Felin. & Dec. in cap. pastoralis de probat. Stracc. de mercatura*, *in tit. de navigatione. Num.* 24. *en* 25.

ART. 49.

N°.124 Een Schip aan twee Persoonen vervragt, heeft de eerste Bevragter de voorrang, *L. in operis*, *ff. Locat.*
125 *Bald. in emptorem*, *Col.* 2. *Cod. Locat.* maar stelt eens dat de tweede Bevragter het Schip al eens had laten beladen, of dat hem het besit van het zelve was overgegeven, met deze Clausul, met het regt van possessie tot wederzeggens toe, of dat hem het Contract van vervragting was overgegeven, in diergelyke gevallen werd de tweede Bevragter gepræfereert, *Covarr. Lib.* 2. *var. cap.* 19. *Num.* 8. *Anton. Comes. var. resolut Tom.* 2. *tit.* 20. *vers.* 2. *en siet hier agter het* 1. *gewysde*, alwaar de decisie in deze zaak werd gevonden.

126 Iemand een Schip hebbende gehuurt om zyn Persoon en Goederen naar een zekere plaats toe te laten brengen, kan het zelve weder aan een ander verhuuren, onder Conditie dat het Schip moet

Zey-

Zeylen naar die zelfde plaats en met diergelyke Goederen moet beladen werden, als den eerste Huurder heeft geaccordeert, ten ware het tegendeel in het Contract van vervragting was bedongen, *L. nemo, Cod. locat. Jo: de Hevia in labyr. commerc. naval. Lib.* 3. *cap.* 5. *Num.* 9.

Indien nogtans verscheyde Reders het over de 127
vervragting van het Schip (*a*) niet eens konnen worden, zoo heeft die geen de voorrang, die de meeste preys heeft konnen maken, *L. non aliter ff. de usu,*
& habitatione; dog indien door de bevragters een 128
egaale of gelyke prys werd geboden, zoo kiest den Regter een van dezelve aan wien het Schip werd bevragt, om alle verdere verwyderinge voor te komen, *L. æquissimum, ff. de usufr. L. si duobus, vers. fin. ff. quib. mod. ususfr. amitt. L. hujusmodi, §. fin. de Legat.* 1. *Jo: de Hevia in labyrintho commerc. naval. Lib.* 3. *cap.* 5. *Num.* 7.

Dog indien een van de mede Reders het zelve 129
Schip zelfs wil bevragten, heeft hy de voorrang voor alle andere die geen deel in 't Schip hebben, *Soccin in L. si socius, ff. si cert. pet. Florian. in L. sabinus, ff. commun. divid. Gomes. variar. resol. Tom.* 2. *cap.* 3. *N.* 14. *in medio, Jo: de Hevia, loco citato, N.* 8.

Een Koning ofte een Souvereyn van het Land 130
(*b*)

(*a*) *Niet eens konnen werden*, volgens het 56. Art. van de Scheepsregten van de oude Hanzee-steden, moeten de minsten stemmen de meeste volgen.

(*b*) heeft de voorrang tot het bevragten van een
131 Schip, ja zelfs al was het schoon Vervragt aan andere particuliere Persoonen, zoo kan dezelve het nogtans in zyn dienst nemen tot het gemeene nut, *volgens de Text in L.* 1. *Cod. de navicul. non exoner. Lib.* 11. Alzoo het gemeene nut gestelt werd boven dat van een particulier, *L. fin. Cod. de primipil. Lib.* 12.

132 Een Schip zynde vervragt, zonder een vaste prys te stipuleeren, zoo moeten de Vragtpenningen gerekent worden tot die prys, naar dat andere Schippers van te voren diergelyke vervragtingen hebben gedaan, *L. excepto, Cod. locati.*

133 Het Vervragten van een Schip en het bedingen van de Vragtpenningen kan zoo wel gedaan werden door
134 een Eygenaar of Reder als door een Schipper, en is dat beding van waarde, dewyl het is geoorloft tot nut van de Zeevarende, *L.* 1. 2. *&* 3. *ff. de exercit. actio. Jo: de Hevia in labyr. commerc. naval. Lib.* 3. *Cap.* 5. *Num.* 2.

Art. 50.

N°.135 Een Scheeps of overvoerende Rente, heeft geen gemeenschap met andere gemene Renten, wanneer in het Contract van diergelyke Rente is bedongen, dat den

(*b*) *Heeft de voorrang*, 't zelve komt overeen met het 36. Art. van 't Placcaat van Keyzer Carel als mede met het 4. Art. van 't Placcaat van Koning Philips. tit. van Schippers en Koopluyden.

den Schuld-eyſſcher het gevaar moet ondergaan, en den Schuldenaar bevryd word, wanneer het Schip eenig ongeluk overkomt, *L. ultim. Cod. de naut. fœnore*, en het Geld alzoo op Rente mede gegeven werd overvoerend genaamt om dat het ten Laſte van den Crediteur werd over Zee gevoert, *L.* 1. *ff. de naut. fœnore.*

Welke Scheepsrente, anders by ons genaamt Bodemereye, of dezelve geoorloft is by 't Pauſſelyke regt, daar over diſputeren *de DD. in cap. navigant. de uſur.* En het gemene gevoelen is, dat Bodemerye, niet tegenſtaande by het Burgerlyke Regt toegeſtaan, niet en is geoorloft *volgens de cap. navigant.* om dat het mag gevordert werden alleen maar wanneer den Crediteur voor het gevaar in ſtaat, direct tegens den aart van een Geldlening, alwaar den debiteur voor het gevaar in ſtaat, of zig verbind het zelve altoos weder te geven, *L. incendium, ſi certum pet. Hoſtienſ. in ſum. de uſur.* §. *aliis ſcilicet, Div. Antonin.* 2. *p. tit.* 1. *c.* 7. §. 21. *Conrad. de contrac. quæſt.* 32. *concl.* 2. *Cajet. in verbo, uſura exterior, verſ. caſus* 12. *Molin. Covar. Navar. & Lup.* welke Autheuren bybrengt en volgt *Paul. Chriſtinæ. in decis. belgic.* 48. *vol.* 3. (*a*) Welke Sheepsrente is een honderſte gedeelte, of anders twaalf ten honderd *volgens de Regten in de ff. & C. in tit. de naut. fœnor.* He-

136

137

(*a*) *Welke Scheepsrente*, hedendaags werd dezelve gerekent naar mate het Gevaar groot is, na gelegentheyd van tyd en plaatſe volgens 't zeggen van H. de Groot, H. R. 3. b. 11. d. en 20. d

138 Hedendaags nogtans heb ik gezien dat dezelve werd gepractiseert of gerekend naar de afgelegentheyd van de plaatsen of de langdurigheyd van de reys, teweten voor een reys van de stad Napels naa de een of de andere plaats in Spanjen voor 't uyt en t' huys vaaren werden betaalt twintig Ducaten voor yder honderd, van de stad Messina naar Alexandrien vyftien Ducaten, en zoo als de partyen met den anderen konnen accorderen, naar mate van de reys en het gevaar daar op te loopen.

Art. 51.

N°.139 Dog hier omtrent moet byzonderlyk onderscheyd werde gemaakt, namentlyk dat een Crediteur alleen maar het Gevaar van de reys loopt by of in onverwagte toevalle zulken die niet konnen werden voorsien, en niet wanneer het ongeluk of de Schipbreuk is toegekomen door schuld of toedoen van den Debiteur, want voor zodanig Gevaar en schade verbind zig den Crediteur niet, 't welk hem werd aangedaan door toedoen van den overvoerder of ymand anders, gelyk bewezen word *in L. cum proponas*, 3. *ubi Bart. Bald. & Castrens. Cod. de nautico fœnore*, *Domin. Leoninus consf.* 23. *Christinæus d. decis. belgic.* 33. *vol.* 3. gelykerwys het zelve ook zoo verstaan werd in materie van assurantie, want wanneer dezelve is generaal of algemeen werd

daar

daar niet onder begrepen het Gevaar of de ſchade die door toedoen van de geaſſureerde werd veroorzaakt, *Sichardus in tit. Cod. de nautico fænore, N.* 5. *Rom. conſ.* 47. *&* 404. *dec. conſ.* 7. *& Chriſtinæ. d. deciſ.* 23. *N.* 6.

A R T. 52.

Het Scheepsboek of de aantekening by een Scheeps-ſchryver gehouden, en door hem erkent, heeft volkomen geloof, *volgens de Rot. Gen. deciſ.* 182. *N.* 1. *verb. quid autem*, ja zelfs een Scheeps-ſchryver, ſchoon een eenige getuyge zynde, bewyſt, of heeft geloof wanneer hy getuygt van zyn eyge daad of handeling, *Paul. & Salycet. in L. ſi quis decurio, & in L. quicumque, de ſervis fugitivis. Alex. conſ.* 197. *Lib.* 7. *Cravet. conſ.* 2. *Rota Genuæ. ibid. Num.* 3. N°.140 141

Verklaringen by een Scheeps-ſchryver gemaakt moeten gelooft werden, want uyt hoofde van haar Bediening moet daar geloof aan geſlagen werden, *Bart. in L. quidam. §. nummularios, ff. de edendo, Rot. Gen. deciſ.* 174. *Num.* 1. Maar het tegendeel is gedecideert geweeſt in zeker geval, aangehaalt by dezelve Rota, alwaar geen geloof wierd gegeven, tegens een derde, aan diergelyke verklaring by een Scheeps-ſchryver gemaakt, omdat dezelve niet en was door getuygen onderſchreven, nog beëdigd, *volgens 't zeggen van de D.D. in* 142 143

L. admonendi, de jure jurando. L. nuda ratio, ff. de donation. & Bart. in dicto §. *nummularios.* Alwaar gezegt word, dat het voornoemde plaats komt te hebben in verklaringen, dewelke zyn geschreven of gepasseert voor een publicq of openbaar persoon, maar niet by een Scheepsschryver, dewelke geen publicq persoon en is, *Rot. ibidem N.* 16.

ART. 53.

N°.144. Een Schip uyt malkanderen genomen of gebroken, en uyt dezelve planken weder 't samen gevoegt en opgemaakt, is de vraag, of 't zelve gezegt kan worde het zelve Schip of een ander te wezen? waar op tot antwoord diend, indien het Schip met dat insigt en in die gedagten van malkandere is gebroken, dat de planken tot een ander gebruyk zoude werden geëmployeert of besteed, en de gantsche Kiel mede is verandert geworden, en daarna evenwel, tegens het eerste overleg aan, het Schip word hermaakt, kan het zelve niet gezegd worde het eerste of het zelfde maar een ander Schip te zyn; dog wanneer het voor een gedeelte werd afgebroken, en voor een gedeelte weder word hermaakt of vernieuwt, zoo blyft het het zelfde Schip, *L. inter stipulantem,* §. *sacram, ubi Alex. de verb. oblig. L. quod in rerum,* §. *fin. de Legat.* 1. *L. qui res,* §. *arcam, de solutionibus; Stracc. de mercatura, in tit. de navibus. p.* 2. *Num.* 9.

Een

Een Schip, vermaakt uyt Planken niet eygen tot de 145
opbouw van een Schip, behoort aan den vermaker, *L. Mutius, ff. de reivindic.* Geheel anders is 't nogtans, wan- 146
neer iemand een Schip had gemaakt uyt Planken, een ander toebehorende, dog tot het gebruyk van een Schip toebereyd of daar toe eygenschap hebbende, alsdan word de Eygenaar van de Materie of van de stof Eygenaar van het Schip, omdat de Kiel aan zig trekt al het andere 't Gunt tot de Opbouw van een Schip behoort, dat is al het Gunt 't welk op de Kiel werd getimmert, als zynde de grond daar alles op rust; dog wanneer iemand uyt een vreemde dat is 147
ongewone stof, neemt eens Cypressen hout, planken heeft gemaakt en toe bereyd, en daar een Schip van getimmert, zoo behoort het zelve Schip aan den maker, *L. sed si ex meis, ff. de acquirend. rer. domin. Stracc. loco proxime Citato, N.* 10.

ART. 54.

Of de volle Vragtpenningen moeten werden be- N°.148
taalt, wanneer een Schip zyn reys hebbende begonnen, dog door een onverwagt toeval dezelve niet hebbende konnen vervolgen nog de Goderen op de gestelde plaats leveren? daar op werd geantwoord, dat de Vragtpenningen moeten werde betaalt naar mate van de afgelegde reys, gelyk aangetoond werd *in de L.*

si

si uno, §. *item cum quidam*, & §. *ubicumque*, *ff. locati*. En de
149 Reden hier van is, omdat een Bevragter, wanneer hy een Schip, dat hy heeft bevragt, niet kan gebruyken schoongenomen door een onverwagt toeval, niet en is gehouden (*a*) de volle Vragt te betalen, *L. item. quæritur*, §. *exercitu*, *ff. locati*, *Alvar. Velasq. Consult.* 77. *per totam*, & *Jo: de Hevia in labyr. com-*
150 *merc. naval. Lib.* 3. *cap.* 5. *N.* 23. maar het tegendeel werd geleerd by *Molina de justitia & jure in tit. de contractib. disput.* 502. van welkers geleerdheyd ik my in sommige gevallen heb bediend.

Art. 55.

No151 Een Schipper met een beladen Schip, met volle zeylen of by mooy weder zeylende, zynde vervallen op banken, gemeenelyk genaamt (*droogtens*), is daar voor aansprakelyk, omdat hy niet heeft voorzien of gemeyd dat gunt, waar voor zig een neerstig of zorgvuldig Schipper zoude hebben gewagt, *L. si putator*, *ff. ad L. Aquiliam*, *Marsill. in rubri. de pro-*

(*a*) *De volle vragt te betalen*, volgens het 2. Art. van 't Placcaat van Koning Philips tit. van Schippers en Koopluyden, moet den Koopman de volle Vragt aan den Schipper betalen, dog het zelve moet werden verstaan, wanneer den Koopman daar oorzaak toe heeft gegeven, want heeft hy daar geen oorzaak toe gegeven, dan kan hy volstaan met de helft van de Vragtpenningen te betalen, volgens het volgende 3. Art. van 't zelve Placcaat, waaromtrent kan nagezien werden de aanmerkingen van Taco van Glins daar over.

probation. Num. 3. *& sequent. L. ante.* §. *si cum servum,* *ff. de vi bonorum raptorum*, *L. qui occidit*, §. *in hac*, *ff. ad Leg. Aquiliam.* Edog wanneer een Schipper door 152
zwaare stormen of onweder, en niet uyt onervarentheyd, gedwongen werd met zyn Schip op Droogtens ofte Klippen te moeten vervallen, en 't zelve daar op aan stukken is gebroken, en de ingeladen Goederen daar door zyn verlooren of bedorven, in zodanig geval is den Schipper niet aanspraakelyk, *volgens 't getuygenis van Stracc. in tit. de nautis, part.* 3. *Nnm.* 26. *en* 32. alwaar hy aanhaalt *Num.* 34. Dat 153
geen Schippers voor de schade zyn aanspraakelyk, wanneer zy werden bedrogen door 't zien van Ligt des nagts door Visschers opgestoken, en daar door met hun Schip, menende zig met het zelve binnen een Haven te begeven, dewyl Ligt des nagts op Zee werdende gesien, gepræsumeert word aldaar een Haven te zyn, op Droogtens komen te vervallen en Schipbreuk te lyden, gelyk aangetoont werd *ex L. ne piscatores*, *ff. de incendio*, *ruina & naufragio.*

ART. 56.

Wanneer een Schipper, niet tegenstaande Storm en N°.154
Onweder, zig met zyn Schip onder zeyl begeeft, (*a*) is dezelve

(*a*) *Is dezelve voor de schade*, volgens het 14. Art. van de Wisbuysche Zeeregten is een Schipper met zyn Schip in een Haven leggende, en verbeydende

dezelve voor de ſchade, daar uyt reſulterende of ontſtaande, aanſprakelyk, omdat een Schipper Zeemanſchap moet gebruyken, en zyn reys niet beginnen dan naar mate van de geſteltheyd van zyn Schip, en of de tyd en plaats daar toe bekwaam is en zulks toelaat, gelyk alle andere ervaaren Schippers zoude doen, *volgens de L. cum ita*, §. *continuus*,
155 *ff. de verbor. obligatio*, Want een Schipper is buyten alle gehoudenis, wanneer hy dat Gunt doet 't welk een zorgvuldige Schipper zoude doen, *Bart. in L. quoties*, *Cod. de naufrag. Lib.* 11. *Cæpolla de Servitutib. ruſticor. prædior. tit de navib. cap.* 29.

156 Edog wanneer de tyd bekwaam is om te Vaaren, en den Schipper, (*b*) zyn reys uytſtellende, zonder reden of oorzaak in de Haven blyft leggen, en ondertuſſchen de ingelade Goederen bederven of vergaan, is hy gehouden aan de Eygenaars van die Goederen de ſchade te vergoeden, *L. fin. Cod. de navicularis*, L. 2. §. *ſi Non propter*, §. *ſi quis tamen*, *ff. ſi quis cautionibus*, *Stracc. in tit. de nautis. part.* 2. *Num.* 4. & 5.

ART.

de tyd en Wint, ſchuldig Raad te nemen met zyn Schiplieden, en te volgen het zeggen van 't meeſte deel, en dede hy anders, en daar kwam eenige ſchade aan 't Schip of Goed zoude den Schipper dezelve moeten beteren, en had hy daartoe geen magt als dan de Reders voor hem, H. de Groot. H. R. 3. b. 20 d. Num. 17.

(*b*) *Zyn reys uytſtellende*, hier mede ſtemt overeen het 41. Art. van de Wisbuyſche Zee-regten, alwaar den Schipper geen wint mag verleggen, of hy is gehouden den Koopman zyne ſchade te beteren.

ART. 57.

Een Schipper is aanſprakelyk, wanneer hy de N°.157
Koopmans Goederen, in zyn Schip geladen, daar uyt heeft laaten overbrengen in een ander ſlegter Schip, en dezelven daar in naderhand zyn bedorven of vergaan, *volgens de L. fin. §. ſi ea, ad Leg. Rhod. de jactu, L. item. quæritur, §. 1. ff. Locati, Decius in Cap. ex ratione Num. 19. de appellationibus, Stracc. in tit de nautis, part. 3. N. 10.* (*a*) desgelyks ook, Wanneer een Schipper, zyn Schip hebbende vervragt, het zelve niet geheel in ſtaat Leverd, zodanig dat de Goederen daar in geladen komen te bederven, is dezelve tot vergoeding van die ſchade, voor zoo veel de Bevragter daar by komt te lyden, gehouden en aanſprakelyk, *L. ſed addes, §. 1. ff. locati, L. tenetur, §. ſed ſi vas, & L. quidquid de actionib. empti, Bart in L. rebus, §. item qui, ff. communi dividundo.* (*b*) Dog geheel anders is't, 158
wanneer het zelve zonder zyn ſchuld of toedoen is geſchied, of dat de Goederen door ſchielyk opkomend Onweder zyn bedorven, of door 't ſpatten van 't Zeewater nat geworden, of dat dezelve in zekere hoek

(*a*) *Of wanneer een Schipper*, vide het gunt wy daaromtrent gezegt hebben op Art. 19. van dit Tractaat.

(*b*) *Dog geheel anders is 't*, hier mede ſtemt overeen het 44. Art. van 't Placcaat van Keyzer Carel, als mede het 9. Art. vaa 't Placcaat van Koning Philips tit van Schippers en Koopluyden en H. de Groot, H. R. 3. b. 20. d. Num. 12

hoek van 't Schip lagen en 't Zeewater daar by was gekomen en dezelven alzoo nat en bedorven waren geworden, in welke gevallen den Schipper voor de ſchade niet en is aanſprakelyk, gelyk bewezen word *in de L. navis onuſtæ*, *§. cum autem jactu*, *ff. ad Leg. Rhod. de jactu*, *ubi Paul. L. fin. §. idem juris*, *ff. eod. tit. Stracc. Loco proxime citato*, *Num.* 11.

Art. 58.

N°.159 Wanneer Rotten of Muyzen Koopmans Goederen in een Schip geladen doorknaagen of bederven, en vervolgens daar door groote ſchade aan de Eygenaars of de Koopluyden werd toegebragt, is den Schipper gehouden de ſchade, daar door aan de Koopluyden toegebragt of veroorzaakt, te vergoeden, omdat het door zyn ſchuld is toe gekomen, *L. item quærit*, *§. ſi fullo*, *ff. locati*, alwaar gezegd werd, *Wanneer een Volder eenige Lakenen of Stoffen heeft gekregen om die te Bereyden of op te maken, en de Muyzen of Rotten dezelven hebben doorknaagt, is de zelve daar voor aanſprakelyk, omdat hy daar voor zorg had moeten dragen.*

160 Maar indien een Schipper op zyn Schip houd eenige huys Katten, tot weering van de Muyzen, is dezelve voor de ſchade niet aanſprakelyk, gelyk komt te

161 leeren *Stracc. de mercat. tit. de nautis*, *Num* 48. Wyders werd ook een Schipper geëxcuſeert of vrygeſprooken

ken, wanneer dezelve zyn Cours of reys heeft verlegt ofte verandert, uyt oorzake (*a*) van geen ongeoorloofde of excessive Tollen aan de Tollenaars te willen betalen; dewelke, indien hy dat heeft gedaan tot handhaving of bewaring van zyn regt, omdat de Tollen ongehoord groot of ongeoorlooft waren, die hy had konnen frauderen zonder te misdoen, en door dat veranderen van die reys schade aan het Schip of Goed heeft gekregen, daar-voor niet aansprakelyk komt te wezen, *Bald. conf.* 395. *vol.* 2. *&* *idem Bald. L. cum proponas*, *Cod. de fœnore*, en veele voorbeelden werden aangetoont, by *Stracc. in d. tit. de nautis*, *part.* 3. *Num.* 8.

ART. 59.

Een Schipper is aansprakelyk (*a*) wanneer hy onervaren N°.162.

(*a*) *Van geen ongeoorloofde of excessive Tollen aan de Tollenaars te willen betalen*, het zelve moet werden verstaan in dezer voegen, neemt eens, een Souvereyn van een Land stelt op ieder Sak of Baal een Impost van twee stuyvers, de Schippers daar komende en willende zulks betalen, zoo zeggen de Tollenaars neen, wy moeten vier stuyvers hebben, en wy zouden het Goed anders niet laten Passeren, nu in diergelyk geval wil den Autheur zeggen, dat den Schipper zulke Tollen mag ontgaan en dezelve frauderen, omdat zy ongeoorlooft zyn en stryden tegens de order van den Souvereyn aan, en dierhalven den Schipper niet misdoed wanneer hy de brutaliteyt van zommige Tollenaars, die zodanig te werk gaan, zoekt te ontgaan.

(*a*) *Wanneer hy onervaren Zeevolk*, hier mede stemt overeen het 1. Art. van 't Placcaat van Koning Philips tit. van Schipbrekinge, dog daar is den Schipper niet alleen maar ook de Schipluyden aansprakelyk, dog onze Autheur wil, dat den Schipper alleen maar aansprakelyk zal zyn, uyt hoofde omdat hy Meester en Baas van het Schip komt te wezen, en het aan hem heeft gestaan om ervaren en bequame Schipluyden te Huuren, 't welk niet gedaan hebbende, dierhalven ook voor haar fauten moet instaan, gelyk ook in 't 8. Art. van dit zelve Placcaat, tit van Schippers en Koopluyden, den Schipper moet vergoeden de schade aan de Goederen overgekomen door schuld en toedoen van de Schiplieden.

varen Zeevolk op het Schip heeft aangenomen, of het zelve aan haar toevertrouwt; wanneer dan ook zoo een Schip met de Goederen komt te vergaan, of de Goederen wegraaken door onagtzaamheyt van 't Scheepsvolk, dewyl 'er geen bequaam of ervaren Scheepsvolk op 't Schip was, is den Schipper altoos in de schade gehouden, *L. utique, in fin. ff. de reivindic. L. si servum, §. si fornicarius, ff. ad Leg Aquil. L.*
163 *item quæritur, §. si magister, ff. locati.* Een Schipper moet nogtans wel zorg dragen dat hy bequaam en ervaaren Scheepsvolk op zyn Schip aanneemt, andersints is dezelve daar voor in de gehoudenis, *L. si servum, §. proculus, ff. ad Leg. Aquil. & L. quod si nolit, §. si mancipium, ff. de ædilit. edicto.* Desgelyks is ook een Schipper in de schade gehouden, wanneer hy zonder Stuurman met zyn Schip is gaan Zeylen, en het zelve door opgekomene stormen niet heeft konnen regeeren, en het Schip daar door zynde vergaan, zoo konnen de Passagiers of inladers uyt hoofden van de verhuuring tegens den Schipper over die schade in regten ageren en dezelve schade van hem vorderen, gelyk geleerd word *in d. L. item quæritur, §. si magister, ff. locati, en het word bekragtigt by Stracc. in tit. de nautis, part. 3. Num. 12.*

A R T. 60.

N°.164 Wanneer een Schipper, om het Gevaar van Storm en

en Onweder te ontkomen, tot Salvering of redding van 't Schip en Goed iets van de toetakeling van het Schip, neemt eens een Maſt of iets anders, heeft gekapt, verlooren of over Boort geworpen, (*a*) zoo zyn in zulk een geval de Eygenaars of Redeis zoo wel als de Inladers gehouden naar mate te contribueren tot vergoeding van de ſchade, *te vinden by Joannes de Hevia in labyrintho commercii navalis Lib.* 8. *cap.* 13. *de naufrag N.* 10. En desgelyks ook, wanneer 165
een Schip komt te ſtranden of op Strand werd geſmeten, *zoo als in 't* 192. *Cap. van 't Conſulaat van de Zee*, mits zulks komt te blyken by een verklaring van den Schipper voor den Scheeps-ſchryver ten behoeve van de Inladers belegt, in welk geval, indien Schip en Goed ſchade heeft geleden, moeten de Eygenaars naar mate van hun geſalveerde Goederen Contribueeren tot vergoeding van de ſchade, en de Vragtpenningen moeten betaalt werden *volgens het* 193. *Capittel van 't Conſulaat van de Zee.*

Art. 61.

Wanneer een Schip ſchade heeft gekregen door 't No.166
geweld

(*a*) *Zoo zyn in zulk een geval*, dat is wanneer men Koopmanſchappen, of Ankers, Kabels, Maſten, Touwen, of iets anders over Boort werpt om Schip en Goed te Salveren, als dan moet het Schip en Goed contribueren tot vergoeding van de ſchade, 't welk men Haverye Groſſe noemt, waarmeede overeenſtemt Mr. Quintyn Weytſen in zyn Tractaat over Haverye, §. 10. 17. en 31.

geweld van de Winden , door Donder en Blixem, of door 't een of 't ander onverwagt toeval, (*a*) en daar door iets van de toetakeling werd verlooren of over Boord geslagen, in zulk een geval zyn de Inladers of Eygenaars van de Goederen niet gehouden te Contribueren tot vergoeding van die schade, *volgens de L. navi 6. ff. ad Leg. Rhod. de jactu*, alwaar geleerd werd, Wanneer een Schip door 't geweld van Storm en Onweder op een Rivier iets van zyn toetakeling, het zy de mast of de Boegspriet heeft verloren, en weder andere in de plaats bekomen om alzoo zyn volle Lading over te voeren, dat in zulk een geval de Inladers tot die schade niet en behoeven te
167 Contribueren, om dat de voorn. Onkosten meer zyn geschied tot in staatstelling van 't Schip als wel tot bewaring van de Goederen, waar mede overeenstemt, *Joannes de Hevia d. Lib. 3. commercii naval. cap. 3. de Nauffrag. N. 10.*

Art. 62.

N°.168 Een Schipper is aansprakelyk wanneer hy onbekend

(*a*) *En daar door iets van de toetakeling*, want wanneer iets by Tempeest breekt of stukken raakt, zoo werd het zelve in geen Haverye gebragt, omdat het daar toe is gemaakt, ten ware het gebroken Goed de Scheepe hinderlyk ofte schadelyk zoude vallen, als dan mag den Schipper de Touwen, waar aan het gebroken stuk aan vast is, kerven en over Boort werpen, en dan komt het zelve in Haverye, maar andersints komt het alleen tot Lasten van den Schipper, zyne Reders ende het Schip volgens Weytsen in zyn tractaat van Haverye §. 11. en 49. Wisbuysche Zee-regten Art. 12. Placcaat van Koning Philips Art. 8. tit. van Schipbreekinge en Peckius ad L. 2. §. 1. ff. ad Leg. Rhod. de jactu.

'kend volk, zonder van haar eerlykheyd verzekert te wezen, op zyn Schip heeft aangenomen; en vervolgens eenige Goederen op het Schip zynde weggeraakt ofte gestoolen, is dezelve, uyt hoofde van zyn quade verkiesing ofte aanneming, gehouden de schade aan den Koopman of Inlader te vergoeden, *volgens 't getuygenis van Corneus in conf.* 273. *Num.* 27. *vol.* 1. en 't word bewezen in de *L. fin. verf. nam cum alienas, ff. naut. caup. Stabular. & Bald. in conf.* 395. *vol.* 2.

Dezelve is ook aansprakelyk, wanneer hy geen 169 Scheepsvolk genoeg, tot de Regeering van 't Schip noodzakelyk, heeft aangenomen, te rekenen na de grootheyd van het Schip, in welk geval, indien daar door Schipbreuk is geleden, en de Goederen vergaan zyn of verergert, den Schipper gehouden is de Schade aan de Koopluyden te vergoeden, *L. item quæritur, §. si magister navis, ff. locati, Stracc. tit. de nautis, part.* 3. *Num.* 36.

ART. 63.

Vragtgelderen werden getelt ofte gerekent onder N°. 170
de aanwinningen of Civile inkomsten, dewyl dezel- 171
ven gelyk andere Renten uyt haar eyge aart niet voortkomen, maar werden genoten uyt hoofde van het regt dat men op de zaak zelfs heeft; *gelyk aanteekent Bart. in L. ex diverso, in princ. ff. de reivindic.* en daar van is een aan-

172 merkelyke Text *in L. si navis, ff. eod.* by welke Wet bevolen word, Dat zoo wanneer een Schip werd gevordert of weder geëyscht van een besitter ter quader trouw, als dan de inkomsten van het zelve ook moe-
173 ten uytgekeert werden; nademaal dezelve Besitter den Eyscher niet behoeft inteetaan voor't gevaar of de schade van het Schip, waar van te vinden is een zeer subtile en elegante passagie in *L. ubi Glos. & Bart. urbana, ff. de condict. indeb.* en het zelve zegt *Stracc. de mercat. in tit. de navibus, part.* 3. *N.* 31.

ART. 64.

N°.174 Twee Schippers of twee Reders van een Schip door de mede Reders op het zelve Schip zynde aangestelt, de een om de Goederen aan Land in te Kopen, en de andere om die in 't Schip te doen Inladen en zorge daar voor aan Boord te dragen; zoo eysschen de mede Reders ondertusschen rekening en verantwoording van de Administratie door den Schipper of Reder, tot de Inlading der Goederen op 't Schip aangestelt, gehouden, dewelke zegt niet gehouden te zyn rekening van zyn doen te moeten geven, voor en alleer die geen, dewelke te Land is aangestelt tot de Inkoop der Goederen, rekening en verantwoording van zyn Administratie heeft gegeven, en als dan eerst gehouden te zyn dezelve

daarna

daarna te moeten geven, bewerende dit zyn zeggen uyt de Text *in L.* 1. §. *igitur præpositio ff. de exercit. act.*
Dog het tegendeel is gedecideert, en zoo een Schip- 175
per of Reder, op het Schip tot de Inlading der Goederen of der zelver bewaring aangestelt, gecondemneert rekening en verantwoording te moeten geven *volgens de Rot. Gen. decis.* 20.

A R T. 65.

Een Reder is aansprakelyk voor de uytgaven, be- N°.176
steed tot onderhoud en gebruyk van 't Schip, *L. fin. ff. de exerc. act. L.* 1. §. *est autem nobis, eod. tit.* Die geene, de- 177
dewelke Scheepsprovisien heeft gecrediteert, heeft een gepræfereerde actie, *L. interdum, ff. qui potior. in pign. hab.* gelyk ook daarom zeker Reder is gecondemneert geweest om de prys van het Graan te moeten betalen, dewyl hy, door 't Laden of 't leggen van het zelve in 't Schip, daar door wierd verbonden, *volgens de Rot. Gen. decis.* 182, dog is de vraag, of een Reder in regten kan age- 178
ren tegens die geenen dewelken met den Schipper gehandelt hebben, en of die genen, die met den Schipper gecontracteert hebben, niet direct tegens den Reder zelve konnen ageren? waar op geantwoord werd in 't eerste geval, dat den Reder zyn actie kan institueren tegens die genen die met den Schipper gehandelt hebben, zonder cessie van actie te be-

M 2 hoe-

179 hoeven; en in 't tweede casus, dat die genen, dewelken met den Schipper gecontracteert hebben, zoo wel den Reder als den Schipper in regten konnen aanspreken, dewyl zy beyde zyn verbonden, gelyk wy boven getoont hebben, *ex L. 1. §. est autem electio, ff. de exerc. action.* voegt hier nog by de *Rot. Gen. decis.* 149. *Num.* 5. *&* 6.

Art. 66.

N°.180. Een Schipper, contrabande of ongeoorlofde Goederen in zyn Schip Inladende, en daar door alle de andere Koopmans Goederen verbeurt werdende verklaart, is gehouden de schade van die andere Goederen aan de Koopluyden te vergoeden, *L. cum. proponas, ubi DD. Cod. de nautico fœnore. Cuman. cons.* 5.

181 't Zelve heeft ook plaats, wanneer een Schipper zig van vreemde of ongeoorlofde Vlaggen of Wimpels op zynSchip heeft bediend met dezelven daar van te laten afwaeyen, en de Goederen in 't Schip geladen daar door zyn genomen of weggeraakt, *L. eos, ff. de falsis*, in deze woorden, *& illicitis insignibus est usus, dict. L. cum proponas*, *Paul. Parisiens. cons.* 48. *Num.* 49. *& seqq. vol.* 1. Dewelke getuygt daar van een zeer aan-

182 merkelyk geval gebeurt te zyn in de Haven van Ancona omtrent zekere Schipper, dewelke, met Ancoonse Vlaggen varende en moetende vertrekken

door

door 't Keyzerlyke gebied, op een tyd dat den Keyzer en den Koning van Vrankryk in Oorlog waren, zig onder 't Zeylen had bediend van Franſe Vlaggen, waar door dezelve met zyn Schip genomen wierd door den Admiraal van de Keyzerlyke Vloot, en niet tegenſtaanden de Inladers ofte de Eygenaars hunne Goederen, dog met groote ſchade, wederkregen, is den Schipper daar-en-boven gecondemneert geweeſt, te moeten vergoeden de ſchade, die de Koopluyden daar door geleden hadden, *volgens het getuygenis van Stracc. de mercat. in tit. de navib. part.* 3. *Num.* 22. & 23.

A R T. 67.

Een Schip, zynde Vervragt, Schipbreuk of eenige andere Rampen komende te leyden, zoo werd de Cherte-party daar door vernietigt, en de Ingelade Goederen konnen weder-geëyſcht of daar uytgenomen en in een ander Schip geladen werden, N°. 183. *volgens de Leer van Antonius Gomez. variar. reſol. Tom.* 184. 3. *Cap.* 3. *Num.* 1. 2. & 3. Geheel anders is 't nogtans, wanneer een Vervragt Schip in een Haven moet verblyven wegens noodzakelyke reparatie ofte Calefating, ofte wegens Storm en Onweder, als dan kan het Contract van Bevragting niet verbroken werden, waromtrent kunnen werden nageſien

ſien, *Covar. practicar. qq. cap.* 30. *N.* 2. *Alvares Velasques de jure Emphyteutico, q.* 22. *N.* 6. *Molin. de contract. diſp.* 493.

ART. 68.

N°.185 Wanneer een Schipper eenige dagen uytſtelt of vertoeft met zyn Schip binnen de Haven te lopen, neemt eens, om de betaling van de Tollen te ontgaan, of dat hy onder de hand liet accorderen met de Tolſenaren om de volle en ordinaris Tollen niet te betalen, en ondertuſſchen Storm en Onweder opkomende en 't Schip en Goederen daar door ſchade krygende, is de vraag, of de Schipper gehouden is de ſchade aan de Koopluyden te vergoeden? en werd geoordeelt den Schipper niet gehouden te zyn, *volgens de Text in L.* 1. *§. quod ait prætor, ff. de incendio, ruin. & naufrag. ſecundum Bald. in L. cum. proponas, Cod. de*
186 *nautico fænore,* het tegendeel nogtans leert dezelve *Bald. in conſ.* 395. *Num* 4. *vol.* 2. omdat de Schipbreuk gehouden werd veroorzaakt te wezen niet door een onverwagt toeval, maar door de gierigheyd van den Schipper, 't zelve gevoelen volgt *Jaſon. in L.* 1. *ff. ſi quis cautionibus, & Stracc. in tit. de nautis, part.* 3. *Num.* 37.

ART.

ART. 69.

Een Schipper is aanſprakelyk, wanneer hy zyn Schip met geen goede Touwen heeft laten vaſtmaken, of het zelve niet ter deege laten bezorgen, *L. quemadmodum*, §. *ſi navis tua*, *ff. ad Leg. Aquiliam*, *Alberic. de Roſat. ibid.* 't zelve regt heeft plaats, wanneer een Schip door zyn toedoen onttakeld is geworden of van zyn gereetſchappen ontblood, *Gloſſ. in L.* 2. §. 1. *ff. ad Leg. Rhod. de jactu.* of wanneer het Schip is vergaan door dat het zelve niet wel was toegetakelt of van goede gereetſchappen voorſien, *Signor. conſ.* 195. *Num.* 3. *argum. L. cum proponas*, *ff. de nautico fœnore.* & *Stracc. in loco proxime citato*, *Num.* 41. Of mede wanneer de Koopuyden haar Goederen zyn beſchadigt geworden door de oneenigheyd van den Schipper met het Scheepsvolk, *te vinden by dezelve Stracc. N.* 49. Of wanneer de Goederen zyn nat geworden door 't water van den hemel, (*a*) of wanneer een Schip niet wel zynde gecalefaat of voorzien, of niet na behooren gegarniert of met preſenningen gedekt, en 't water daar door heeft konnen penetreren ofte trekken, en de Goederen daar door zyn beſcha-

N°. 187 (beside the first line); 188 (beside "Of mede"); 189 (beside "Of wanneer de Goederen")

(*a*) *Of wanneer een Schip*, hier mede ſtemt overeen H. de Groot, H. R. 3. b. 20. d. Art. 7. alwaar hy zegt, Dat den Schipper is gehouden aan den Koopman te betaalen de ſchade, die de Goederen mogte overkomen, door dien het Schip is afgevaren niet behoorlyk zynde gecalefaat, digt gemaakt, ofte voorzien van ſtouwinge voor de Goederen.

beſchadigt geworden, zoo is den Schipper gehouden de ſchade aan den Koopman te vergoeden, omdat de Schipper is verpligt een digt en ſterk Schip te moeten leveren, *L. ſed addes*, *§. illud nobis*, *ff. locati*, *Aretin. conſ.* 139. *Straccha tit. de nautis, part.* 3. *Num.* 51.

Art. 70.

N°.190 Wanneer een Schip komt te vervallen in de handen van een Zeerover, en door dezelve werd genomen, zoo is de vraag, of den Eygenaar of Reder, dan of den Schipper gehouden is de ſchade te moeten vergoeden, de Koopluyden haar Goederen overgekomen? 't welk moet werde gediſtingueert of onderſcheyden; vooreerſt, wanneer den Schipper met zyn Schip in ſtaat is geweeſt, den Rover te konnen wederſtand bieden, en den zelve niet heeft wederſtaan, als dan moet hy de ſchade vergoeden; maar indien hy door de groote overmagt van den Zeerover zig niet in Staat heeft bevonden eenige weerſtant te konnen bieden, en alzoo is overwonnen en genomen, dan is dezelve niet aanſprakelyk, *L. item quæritur*, *§. exercitu*, *ff. locati*, *L. ſi fundus*, *ff. eodem.* nogtans volgens de *L. dolo*, *ff. ſi vent. nomine mul.* moet den Schipper wederſtant bieden, en zig defenderen zoo goed als hy kan. Al het gunt hier voren verhaalt is moet geſchieden, wanneer de Eygenaars

naars of de Inladers van de Goederen niet op 't Schip present of tegenwoordig zyn; maar wanneer dezelven zig op 't Schip bevinden, moet den Schipper hun zulks aanseggen en daaromtrent raadvragen, *Dicto*, §. *exercitu*, *vers. Labeo.* maar wanneer de Eygenaars of de Inladers daar niet present zyn, moet den Schipper Krygsraad beleggen, en met dezelve raadplegen of het ooirbaar is te vegten of niet, *volgens 't getuygenis van Stracc. in tit. de nautis. p.* 3. *Num.* 50. omtrent welk geval een decisie te vinden is *in het tweede gewysde hier agter volgende.*

Art. 71.

Een Schip kan niet wettig voor prys verklaard werden, wanneer het zelve, Goederen hebbende ingeladen op de kusten van de ongelovigen, dezelven komt te vervoeren naar het territoir van de gelovigen, of die genen waar mede men in vrintschap leeft, *te vinden by Stracc. de mercatur. in tit. de navib. part.* 2. *Num.* 14. *cum seqq.* Gelyk ook niet, wanneer de Goederen behoren aan de Joden, dewelken, schoongenomen zy Vyanden komen te wezen met de Catholique Koning ten opzigte van 't Christelyk geloof, nogtans met dezelve in geen Oorlog zyn, *volgens 't zeggen van Alex. cons.* 130. *vol.* 3. *Jo: de Hevia in labyrintho commercii naval. L.* 3. *Cap.* 6. *Num.* 3. Gelyk ook N°.191 192

ook geen Schip voor prys verklaart kan werden, wanneer het zelve een reys doed naar een vreemde Kust, dog geen vyandelyke *volgens Socc. Ripa, & Alciat. in L. 1. de acquir. possess. Angel. in disput. incip. renovata Guerra, Wyders te vinden hier agter in het tiende gewysde*, in welk geval een ampele decisie werd gevonden.

ART. 72.

N°.193 De Vragtpenningen mitsgaders de Legdagen moeten betaalt werden zodanig en indiervoegen, als men daar over met den andere heeft geaccordeert en geconvenieert; wanneer men dan een Schip naar gissing groot twee duyzend Ankers heeft bevragt voor duyzend Scudi, en daar na bevonden dat zoo een Schip geen twee duyzend Ankers kan houden, zoo is het klaar en onwedersprekelyk dat den Bevragter evenwel de duyzend Scudi moet betalen, *volgens de L. fin. §. fin. vers. immo, ff. ad Leg. Rhod. de jactu*, want de contracterende partyen die schryven hun zelven een wet voor, of die verbinden zig door hunne handelingen ofte conventien, *L. 1. §. si convenerint, ff. deposit.* en de Vragtpenningen moeten volgens het accoord betaalt werden aan die genen, met welken men heeft geaccordeert ofte gehandelt, *gelyk geleerd word by Paul. Parmen. cons.* 40. *vol.* 1. dewelke mede spreekt van Legda-

Legdagen; waarmede overeen ſtemmen, *Stracc. de mercat. tit. de navib. part.* 3. *Num.* 7. *Jo: de Hevia in labyrintho commercii naval. Lib.* 3. *cap.* 5. *Num.* 18.

A R T. 73.

Een Schip zynde Vervragt, niet voetsſtoots, maar N°.194
naar mate van zyn Ankers of Laſten, en belooft zynde voor ieder Laſt of Anker, dat men kwam in te Laden, zoo veele Vragtpenningen te zullen betalen, zoo is den Bevragter maar gehouden te betalen voor zoo veel Laſten of Ankers als hy in 't Schip heeft Ingeladen, *L. fin. in princ. ff. ad Leg Rhod. de jactu, Rom. conſ.* 595. *Stracc. in tit. de navib. part.* 3. *Num.* 11. & 12. dewelke voor ontwyffelbaar houd en buyten alle diſput rekend, wanneer een Schip 195
zynde Bevragt voor duyzend Guldens, en in het contract van Bevragting zynde geſpecificeert dat het zelve Schip groot komt te zyn ofte kan Laaden twee duyzend Ankers, waar door den Vervragter aantoont of mede te kennen wil geven, dat het Schip die maat kan voeren ofte Laden, en het zelve zoo veel niet konnende Laaden, zoo is den Vervragter gehouden te preſteren dat Gunt het welke het minder Laad, en zoo het meerder kan Laaden, 196
het zelve is ten voordele van den Bevragter, die niet gehouden is daar iets voor te geven, *L. tenetur, §. ſi.*

vas, ff. de action. empt. Oldrad. conf. 197. *Jo: de Hevia d. Lib.* 3. *commerc. naval. cap.* 5. *Num.* 18.

A R T. 74.

N°.197 Een Schip zynde Bevragt om een zekere quantiteyt Ankers ofte Pakken te zullen Inladen, neemt eens tien meer ofte minder ankers of Pakken, en den Bevragter, dezelven niet Inladende, is gehouden evenwel de Vragtpenningen daar voor te moeten betalen, dewyl by de handeling blykt dat'er van een zekere of bepaalde quantiteyt is gesproken, *volgens de L. publica. §. fin. ff. depos. & ibi Bart. & Bald. item Bald. in rub: Cod. depos. Corset. de Clausulis p.* 2. *quæst*

158 100. Desgelyks ook, schoongenomen de Bevragter alle de Pakken niet in 't Schip had laaten laden maar alleen een gedeelte van dezelven, zoude hy evenwel gehouden wezen de volle Vragt daar voor te moeten betalen, even en in allen schyn, als of alle de Pakken Ingeladen waren geweest, gelyk uyt het voorverhaalde aantoont *Jo: de Hevia, d. cap.* 5. *commerc. naval. Num.* 18. *in medio.* Dog onder die conditie, dat de Vragtpenningen niet zyn bedongen voor ieder Pak dat men zoude Inladen, want dan zou de vragt alleen maar moeten betaalt werden van zoo veel Pakken als daar waren in geladen, gelyk wy aangetoont hebben in 't begin van 't voorgaande

Art.

Art. uyt de *L. fin. ff. ad. Leg Rhod. de jact.* en 't werd geaffirmeert by *Hevia loco proxime citato, Num.* 18. *vers. salvo scil. pretio.*

Art. 75.

Een Schip zynde Bevragt voor een zekere somme van Vragtpenningen, dog voetstoots en niet naar mate van zyn Lasten, zoo moet de volle Vragt betaalt werden, schoon het zelve niet en wierd Volladen, gelyk aantoont *Castrens. in L.* 1. *ff. de præscript. verb.* Dog geheel anders is het wanneer de Vragtpenningen zyn gerekent voor ieder pak dat men komt in te laden, want als dan werden de Vragtpenningen maar betaalt voor zoo veel Pakken als men heeft in geladen, *Bart. Paul. Angel.* en andere de welke aanhaalt. *Stracc. de mercat. tit de navib. part.* 3. *Num.* 15. *Rom. singul.* 555. *signor. Cons.* 195. desgelyks ook, wanneer een Schip eenvoudiglyk zonder eenige Conditie is verhuurt, als dan moeten de Vragtpenningen betaalt werden naar mate van de Goederen die in 't zelve zyn Geladen, *L. fin. in princ. ff. ad Leg. Rhod. de jact. Jo: de Hevia, Lib.* 3 *commerc. naval. Cap.* 5. *Num.* 28. *in fine.* N°.199 200

Art. 76.

Vragt zynde bedongen ofte belooft te zullen werden N°.201

ge-

gegeven voor 't overvoeren van Slaaven ofte Paarden, en eenige van dezelven zynde komen te fterven op het Schip, zoo is de vraag, of voor die overledenen ook Vragt moet betaalt werden? waaromtrent te diftingueren zyn drie gevallen; vooreerft, wanneer de Vragt bedongen is voor zoo veel Menfchen of Beeften in het Schip reets Geladen ofte zullen Laden, en dezelven daar in Geladen zynde, en eenige daar van komende te fterven ofte niet werdende vervoert naar de gedeftineerde plaats, zoo moet voor
202 dezelven evenwel de Vragt betaalt werden, omdat het Contract zyn vervulling heeft gekregen door
203 het Inladen, *L. fi quis, Cod. de inftit. & fubftit.* Gelyk ook wanneer iemand een zaak verhuurt, en belet werdende dezelve te kunnen prefteren of leveren het zy door toedoen van den Huurder of van de zaak zelve, wanneer het maar niet gefchied door fchuld van den Verhuurder, zoo moet dezelve evenwel zyn Huur ontfangen, *L. qui operas ff. locati.*

ART. 77.

N°.204 Het tweede geval beftaat hier in, wanneer Vragt is bedongen voor Menfchen of Beeften te zullen overvoeren naar zekere plaats, en dezelven of eenige van dien onder weg zynde geftorven alvorens tot de gedeftineerde plaats te wezen overgevoerd ofte gekomen,

zoo

zoo behoeft geen Vragt voor de Dooden betaalt te werden, omdat de handeling zyn vervulling niet heeft, dewyl dezelven niet zyn gebragt naar die plaats, en 'er in 't Contract ofte handeling alleen maar Vragt is bedongen voor de overgevoerde Slaaven, welk beding ten voordele van den Eygenaar van de Slaven of Beesten moet gerekent werden geschied te wezen, *L. scio, ff. de annuis legat. L. illis libertis, in fin. ff. de conditionib. & demonstrat.* En dat zelfs, schoongenomen het door toedoen van den Schipper niet en is geschied, moet evenwel geen Vragt betaalt werden, omdat in dit geval niet en werd onderzogt door wiens toedoen zulks is geschied, dewyl de betaling van de Vragtpenningen Conditioneel komt te wezen, namentlyk wanneer de Slaaven of Beesten daar zullen zyn gekomen, *volgens 't getuygenis van Paul. de Castro in L. fin. ff. ad Leg Rhod. de jact.* 205

ART. 78.

Het derde geval is hier in gelegen, wanneer niet klaar blykt van 't Gunt 'er is gehandelt, te weten, of de Vragt is bedongen voor Slaven of Beesten in 't Schip Geladen, of nog te Laden of voor die gene die overgevoert zullen zyn, en als dan moet de Vragt betaalt werden van zoo veel Slaven of Beesten als in 't Schip zyn Geladen, het zy dezelven alvorens N°. 206

ter

ter bestemder plaatse te wezen overgebragt, op 't Schip zyn gestorven; en de reden hier van is, om dat 'er niet klaar consteert van de handeling, nog ook niet blykt het aan den Schipper te hebben gestaan waarom dezelven niet zyn overgevoert geworden, dierhalven het billyk is, dat de volle bedongen Vragt in 't geheel werd betaalt, *L. qui operas*,
207 *L. ædes*, *§. cum quidam*, *&* *§. fin. ff. locati.* Want een Wet die niet klaarblykelyk is, of een zaak die twyffelagtig is werd altoos ten nadele van een Huurder of Bevragter geinterpreteerd of uytgelegd, *L. veteribus*, *ff. de pactis. Signor.* confirmeert de voorgenoemde gevallen *citato conf.* 195. en dezelven volgt *Stracc. de mercatur. tit. de navibus*, *part.* 3. *Num.* 17. *per totum* 21. *&* *Jo: de Hevia in labyrintho commerc. naval. Lib.* 3. *cap.* 5. *Num.* 19. *&* 20.

ART. 79.

N°.208 Een Schipper Vragt hebbende bedongen voor 't overvoeren van een Vrouw in zyn Schip naar zekere bestemde plaats, en dezelve, gedurende de reys, in de Kraam wezende gekomen van een Kind, zoo werd getwyffelt, of den Schipper ook geen Vragt voor het Kind zoude kunnen eysschen? dog hier op werd geantwoord, dat voor het Kind niets behoeft
209 betaalt te werden, dewyl het Transport daar van niet

niet zwaar is, nog het zelve van alle die zaken niet gebruykt die tot een reys noodzakelyk van doen zyn, *L. sed., & addes, §. si quis mulierem, ff. loc.* Gelykerwys ook voor doode Lichamen niets behoeft betaalt te werden, *volgens de L. fin. in princ. ff. ad Leg. Rhod. de jact.* en op geringe kleyne uytgaven geen agt geslagen moet werden, *L. omnino, ff. de impens. in reb. dotal. fact.* En boven dien zulk een Kind op 't Schip geen plaats beslaat, *volgens 't zeggen van de Gloss. in d. §. si quis mulierem, in verb. navigantium, Stracc. de mercat. tit. de navib. part. 3. N. 22. & Jo: de Hevia Lib. 3. commerc. naval. cap. 5. N. 21.*

ART. 80.

Wanneer een Vervragter van een Schip met het N°.210
zelve de reys niet kan laten doen, uyt hoofde dat hy zyn Schip komt te verliezen, of om eenig ander toeval aan 't zelve gebeurende, zoo kan hy de Vragtpenningen niet vorderen, ja zelfs, indien dezelven of een gedeelte van dien betaalt waren, zoude hy dezelven moeten restitueren, *L. si uno, 17. §. item cum quidam, ff. locati,* Want wanneer een Passagier of Reysiger niet heeft gevaren, behoeft hy ook geen Vragt te betalen, *zeggen de Gloss. ibi, in verb. personis,* en obsteert niet de Text *in L. penult. §. navem, eod. tit. locati,* alwaar gezegt werd, Dat het Vragt- 211

Geld niet weder kan geëyscht werden, dog daar van is de reden, Omdat aldaar door toedoen van den Bevragter het Schip wierd aangehouden, dewyl hy Contrabande of ongepermitteerde Goederen in 't zelve had laten Laaden, en zulks niet door toedoen van den Eygenaar of Reder was veroorzaakt; maar in het voorgenoemde §. *item*, daar is den Bevragter in geen schuld, dierhalven vermag hy de Vragtgelderen weder-eyschen, en 't zelve gevoelen volgt *Signor. cons.* 195. *Num.* 6. *Straccha de mercatura in tit. de navibus, part.* 3. *Num.* 24. *Jo: de Hevia in labyrintho commercii navalis, Lib.* 3. *cap.* 5. *Num.* 22.

Art. 81.

Dog tot Elucidatie ofte opheldering van het vo-
N°.212 ren gezegde diend en moet gelet werden, dat als wanneer een Schipper zyn Reys heeft begonnen, als dan aan dezelve, naar mate van de afgelegde Reys, zyn Vragt-Geld daar voor moet betaalt werden, *Paul. de Castro, in L. si vehenda, §.* 1. *ff. ad Leg. Rhod. de jact. Signor. d. resp.* 195. *Stracc. d. p.* 3. *Num.* 24. *in fine Jo: de Hevia di. Lib.* 3 *commercii naval. cap.*
213 5. *Num.* 22. dewelke het bovenstaande uytbreyd tot in het geval, wanneer de Goederen te gelyk met het Schip zyn vergaan, en naderhand een zeker gedeelte van de Goederen werdende gesalveert en weder gekregen, als dan de Vragtgelderen moeten betaalt

betaalt werden (*a*) naar mate van de gesalveerde en weder gekregene Goederen, en naar mate van de Reys, te rekenen tot die plaats toe daar 't ongeluk is geschied, het zelve funderende op de *L. si uno*, §. *item cum quidam*, & §. *ubicumque*, *ff. locati.*

Ten dien eynde staat ook nog te noteren, dat indien 214
een Reder of een Schipper de waarde van de verongelukte Goederen aan den Koopman heeft betaalt, als dan ook van den Koopman of Inlader kan eysschen betaling van de Vragtgelderen, dewyl in zulk een geval de Goederen werden aangemerkt als of zy behouden waren, *d.* §. *item cum quidam*, & §. *ubicumque*, *Hevia dic. Num.* 22. *in fin.*

Art. 82.

Een Schipper aangenomen hebbende voor een N°.215
vaste gestelde prys Titius in zyn Schip te zullen nemen, en naar een bestemde plaats toe te voeren, edog naderhand blykende dat Titius al in 't Schip was en niet door den Schipper daar werkelyk was in gezet of ingenomen, en vervolgens zynde aan Land gezet ter bestemder plaatse, zoo is de vraag, of den Schipper de Vragt kan eysschen? waaromtrent werd getwyffelt, of de Schipper niet gehouden is te

(*a*) *Naar mate van de gesalveerde*, hier mede stemt overeen het 40. Art. van 't Placcaat van Keyzer Carel.

te moeten aantonen dat hy Titius in zyn Schip heeft gezet; *Bartol. in L. 2. ff. de condition. & demonstr.* zegt Dat hy moet toonen, dat hy Titius in het Schip heeft gezet of ingenomen, want 't is niet genoeg dat iets geschied met'er daad, maar 't moet met een intentie of voorkennis geschieden, *volgens Dyn. in L. cum servus ff. de condition. & demonstrat. Paulus* nogtans *in d. L. 2.* verwondert zig, dat *Bartolus* van dat gevoelen is geweest, want hy meend dat het genoeg is, wanneer maar consteert Titius in 't Schip te zyn geweest met kennis en goedvinden van den Schipper, nademaal het onmogelyk was dat Titius tegens wil en dank van den Schipper in het Schip had konnen zyn; *Socc.* nogtans *in d. L.2.* meend, dat in de voorgenoemde vraag moeten ingesien ofte geconsidereerd werden vierderley veronderstellingen; de
216 eerste hier in bestaande, namentlyk, wanneer een Schipper aanneemt iemand voor een gestelde prys in zyn Schip te zullen nemen, zoo is het genoeg voor den Schipper, om zyn Vragtpenningen te kunnen ontfangen, waanneer hy die Persoon ter gedestineerde plaats aan Land heeft gezet, dewyl altoos verondersteld moet werden dezelve door den Schipper in het Schip te zyn ontfangen, *volgens argum. L. neque natalis, Cod. de probation. & L. 2. Cod. de acquirenda possessione.*

ART.

ART. 83.

De tweede veronderſtelling is hier in gelegen, N°.217
wanneer een Schipper aangenomen heeft levenlooze of roerlooze zaken in zyn Schip te zullen dragen, dewelken nogtans met kennis en goedvinden van den Schipper door een ander daar zynde ingedragen, zoo moet de Vragt daar voor evenwel aan den Schipper betaalt werden, wanneer hy dezelven heeft overgevoert, volgens de reden opgeſlooten leggende *in de L. 2. Cod. de acquirenda poſſeſſione*, dewyl 't het zelfde is, of een belofte werd vervult door den Belover of met zyn kennis door een ander, *L. cum ſervus, de verbor. oblig.* alwaar het bewezen werd door de *Gloſſ. Dynus*, *Nicol. de Neap. & Paulus.*

De derde veronderſtelling is, wanneer Goederen 218
in een Schip zyn geladen zonder weten of kennis van den Schipper, als dan behoeft men uyt kragt of uyt hoofde van eenige belofte geen Vragt te betaalen, dewyl geen belofte aan de zyde van den Schipper gezegd kan werden aangegaan of vervult te zyn, gelyk over de *d. L. 2.* geſchreven hebben *Nicol. de Neap. & Caſtrens*, hoewel men uyt billikheyd in dit geval de Vragt verſchuldigt is, *gelyk geleerd word in L. ſi vehenda, §. 1. ff. ad Leg. Rhod. de jact. & Bart. in L. ſi in arca, in fin. ff. de condict. indeb.*

ART. 84.

N°.219 De vierde veronderſtelling is hier in beſtaande, wanneer niet en blykt dat de Goederen, met of zonder kennis van den Schipper, in 't Schip zyn geladen, zoo kan, niet tegenſtaande de zelve twyffeling, in dit geval de Vragt gevordert werden, de reden is, omdat, wanneer iets gevonden werd gedaan te zyn, veronderſtelt werd het zelve uyt een voorafgaande oorzaak geſchied te zyn, *Argum. L. quædam mulier, ff. de reivind. Bart. in L. cum ſolus, de uſufr.* en dewyl een Schipper de Goederen op zyn koſten in het Schip moet Laden, moet het zelve veronderſtelt werde gedaan te zyn door die geen op wiens koſten het moet geſchieden, *Bart. in L. cum ſervus, ff. de verb. oblig.* en deze diſtinctie of dit onderſcheyd approbeert *Socc. ex L. 1. §. magiſtrum autem, ff. de exerc. act.* en 't zelve volgen *Ruin. conſ.* 122. *Num.* 7. *vol.* 4. *& Stracc. de mercat. in tit. de navib. part.* 3. *Num.* 23.

ART. 85.

N°.220 Wanneer een Schip door toedoen van den Bevragter werd opgehouden en belet om zyn reys te kunnen doen ofte vervolgen, omdat 'er mogelyk Contrabande Goederen zyn in geladen, zoo moet in dat geval de volle Vragt aan den Schipper betaalt werden,

den, even en in alle scheyn, als of hy de Goederen ter gedestineerde plaatse had gebragt; want de billikheyd die leert, dat den bevragter, die de misdaad heeft begaan door zyn eyge toedoen, ook schade daarom leyd, *L. penult. §. navem ff. locati, Stracc. in tit. de navib. part.* 3. *Num.* 25. *Jo: de Hevia, Lib.* 3. *commerc. naval. Cap.* 5. *Num.* 25. dewelke zegt het zelve mede plaats te hebben, Wanneer den Bevragter het Schip (*a*) niet heeft doen Beladen op de gestelde tyd; want de beloofde Vragtpenningen moeten aan den Schipper betaalt werden, 't welk gemeenlyk werd genaamt *de belofte ten Volle of de geheele Vragt.*

Het zelve heeft ook plaats, wanneer iemand een Schipper heeft belast met zyn Schip naar Livorno te moeten Zeylen, alwaar hem zullen behandigt werden door Titius eenige Gelderen om het Schip daar mede te Beladen, edog dezelve Gelderen den Schipper niet gegeven werdende door Titus, en alzoo met zyn Schip ledig moetende vertrekken, zoo is den Lastgever gehouden alle schade en interessen aan den Schipper te vergoeden, *Alex. conf.* 52. *Vol.* 6. *Castrens. cons.* 91. *Vol.* 1. *Stracc. de mercat. in tit. de naviga-* 221

(*a*) *Niet heeft doen Beladen op de gestelde tyd*, volgens 't Placcaat van Keyzer Karel Art. 37. en 't Placcaat van Koning Philips Art. 5. tit. van Schippers en Koopluyden, is den Schipper gehouden, naar de besproke tyd, vyftien dagen te moeten wagten, mits den Koopman hem zyn Legdagen betalen, naar 't oordeel van luyden hun des verstaande, maar indien den Koopman zulks niet begeert, ofte dat hy binnen die vyftien dagen het Schip niet Beladen, zal den Schipper van den Koopman ontslagen zyn, en den Koopman zal hem zyn volle Huur moeten geven met de Legdagen, 't welk met dit Art. in zooverre is overeenkomende, H. de Groot, H. R. 3. b. 20. d. Num. 6.

vigatione, *Num.* 19. Dog welke zaken in 't voorgenoemde geval den Schipper gehouden is te bewyzen, *volgen de Leer van Alex. & Castrens. ibid.*

222 Dog moet hier onderscheyd gemaakt werden, dat in de voornoemde gevallen den Bevragter niet gehouden is de bedongen Vragtpenningen te moeten betalen, te weten, *de beloften ten Volle ofte de geheele Vragt*, wanneer een Schipper, in plaatse van de Goederen die hem door den Bevragter hadde moeten werden mede gegeven, van andere menschen Goederen in zyn Schip heeft ontfangen, en daar voor bedongen zoo veele Vragtpenningen, als hy van den eersten Bevragter hadde moeten ontfangen, als dan behoeft den eerste Bevragter hem de Vragtpenningen niet te betalen; omdat hy anders dubbelde Vragt zoude genieten, *volgens de Text in L. sed ædes*, §. *fin. ff. locati*, *Hevia*, *loco citato*, *Num.* 25. *in fin.*

ART. 86.

N°.223 Wanneer een Zeerover een Schip heeft verhuurt, kunnen de Vragtpenningen met veel regt, buyten eenige tegenspraak, aan den zelve Zeerover betaalt werden; nog den Eygenaar van het Schip kan niets eysschen van den gene, die de Vragtpenningen heeft betaalt; want den Eygenaar word wel een actie geboren, uyt hoofde van het Contract van verhuuring met den

den Zeerover aangegaan, maar moet dezelve institueren tegens den Zeerover; het tegendeel nogtans heeft 224
plaats, wanneer een Bevragter, het Schip hebbende bevragt van den Eygenaar, de Vragtpenningen ging betalen aan den Zeerover, want als dan zoude hy niet bevryd werden, *L. si urbana, ff. de condictione indebiti, ubi Paul. de Castro.* Dit nogtans, 't gunt wy in 't begin van dit *Art.* hebben gezegt, heeft wel plaats, wanneer den Bevragter ter goeder trouw het Schip van den Zeerover heeft Bevragt en hem de Vragtpenningen betaalt, zonder dat hy nogtans wist dat het een Zeerover was;
want indien hy had geweten dat het een Zeerover was, 225
en niet den regten Eygenaar, zoude hy aansprakelyk zyn, *L. filiæ, in fin. ff. de solutionib. Dec. cons.* 407. *in prin. Bald. cons.* 476. *Num.* 4. *Vol.* 1. *Gregor. Lopez, Lib.* 29. *tit.* 1. *part.* 2. *& Jo: de Hevia in labyrintho commercii navalis, Lib.* 3. *Cap.* 5. *Num.* 26.

ART. 87.

Wanneer van de Vragtpenningen komt te blyken, N°. 226
het zy by een publicq instrument, of by een Vragt brief, dewelke gemeenlyk werd genaamt *een Cognoscement*, of by een Regiſter of Manifest van de Goederen gemaakt door een Scheepsschryver, (*a*) zoo moeten dezel-

(*a*) *Zoo moeten dezelven*, hier mede stemt overeen het 57. Art. van de Wisbuysche Zee-regten, Placcaat van Koning Philips, Art. 13. tit. van Schippers en Koopluyden, Christin. ad L L. Mechlin. tit. 8. Art. 15. Nnm. 14. H. de Groot H. R. 3. b. 20. d. Num. 23. 24. 25. en 26.

de zelven betaalt werden of door de Eygenaars van de Goederen, of uyt de Ingelade Goederen zelfs by wegen van executie, waar tegens geen eene exceptie plaats heeft, *gelyk aantoond Jo: de Hevia in labyrintho commercii navalis, Lib. 3. cap. 5. Num.* 28. niet tegenstaande de Eygenaar van de Goederen opponeert of tegenwerpt, dat de Goederen niet in zyn geheel zyn, of dat dezelven zyn aan stukken, bedorven of nat geworden, of eenig ander ongemak hebben gekregen, zoo en kan al het zelve niet beletten, dat de Vragtpenningen niet zouden werden voldaan, mits dat den Schipper daar tegen dan ook behoorlyke suffisante Cautie stellen van te zullen betalen al het Gunt by den Regter omtrent het verderf van de Goederen zal werden geoordeelt, gelyk blykt by het *Consulaat van de Zee, Cap.* 27. En alzoo is het gedecideert geworden by de Collateraale Raad, gelyk wy geschreven hebben hier agter *in het* 4. *gewysde.*

ART. 88.

N°.227 De bedonge Vragtpenningen moeten werden betaalt binnen (*a*) agt dagen, te rekenen van dien dag af, op welke het Schip is gearriveerd ter plaat-
228 se alwaar zyn ontlading zyn moest; en een Schipper kan niet gedwongen werden tot overlevering van de

(*a*) *Agt dagen*, volgens 't Placcaat van Koning Philips Art. 13. tit van Schippers en Koopluyden, moet het Schip binnen vyftien dagen ontladen werden.

de Goederen, zoo lang hem zyn Vragtpenningen niet zyn betaalt; ja zelfs behoeft een Schipper de Goederen niet uyt 't Schip te ontladen, voor en aleer hem de Vragtgelderen zyn betaalt, ten ware hy anders was overeen gekomen met den Inlader ofte Eygenaar van de Goederen, gelyk blykt uyt de *L. fin. in princ. ff. ad. Leg. Rhod. de jact. Jo: de Hevia in labyrint. commerc. naval. Lib. 3. Cap. 5. Num. 27.*

Moet ook nog aangemerkt werden dat een Schipper, 229
gelykerwys hy verpligt is de Goederen, het zy aan de Wal, het zy aan Boord van 't Schip te moeten ontfangen, ook alzoo verschuldigt is dezelve Goederen ten tyde van de ontlading op dezelve plaats, alwaar hy die heeft ontfangen, te moeten overleveren aan de Eygenaars ofte Inladers van dien, *L. 3. in princ. ff. naut. caup. stabul. Jo: de Hevia, Lib. 3. commerc. naval. Cap. 5. Num.* 13. in welke *L. 3. in princ.* 230
ook werd geleerd, dat een Schipper, dewelke Goederen van Titius hebbende ontfangen aan de Wal, en dezelve Goederen daar komende te vergaan ofte weg te raaken, gehouden is de waarde daar van te vergoeden, even en in alle scheyn, als of hy dezelven in zyn Schip had ontfangen; en 't zelve is regtens, 231
omdat het genoeg is, dat hy te vreden is geweest met dezelven alzoo te ontfangen, dierhalven moeten dezelven ook voor zyn risico zyn, *volgens de Gloss. ibi in verbo, recepit,* en daar mede stemt over-

de Text *in L. quod si neque, §. fin. ff. de periculo & commodo rei venditæ.*

ART. 89.

No.232 Wanneer een Schipper met den Koopman is overeen gekomen, dat hy met zyn Schip zoude Zeylen binnen twee Maanden uyt de Haven van Napels na Spanjen, en op die gestelde tyd ter gedestineerder plaatse niet wezende gearriveerd, zoo moet evenwel aan denzelve Schipper de volle Vragt betaalt werden; want den Schipper heeft aan zyn zyde voldaan, wanneer hy binnen die tyd is gaan Zeylen, schoongenomen hy niet in Spanjen op die tyd mogt wezen aangekomen, *volgens de Leer van Angel. Alex. jason.* en 't werd bewezen by *Stracc. de mercat. in tit. de navigatione, N.* 13. en in 't 263. *Cap. van 't Consulaat van de Zee.*

233 Een Schip werping moetende doen, zoo moet zo wel voor de geworpene als voor de overgebragte Goederen de volle Vragt betaalt werden, *L. si vehendi, ff. ad Leg. Rhod. de jact. Rot. Gen. dec.* 129. *Num.* 4. *Paul. de Castro, L.* 2. *§. si conservantur ff. ad Leg. Rhod. de jact. & Greg. Lopez. in L.* 5. *Gloss.* 3. & 4. *tit.* 9. *part.* 5.

ART. 90.

No.234 Een Schipper heeft, tot bekoming van zyn Vragtgel-

gelderen, ſtilzwygend verband op de Ingelade Goederen, en is daar op gepræfereert voor alle andere Crediteuren en Eygenaars der Goederen, *L. hujus 6. ff. qui potiores iu pignore habeantur*, *Neguſan. de pignoribus, part.* 5. *memb.* 4. *Num.* 141. *in fin. in puncto. Merlin. de pignorib. Lib.* 2. *tit.* 2. *q.* 67. *Num.* 4. *&* *Lib.* 3. *tit.* 1. *q.* 5. *Num.* 12. 't Welk ook plaats komt te hebben omtrent Goederen, werdende gedragen op Laſtdragende Beeſten, of gereden op Karren, Wagens of iets anders, dewyl dezelven met een Schip gelyk werden geſtelt, *dict. q.* 67. *Num.* 44. *in fine &* 45.

Een Schipper heeft ook regt van retentie op 235
de ingelade Goederen, tot die tyd toe dat hem zyn Vragtpenningen zyn betaalt, *volgens de Leer van Jo: de Hevia, Lib.* 3. *commerc. naval. cap.* 5. *Num.* 27.
Gelykerwys het zelve ook vry ſtaat aan een Ver- 236
huurder van een Pakhuys, om de Goederen op zyn Solders gelegd aan te houden, ter tyd toe hem zyn Huur is voldaan, zoo als aantoonen *Surd. de alimentis, q.* 70. *tit.* 1. *Num.* 8. *&* 9. *Mantica de tacitis, Lib.* 11. *Num.* 23. *de Franch. dec.* 97. *Num.* 1. *theſaur. qq. forens. Lib.* 2. *Cap.* 18. *Præſ. Merlin. controverſiarum forenſium, Tom.* 1. *Cap.* 26. en 't is alzoo gedecideert, te vinden hier agter *in het* 4. *Geweysde.*

ART. 91.

N°.237 Gelykerwys een Schipper dan tot bekoming van zyn Vragtgelderen ſtilzwygende hypotheecq komt te hebben op de ingeladen Goederen met regt van præferentie voor alle andere Crediteuren, zoo als wy gezegd hebben, zoo heeft het Scheepsvolk ook weder Regt van præferentie op die Vragtgelderen tot bekoming van hun Loon voor alle andere Crediteuren van den Schipper, gelyk bewezen werd by *Gabriel Periera in deciſ. Portugall.* 45. *Num.* 1. welk Privilegie zoo ver gaat, dat de Schiplieden, concurrerende of gelijk ſtaande met andere Perſonele en Hypothecquaire Crediteuren van den Schipper, kunnen weder-eyſchen de Vragtgelderen reets door hun Debiteur aan een of meer van zyn Crediteuren betaalt en uytgekeert, *volgens Neguſant. de pignoribus*, *p.* 2. *membr.* 1. *Num.* 11. *Peregrin. de jure fiſci Lib.* 6. *Num.* 5. en zoo wanneer het voornoemde Geld ter goeder trouwe is verteerd of weggeraakt, zoo kan het Scheepsvolk het zelve weder-eyſſchen in regten van de Perſoon zelfs, *L. ultima* §. *ſi vero*, *Cod. de jure deliberandi*, *Covar. practicar. qq. Cap.* 29. *Menoch. conſ.* 25. *Num.*4. niets doende ter Contrarie *Afflict. deciſ.* 190. alwaar het tegendeel is gedecideert, namentlyk, dat'er geen weder-eyſſching plaats had van het verteerde Geld.

Niet

Niet tegenſtaande dat, werd evenwel aan het Scheepsvolk toegeſtaan de actie van weder-eyſſching van zodanige Penningen tot bekoming van hun Loon, gelyk gedecideert of geoordeelt is by de Portugeeſche Raad tot voordeel van de Schiplieden tegens een Crediteur van den Schipper, dewelke de Vragtpenningen, die hy ontfangen had, aan zyn Crediteur had betaalt, namentlyk, dat de Schiplieden tot voldoening van hun Gagie eerſt uyt die Penningen door den Crediteur moeſten werden Voldaan, en daarna de Crediteuren van den Schipper, zoo als verhaalt *Periera d. deciſ.* 45. 238

ART. 92.

Dit Privilegie of voorregt gaat ook over, en kan genoten werden by die geen, de welke Penningen verſtrekt tot het Inkopen van Goederen, tot het koopen van Eetwaaren voor het Scheepsvolk, tot het betalen van de Huur van een Schuur of Huys, daar de Goederen zyn in bewaart geworden, zodanig dat die Goederen aan hem daar voor blyven verpand, met præferentie voor alle andere Crediteuren, ja zelfs ouder Regt hebbende, 't welk bewyſt *Mantica, de tacitis, Lib.* 11. *tit* 23. *Molina, de contractibus, diſp.* 438. *N.* 11. *Molfeſ. de Contractibus, tit. de pignor. Cap.* 18. *Num.* 36. *Roderiq. de privilegiis creditorum, part.* 1. *Art.* 3. *Num.* 7. en omtrent het regt van præferentie op de Vragtpenningen, daar over is veel geſchreven door *Gaitus de Credito, Cap.* 4. *quæſito* 11. *Num.* 1556. N°. 239 240 241

ART.

Art. 93.

No.242 Iemand Geld leenende om een Schip toe te takelen ofte victualieren, om Goederen inteladen, om te betalen de in en uytgaande regten der Goederen, om dezelven te bewaren, of voor 't koopen of huuren van Wey-land voor Beesten, of voor der zelver bewaring, of tot het inzaamelen van vrugten en der zelver conservatie, of voor Zaat om 't Land mede te bezayen, of tot betaling der Werklieden, of voor gedane Onkosten tot het defenderen of beschermen van een Erffenis, het zy aan een Advocaat, Procureur, Solliciteur, Voogd, Werkbaas, Schryver, Smit, Schoenmaker en andere diergelyken, dezelve werd gepræfereerd voor alle andere Crediteuren, waar van in 't breede met ampliatien en limitatien handelt *Mercurial. Merlin. de pignoribus Lib.* 3. *tit.* 1. *quæst.* 5.

Art. 94.

N°.243 De reden, waarom dit regt van præferentie plaats heeft op Vragtgelderen, ingeladen Goederen, betalinge van een Schuur en Eetwaren van 't Scheepsvolk, is hier in bestaande, omdat de Schuld-eyssching afhangd uyt de bewaring van de zaak, want de Goederen zouden niet hebben konnen overgevoert of bewaart zyn geworden buyten de voornoemde Onkos-

Onkoſten, waar door het regt van alle de Crediteuren, die aanſpraak op die Goederen hebben, werd geſalveert en bewaart, *L. licet, ff. qui potiores in pign. habeantur*, en daar-en-boven heeft de Wet een ſtilzwygend Hypotheecq of onderpand ingevoert, *L. interdum. 5. ff. qui potiores in pign. habeantur, Merlin. de pign. Lib. 2: tit. 2. quæſt. 67.*

A R T. 95.

Wanneer een Schip het ongeluk overkomt van Schipbreuk te lyden, het welk dikmaals de Schepen moeten ondergaan, waar omtrent nagezien kan werden den Titul van de *Cod. de naufragiis, & ff. de incend. ruina & naufrag*, zoo moet den Stuurman of den Schipper aanſtonts gaan na den Regter van die plaats, daar het geval op heter daad gebeurt is, of naar de digſt by gelegenſte plaats, en den Schipbreuk aldaar bewyzen, *L. 2. Cod. de naufrag.* en ten dien eynde moeten twee of drie getuygen van dat Schip ondervraagt werden, dewyl dezelven het beſt de waarheyd van 't ongeluk konnen weten, en zoo die niet zyn te vinden, moeten andere getuygen geadmitteert of toegelaten werden, *L. 3. eod. tit.* waar van alleen maar een beknopte kennis van de zaak werd genomen; maar naderhand kan men verders binnnen twee jaaren by nader onderſoek procederen voor den ordinaris Regter, anderſints is den Stuurman of Schipper geabſolveert N°. 244 245

Q van

van verdere Recherche of onderzoek van 't gebeurde
246 de geval, *L. 5. Cod. eod.* Welke bewys-stukken konnen opgemaakt werden, zonder te behoeven de party te Citeren ofte dagvaarden, omdat dezelve zomwylen heel verre afwezend kan wezen, *L. scire oportet, §. sufficit, ff. de excusat. tutor. Bart. in L. 2. Cod. de naufrag. Marsill. singulari 24. Decius, cons. 82. Rot. Gen. decis. 3. N. 17. Stracc. de nautis, Part. 2. N. 7. Regens Capyc.*
247 *Latro, dec. 60. Part. 1.* Want de getuygenis van den Schipper alleen is niet voldoende, *Rot. Gen. dec. 3. Num. 17.* en ziet het Gunt wy geschreven hebben *in het 6. en 12. Gewysde*, als mede in 't *60. Art. van de assurantie.*

Art. 96.

N°. 248 Wanneer een Schipper Gevaar loopt met zyn Schip Schipbreuk te zullen lyden, zoo is den zelve niet geoorlooft, tot ligting ofte reysing van het Schip, Goederen over Boord te werpen, (*a*) ten zy alvorens

(*a*) *Ten zy alvorens het zelve*, hier mede is conform het 20. 38. en 39. Art. van de Wisbuysche Zee-regten, en het 4. Art. van 't Placcaat van Koning Philips tit. van Schip-brekinge en Zeewerpinge, alwaar mede gezegd werd, dat het zelve moet geschieden ten overstaan van de Koopluyden en Schiplieden, en zoo den Koopman zulks niet en wil, zal den Schipper het Goed evenwel mogen werpen, by advis van de meeste Schiplieden, dewelke te Lande komende, zulks ten verzoeke van den Koopman met Eede moeten affirmeeren dat het noodzakelyk was, Edog zoo den Koopman of zyn Commis op 't Schip niet en is, zal den Schipper niet mogen Werpen dan by advis van de merendele van de Schiplieden alsvoren, want zoo den Schipper een Mast, Kabel ofte iets anders kwam te Werpen zonder advys van den Koopman of 't meestendeel der Schiplieden, zoo zoude het zelve in geen Avary valideren, waar mede overeenstemmen de Fransse Zee-regten, en die van andere Natien, te vinden by Vinn. in addit. ad Peckium ad L. 2. pr. Lit. A.

rens het zelve is besloten by de Koopluyden, Pas-
sagiers en Schiplieden, daar over door den
Schipper by een vergadert, 't welk by den
Schryver van 't Schip moet aangetekent wer-
den, *Jo: de Hevia in labyr. commerc. naval. Lib.*
3. *Cap.* 13. *Num.* 4. Alwaar gevonden werd dat 249
geen werping mag werden gedaan van Kruyd, Wa-
penen, Canon ofte eenige andere Ammunitie, (*b*) tot 250
de schade van welke Werping naar rato moeten
Contribueren ingelade Slaaven, Paarlen, Edelge-
steentens, Goud, Silver, Geld en alle andere zaken
die in 't Schip zyn gebleven, ja zelfs het Schip en
de Vragtpenningen van den Schipper, welke alle
moeten helpen dragen de schade, den Eygenaar van de
geworpene Goederen overgekomen, *L.* 1. *&* *L.* 2. *§.*
cum in eadem & §. portio, & L. navis, cum autem, ff.
ad Leg. Rhod. de jactu; Welke Contributie niet aan- 251
stonts geschied, maar na dat het Schip gekomen
is ter plaatse daar het ontladen moet werden, omdat
'er gedurende de reys een tweede werping kan ge-
schieden; (*c*) tot welke tweede Werping niet en be-
hoeft

(*b*) *Tot de schade van welke Werping*, hier mede stemt overeen Quintyn Weytsen in zyn tractaat van Avarye §. 26. en aldaar in de not. als mede in 't 7. Art. van 't Placcaat van Koning Philips tit. van Schipbrekinge, alwaar 't gemunt Geld werd gerekent na zyn intrinsique waarde, welverstaande dat al 't gene dat iemand aan zyn Lyf heeft, en men ordinarie is dragende, [uytgezonderd Baggen, Juwelen, Gesteente, Goud ende Silver], in gene Avarye nog contributie en zal komen, zoo dat dan al het andere hier boven genoemt moet contribueren.

(*a*) *Tot welke tweede Werping*, het welke moet werde verstaan in dezer voegen,

hoeft te Contribueren den geene, die zyn Goederen uyt het Schip zyn geladen, en reets de zelven heeft ontfangen, omdat dezelve Werping tot behoudenis van zyn Goed niet is geschied, *Alberic. in L. navis §. fin. ff. ad Leg. Rhod. de jact. Gregor. Lopez. in L. 6. Gloss. 3. tit. 9. part. 5. Jo: de Hevia d. Lib. 3. commerc. naval. Cap. 13. Num. 7.* en alzoo werd het geleerd *in het Consulaat van de Zee, Cap. 281.*

ART. 97.

N°.252 Wanneer den Eygenaar van de geworpene Goederen, na dat hem zyn schade van dezelven naar rato is betaalt, eenige van die Goederen weder bekomt, is hy gehouden te restitueren of wederom te geven zoo vele Penningen als hem naar mate voor de schade van de geworpene Goederen betaalt zyn, *volgens 't zeggen van Paul. de Castro in L. 4 §. sed si navis, ff. ad Leg. Rhod. de jact. Gregor. Lopez. in L. 1. Gloss. 4. tit. 9. part. 5.* en het zelve regt heeft ook plaats, wanneer een Schip
253 naa de gedaane Werping komt te vergaan, en eenige Goederen uyt het zelve geborgen werdende, (*a*) zoo moeten alle die Goederen contribueren tot voordeel van alle de geinteresseerdens in het zelve Schip, *Paul.*

gen, neemt eens een Schip moet Zeylen van Spanjen na deze Kusten, dog alvorens hier te komen moet het eerst in Engeland inloopen om eenige Goederen te lossen; tusschen Spanjen en Engeland moet het Schip werpen, en naderhand wanneer het eenige Goederen in Engeland heeft gelost, moet het Schip tusschen deze Kusten en die van Engeland weder Werpen, nu wil den Autheur zeggen dat die geloste Goederen in Engeland niet behoeven te Contribueren tot de twede Werping omdat die niet is geschied ten voordele van die geloste Goederen.

(*a*) *Zoo moeten alle die Goederen*, hier mede stemt overeen de 33. §. van 't Trac-

Paul. de Castro in L. 1. Num. 5. in princ. ff. ad Leg. Rhod. de jact. Maar wanneer een Schip door 't geweld der Winden ende het Onweder, of door 't een of 't ander onverwagt toeval iets komt te verliezen en in Zee te werpen, of ook het gantsche Schip komt te vergaan en indien in zoo een geval de Koopluyden of Passagiers iets uyt haar Goederen konnen bekomen en salveren zoo zyn dezelven (*b*) niet gehouden te Contribueren in de schade van het Schip, nog deszelfs verloorne Goederen, tot voordeel van den Schipper, *L. navis adversa, ff. ad Leg. Rhod. de jact. L. amissæ, in princ. & L. 2. §. si conservatis, vers. sed si voluntate vectorum, eod. tit. Paul. de Castro in d. §. si conservatis, Gregor. Lopez. in L. 5. Gloss. 3. & 4. tit. 9. part. 5. Jo: de Hevia, d. Lib. 3. Cap. 13. N. 10. 11. & 12.* 254

Art. 98.

Maar wanneer het Schip gekomen is binnen de gedestineerde Haven, en eenige Goederen of zaken zyn verloren of weggeraakt in de Haven, (*a*) of tot ontlading van het Schip eenige Goederen zyn overgeheyst in een Bood of andere kleyne Vaartuygen, en dezelve Goederen onderwege zyn gestoolen, alvorens aan de Wal N°. 255

Tractaat van Avarye door Mr. Quintyn Weytsen, en Peck. ad L. 4. §. 1. ff. ad Leg. Rhod.

(*b*) *Niet gehouden te Contribueren*, zulks is conform met het Tractaat van Avary van Quintyn Weytsen §. 32.

(*a*) *Of tot ontlading van het Schip*, het zelve moet werden verstaan om 't Schip te lossehen of te ontladen, en niet om het zelve te Ligten.

Wal te wezen gekomen, zoo zyn in zulk een geval de andere Koopluyden, wiens Goederen behouden in het Schip zyn gebleven, niet gehouden te Contribueren tot vergoeding van die ſchade, omdat die ontlading van de andere Goederen in de Boot niet is geſchied tot ligting van het Schip, om het zelve daar door binnen de Haven te konnen doen komen, *L. 2. §. ſi navis, ff. ad Leg. Rhod. de jact. Petrus Santerna de ſponſionibus, Part. 3. Num. 3. Jo: de Hevia d. Lib. 3. commerc. naval. Cap. 13. Num. 16.*

A R T. *99.*

N°.256 Wanneer een Schip, leggende in een Haven, in Brand komt te geraaken, en een ander Schip daar naaſt leggende, om het Vuur te ontgaan, deſtrueert dat in Brand ſtaande Schip met alles aan ſtukken te hakken en over Boord te werpen, zoo moeten alle de andere Scheepen, leggende mede in die Haven en daar door van 't Vuur zynde bevryd, naar mate ook Contribueren tot de weder opbouwing van 't verbrande en geruineerde Schip, *L. 2. ff. ad Leg. Rhod. de jact. ubi Guliel. de Cun. & Angel. Paul. de Caſtro conſ. 220. Vol. 1. Stracc. de nautis, §. ſed nec, Num. 2. Paul. de Caſtro in L. 1. ff. ad Leg. Rhod. de jact. per tex. ibi, & L. 2. §. æquiſſimum, eod. tit. & dicto conſ. 220. Part. 1. Stracc. ubi ſuper, N. 1. Jo: de Hevia, L. 3. commerc. Naval. cap. 13. Num. 3.*

Wan-

Wanneer het Schip van Titius door een geweldig Onweder heeft gestooten tegens 't Schip van Antonius, en komende te verwarren in de ankertouwen van 't Schip van Antonius, en dezelve ankertouwen door 't Scheepsvolk aan stukken werdende gehakt en 't Schip zig alzoo komende te Salveren, dog 't Schip van Antonius daar door van zyn ankers spoelende en door 't geweld der Winden komende te vergaan, zoo is de vraag, of 't Schip van Titius niet gehouden is tot vergoeding van de schade, 't zelve disputeert *Antonius Gamma, decis. Lusitan* 96. en hy decideert van neen. Of zoo wanneer een Schip om zig te Salveren ofte redden, (*a*) het touw van een ander Schip aan stukken hakt, waar door dat andere Schip Schipbreuk komt te lyden, is weder de vraag, of 't voornoemde Schip dat het touw heeft

257

258

(*a*) *Het touw van een ander Schip aan stukken hakt*, volgens myne gedagten meen ik dat het zelve zeer æquitabel komt te wezen, dat het Schip, 't welk het Touw heeft verbroken, de schade niet behoeft te vergoeden, wanneer de Schiplieden met geen mogelykheyd het Schip en zelfs hun leven op geen andere wyze hebben kunnen behouden; stelt eens een exempel, twee Persoonen gaan in een vehemente Storm over een Brug, houdende malkanderen wel vast aan de panden van de klederen, den een, ziende dat hy gevaar zoude lopen van in 't Water te waayen indien hy zig niet quam los te maken ende te ontdoen van den andere, znyd de panden van het kleed van den andere en ook de zyne aan stukken, om zig daar door te redden, die geen, wiens Pand afgesneden is, waayt in 't Water en verdrinkt, en de andere Salveert zig, zoo is de vraag, of die geen, die zig heeft gesalveert, aansprakelyk komt te wezen voor 't ongeluk den andere overgekomen? ik meen van neen, dewyl volgens het regt een ieder vry staat zyn leven te beschermen ende te bewaren, volgens de L. 3. ff. de just. & jure L. 29. §. *item Labeo*, ff. ad Leg. Aquil. en 't zelve meen ik ook plaats te hebben in dit geval, dewyl anderfints het Schip en Volk, ja zelfs mogelyk beyde de Scheepen door 't verwarren in malkanders touwen, onvermydelyk zoude hebben moeten vergaan.

heeft verbroken, de schade niet moet vergoeden? hier omtrent is een decisie te vinden van den Raad, *by Reg. Capyc. Latro. decis.* 60. *Part* 1. en hier agter in 't 6. *en* 12. *Gewysde*, alwaar decisien werden aangehaalt.

ART. 100.

N°.259 Een Schip door 't Geweld der Winden ofte zwaar Onweder komende te Landen aan 't een of 't ander Koningkryk, en de Goederen daar moetende ontladen, om 't Schip te laten repareren, zoo behoeft den Schipper van 't zelve Schip daar ter plaatse wegens die onlading geen Regten of Tollen te beta-
260 len, omdat hy 'er buyten zyn toedoen en tegen wil en dank is naar toegevoert met geweld, *L.* 1. *ubi Gloss. &*
261 *Bart. Cod. de naufrag.* Nog kan niet gezegt werden een misslag begaan te hebben, *L. Cæsar, & L. fin. §. si pro necessitatem, ff. de public. & vectig. Franc. Marc. decis.* 889. *Num.*
262 12. *p.* 2. En voor Goederen, geladen in zoo een Schip met diergelyk gewelt in een Haven gevoert, behoeft geen inkomend regt betaalt te werden, *Bart. & Angel. in L.* 1. *Cod. de naufrag. Surd. cons.* 239. *Lib.* 2. *Re-*
263 *gens Galeota controv.* 46. *N.* 37. *Lib.* 1. alwaar hy aanhaalt de wyze en het gebruyk van de Koningklyke Kamer, en hoe het daar is gepractiseert en gedecideert by die zelve Kamer, als ook by de Collaterale Raad, waaromtrent hier agter te vinden is een decisie *in* 't 9. *en* 13 *gewysde.*

Eynde van het Tractaat over Schepen en Vragtgelderen.

KOR-

KORTE INHOUD

Der volgende

MERKWAARDIGE AANMERKINGEN,

vervat

IN HET TRACTAAT

OVER

ASSURANTIEN ofte VERZEKERINGEN.

WAt Assurantie ofte Verzekering is. Num. 1
Wat een Assuradeur en een Geassureerde is. 2
Wat een contract van Verzekering is. 3. 4. 5. 6. 7. *en* 27
Een Contract van Assurantie is geoorloft. 8. 9. *en* 10
Het Gevaar werd op Geld gestelt. 8. *en* 13
En 't zelve kan verkogt werden. 11. *tot* 22. *en* 24
Assurantien geschieden tot voordeel van een gemenebest. 11
Assurantien geschieden gemeenlyk op Zee-plaatsen. 12
Assurantien zyn uytgevonden om de schade te ontgaan, van

zyne Goederen te verliezen. Num. 13

Winst of verlies van een Assurantie hangt alleen van 't geval af. 14

Of een ongeboorde Læsie of nadeel een Contract van Assurantie verbreekt. 15. *maar ziet.* 17. 18. 19. 20. 21. *en* 22

Iemand, die iets geweten heeft, kan niet gezegd werden bedrogen te zyn. 16

Een hoop van een aanstaande uytkomst kan verkogt werden. 18. *en* 19. *maar ziet* 156

Den eygendom van Geassureerde Goederen gaat niet over op den Assuradeur. 23. 24. 73. 76. 77

En hoe onder medegenoten. 79. 80. 81. *en* 82

Door een Contract van Assurantie werden de Goederen niet verkogt, maar de verbintenis tot het Gevaar. 241. *en* 77. 81. 82. 157

Wanneer geen Goederen in een Schip werden gevonden, of zoo veele niet als 'er zyn geassureerd, is de vraag, of den Assuradeur de gantsche zom behoeft te betaalen? 25. *tot* 30

Een Assuradeur kan zig weder door een ander laaten Reassureren. 30

Verscheyde Assurantien konnen op een en 't zelfde Gevaar gedaan werden. 31

Of een Assuradeur gehouden is de Premie te restitueren, wanneer de reys geen voortgang heeft? Waaromtrent verscheyde gevallen werden opgenoemt 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 40. *en* 41.

Een

Een Koning kan voor 's Lands noodzakelykheden een anders Goederen wegnemen. Num. 39

De billikheyd moet onder de Koopluyden geobserveert werden. 42

Assurantie op een Schip gedaan, is de vraag, of die zig uytstrekt tot de Goederen? 43. 44. 45. 46. *en* 47

Onder geassureerde Goederen werd mede begrepen Geld, Goud, Silver &c. 48. *en* 49

In Assurantien moet de waarheyd in agtgenomen werden. 50

Wanneer de Goederen in 't Schip zyn geconfisqueert, wat daar onder werd gerekent. 51

Assurantie op een gantsche Reys zynde gedaan, en de Reys zynde veranderd, is de vraag, waar in den Assuradeur is gehouden? 52

Handelingen moeten niet buyten de intentie gaan. 53

Woorden in een contract van Assurantie gestelt moeten voor al wel overwogen werden. 54. 90. 91. *en* 98

Assurantie op de Reys van een Schip zynde gedaan, wat Reys daar onder verstaan werd. 55. 56. *en* 57

Wanneer een Schip, verzekert zynde, zyn Reys komt te veranderen, en een tweede Reys aanneemt en weder op nieuw werd verzekert, is de vraag, welke Assuradeurs gehouden zyn. 58. *tot* 64.

Verboode Goederen zynde verzekert, is de vraag, of de Assuradeur gehouden is? 64. 65 *en* 66

Schade aan de verzekerde Goederen overgekomen door toedoen van de Geassureerde, is de vraag, of den Assuradeur gehouden

den

den is dezelven te vergoeden? Num. 67. 68. 69. 70. *en* 71

Voor wat gevaar den Assuradeur aansprakelyk is. 72

Geleende, gedeponeerde en verhuurde zaken konnen verzekert werden. 73. *tot* 83

Iemand Geld ontfangen hebbende om te bewaren, en de Assurantie daar van op zig genomen hebbende, is de vraag, Of hy voor 't gevaar aansprakelyk is? 83. 84 *en* 85

Een Geassureerde schade aan zyne Goederen hebbende geleden door toedoen van een derde, kan tegens dezelve in regten ageren, en hoe verder. 86. 87. *en* 88

Goederen op een en dezelve Reys van 't eene Schip in 't ander werdende overgeladen, en die beyde Schepen komende te vergaan, is de vraag, of den Assuradeur in de schade is gehouden? 89. 90. 91. *en* 92

Iemand Goederen verzekerende geladen in een zeker Schip, en naderhand die Goederen daar uyt werdende overgeladen in een ander Schip, is den Assuradeur niet gehouden. 93

Assurantie zynde gedaan op Goederen die in gewigt bestaan, en het gewigt niet zynde geëxpresseert, is nul en van geen der waarde. 94

Assurantie wezende gedaan op een zekere zaak of zekere quantiteyt, en de quantiteyt niet zynde uytgedrukt, wat regt in zulk een geval? 95

Goederen in een Boot komende te vergaan ten tyde als het Schip ontladen werd, is de vraag, of de Assuradeur voor de schade is aansprakelyk? 96. 97. 98. 99

Hoe ten tyde van 't gevaar de waarde van de geassureerde Goederen moet gerekent werde. 100. *tot* 107

Een Aſſuradeur is niet gehouden dan voor de Goederen die ten tyden van 't doen van de Aſſurantie in wezen waren. Num. 107

Een Schip met zyn toebehooren geaſſureert zynde, en van een Zeerover werdende genomen, dog zeer reddeloos daar door zynde geworden, en weder vry werdende gegeven, en den Schipper met het zelve Schip zeylende na een Haven om het te laten vermaken of herſtellen, zoo is de vraag, in wat ſchade den Aſſuradeur is gehouden? 109. 110. 111

Een Compagnieſchap, zynde aangegaan onder Conditie dat de hooftſom niet zoude mogen verminderen maar in zyn geheel blyven, is van geender waarde, ten zy een van de geintereſſeerde dezelve liet verzekeren of verzekerde aan de mede geintereſſeerde, behoorlyke Premie daar voor ontfangende; en diverſe gevoelens daar omtrent. 112. *tot* 119

Aſſurantie zynde gedaan op een tyd dat 'er niet veel gevaar te verwagten is, en de Reys werdende uytgeſtelt op een tyd, dat'er meer gevaar te vreezen is, zoo is den Aſſuradeur van zyn gehoudenis ontſlagen.. 119

En den Schipper is als dan aanſprakelyk. 120

Aſſurantie zynde laten doen op Goederen in Compagnie door een van de Compagnons, is de vraag, of de Aſſurantie zig uytſtrekt over 't geheel? 121. *en* 122

Of een contract kan beſtaan, wanneer iemand geeft aan een Koopman tot Napels honderd gulden, op die Conditie, wanneer dezelven in 't Schip komen wegteraken, dat hy hem dan maar de helft te Sicilien zal reſtitueren, maar wanneer zy behouden blyven dat hy hem dan hondert twintig gulden zal in de plaats geven? 123. 124

Goederen zynde geſtolen, is de vraag, of de Aſſuradeurs, daar

voor zyn aanſprakelyk? Num. 125. *tot* 145. *ingeſloten*

Aſſurantie zynde gedaan op Goederen van Titius in 't Contract expres genoemt, en Aſſurantie zynde gedaan op Goederen van den een of den ander in 't Contract niet genoemt, dat is of die het zoude mogen aangaan, hoe dezelve te verſtaan is. 146. 147. 148. *en* 149

Aſſurantie kan op een anders goederen werden gedaan. 150. 151. 152. *en* 153

Of Aſſurantie kan beſtaan wanneer de Geaſſureerde zyn naam ſimuleert of verzwygd? 154. *en* 155

Premie van Aſſurantie kan men bedingen naar mate van 't Gevaar. 156. 157

Tog geheel anders is het omtrent de Wiſſel. 158

Aſſurantie kan gedaan werden op een Perſoon gehuurt tot het hoeden of bewaren van Beeſten. 159. 160. *en* 161

Of een Aſſuradeur in de ſchade gehouden is, wanneer de Goederen in 't Schip bederven, het zy door nattigheyt, of dat dezelven door de Mot of Muyſen werden geknaagt? waaromtrent verſcheyde vraagen voorkomen. 162. *tot* 169

Of een Aſſuradeur gehouden is tot vergoeding van de ſchade, wanneer verloorne of weggeraakte Goederen weder werden bekomen? 169. *tot* 175

Of een Aſſurantie van waarde is, wanneer dezelve geſchied op Goederen ten tyden van 't doen van de Aſſurantie weggeraakt of verongelukt zynde, of reets binnen de Haven gekomen? 175. *en* 176

In Aſſurantie werd altoos veronderſtelt een onkunde, en geen regte kennis of kondſchap. 177 *en* 178

Wiens

Wiens post het is te bewyzen, regte kondschap gehad te hebben. Num. 179

Een Assuradeur loopt het Gevaar van dien dag af op welke het bestemt was met het Schip te zullen vertrekken. 180. 181. 182. *en* 183.

Een Assuradeur verzekerende duyzend Balen wol, is de vraag, of hy zoo wel niet in de schade gehouden is van de bedorve als van de goede Wolle. 184 *tot* 188

Of een Assuradeur gehouden is, wanneer de Goederen door geweld zyn genomen van Hooger hand of door iemand anders, en hoe daaromtrent te doen. 188. 189. 190

Of een Assuradeur gehouden is te betalen de onkosten gedaan tot het wederkrygen van geroofde of gestolen Goederen. 191

Wanneer Goederen werden geworpen of van Zeerovers gelost of vrygemaakt, zoo moeten de andere Goederen in 't Schip gebleven naar mate Contribueren. 193

Assurantie gedaan op Goederen in een Schip geladen werd geannulleert, wanneer het zelve Schip werd verhinderd zyn Reys te volvoeren, of gedwongen werd een andere Reys te doen, en de Geassureerdens konnen aanstonts haar Premie wedereysschen. 194. *en* 195.

Assurantie voor een zekere tyd op een Schip zynde gedaan, de tyd verstreken zynde, vergaat het Schip, dog werd aanstonds nieuwe Assurantie gedaan, de vraag, wat regt? 196. 197

Wiens post het is een ongeluk te bewyzen, en de verdere omstandigheden daaromtrent. 198. 199. *en* 200

Hoedanig Schipbreuk tegens Assuradeurs moet bewezen werden, en op wiens getuygenis zulks doorgaat. 201. *tot* 260

Een

Een Schip, zynde geladen met Koorn, werd genomen door de Venetiaanen, niet om 't Schip te hebben, maar om het Koorn te verkoopen tot gemene nootzakelykheyd, is de vraag, of de Assuradeurs zyn gehouden. Num. 206. *tot* 211

Iemand zig hebbende verbonden in een Police geloof aan zyn partys Eed te zullen slaan, 't zelve mag geschieden. 211

't Regt van den Geassureerde als mede van den Assuradeur gaat over op de Erfgenamen. 212. 213. *en* 214

De woorden in een Police te zetten moeten wel overwogen werden en daar aan moet men zig houden. 215. 216. *en* 217

Of een Assuradeur gehouden is te vergoeden de schade aan de Koopluyden, wiens Goederen geworpen zyn tot ligting van 't Schip. 218. 219. 220. *en* 221

Vragtgelderen moeten aan den Sehipper betaalt werden voor Goederen die geworpen werden. 222. 223

Wat onverwagte en welke ongelukkige toevallen zyn, en welke ongewone gevallen werden genaamt, en waar toe de Assuradeurs zyn gehouden. 224. *tot* 239

Een Assuradeur is in de schade gehouden, wanneer een Schip is genomen van den Vyand of andere. 237

En zoo het zelve Schip naderhand werd gelost of weder vry gegeven, zoo is de vraag, waar in den Assuradeur is gehouden. 239. *tot* 244

Assurantie kan zoo wel werden gedaan op Goederen te Land als ter Zee, en wat onder Goederen begrepen werd. 244. 245. *en* 246

Observantien ende gewoontens van Koopluyden moeten veel ingezien werden omtrent Assurantien. 247. *tot* 258

Een

Een Assuradeur is gehouden de Onkosten te betalen door de Reders of den Schipper gedaan tot het salveeren van de geassureerde Goederen. Num. 258. 259. 260. 261. *en* 262

Van een Keur of Statut ten voordele van 't Gemeen geïntroduceert kan men niet renuncieren. 263. *en* 264

De Last of ordre tot 't doen van Assurantie moet men in de Contracten van Assurantien observeren en in agt nemen. 265. 266. 267. *en* 268

Weddenschappen onder Koopluyden, wanneer de zelven geschieden over eerlyke en ordentelykezaken of gevallen, zyn gepermitteert. 269. *tot* 276

Het Leven van een mensch kan verzekert werden voor altoos of voor eenige tyd. 276. 277. 278. 279. 280

Iemand Geld leenende, is de vraag, of hy dat ook zelfs kan verzekeren, en wie zulks meerder mag doen? 281. *tot* 291

Wie gehouden is te bewyzen dat de Geassureerde voor 't doen van de Assurantie al kennis van de schade heeft gehad. 291

Bedrog werd niet gepræsumeert. 292

Hoe dat onkunde werd bewezen. 293

Kondschap werd bewezen door getuygen, maar niet wanneer geprocedeert werd op 't namptissement, maar wel ten principalen na de gedane handvulling, ten zy uyt de documenten, tot het namptissement dienende, konde bewezen werden dat de Geassureerde kennis van de schade had gehad. 294. *tot* 302

Die geene dewelke assureert, is de vraag, of die moet assureeren, of met een bloote belofte, of met een obligatie, of

met pand, of met een borg? waar van verscheyde gevallen aangetoont werden. Num. 302. *tot* 309

De Wetten van de Zee werden meest geobserveert in 't doen van Assurantie. 309

De Costumen van de Zee moeten in agt genomen werden. 310

Het Consulaat van de Zee moet veeltyds in Assurantien in agt genomen werden. 311

Of volgens het Consulaat van de Zee de Geassureerde het gevaar moet loopen van het agtste gedeelte dan of hy daar van kan renuntieren? en wat hedendaags geschied. 312. 313. *en* 314

Den Assuradeur moet de Premie restitueren, wanneer het Schip niet werd geladen met de geassureerde Goederen, of wanneer het zelve zyn Reys niet komt te doen; en hoe, wanneer het voor een gedeelte is beladen? en de reden daar van. 315. 316. 335. 336. *en* 337

De Geassureerde de Premie niet betaalende, kan van de Assurantie niet gauderen niet tegenstaande de Police getekent is, dog hoe hedendaags. 317. *en* 318

Assurantie gedaan werdende wanneer een gerugt loopt dat het Schip schade heeft gekregen, is de vraag, of die valide is? en wat tyd 'er toe staat om zoo een ongeval te kunnen weten. 319. 320. 321. *en* 322

Binnen wat tyd een Assuradeur gehouden is de schade te betalen wanneer hem 't ongeluk van 't Schip is aangezegt. 323. 324. 325. *en* 326

Uyt een Police kan men by parate executie ageren tegens de Assuradeurs, en wanneer. 327

Assura-

Assuradeurs konnen in geen Regt gehoort werden ten zy dezelven alvorens de geassureerde zomme namptiseren, met de restricties daar by. Num. 328. 329. *en* 330

Wanneer een exceptie uyt een Police ontstaat, kan dezelve de executie stremmen. 331. 332. 333 *en* 334

Een valsche byvoeging in een Police gestelt verbreekt dezelve. 338. 339

Assuradeurs zyn aansprakelyk voor de Schelmeryen en Bedriegeryen van de Schippers en 't Scheepsvolk. 340. 341. *en* 342

Assurantie zynde gedaan op goederen in zekere Schepen te laden en het goed werdende geladen in andere Schepen, is de vraag, of de Assuradeurs gehouden zyn? waaromtrent verscheyde opinien. 343. 344. 345. *en* 346

Assuradeurs van Scheepen en Vragtgelderen of die gehouden zyn in de gedane Onkosten tot het bekomen van de Vragtgelderen? Waar over voor en tegen werd gedisputeert, met de gevoelens daaromtrent, van 347. *tot* 355. *inclusive.*

Assuradeurs zyn niet gehouden in totale schade wanneer het Schip niet ten eenemale is vergaan. 356. *en* 357

Of Assuradeurs gehouden zyn, wanneer een Schip, hebbende zyn Reys verandert uyt wettige oorzaak, naderhand is geconfisqueert geworden? 358. 359. 360. *en* 361

Een Assuradeur Verzekerende de goederen van Titius of die het zoude mogen aangaan, en dezelven komende te vergaan, is de vraag, of den Assuradeur gehouden is, wanneer in de Vragt-brief of in het Cognoscement de naam van Titius niet werd gevonden? waaromtrent verscheyde decisien. 362. 363. 364. 365. *en* 366

Wanneer in een Police de naam in blanco is gelaten, wat het zelve alsdan opereert. Num. 367

Granen in een Schip geladen en door verscheyde Stormen zynde bedorven, is de vraag, of de Assuradeurs de gantsche waarde van die Graanen moeten betalen, of alleen maar dat Gunt 't welk dezelven minder waart komen te wezen? waaromtrent voor en tegen verscheyde opinien aangehaalt werden. 368. *tot* 375

Een Huurder die door een onverwagt toeval de gehuurde zaak niet kan gebruyken, is niet schuldig de Huur te betalen. 376

Een Schip zynde Bevragt om Goederen te brengen naar Napels, en den Eygenaar van 't Schip zyne Vragtpenningen hebbende laten Verzekeren, is de vraag, Of de Assuradeurs niet gehouden zyn de volle Vragtpenningen te betalen, wanneer het Schip, genomen werdende, zyn Reys tot Napels niet heeft konnen volbrengen? 375. *tot* 382

Assurantie zynde gedaan op eenige zyden Stoffen ter waarde van zekere zomme met zeker Schip over te voeren ende te brengen van de eene Sadt na de andere, met beding dat de Geassureerde moet aantonen dat die zyde Stoffen zyn uyt en ingevoert, en dat de Goederen, voor de prys van die Stoffen in gekogt, weder in 't Schip zyn geladen, en dezelve Goederen zynde vergaan, is de vraag, Of de Assuradeurs in die schade gehouden zyn? 382. 383. 384. *en* 385.

Assuradeurs zyn niet gehouden de Goederen te betalen die door toedoen van den Schipper zyn geconfisqueert geworden, wanneer denzelve zonder Paspoort is vertrokken. 386. 387. *en* 388.

Iemand

Iemand een zekere somme op Bodemerye hebbende gegeven aan een Schipper zullende varen naar de Indiën, met beding van zeventig voor honderd, en die Bodemerye hebbende laten verzekeren, en 't Schip door Zeerovers zynde genomen en zeer mishandelt weder gegeven, en in de eerste Haven door den Schipper zynde laten hermaken, is de vraag, of de Assuradeurs niet gehouden zyn? 389. 390. *en* 391

Assurantien in andere Landen of op andere Plaatzen gedaan hebben parate executie in ons Land. 392

Assuradeurs werden volgens de generale Wet van de Zee door executie gedwongen. 393

En de verdere manieren hoe daaromtrent te handelen, en te oordelen. 394. *tot het eynde toe.*

Eynde van den Inhoud.

FRAN-

FRANCISCUS ROCCUS,

Regtsgeleerde en Raad in het Hooge Geregts-Hof tot NAPELS,

DESSELFS

TRACTAAT

OVER

ASSURANTIEN ofte VERZEKERINGEN.

ART. I.

N°. 1 ASsurantie ofte Verzekering is een Contract, waar by iemand op zig neemt het Gevaar van een anders zaak of goed, zig verbindende voor een zekere prys ofte Premie, wanneer het zelve mogt komen te vergaan ofte verongelukken, dezelve zaak, dat is de waarde van dien, in 't Contract van Assurantie gemeenlyk geëxpresseert, te zullen vergoeden, welke Definitie ofte beschryvinge gevonden werd by *Duard. de Societ. Lib. 2. Cap. 4. q. 6. Num. 5. & Lessius de justit. & Jure, Lib. 2. Cap. 28. N. 24.*

ART.

ART. 2.

Den Verzekeraar ofte Assuradeur werd genaamt die N°. 2
geen, dewelke op zig neemt het gevaar van de zaak of het goed, een zekere bepaalde prys of Premie daar voor ontfangende; en den Verzekerde ofte Geassureerde is die geen, dewelke zig laat verzekeren ofte assureren eenig goed of geld, daar voor Premie betalende, volgens 't zeggen van *Petr. Santer. de Assecurat. Part.* 1. *Num.* 1. 2. & 3. *Straccha de Assecurat. in præfat. Num.* 46. *Jo: de Hevia in labyrintho commercii navalis Lib.* 3. *Cap.* 14. *Num.* 1.

ART. 3.

Een Police of Contract van Assurantie is een N°. 3
overeenkomst of een verbintenis, welke geen zekere of eyge naam heeft, als geven om doen, of geven wanneer 't geschiedt, gelykerwys, Titius geeft duysend guldens, wanneer het Schip behoude tot Asia komt aan te Landen, *Sylvester in summ. in verb. negotium, q.* 5. *Santer. de Assecurat. p.* 1. 6. *cum seqq.*
Anderen zeggen dat het is een Contract van verhuu- 4
ring of aanbesteding van een zaak of eenig werk,
gelyk *Contrad. de contractib. q.* 71. Anderen wederom 5
dat het eenvoudiglijk is een Contract van verhuuring,

als

als *Bald. in L. cunctos populos, Num.* 10. *Cod. de summa trinit. & fide cathol. Santerna ubi sup. Num.* 7. *Stracc. ubi*
6 *sup. Num.* 47. Anderen meenen dat het is een Contract van Borgstelling, gelykerwys *Azor. p.* 3. *instit. moral.*
7 *Lib.* 12. *cap.* 8. *de contract. assecurat. dub.* 2. *Jo. Lopez, de contract. Lib.* 2. *cap.* 16. *in fin.* Maar anderen, volgens 't meeste aangenomen oordeel of gevoelen, besluyten dat het is een Contract van Koop en Verkoop, want die geen, dewelke verzekert voor een zekere preys, scheynt zyn verbintenis te verkoopen, omdat hy zig verpligt de waarde van de zaak te betalen, in geval dezelve komt te vergaan, en den ander dat is de Geassureerde, die koopt die verbintenis, gelyk leeren *Lessius de just. & jure Lib.* 2. *cap.* 28. *Num.* 24. *Alvar. Velasq. consult.* 64. *Num.* 3. *Molin. de contract. disp.* 507. *Num.* 2. *Scacc. de cambiis*, §. 1. *q.* 1. *Num.* 129. & §. 1. *q.* 7. *ampliat.* 10. *Num.* 5. *vers. infero*, 2.

Art. 4.

N°. 8 Een Contract van Assurantie is geoorloft, omdat het gevaar voor geld gewaardeert of op prys gestelt werd, *L. periculi, cum LL. tit. ff. & Cod. de naut. fœnor.*
9 En daarom is het beding of de overeenkomst van waarde, omdat, wanneer de goederen behouden binnen de Haven werden gebragt, van ieder hondert van de waarde der Koopmanschappen werd betaalt een zekere som, maar wanner de zelven komen te vergaan ofte

ofte bederven, dat als dan den Assuradeur gehouden is de schade ofte de waarde van de Koopmanschappen te betaalen, *Paul. in L. in nave saufei, ff. locat. Laurent. Lodulphus in cap. consuluit, part. 5. q. 1. de usur. Anania in cap. fin. q. 13. de usur. Covar. Lib. 3. variar. cap. 7. Num. 5. Medin. in suis tractatib. Tom. 2. tit. de reb. restit. q. 38. caus. 3. vers. praeterea, qui alienarunt fol. 272. vol. 1. Stracc. in tract. de sponsionib. part. 4. vers. item quaerit, Num. 1. Sot. de justit.. & jure, Lib. 4. q. 5. Art. 2. vers. quamobrem, Scaccia de Cambiis, §. 1. q. 1. Num. 129. Rot. Gen. decis. 25. Num. 1.*

En 't is ook van waarde wanneer het by een blo- 10
te overeenkomst of mondeling geschied, *Muta decis. Sicil. 3. Num. 2.*

ART. 5.

Assurantien geschieden tot groote nuttigheyd en N°. 11
voordeel van een gemeene best als mede van de openbare Koopmanschap, en voornamentlyk dewyl dezelven voor de gemene zaken zeer profytelyk zyn, *Medin. d. tom. 2. tit. de reb. restit. q. 38. cas. 3. Sot. de*
justit. & jure Lib. 4. q. 5. Art. 2. vers. quamobrem, En 12
deze Contracten is men meest gewoon aan te gaan op Zee-plaatsen, en voornamenlyk te Florence, Genua en Napels, gelyk blykt uyt *Alex. Jason.* en op andere plaatsen, zoo als getuygt *Lupus in cap. navi-*

ganti, §. 1. *post præfation. Num.* 4. *vers.colligitur*, *Petr. Santerna de assecuration. part.* 1. *Num.* 3. *cum seqq. Scacc. de camb.* §. 1 *q.* 1 *Num.* 130.

ART. 6.

N°. 13 De eygenschap van Assurantie bestaat hier in, dat iemand, willende zyn Goederen over Zee of over Land doen voeren, en vreezende dezelven te zullen verliezen, of dat'er 't een of 't ander ongemak mogte aankomen, een Persoon zoekt of vind, dewelke het voorgenoemde waarscheynlyke Gevaar der Goederen ten zynen laste neemt; als dan kan die persoon ofte den Assuradeur, voor het uytstaan van dat Gevaar, een billike waarde ofte Premie van dien eygenaar der goederen afvorderen, uyt hoofde, omdat die gene, dewelke het Gevaar loopt, zyn eygé goederen, die hy in veyligheyd heeft, bloot stelt aan het Gevaar van die te verliezen, waar door dezelve, indien die Goederen komen te vergaan, genootzaakt is de waarde van dezelven uyt zyn eyge middelen aan den eygenaar te moeten vergoeden, en zoo dezelven behouden blyven, als dan niet en is verpligt het gunt hy voor dat Gevaar genoten heeft wederom te moeten geven; het welk het gemene voor goedgekeurde gevoelen is van meest alle de Doctoren, volgens het getuygenis van *Medin. in suis*

Tract.

tract. tom. 2. *tit. de reb. restit. q.* 38. *caus.* 3. *vers. præterea qui, Afflict. decis.* 389. Van welk Contract en 14
koopmanschap het voordeel en de schade alleen maar afhangt van het louter geval en geluk, *Medin. ibi Sot. de iustit. & jure L.* 4. *q.* 5. *Art.* 2. *Scacc. de cambiis* §. 1 *q.* 1 *Num.* 131.

ART. 7.

Een Contract van Assurantie kan niet verbroken N°. 15
werden door Læsie of overgroot nadeel 't welk iemand sustineert daar by ontfangen te hebben uyt de *L.* 2. *Cod. de rescind. venditione*, en de reden is, omdat het Hulpmiddel, in die Wet vermeld, geen plaats kan hebben omtrent personen, die iets van te voren hebben geweten, *Bart. & Bald. in. d. L.* 2. want den kundige of die genen die iets weet werd niet bedrogen, *cap. scienti de reg. jur.* Want wanneer een 16
Assuradeur op zig neemt het Gevaar van honderd Guldens te willen loopen voor tien Guldens, weet hy zekerlyk dat honderd Guldens meer waardig zyn, en dierhalven zoo een Contract niet kan verbroken werden door die Wet, volgens welke moet blyken een bedrog over de helft gepleegt te zyn, (*a*) 't welk nogtans niet gezegd kan werden hier geschied te

(*a*) *'t Welk nogtans niet gezegd kan werden*, de reden is, omdat hier gehandelt werd niet over de zaak, maar over de onzekerheyd van de zaak, ofte de haggelyke uytkomst van dien, dierhalven uyt hoofde van een gesupponeerde Læsie

te wezen; als mede, omdat den Assuradeur hier alleen maar verkoopt een hoop of verwagting van een
17 aanstaande uytkomst, dewelke volgens het regt verkogt mag werden, *L. pactum ff. de contrah. empt. L. nomina rerum, ubi Gloss. ff. de hæreditat. & actio. vend.*

18 Welke hoop, omdat zy onzeker is, niet van die waarde scheynt, dat ten haren opzigte gezegt kan werde, dat zy de helft van de regte waarde zoude hebben te buyten gegaan van 't gunt zy waardig is; omdat hier niet gewardeert werd hoe veel de goederen waardig zyn door of by het opkomende Gevaar, maar hoe veel het Gevaar zelve of liever de haggelyke uytkomst daar van waardig komt te wezen; waaromtrent dan ook die prys scheynt gestelt te zyn ten opzigte van die hoop of onzekerheyd, als de zelve naderhand komt te gebeuren, en niet ten opzigte van de waarde der Koopmanschappen, *L. nomina, cum L. sequenti, ff. de hæred. vel Act. vend.* en aldus werd het
19 gepractiseert, namentlyk, dat de Premie van Assurantie gemeenlyk gestelt werd, zoo als de Assuradeurs dezelve ordinair gewoon zyn te ontfangen, gelyk

sie zoo een Contract niet kan verbroken werde, omdat men van te voren weet waar over gehandelt werd of wat men doen wil; dewyl, volgens 't getuygenis van meest alle de Regtsgeleerden, iemand, iets willens en wetens voor de helft onder de waarde verkopende, het Hulpmiddel, in de L. 2. Cod. de rescindend. vendit. vermeld, niet te baten kan komen, omdat die geen, die iets van te voren weet, werd gehouden als daar van te hebben gerenuntieert, gelyk den Juris-consultus zeer fraay komt te leeren in de L. quæritur, in §. si venditor ff. de ædilit. Edict: Want men kan niet gezegd werden bedrogen te wezen, dewyl men zyn toestemming tot zoo een Contract heeft gegeven, volgens de L. de fideicommisso Cod. de transaction.

gelyk aantoond *Petrus Santerna de assecurationibus*, *part.* 5. *Num.* 7. *per totum Num.* 6. *Stracc. de assecurationibus in præfatione Num.* 48. *& de sponsionibus*, *p.* 4. *vers. quare igitur*, *Meneses in L.* 2. *Cod. de reivindicat. Num.* 25. *Joannes de Hevia in labyr. commerc. naval. Lib.* 3. *cap.* 14. *Num.* 3.

A r t. 8.

Dog deze gedagte bepaalt *Scaccias de Cambiis* §. 1. N°.20
quæst. 7. *part.* 2. *ampliatione* 10. *Num.* 5. *vers. infero*,
2. alwaar hy leert, Dat in Koop en verkoop van
een Gevaar vereyscht werd een evengelykheyd tus-
schen de Prys en 't Gevaar, het welk voor Geld ge-
kogt werd, gelyk dezelve *Scaccias* vervolgt in §. 3. *Gloss.*
3. *Num.* 11. alwaar hy de waarde van het Gevaar
onderscheyd, *in d. vers. infero* 2. Nogtans *Santerna* 21.
d. pag. 5. *Num.* 6. heldert het door voorbeelden op,
als by exempel, men is gewoon voor 't uystaan van 't
Gevaar op goederen die honderd vyftig Ducaten
waardig zyn dertig Guldens te geven, ik als Assu-
radeur ontfang maar twintig Guldens, dierhalven
kan ik gezegd worde in 't doen van die Assurantie
bedrogen te zyn boven de helft van de regte waarde; 't
zelve heeft desgelyks plaats omtrent een Geassureerde
wanneer hy voor Premie zestig Guldens heeft be-
taalt, want als dan kan hy ageren tot annullatie

van 't Contract van Aſſurantie, zoo wel voor dat het Gevaar is gelopen als daarna, omdat de uytkomſt van 't Gevaar geen hindernis aan de zaak zelfs toebrengt, dewyl de Premie van Aſſurantie alleen maar werd gegeven op hoop of onzekerheyd van 't gunt
22 gebeuren zal of kan; en *Jo: de Hevia d. Lib.* 3. *cap.* 14. *Num.* 3. *in fine*, beſluyt, dat een Contract van Aſſurantie niet kan verbroken werden om een groot, maar wel om een overgroot uytermaten nadeel of Læſie, dat men meent ontfangen te hebben.

A R T. 9.

N°. 23 Den eygendom van geaſſureerde goederen gaat niet over op de Aſſuradeurs, maar blyft aan die geen dewelke dezelve voor 't doen van de Aſſurantie had; niets doende ter contrarie het beding, dat indien de goederen komen te verongelukken, dezelven niet vergaan voor rekening van den Eygenaar, maar wel voor rekening van de Aſſuradeurs, *Molin. de contract. diſp.* 417. *Num.* 10. *verſ. ad id vero*, Zoo als ook, wanneer twee of meer Perſoonen, goederen in Compagnie willen verſenden, en een van die compagnons aſſureert de portie van zyn mede compagnons, daar door verkrygt hy niet den eygendom van alle de
24 goederen, neen in genen delen, omdat by een Contract van Aſſurantie goederen nog gekogt nog verkogt kon-

konnen werden, maar alleen maar de verbintenis tot het uytstaan van 't Gevaar, om te betalen de waarde van de Goederen, wanneer die komen te verongelukken, alzoo werd het geleerd by *Duard. de soc. L.* 2. *cap.* 4. *q.* 6. *Num.* 7. & 8. *Sant. de sponsion. merc. part.* 4. *Num.* 45. *vers. in contrar. Stracc. de assecur. Gloss.* 7. *Num.* 10. *Mastrill. decis.* 197. *Num.* 15.

ART. 10.

Wanneer een koopman zegt in een Schip aan N°. 25
goederen te hebben de waarde van duyzend ducaten, en zig laat assureren voor die waarde, ten dien eynde aan den Assuradeur betalende Premie van die duyzend Ducaten, en het Schip komende te vergaan, is de vraag, of die geassureerde den assuradeur kan dwingen hem de voornoemde waarde te betalen, wanneer denzelve Assuradeur aantoont dat de Geassureerde veel minder of zoo te zeggen gantsch geen goedederen in het Schip heeft gehad? en het schynt dat de geas- 26
sureerde zulks kan doen, omdat in handelingen van het stricte regt een valsche zaak of een verkeert opgeven geen verbintenis verbreekt, *L. divortio, de verbor. oblig.* & *L. si quis, cum fundum, de act. empt.* alwaar een verkoop van waarde werd gehouden, niettegenstaande op de plaats geen van de verkogten Vaaten wierden gevonden; Nogtans werd het tegendeel geob- 27
serveert, omdat een Assuradeur niet gehouden is tot vergoe-

vergoeding van de schade (*a*) als alleen maar van die waarde, die de geassureerde in 't verlooren Schip heeft gehad, en wanneer hy 'er in 't geheel niets in heeft gehad is den Assuradeur in niets gehouden, omdat een valsch opgeven een Contract van Assurantie vernietigt tot schade van de geassureerde, dewyl hy 't alwetende en ter quader trouwe heeft gedaan; en omdat het is een Contract dat geen vaste of zekere naam heeft, *Bald. in. L. si periculi pretium, ff. de naut. fœnor. Petr. Sant. de Assecurat. part* 3. *Num.* 12. *vers. his tamen non abest*, en in 't breede werd het geleerd by *Gamma dicis.* 181. *Flores Diaz. in add. Velasq. consul.* 64. *Num.* 5. *Stracc. de Assecurat. Gloss.* 6. *Num.* 6. *Jo: de Hevia in labyrint. commerc. naval. Lib.* 6. *cap.* 14. *Num.* 17.

ART. II.

N°. 28 Of nogtans een Assuradeur in 't voornoemde geval

(*a*) *Als alleen maar van die waarde*, het zelve is zeer billyk, omdat, zoo als hier voren is gezegd, de Assurantie komt te wezen een Contract van Koop en verkoop, dierhalven dan, indien geen ingelade Goederen in 't geheel in 't Schip gevonden werden, zoo kan niet gezegd werden hier een Koop te wezen geschied, want daar werd een zaak vereyst, om te kunnen zeggen dat 'er een Koop is geschied, want indien het goed, 't welk verkogt is, niet werd gevonden, zoo kan 'er niet gezegt werden iets geschied te wezen volgens de L. 1. L. cum hæreditatem, cum L. seq. ff. de hæredit. vel act. vend. en zeer uytvoerig zyt den Regtsgeleerde in L. 1. §. 1. ff. de dote præleg. Indien iemand zodanig heeft gelegateert, namentlyk honderd Guldens, dewelke ik in myn kist heb, of het gunt hy by my heeft gedeponeert legateer ik hem; indien dan geen van dat gevonden werd, is 't klaar dat 'er niets is verschuldigt, omdat 'er niets exsteert, maer exsteert 'er iets, zoo is den Assuradeur gehouden te betalen dat gunt dat 'er gevonden werd, volgens de Text in L. si servus legatus in §. qui quinque ff. de legat. 1. alwaar deze woorden gevonden werden, Indien iemand tien Guldens, dewelken hy in zyn Kist had, heeft gelegateert, en zoo 'er maar vyf Guldens werden gevonden, is het legaat van waarde, en die vyf Guldens moeten alleen maar volgens 't Testament aan hem betaalt werden.

val gehouden is de Premie te reſtitueren, omdat'er
waarlyk geen goederen in 't Schip waren, of zoo
'er al eenige in waaren geladen, of hy dan niet ver-
mag de ontfangene Premie behouden naar rato van
de waarde der ingeladene goederen, en of hy 't
gunt, dat hy meer ontfangen heeft, gehouden is te moe-
ten reſtitueren, om redenen, dat hy eygentlyk niet
kan gezegd werden eenig gevaar gelopen te hebben,
dewyl in 't Schip zoo te zeggen geen of zoo veel
goederen niet waren geladen? daar op diend tot ant-
woord, dat het wel ſcheynd uyt de redenen van 't
voorgaande articul, dat den Aſſuradeur zoude ge-
houden wezen de Premie te moeten reſtitueren, die hy
voor 't gevaar ontfangen had, volgens *de tot. tit. ff.
de condit. ob cauſ.* (*a*) Nogtans is het tegendeel waar,
dat hy niet alleen gehouden is de Premie niet we-
derom te moeten reſtitueren, maar dat hy dezelve
kan eyſſchen indien hy die niet mogt ontfangen heb- 29
ben, en de reden is hier in gelegen, omdat, ſchoon-
genomen een koop van eenig gevaar niet en ſtrekt
tot nadeel van den belover, uyt hoofde van 't gunt
in

(*a*) *nogtans is het tegendeel waar*, hier moet niet geſuſtineert werden dat onze Autheur van dat gevoelen komt te wezen, neen, want dan zou het 82. en 88. Art. van dit Tractaat malkanderen zeer contrarieren, want in die beyde Art. is hy van een gantſch ander ſentiment, maar hy heeft dit gevoelen van anderen hier by gevoegt, om te toonen dat'er andere zyn van een contrarie ſentiment, onder welke de voornaamſte is Petrus Santerna de Aſſecurat. Part. 3. Num. 19. & ſeq. dog dewelke in allen deelen werd wederlegt door Stracchа de aſſecurat. Gloſſ. 6. Num. 9.

in 't voorgaande articul is gezegd, nogtans een valsche Verzekering wel ten uytterste komt te wezen tot voordeel van den Assuradeur en tot schade van de geassureerde, volgens de *L. si quis cum fundum, ubi Gloss. de act. empt. Gloss. in L. rem, ff. de contrah. empt. Bald. in L. falsa demonstratio, ff. de condit. & demonstrat.*

29 Wyders ook omdat die zaak zyn voortgang niet heeft door toedoen van de geassureerde, om redenen, dat hy geen goederen in 't Schip heeft geladen, en niet door toedoen van den Assuradeur, dewelke daar van geen oorzaak komt te wezen, namentlyk, van dat de Conditie niet en heeft geëxsteert, *L. in executione, §. finali de verb. oblig. Gloss. in L. si quis sponsionis, de præschript. verb. Santerna de assecurat. Gloss. 6. Num. 6. Jo: de Hevia commercii naval. Lib. 3. cap. 14. Num.* 18, voegt hier by het 82. *Art.*

Art. 12.

N°. 30 Een assuradeur hebbende eenige assurantie op goederen gedaan, kan zig weder laten verzekeren of reassureren door een ander Assuradeur, en die tweede is alsdan aansprakelyk voor de assurantie door den eerste gedaan, en is gehouden al het gunt te betalen of wederom te geven, 't welk door den eerste zoude moeten werden betaalt, en die reassurantie is van waarde, en werd bewezen uyt de *L. 10. ff. de*

de verbor oblig. & in L. si decem, ff. de solut. Stracc. de assecurat. in præfat, Num. 49. & *Santer.* dewelke aanhaalt en volgt *Jo: de Hevia Lib.* 3. *commerc. naval. cap.* 14. *Num.* 5.

Zoo als ook verscheyde assurantien kunnen geschieden op een en 't zelfde gevaar, gelyk verscheyde borgen voor een en dezelve zaak konnen intervenieren, *Socc. cons.* 18. *vol.* 1. *gelyk verhaalt de Rot. Gen. decis.* 55. *Num.* 3. 31

A R T. 13.

Assurantie wezende gedaan op goederen in een Schip geladen, en het zelve Schip niet konnende vertrekken uyt oorzaak dat de ingelade Goederen waren verbeurd verklaart of aangehouden, is de vraag, of den Assuradeur de Premie van assurantie kan eysschen wanneer hem dezelve van den beginne af niet betaalt is, of zoo dezelve hem betaalt is; of hy dan is gehouden die te moeten restitueren, omdat de Voyagie van het Schip geen voortgang heeft gehad, en alzoo den Assuradeur geen gevaar gelopen heeft? waar op tot antwoord diend, dat in dit geval in den eersten opslag schynt geoordeelt te moeten werden ten voordele van den Assuradeur, namentlyk, dat dezelve de Premie mag in eygendom behouden, omdat door zyn toedoen het beletzel niet is veroorzaakt nog door eenig on- No. 32

 verwagt

verwagt toeval; maar alleen uyt de zaak zelfs en door toedoen van de geaſſureerde, volgens de text in
33 *L. Lucius Titius ff. de eviction. & L. ſi fundus, ff. locati.* maar het tegendeel is waar, omdat een Contract van aſſurantie is conditioneel, *ex L. periculi pretium, Cod. de nautico fœnore.* Want zoo een contract of Police werd gemeenlyk opgeſtelt in dezer voegen, wanneer het op deze reys mogt komen te gebeuren dat uwe zaaken of goederen quamen te vergaan, zoo beloof ik de waarde van dien te zullen betalen, mits gy my daar voor geeft agt Ducaten van ieder honderd, waaruyt dan van zig zelfs volgt, wanneer die goederen niet zyn vertrokken voor 't aangaan van 't Contract, dierhalven ook niet gezegd kan werden eenig gevaar geloopen te zyn, nog het contract te wezen voltrokken, omdat door het beletzel, opkomende voor 't exſteren van de conditie, zoo een handeling zyn volmaaktheyd niet ontfangt,
34 dierhalven den aſſuradeur van de Premie niet en kan gauderen, *L. neceſſario, ff. de peric. & commod. rei vend. Santerna de aſſecur. part.* 3. *Num.* 22. & 25. *Stracc. de aſſecur. Gloſſ.* 6. *N.* 10. *Jo. de Hevia Lib.* 3. *commerc. naval. cap.* 13. *Num.* 20.

ART. 14.

N°.35 Indien de voyagie belet werd door toedoen van den

den assuradeur, neemt eens, dat hy was reder van het Schip, en niet wilde dat het zelve zoude vaaren, of dat het Schip quam te breken of wierd beschadigt, of dat het uyt de haven niet konde vertrekken, als dan kan den Assuradeur de Premie niet vorderen, en zoo hy dezelve al mogt ontfangen hebben, is hy gehouden die te restitueren, *argum. L. maritus, ff. Locati, L. si mulier, ff. de cond. caus. dat.* Andersints zoude de handeling zyn uytwerking hebben 36
tegens de intentie van de contracterende partyen aan, welke intentie wel moet ingesien werden, *L. in conventionalibus, ff. de verbor. oblig. L. fin. Cod. quæ res pignor. oblig. poss. Alexius in L. etiam, filios, §. licet, Num. 5. ff. de solutionib. Bald. cons. 417. Num. 2. vol. 5. Petr. Santer. de assecurat. part. 3. Num. 22. in fine & Num. 26. vers. idem, Stracc. de assecurat. Gloss. 6. Num. 10. & Jo: de Hevia d. cap. 14. Num. 20. in princ.* Ten 37
ware het voornoemde beletzel wierd geprocureert of veroorzaakt door toedoen van den geassureerde, dewyl dan zoude moeten geoordeelt werden, als of de conditie exsteerde ten voordele van den Assuradeur, (*a*) volgens 't verhandelde in 't 11. *Art. in L. in executione, §. fin. ff. de verborum oblig. Santerna ibi Num. 25. in fine.*

Art. 15.

In alle andere gevallen, in welken een voyagie werd No. 38
V 3 belet,

(*a*) *Volgens 't verhandelde*, ziet het gunt wy op 't voorgaarde 11. Art. van dit Tractaat hebben aangetekent.

belet, neemt eens, wanneer een Schip in de haven
39 is verbrand of reddeloos gezylt, of een Koning het
zelve heeft genomen voor 's Lands noodzakelykheden,
volgens 't genoteerde *in L. jubemus*, *Cod. de ſacroſ.
Eccleſ.* en alzoo de Aſſurantie geen voortgang kan
hebben, en het zelve niet kan toegerekent werde
40 aan den een, of den ander van de partyen, als dan is
geen van beyde daar voor aanſprakelyk, *volgens de
text in L. ſi venditor*, *ff. de hæred. vel Act. vend.* en de
Premie van aſſurantie kan niet geëyſcht werden, en
betaalt zynde moet dezelve gereſtitueert werden, om-
dat de zaak niet gevolgt is, niet tegenſtaande de
41 text in *L. pen. Cod de cond. ob cauſam.* alwaar gezegd
werd, dat indien de oorzaak, waarom eenig geld
gegeven is, niet komt te volgen door zeker onver-
wagt toeval, dog niet door toedoen van den ontfanger,
dat alsdan het geld niet weder geëyſcht kan werden,
om redenen, dat hier niet geſproken werd van een
conditionele handeling, welkers defect of gebrek
het gantſche contract onvolmaakt of van geen der
waarde maakt *ex L. neceſſario ff. de periculo & com-
42 mod. rei vend.* En omdat onder Koopluyden altyd de
billikheyd in agt moet genomen werden, *L. ſi fide-
juſſor. §. quædam tamen*, *ff. mandati*, *L. Lutius eod. tit.
Alex. in L. ſi ſervum Stichum. N.* 4. *de de verb. obligat.
Bald. conſ.* 34. *Num.* 2. *vol.* 4. *Santer. de aſſecurat. part.*
3. *Num.* 2. & 38.

ART.

Art. 16.

Assurantie eenvoudiglyk zynde gedaan op een No. 43
Schip, werd buyten twyffel daar door verstaan het gantsche Schip, en niet de goederen in 't zelve geladen; en in tegendeel wederom de goederen zynde verzekert, werd daar het Schip niet onder begrepen, ten zy men uyt gissingen of twyffelachtige tekenen het anders zoude konnen begrypen; neemt eens, wanneer iemand goederen heeft in een Schip, en zegt dat hy dat Koopvaardy-Schip wil laten verzekeren, zoo word daar waarlyk niet onder verstaan het Schip, dewyl het zelve het zyne niet is, maar alleen de goederen; desgelyks ook in tegendeel, wanneer een eygenaar of reder, geen goederen in een Schip hebbende, het Koopvaardy-Schip laat verzekeren, zoo werden de ingelade goederen daar niet onder begrepen; maar wanneer een en dezelve Per- 44
soon eygenaar of reder en Inlader te gelyk is, en een Koopvaardy-Schip doed verzekeren, als dan werden beyde deze zaken daar onder verstaan, gelyk komt te onderscheyden *Bart. in L. penult. ff. de pignor. non obstante tex. in d. L. penult.* Alwaar onder de naam 45
van een winkel tot onderpand gegeven, verstaan werden de goederen die daar reets in waren of naderhand zyn ingebragt geworden, als mede de text

in

46 *in L. ſancimus*, *Cod. de ſacroſ. Eccleſ.* Alwaar het woord vervat werd geſtelt voor 't woord naaſt-by-gelegen, omdat in ons geval de twyffelagtige woorden werden genomen eygentlyk en niet oneygentlyk *L. non aliter*, *ff. de legib. Jazon*, *in L. poſthumo*, *Num.* 33.
47 *Cod. de bonor. poſſeſſ.* En ſchoongenomen 'er eenig woord is 't welk te kennen kan geven vervat en naaſt-bygelegen, zoo geeft het altoos, wanneer getwyffeld word, naaſt by gelegen te kennen, *cap. ſi cui de ſentent. excomm. in* 6. *Aretin. conſ.* 76. *Santer. de aſſecurat. part.* 4. *Num.* 69. *per totum* 72. & *Jo: de Hevia in labyr. commerc. naval. Lib.* 3. *cap.* 14. *Num.* 6.

Art. 17.

N°. 48 Iemand goederen of koopmanſchappen verzekerende in zoo een Schip geladen, werd verſtaan te verzekeren geld, goud, ſilver, edele geſteentens, paarlen en ringen in 't voornoemde Schip zynde, (*a*) al het welke onder de naam van koopmanſchappen begrepen werd, niet tegenſtaande dezelven niet zyn uytgedrukt, *L.* 2. §. *cum in eadem ff. ad Leg. Rhod. de jactu*, 't zelve beſluyt *Jo: de Hevia Lib.* 3. *commerc. naval. cap.* 14. *Num.* 7. Nogtans *Santerna* die leyd het uyt, en veel beter, *de aſſe-*
49 *cur. p.* 4. *Num.* 64. & 65. alwaar gezegt werd, Dat indien de gelderen paarlen ofte ringen waren gedeſti-

(*a*) *Al het welke onder de naam*, hier mede ſtemt overeen de Ordonanntie van Hamburg, tit. 4. Art. 5.

destineert om verkogt te werden, of om andere goederen daar voor te koopen, dat dezelven als dan onder de naam van ingeladen goederen verstaan werden en in de assurantie begrepen zyn, en in plaats van goederen werden gerekent, *L. si servos*, §. *cum. qui, de legat.* 3. *& in d. L.* 2. §. *cum in ead.* aldaar noemt den 50
Regtsgeleerde de voornoemde goederen koopmanschappen, dewyl ter occasie van dezelven zoo als van andere goederen (*b*) de Contributie plaats heeft, opdat in diergelyke assurantien niet eerder de spitsvinnigheden van het regt als wel de waarheyd zou scheynen in agt genomen te werden, tegens het genoteerde in *L. si fide-jussor*, §. *quædam tamen*, *ff. mandati*, en eyndelyk om dat daar onder begrepen werden alle zaken dewelken geschikt zyn tot het doen van negotie *d. L. servus*, §. *eum qui.* als mede omdat, 52
wanneer de goederen, in een Schip geladen, werden verbeurt verklaart, daar onder ook werden begrepen de getelde penningen die in 't Schip waren; zoo als besluyt *Bald. in L. cum proponas*, *Cod de nautico fœnore; in* 3. *not. per L.* 1. *ff. de rerum permut. &. L. sicharum*, §. 1. *de legat.* 3.

ART.

(*b*) *De Contributie plaats heeft*, ziet het gunt wy hier omtrent geannoteert hebben op 't 96. Art. van 't Tractaat van Schepen en Vragtgelderen, in verb. tot de schade van welke Werping.

ART. 18.

N°. 52 Assurante zynde gedaan op het Caske ofte Corpus van 't Schip van Titius en te gelyk ook op de vragtgelderen (*a*) en gereetschappen van het zelve, geduurende de gantsche reys die het Schip zoude moeten doen van Messina naar Sicilien, en van daar naar Livorne of Genua, zoo zyn de Assuradeurs alleen maar aansprakelyk voor de schadelyke toevallen die 'er op die reys, in de police geëxpresseert, zouden konnen gebeuren, en niet zoo 't Schip eenigsints zyn reys veranderde, als wanneer de assuradeurs op die reys nog voor 't Schip nog voor de vragtpenningen zoude aansprakelyk wezen, *L. si unus*, *§. ante omnia*, *ff. de pact. facit text. in L.* 1. *§. non autem*, *ff. de exerc. act. L. quicumque*, *§. non tamen*, *ff. de instit.*
53 *act.* En de reden is hier in opgesloten, omdat de handelingen der contracterende partyen geen verdere uytwerking moeten hebben als waar toe haar lieder

(*a*) *En gereetschappen van het zelve*, in de Latynsche text werd gevonden het woord van Corredi, 't welk eygentlyk een Italjaans woord is, en herkomstig van Corredo, en betekent Meubilen, een stelsel of een equipagie. en ook wel de Sleep van een jong Getrouwde; in de laatste sin werd het gebruykt van Bald. in L. de his, Cod. de donation. inter vir. & uxor. qui ex eo textu notat, Corredia quæ uxor defert ad domum viri, maar in de eerste zin meen ick dat daar door verstaan moet werden de deelen, de gereetschappen ofte het toebehooren van een Schip, waar uyt volgt, dat wanneer op een verzekerd Schip door Storm en Onweder de Masten komen te breken of over boord te raken, het Roer werd afgeslagen, de Zeylen wegwayen, of de Ankers of eenige gereedschappen verlooren werden, of komen te breken, den Assuradeur gehouden is dat alles te vergoeden, volgens de L. schapham, ff. de evict.

der intentie ofte gedagten komt te strekken, *L. obligationum substantia, ff. de action & oblig. L. non omnis, ff. si cert. pet. Bald. cons.* 162. *Num.* 5. *vol.* 3. voornamentlyk ook, omdat de woorden in een police geinsereert, wel overwogen en in agt genomen moeten werden, *L.* 1. *§. si conveniat, ff. deposit. L. in conventionalibus, ff. de verbor. oblig. Bald. in rub. Cod. de fide instrum. & Rot. Gen. decis.* 25. *Num.* 2. 54

ART. 19.

Assurantie zynde gedaan op de reys van een zeker N°. Schip, daar onder werd alleen begrepen de eerste en geen andere of verdere voyagie, volgens de *text in l. fideicommissa, §. si quis ita, ff. de legat.* 3. welke text zeer aanmerkelyk genoemd werd door *Bald. in L. licet, Cod. locat. in q.* 4. en 't werd bewezen in *L. boves, §. hoc sermone*, alwaar in 't breede overhandelt *Tiraq. ff. de verb. signif.* en 't is gedecideert by de *Rot. Gen. decis.* 63. *Num.* 4. alwaar *Jason.* byvoegt, dat die geen die op een Bandit verzekert om in te komen, zulks maar verstaan werd voor de eerste reys gedaan te hebben, *in L. divortio, §. quod in anno, Num.* 11. *ff. soluto matrim. Alex. cons.* 14. *vol.* 4. Desgelyks ook die geen, die een Schip verzekert, alleen maar verstaan werd zulks voor een voyagie gedaan te hebben, ten zy anders werd uytgedrukt, en 't zelve werd wederom geconfirmeert 55 56

57 door de *Rot. Gen. decis.* 25. *N.* 3. alwaar *Jason.* allegeert een gantsche andere reden, dat die geen, dewelke de vrugt verkoopt van een wynstok tweemaal 's Jaars vrugt dragende, alleen maar verstaan werd de eerste vrugt verkogt te hebben *in d. l. divortio.*

ART. 20.

N°. 58 En indien het Schip in 't voornoemde geval zyn reys verandert heeft, of een tweede voyagie heeft begonnen; of dat men is overeen gekomen gantsche andere goederen naar een andere plaats met het zelve Schip over te voeren; of dat men nieuwe Assurantien heeft laten doen op die tweede voyagie, zoo zyn de assuradeurs van de eerste voyagie in de voornoemde gevallen niet meer aansprakelyk, alzoo werd het aangetoont by de *Rot. Gen. decis.* 25. *Num.* 3. *in fine vers. quod. autem & Num.* 6. *Mastrill. decis.* 182.
59 *Num.* 29. & 30. Want indien een Schip een gantsche andere cours heeft gehouden, werd het zelve gezegt zyn reys verandert en een gantsche andere voyagie gedaan te hebben; en de eerste reys werd voor verandert gehouden, *Soccin. cons.* 33. *Num.* 9. & 10. *vol.* 1. 't welk ook aantonen de aantekeningen *in cap. quia propter de election. & L. continuus ff. de verb.*
60 *oblig.* 't welk volgens de *Rota* zelfs werd geamplieert en verstaan plaats te hebben, zoo dra de tweede

voya-

voyagie maar is begonnen, schoon niet voleindigt; want als men is gekomen tot de daad zelfs, werd het 61
Voorneemen voor voltrokken gehouden, *Bart. in L. cætera, §. fin. ubi jason. Num.* 19. *ff. de leg.* 2. *Alex. conf.* 7. *circa finem, verf. pro hoc, Lib.* 3. als mede dewyl het 62
voornemen om de daad te doen voor de daad zelfs werd gehouden *L. penult. ubi Gloff. & Bald. ff. de testam. milit. Rot. Gen. decis.* 40. & 63. voegt hier by *Castill. decis.* 3. *Lib.* 1. *Muta decis. sicil.* 3. *Num.* 4. Nogtans 63
moet hier omtrent onderscheyd werden gemaakt, wanneer de reys om een gewigtige reden moet werden verandert, gelyk hier onder aangetoont werd *in 't* 52. *Art.*

ART. 21.

Assurantie eenigsints generaal of in algemeene N°. 64
termen zynde gedaan, behelst daarom niet in zig dat verboden goederen mogen getransporteerd werden; en wanneer den geassureerde in het Schip heeft doen overvoeren contrabande goederen, buyten kennis en weten van den assuradeur, waar door de goederen, het Schip of eenige andere zaken verloren gaan volgens het genoteerde *in L. cotem. ff. de publican. & in cap. ita quorumnam, de judeis.* Of in- 65
dien den geassureerde het Schip heeft doen zeylen of vertrekken naar of door verboode plaatsen, of

 niet

niet en heeft betaalt de tollen, of andere regten van
66 de Zee, (*a*) in alle die voornoemde gevallen is den aſſuradeur niet gehouden, *L. cum proponas, Cod. de naut. fœnor. L. qui officio, §. fin. ff. de contrah. empt. Santer. de aſſecur. part.* 4. *N.* 17. *Stracc. de aſſecur. Gloſſ.* 5. *per totam, & Jo: de Hevia in labyr. commer. naval. Lib.* 3. *cap.* 14. *Num.* 8.

ART. 22.

N°. 67 Het zelve heeft plaats in alle andere gevallen, wanneer de ſchade aan de geaſſureerde goederen ontſtaat door ſchuld en toedoen van den geaſſureerde, ja zelfs als was het een onverwagt toeval, want den Aſſuradeur is niet gehouden, wanneer de goeren uyt een Schip genomen of geroofd werden uyt hoofde van repreſailles of ſchaaverhaling tegens den geaſſureerde of iemand van zyn volk, 't welk aangetoont werd *ex eadem L. cum proponas*, alwaar dit werd genoteert door *Bald. Cod. de naut. fœnore, & in L. qui officii, §. fin. ff. de contrah. empt. Aretin. in conſ.*
68 111. *in fine.* Wanneer nogtans een toeval geſchied door ſchuld van die geen, aan wien de zaak voldaan moet werden, is die geen, die het geval op zig heeft genomen, niet gehouden, *Bart. & Bald. in* 69.
69 *d. L. cum proponas*, alwaar zy 't zelve bybrengen van iemand

(*a*) *In alle die voornoemde gevallen*, hiet mede ſtemt overeen de ordonnantie van Hamburg, tit. 4. Art. 30. en tit. 5. Art. 6.

iemand die belooft heeft een ander niet te zullen ontruſten of laſtig vallen, volgens de text *in L. venditoris, ff. de verb. oblig.* wel te verſtaan indien de quelling of ontruſting van zyn kant voortkomt, *L. quæro, §. item locat. ff. locat. Santerna de aſſecur. part.* 4. *Num.* 16. *verſ. & breviter & Num.* 18. En dat de 70
aſſuradeurs niet zyn gehouden, wanneer de rampen voortkomen door ſchuld en toedoen van de geaſſureerde, leeren *Crot. in cap. naviganti, Num.* 2. *de uſur. Scacc. de cambiis, §.* 1 *q.* 1. *Num:* 154. *in fine.*

En dit zelve heeft ook plaats, ſchoongenomen de clauſul 'er is ingevoegt alles op de kragtigſte manier hoedanig en op wat wyze het zoude mogen zyn, omdat de voornoemde woorden niet in zig behelzen die gevallen waar van ſpeciaal gewag moet gemaakt werden, *cap.* 2. *de præbend. in* 6. *ubi Anchar. Muta deciſ. ſicil.* 3. *Num.* 11. & 12.

ART. 23.

Indien nogtans eenig ongeval gebeurt, niet door N°. 71
toedoen van den geaſſureerde ofte van den eygenaar der goederen, maar door toedoen van een derde, neemt eens, indien het door de ſchuld is toegekomen van den Schipper, Stuurman, of het Scheepsvolk, als dan is den aſſuradeur aanſprakelyk, omdat de daad van een derde niet kan beletten dat de verbinte-

nis

nis zyn kragt niet zoude hebben, *L. quib. dieb. ff.*
72 *de condition. & demonstr.* En schoongenomen nogtans eenige ramp gebeurt door 't een of 't ander toedoen van een ander, is den assuradeur evenwel aansprakelyk, dewyl hy uyt de natuur of uyt den aert van de assurantie in allerley ongevallen is gehouden, niet tegenstaande het gezegde *in L. cum proponas, Cod. de naut. fœnor.* omdat die Wet spreekt wanneer iets toekomt (*a*) door toedoen van den schuldenaar, ten wiens opzigte het Gevaar is ondergaan, en niet door schuld van een derde, alzoo begrypt het *Santerna de assecurat. d. part.* 4. *Num.* 28. & 29. *Scaccia de cambiis*, §. 1. *quæst.* 1. *Num.* 155. niet tegenstaande het contrarie geleerd werd by *Crot. in d. cap. naviganti, de usur. Straccha de assecur. Gloss.* 8. *Num.* 9. en ziet hier agter Art. 44.

Art. 24.

N°. 73 Een geleende zaak om voor niet te gebruyken, kan door die geen, aan wien dezelve geleent is, verzekert werden ten voordele van den uytleener, *cap. u-*
74 *nico de commodat.* Gelyk ook een zaak om te bewaren gegeven, kan verzekert werden door den be-
75 waarder, *L.* 1. *ff. depos.* En in beyde deze gevallen kan den eygendom nog van de geleende, nog van de

(*a*) *Door toedoen van den schuldenaar*, gelyk het zelve ook plaats heeft, wanneer iets toekomt door toedoen of schuld van den geassureerde.

de ter bewaring gegeven zaak aan den bewaarder overgaan, ten zy het zelve expresselyk werd bedongen; desgelyks ook kan een verhuurde zaak verze- 76
kert werden door den huurder, aan wien den eygendom daar van mede niet overgaat, nademaal geen van die drie voornoemde zaken verkogt werden door 't doen van Assurantie, maar alleen werd de verbintenis van den Assuradeur verkogt, om te betalen de waarde, indien een van die drie zaken komen te 77
verongelukken of weg te raken, volgen 't zeggen van *Duard. de Societ. Lib.* 2. *cap.* 4. *quæst.* 5. *Num.* 9. *Molin. de contract. disput.* 417. *Num.* 8. *Lessius Lib.* 2. *de justit & jure cap.* 25. *dubitat.* 3. *Num.* 29. *Fillucius. tom.* 2. *qq. moralium tract.* 35. *cap.* 3. *de Societ. Num.* 54. *Azor. part.* 3. *institutionum moralium Lib.* 9. *de societ. cap.* 4. *q.* 5. *vers. tria in hac re.*

ART. 25.

Gelderen konnen ook verzekert werden, en die geen, No. 78
dewelke dezelven verzekert, bekomt den eygendom daar niet van; zoo is 't ook gelegen met die geen, die een Schip met Geld beladen verzekert, ook met een 79
compagnon dewelke een gedeelte van dat Geld, in 't Schip geladen, hem voor zyn portie rakende, mede komt te verzekeren, in zulk een geval bekomt dezelve den eygendom daar niet van, dewyl door

diergelyke Aſſurantien de gelderen niet gekogt werden, maar alleen de verbinteniſſen, waar door zig de Aſſuradeurs verbinden om die gelderen te beta-
80 len indien dezelven komen te vergaan; en dit zelve heeft ook plaats, wanneer een uyt de compagnieſchap het werk doed, en den ander het geld verſtrekt, die geen, die het werk doed, kan het gedeelte van die geen, dewelke 't geld geeft, verzekeren en daar voor premie ontfangen, nogtans word hy uyt hoofde van die Aſſurantie geen eygenaar van al die penningen, omdat in een contract van Aſſurantie de zaak, dewelke verzekert is, niet werd verkogt, gelyk
81 wy reets gezegd hebben, maar den Aſſuradeur verbind zig alleen maar de waarde van die penningen te zul-
82 len betalen, indien zy komen te vergaan; maar indien voorof uyt die hooftzom goederen zyn aangekogt, als dan gaat den eygendom daar van over aan beyde de compagnons, gelyk komen te leeren *Molina de contract. diſput.* 417. *Num.* 8, *verſ. hanc concluſionem*, & *verſ. imo vero*, *Leſſius de juſtit.* & *Jure*, *Lib.* 2. *cap.* 25. *dubit.* 3. *Num.* 29. *Filluc. tom.* 2. *qq. moralium tract.* 35. *cap.* 3. *de Societ. Num.* 54. & *Duard. de ſociet. Lib.* 2. *cap.* 4. *quæſt.* 6. *N.* 11. & 12.

ART. 26.

N°. 83 Indien iemand, geld om te bewaren hebbende ontfangen,

fangen, het zelve verzekert, op zig nemende het Gevaar van die penningen, in een zak gedaan, verzegeld en alzoo ontfangen, zoo werd die bewaargeving door 't doen van assurantie niet veranderd in een geld-lening op interest, nog dezelve bewaarder is aansprakelyk voor 't gevaar, *L. sacculum, ff. deposit.*
en de reden hier van is, omdat de bewaarder die penningen niet kan gebruyken na zyn welgevallen, maar moet dezelven alzoo overgeven als hy die heeft ontfangen, *L. in navem, ff. locat.* Geheel anders is 't 84
nogtans, indien geld ter bewaring werd gegeven, met beding, dat hy 't zelve moet nemen tot zyn risico, en dat hy 't na zyn welgevallen kan gebruyken, als dan werd het een geld-lening op interest, en het gaat over in de beheering van den ontfanger, dewyl hy 't zelve kan gebruyken, zodanig als 't hem gelieft, *L. certi conditio, §. depositi & L. quos ab initio, ff. de reb. cred. Azor. part 3. instit. moralium Lib. 9. de societ. cap. 4. q. 5. & Duard. de Societ. Lib. 2. cap. 4. q. 6. Num. 13. & 14.* 85

ART. 27.

Een geassureerde, wegens schade hem aangedaan aan zyn Schip of goed door toedoen of schuld van een derde, (*a*) kan tegens die derde in regten ageren tot N°. 86

(*a*) *Kan tegens die derde*, het zelve kan den geassureerde wel doen, maar 't zelve

tot betering of vergoeding van die ſchade door zyn toedoen veroorzaakt, *L. inde Neratius*, §. 1. *ff. ad Leg. Aquiliam.*, *L. item quæritur*, §. 1. *&* 2. *ff. locati*, maar indien den geaſſureerde die voornoemde derde in regten niet wil aanſpreken, die de oorzaak tot die
87 ſchade heeft gegeven, is de vraag, wie dan tegens dezelve moet ageren? daar op diend tot antwoord, dat den aſſuradeur zulks moet doen, die de ſchade komt te lyden, *d. L. inde Neratius*, §. 1. *ubi notat*
88 *Bart. per L. fin. ff. de eo per quem factum erit.* Of nogin dit geval den geaſſureerde, wanneer hy die derde in regten heeft aangeſproken, zig niet benadeelt by zyn aſſuradeur, wanneer hy die derde heeft bevonden niet in ſtaat te zyn om te konnen betalen, is de vraagh, ja zelfs, of hy dan zyn aſſuradeur wel wederom kan aanſpreken om betaling? 'tſchynt in den eerſten opſlag, dat den Aſſuradeur alleen maar is gehouden, (*b*) hem te moeten helpen, of onderſtand te bieden, volgens 't genoteerde *in d. L. fin. & in d. L. plane ſecunda, de legat.* 1. *& in L.* 2. *de inſtit. actione.* Maar het tegendeel is waar, omdat de voornoem-
42 de regten maar ſien op die genen, die een zaak hebben, daar winſt in ſteekt, dewelken gehouden zyn tot

zelve is hy niet verpligt, omdat hy direct den Aſſuradeur kan aanſpreken, die hem voor de ſchade moet reſponderen, dewyl hy zig daar voor heeft verbonden.

(*b*) *Hem te moeten helpen*, 't welk eygentlyk te zeggen is, wanneer die derde niet in ſtaat mogt wezen hem ten vollen te konnen betaalen, dat als dan den Aſſuradeur gehouden is het gunt 'er te kort mogt komen te moeten ſuppleren aan den geaſſureerde.

tot onderstand, *Gloss. & Bald. in L. his solis, ff. de condict. indebiti.* Geheel anders is 't nogtans gelegen met de Assurantie, alwaar de zaak is lastig, of tot een last strekt, omdat den geassureerde aan den assuradeur heeft gegeven een premie om de last van 't gevaar te ondergaan, dien volgens is den Assuradeur niet alleen gehouden tot onderstand, maar zelfs ten principalen ofte ten eerste voor alle anderen, volgens 't getuygenis van *Santerna de assecur. part.* 4. *Num.* 20. & 21.

ART. 28.

Wanneer Goederen op een en dezelve voyagie over- No. 89
geladen werden van 't eene Schip in 't ander, en alle beyde de Schepen komen te vergaan, is den Assuradeur voor de schade, de goederen overgekomen,
aansprakelyk; indien nogtans het laatste Schip, 90
daar de Goederen zyn in overgeladen, komt te vergaan, als dan moet de Police van Assurantie ingesien werden, zoo wanneer dan in dezelve werd gesproken dat 'er goederen zyn verzekert in zoodanig een Schip, als dan is den assuradeur niet gehouden, om redenen dat hy in de police heeft gestipuleert, geladen in zoodanig een Schip, *L. fin. §. si ea condi-*
tione, ff. ad Leg. Rhod. de jact. En de reden is hier in 91
gelegen, omdat 'er geen evenreedigheyd in die ver-

zekering is, dat de goederen van 't eene Schip in 't ander werden overgeladen en alzoo vervoert, ja zelfs zyn de Assuradeurs gewoon daar wel voornamentlyk agt op te geven, *L. item quæritur*, §. 1. & 2.
92 *ff. Locati*, dewyl het eene Schip dikwils veel sterker is als het andere, gelyk komen te leeren *Petr. Santer. de assecurat. p.* 3. *N.* 35. *Stracc. de assecurat. Gloss.* 8. *N.* 10. *Jo: de Hevia in labyr. commerc. naval. Lib.* 3. *cap.* 14. *Num.* 23.

93 En Assurantie zynde gedaan op goederen, in zoo een Schip te laden of reets geladen, indien naderhand de goederen werden geladen in een ander Schip, zyn de Assuradeurs niet gehouden, gelyk het zelve gedecideert is by *de Rot. Siciliæ*, gelyk verhaalt *Castill. decis.* 3. *Lib.* 3. & *Rot. Gen. decis.* 25. En wel te regt, wegens de verscheydentheyd die 'er was tusschen den eene Vlag en den ander, 't zelve volgt *Muta decis. Sicil.* 3. *Num.* 6.

ART. 29

N°. 94 Wanneer assurantie geschied op goederen, die bestaan in 't getal, 't Gewigt of de Maat, en geen van driën zyn uytgedrukt, zoo is de beloofde verzekering van geen waarde, omdat de Contracterende partyen van gedagte waren, zig te verbinden voor een zekere zaak, en dewyl van dezelve zekerheyd niet

niet en blykt, is de assurantie nul, *L. ita stipulatus, ff. de verb. oblig. Jo: de Hevia in labyr. commerc. naval. Lib.* 3. *cap.* 14. *Num.* 9. Alwaar hy aanhaalt, dat wan- 95
neer een Assurantie werd gedaan op een zekere zaak in zyn zoort, of op een zekere quantiteyt of groote zonder die te noemen, en alzoo maar de quantiteyt of de zaak geassureert werd, en wanneer daar differentie ontstaat tusschen de hoeveelheyd of de waarde van de zaak, dat het dan is in de keuse van den Assuradeur, of hy de zaak wil overgeven, dan of hy wil presteren de quantiteyt van dien, zoo als dezelve in de police van Assurantie is vervat, dan of hy die wil betalen, *ex text. in L. qui ex pluribus, ff. de de verbor. oblig. Hevia d. Lib.* 3. *Num.* 10.

ART. 30.

Indien de goederen, op een tyd dat het Schip N°. 96
ontladen werd, in de Boot komen te vergaan, is de vraag, of de Assuradeurs voor die schade zyn aansprakelyk? waar op geantwoord werd, dat, indien in 't contract van assurantie gesproken werd van een Schip, als dan geen Boot daar door verstaan kan werden, *L. quicquid de verb. oblig. L. fin. de fund. instrument.* Gelyk ook een toeval, aan een Schip gebeurende, niet werd overgebragt tot de Boot, dewyl het de Boot niet raakt, *Bald. in L. cum proponas, Cod. de naut. fœnor.* Het 97
tegen-

tegendeel nogtans werd geleerd by *Santerna de asse-curat. p.* 3. *Num.* 37. namentlyk, dat, indien de goederen zyn overgebragt geworden in de Boot uyt hoofde van het Schip te ontladen, het toeval of ongeluk, gebeurende aan de Boot, moet geoordeeld werden, even en in alle schyn, als of het aan het Schip zelve gebeurt was, volgens *de L. navis, ff. ad Leg.*
98 *Rhod. de jact.* Maar 't is veel beter dat men zegt, dat in dit geval de woorden, in 't contract van Assurantie uytgedrukt, moeten overwogen en ingesien werden; neemt eens, wanneer in het zelve Contract werd gezegd, dat den Assuradeur den geassureerde verzekert, tot dat de goederen behouden zullen zyn aangekomen in zoodanige Stad, en als dan, wanneer die goederen zyn gearriveert in de haven, werden dezelven geoordeelt in de stad te zyn, *L. insulæ, ff. de jud. Bald. cons.* 337. *Num.* 1. *vol.* 5. om redenen, dat, wanneer een Schip behouden in de haven is gearriveerd, het Gevaar werd geoordeeld
99 te wezen opgehouden, *L.* 1. *Cod. de naut. fœnor.* Maar indien in de police gezegd word, tot dat de goederen aan Land zullen zyn gebragt, als dan is 't geheel anders, dewyl den Assuradeur schynt aan de Boot gedagt te hebben, omdat men niet gewoon is goederen aan Land te brengen, als geladen in een Boot of ander kleyn vaartuyg, *Santer. ibi d. p.* 3. *Num.* 38. *Stracc. de assecur. Gloss.* 8. *Num.* 7. *Jo: de Hevia in labyr. commerc. naval. cap.* 14. *Num.* 23. *in fine.*

ART.

A R T. 31.

Hoedanig, ten tyde van de schade, de Goederen N°.100
moeten getaxeert ofte gewaardeert werden, en of
dat moet geschieden volgens de waarde die dezel-
ve Goederen hadden ten tyde van 't verongelukken
van het Schip, dan of die waarde moet gerekent
werden na den Inkoop, dan of dezelve moet ge-
taxeert werden, zoo als de goederen op die tyd, in-
dien 't Schip behouden was komen te arriveren bin-
nen de Haven, zoude hebben kunnen verkogt werden
ofte gelden? daaromtrent diend onderscheyd gemaakt
te werden, dat wanneer de goederen, ten tyde van 't
doen van de Assurantie, zyn gewaardeert ofte getaxeert
op een zekere vaste waarde ofte prys, als dan is 'er
geen twyffel of die uytgedrukte waarde moet betaalt
werden, volgens 't zeggen van *Jo: de Hevia in labyr.*
commerc. navalis Lib. 3. *cap.* 14. *Num.* 29. Of indien de 101
Assurantie is aangegaan, dat de Goederen behouden
tot Romen zoude werden gebragt, en dan moet de
waarde ingesien werden zoo als de zelven tot Romen
zoude hebben konnen gelden, *L. fin. ff. de condit. tritica.*
Of indien de Assurantie eenvoudiglyk is aangegaan, 102
van te zullen betalen de waarde der goederen ten
tyde van 't ongeval, indien 't Schip mogt komen
te vergaan, als dan moet ingesien werden de tyd van

de verbintenis, en zoo als de Goederen op die tyd hebben gegolden, moeten dezelven ook gewaardeert en betaalt werden, *L. fundum Cornelianum, ff. de no-*
103 *vationib.* en als dan bleykt het, dat de schade, die den geassureerde komt te lyden door 't verliezen of wegraken van zyn goederen, niet aangemerkt kan werden tot eenige winst of voordeel voor denzelve te strekken, gelyk blykt uyt de Text *in L. 2. §. portio autem. ff. ad Leg. Rhod. de jact. Santerna de assecurat. part. 3. Num. 40. & 41. Stracc. de assecur. Gloss. 6. Num. 1. Scaccia de Cambiis q. 1. Num. 169.*

ART. 32.

N°.104 Maar wanneer de geassureerde de ingeladene Goederen heeft gewaardeerd op duysend Guldens, en die som in de Police van Assurantie laten expresseren, dog in der daad de Goederen zoo veel niet waard waren, is de vraagh, of den Assuradeur, in geval van schade, gehouden zoude wezen om
105 die gestelde prys te moeten betalen? waaromtrent een twee ledige distinctie moet werden gemaakt, of dat de geassureerde in de Police heeft laten zetten, indien de Goederen komen te vergaan als dan zal den Assuradeur betalen duyzend Guldens, zoo is daaromtrent geen twyffel of den Assuradeur moet die vergoeden, dewyl de contracterende partyen het

het zoo met den anderen zyn overeengekomen, *L. contractus, de reg. Jur. L. in conventionalibus; ff. de verbor. oblig.* of dat den Assuradeur belooft heeft te zullen betalen de waarde of de prys van de ingelade goederen, endaar is bygevoegt, dewelke duyzend Guldens waardig zyn, in welk geval zoo wanneer den Assuradeur bevind daar in bedrogen te wezen, als dan werd die waardering, in de Police geëxprimeert, vernietigt, en den Assuradeur is niet gehouden volgens die prysering te betalen, volgens 't geannoteerde *in L. 2. Cod. quæ res ven. ubi Bart. & Bald. Santerna de assecurat. part. 3. Num. 43. & 44.* maar *Joannes de Hevia* die houd zonder onderscheyd staande, dat indien de goederen in de Police van Assurantie geëxprimeert, boven de opregte waarde zyn getaxeert ofte gewaardeert; dat als dan, ten tyde van de schade, de Assuradeurs niet verder gehouden zyn als alleen de opregte waarde der goederen te betalen, *d. Lib. 3. commerc. naval. cas. 14. Num. 29. in fin.* en brengt daartoe by, de Text. *in L. 2. §. sed si in his, ff. ad Leg. Rhod. de jact. Stracc. de assecuration. Gloss. 6.* 106

A R T. 33.

Een Inlader alle zyne Goederen hebbende laten verzekeren, en ten tyde van 't doen van de Assurantie alleen maar in het Schip hebbende voor twee duysend N°. 107

ducaten aan Goederen, naderhand nogtans andere goederen, ter waarde van duyzend ducaten, mede in dat zelve Schip ladende, en het zelve komende te vergaan, is den Assuradeur alleen maar aanſprakelyk voor die twee duyzend ducaten aan Goederen, die ten tyde van 't doen van de Assurantie in 't Schip waren geladen geweeſt, en niet voor de anderen die 'er naderhand zyn ingeladen geworden, volgens de *L. ſi ita, & L. ſi Plautius, ff. de auro & argento legato, Gloſſ. & Bart. in L. fin.* §. 1. *Cod. quæ res pignori obligari poſſunt*, en hier van is een merkwaardige Text *in. L. cum ita, ff. de legat.* 2. alwaar geen Goederen ſcheynen verzekert te wezen, die naderhand in 't Schip zyn ingeladen, zonder kennis van den Aſſuradeur, *L. ſi mandavero, §. cujus,*
108 *in fin. ff. mand.* Gelyk ook een verbeurt-verklaring of een aanſlaning van Goederen zig niet uytſtrekt tot Goederen, die nog zoude geladen werden, maar die reets geladen zyn, *Bald. conſ.* 337. *Num.* 3. *vol.* 1. en dit heeft plaats, ten zy men anders in 't contract van Aſſurantie heeft geſtipuleert, aldus leert *Santerna de aſſecurat. part.* 3. *Num.* 48. *verſ. qui autem, usque ad.* 51. *Hevia in labyr. commer. naval. Lib.* 3. *cap.* 14. *N.* 12.

ART. 34.

N°.109 Een Schip met zyn toebehoren en toetakeling verze-

verzekert zynde, indien het komt te gebeuren, dat het zelve door Zeerovers werd genomen, en door 't schieten en vegten zeer geontramponeert met verlies van masten en toetakeling weder werd vry gegeven, en den Schipper een haven inloopt, van waar hy, na alvorens eerst het Schip aldaar te hebben laten calefaaten en hermaken, en de beschadigde gedeeltens in staat laten stellen, om het zelve te konnen gebruyken, na het Vaderland zeylt, zoo is de vraag, Of de Assuradeurs zyn gehouden de waarde van het gantsche Schip te vergoeden, of alleen maar de schade daar aan toegebragt? waar op geantwoord werd, dat de Assuradeurs in genen delen schynen gehouden te wezen, dewyl het Schip behouden daar van is afgekomen, en, niet tegenstaande het zelve zeer is beschadigt, evenwel buyten alle twyffel het zelve Schip komt te wezen, omdat het dezelve Kiel heeft behouden, *Paul. in L. etsi, ff. de acquir. rer. dom. L. Minicius, ff. de rei vend.* Want aldaar werd door de Kiel het gantsche Schip verstaan, *L. quod in rerum,* 24. §. *fin. de legat.* 1. *Covarr. variar. resol. Lib.* 3. *cap.* 6. *col.* 2. En schoongenomen het voor- 110
noemde Schip is vermaakt, en in zyn vorige staat herstelt, blyft het evenwel het zelfde Schip en geen ander, *L. quod tamen,* 10. *ff. quib. mod. ususfr.*
Om dat die vermaking of reparatie meerder ge- 111
schied om den eygendom van 't zelfde Schip te

 kon-

konnen behouden, als daar van versteken te zyn ofte dezelven te verliezen, *L. si ita Legatum*, *& L. si grege*, *ff. de legat.* 1. *Afflict. decis.* 292. *Brun. de refect. conclus.* 5. *Num.* 47. *& in Lib. de interitu, conclus.* 5. *Num.* 7. *idem Afflict. in cap.* 1. §. *fin. Num.* 31. *de cap. Conradi Bellon. cons.* 1. *Num.* 7. En vervolgens zyn de Assuradeurs, die de risico lopen op het Casque of 't Corpus van 't Schip, het zelve in wesen zynde, niet aansprakelyk, maar het voornoemde Schip moet getaxeert ofte gewaardeert werden naar die staat daar het in was gestelt, toen het door de gezegde Zeerovers wierd vrygegeven of verlaten, en die mindere waarde, die door de beschading van 't Schip is veroorzaakt, moeten de Assuradeurs suppleren en vergoeden, volgens *Periera decis. Portugall.* 56. *Num.* 9. *&* 10.

Art. 35.

N°.112 Wanneer een Compagnon belooft aan zyn mede compagnon, dat het capitaal of de hooftsom in de maatschappye ingebragt niet zoude verminderen, maar in zyn geheel blyven, is die belofte van geender waarde, *Abbas in cap. per vestras, Num.* 11. *de donation. inter virum*
113 *& uxorem Felic. de Societ. cap.* 9. *Num.* 25. *&* 26. Nogtans werd dit beding van waarde, wanneer den eene compagnon, voor een billyke en behoorlyke premie, aan zyn mede compagnon het capitaal verzekert by een

een contract van Assurantie, omdat een contract van maatschappye en Assurantie, tusschen compagnons kan geschieden, indien het maar niet op een tyd 114
geschied, alleen maar dat zorg werd gedragen, dat het contract van Assurantie werd aangegaan, na dat de Societyt zyn begin zal hebben genomen, *Covar. Lib 3. variar. res. cap. 4. Num. 4. Navar. in man. cap. 17. Num. Num. 254. & 255. & in Comm. de usur. Num. 32. cum seqq. Molin. de contractibus, disp. 417. Num. 8. Lessius Lib. 2. de Justit. & Jure, cap. 25. dubit. 3. Num. 31. & 32. Joan. Baptista Lupus de usuris, comm. 3. part. 1. Num. 12. Sylves. in verb. societas 1. q. 2. Tabiena in verb. usura 3. Armilla in verb. societas, Num. 6.* welken komt te volgen, *Duard. de Societ. Lib. 2. cap. 4. q. 6. Num. 4. cum. seqq.*

ART. 36.

Dog de algemene gedagten is, dat een contract van N°.115
maatschappye en Assurantie te gelyk kan werden voltrokken, en dat het van waarde komt te wezen, zoo wel het eene als het ander, 't welk aangetoont werd uyt de Text *in L. si non fuerit, ff. pro socio*, alwaar geleerd werd, dat een maatschappye kan aangegaan werden, zonder dat den eene eenig gevaar behoeft te lopen, 't welk door geen andere reden of op geen andere grond kan geschieden, ten zy een con-

contract van Assurantie werd gevoegd by een contract van maatschappye; gelykerwys ook een compagnon zig kan doen verzekeren door een derde voor die som die hy in de societeyt inbrengt, alzoo kan die Assurantie ook gedaan werden door een mede-
116 compagnon; wyders nog dewyl een contract van maatschappye en Assurantie, over en weder genomen, zyn goede en geoorloofde handelingen, dierhalven zyn dezelven ook van waarde en gepermitteert, wanneer die te gelyk geschieden, omdat het gunt te gelyk of agter een volgende geschied geen verandering aan het regt van contracten of accoorden toebrengt, alzoo besluyten *Lessius de justit. & Jure*, *cap.* 25. *dub.* 3. *Num.* 30. *vers. si dicas*, *Filluc. tom.* 2. *qq. moral. tract.* 35. *q.* 9. *Num.* 36. *Garzia de contract. part.* 2. *cap.* 17. *Medina*, *Greg. de Talentia*, en andere dewelken bygebragt en gevolgd werden door *Duard. de Societ. d. Lib.* 2. *cap.* 4. *q.* 6. *N.* 16. *& concl.* 3. *vers. societas.*

ART. 37.

N°. 117 Voegt hier nog by, dat het geld in een societeyt ingebragt, en door een compagnon verzekert, op die voorwaarde verstaan werd ingebragt te zyn, dat het tot geen andere zaken mag besteed werden, als alleen tot die zaken, dewelken de compagnie betreffen; indien dan dezelve het geld tot een ander gebruyk heeft aange-

aangelegt, doet hy ongelyk en nadeel aan de maatschappye, en is gehouden tot vergoeding van de schade en interessen, *Lessius Lib.* 2. *de Justit. & Jure, cap.* 25. *dubit.* 3. *Num.* 29. *Duard. de Societ. d. Lib.* 2. *cap.* 4. *q.* 6. *Num.* 18. *&* 19..

Voegt hier nog wyders by, dat zoo een compagnieschap met Assurantie, mede wel en te regt kan aangegaan werden over een gemeenschap van Vee, indien dezelve maar werd gereguleert op een billyke premie van Assurantie, volgens 't zeggen van dezelve *Lessius loco citato, Num.* 32. *vers. notandum, Molin. de contract. disput.* 417. *Num.* 10. *Duard. ibi, Num.* 20. *vers.* 2. *ampliatur.* 118

ART. 38.

Een eygenaar van ingeladene goederen of van een Schip by 't contract van Assurantie belooft hebbende, dat het Schip zoude vertrekken op een zekere gestelde tyd, dat 'er weynig ongemakken op Zee te vrezen zyn, en uyt dien hoofde den Assuradeur hem hebbende verzekert voor een kleyne premie, dog naderhand die zelve eygenaar of geassureerde het vertrek van 't Schip uytstellende tot in de maand van December, zynde geen goede maar een kwade tyd, in welke veel tempeesten en stormen op Zee voorvallen, en het Schip en goed als dan komende te verongelukken, No. 119

lukken, is den Assuradeur voor de schade niet aansprakelyk, volgens den Text *in L. qui Romæ*, §. *Cal-*
120 *limachus*, *ff. de verb. oblig.* alwaar *Baldus* annoteert, dat die geene, dewelke niet vaart op zyn verschuldigde of vastgestelde tyd, indien hy naderhand komt te vertrekken, het zelve voor zyn risico komt te wezen, waar van daan *Santerna de assecurat. part.* 3. *Num.* 47. met veel oplief spreekt van de Schippers en Schiplieden dewelken zig in de havens door wyntje en tryntje laten ophouden, het welke indien zy dat komen te doen zonder wettige oorzaak van belet, en naderhand met hunne Schepen in Zee steken, dat dan de Schepen ten hare pericule zeylen, en aan de Koopluyden zyn gehouden de interessen en schade te vergoeden uyt hoofde van verhuring, *L. item quæritur*, §. 1. *ff. Locati*, *&* *in L. fin ad Leg. Rhod. de jactu.*

Art. 39.

N°. 121 Een compagnon de goederen, zynde in compagnie en in een Schip geladen, hebbende doen verzekeren als zyne goederen, zoo werd de Assurantie alleen maar verstaan geschied te zyn op het gedeelte van die geen dewelke de goederen heeft laten verzekeren, en niet op het andere gedeelten van de mede-compagnon, ten zy het zelve uytdrukkelyk in

in de police van Assurantie is geëxprimeert, of dat het anders uyt dezelve kan begrepen en opgemaakt werden, volgens de leer van *Stracc. de assecur. Gloss.* 10. *Num.* 9. *& seqq. Gamma decis.* 181. *Num.* 24. *ubi Flores Diaz. in additione*, en dezelve werd aangehaalt door *Alvares Velasq. consul.* 64. *Num.* 12. *&* 13. Nog- 122
tans trekt de mede-compagnon zyn voordeel uyt die gedane Assurantie ten behoeve van de andere compagnon, om dat hy voor zyn aandeel mede participeert in dat verzekerde gedeelte, alzo begrypt het *Alvares Velasq. d. consult.* 64. *Num.* 12. *&* 13. *Flores Diaz. loco citato*, *Jo: de Hevia Lib.* 3. *commerc. naval. cap.* 14. *Num.* 13.

ART. 40.

Wanneer iemand tot Napels aan een Koopman geeft N°.123
honderd guldens, met beding, dat zoo wanneer hy, indien de voornoemde honderd guldens in 't Schip verlooren ofte weg komen te geraken, tot Sicilien zal wezen aangekomen, aan hem als dan alleen maar zal restitueren vyftig guldens, maar indien dezelven behouden blyven, dat hy hem dan zal betalen of wederom geven honderd en twintig guldens, daaromtrent werd gevraagt, of zoo een Contract van waarden is? *Sylvester in verbo societas* 1. *q.* 14. meent 124
van neen, omdat het is woeker; maar in der daad is

zoo een contract van waarde, even als een contract van belofte of weddinge en Assurantie, dewyl alle beyde de contrahenten zig bloot stellen aan de winst en 't verlies, te weten, omdat de koopman tot Napels die gelderen besteet in goederen, en wanneer dan een van de contrahenten zig exponeert aan 't gevaar van die te verliesen ten voordele van den andere, en zy beyde zig zoo bloot stellen aan de schade en het voordeel, is het een wettige handeling, *Gomez, tom.* 2. *variar. resolut. cap.* 11. *Num.* 4. *Covar. in reg. peccatum, p.* 2. §. 4. *Num.* 2. *Molina de contract. disput.* 508. *Azorius, tom.* 3. *instit. moral. Lib.* 9. *cap.* 19. 20. *&* 21. *de sponsionibus, Duard. de societ. Lib.* 2. *cap.* 4. *q.* 24.

ART. 41.

No. 125 Of de Assuradeurs zyn aansprakelyk voor een diefstal aan de ingelade goederen begaan, daar omtrent is het gevoele der Regtsdoctooren zeer verward en verschillende, maar om hier omtrent volkomen of decisive volgens de practyk op te antwoorden, moeten deze volgende gevallen onderscheyden werden.

126 Voor eerst dan, wanneer een diefstal werd begaan op zee door zeerovers, of te land door struykrovers, zoo werd het zelve gestelt ofte gerekent onder de ongewone toevallen, §. *sed iste, ubi Gloss. instit. de ac-*
127 *tion. L. cum qui,* §. *idem scribit, ff. de furtis*, en dierhalven

halven is den assuradeur, op zig nemende de ongewone toevallen, ook aansprakelyk in cas van diefstal, *Santer. de assecurat. p.* 3. *Num.* 61. *per totum.* 67. En 't werd bewesen in *L.* 2. §. *si navis a pyratis, ff. ad Leg. Rhod. de jact. Stracch. de assecurat. gloss.* 22. *Jo. de Hevia in labyr. commerc. naval. Lib.* 3. *cap.* 14. *Num.* 25. *in fin.* 128
En 't zelve werd hier uyt bewesen omdat de gevallen van roovers, invallinge van vyanden, hinderlagen van zeerovers, Schip-breuk en brand werden egaal of gelyk gestelt ende gerekent onder de ongewoone toevallen, en in de assurantie plaats hebben *Santer. de assecur. p.* 4. *Num.* 53. *Rot. Gen. decis.* 101. 129
Num. 1. als wanneer maar geen schuld aan den Schipper kan gegeven werden, dat hy mogelyk heeft gevaren op een plaats, daar hy wist dat zeerovers of Turkze caapers waren, omdat hy dan zoude aansprakelyk zyn; dog *Santerna de assecurat. p.* 3. *Num.* 67. tekent aan, dat den assuradeur, alleen maar op zig nemende of tekenende voor 't gevaar van de zee, in dit geval niet aansprakelyk zoude zyn.

ART. 42.

Het tweede geval is hier in gelegen, wanneer een diefstal is begaan op 't Schip aan de goederen, en eenige derzelven heymelyk verduystert of gestolen werden, als dan zyn de Assuradeurs voor dat dief- N° 130

 stal

ſtal niet aanſprakelyk, omdat het de poſt van den eygenaar der goederen is, dezelven zoo veel hy kan te doen bewaren; en indien dezelven op 't Schip geſtolen
131 zyn, niet gezegd kan worden zulks geſchied te wezen door een onverwagt toeval maar wel door onagtſaamheyd der genen die 't opzigt over dezelven
132 hadden; *L. duobus §. damna, ff. pro Socio.* Want een onverwagt toeval of cas-fortuit werd genaamt, 't welk op een openbaare plaats geſchied, gelyk getoont werd *in d. §. damna, & in L. res pupillorum, ff. de adminiſtr. tutor. ubi Gloſſ. L. ad eos, ff. commod. L. ſed & damno, ff. locati*; en dit bewyſt *Santerna. de aſſecur. p. 4. Num. 28. & Num. 50. & 51.* (*a*) Als mede omdat een
133 Schipper is aanſprakelyk voor een dieſtal op zyn Schip gepleegd, dewyl hy, door 't ontfangen der goederen in zyn Schip, als ſtilzwygende ſchynt te beloven, dezelven in allen delen ongeſchonden wederom te zullen uytleveren, *L. 1. §. fin. ff. naut. caup. & ſtab. §. fin. inſtit. de obligat. quæ ex quaſi delicto*, waar van wy geſproken hebben, *in het Tractaat over Schepen*
134 *en Vragtgelderen Art.* 40. voegt hier by *Afflict. cum Urſillo, deciſ.* 82. Alzoo ook, omdat de Aſſuradeurs niet zyn aanſprakelyk voor of uyt de ſchelmeryen en bedriegeryen van den Schipper of het Scheepsvolk, gelyk wy hier na in dit Tractaat zullen aantonen; om deze redenen dan zyn de Aſſuradeurs niet aanſpra-

(*a*) *Als mede omdat een Schipper*, ſiet het gunt wy hebben aangetekent hier van op Art. 40. van 't Tractaat van Schepen en Vragtgelderen.

ſprakelyk voor een diergelyk diefſtal der goederen op 't Schip begaan, *Jo: de Hevia Lib.* 3. *commerc. naval. cap.* 14. *Num.* 25. *in fine.*

A R T. 43.

Het derde geval is hier in beſtaande, wanneer N°.135
een Schip in de Haven leggende by nagt werd beſtoolen door dieven of ſtruykrovers, ſcheynt het, dat de aſſuradeurs daar in niet zyn gehouden; omdat die ſtruykrovers of dieven verſcheelen van Zeerovers, *L. in rebus, ff. commod. L.* 2. §. *ſi navis a pyratis, ff. ad Leg. Rhod. de jact. Auth. ſed novo jure, Cod. de ſervis fugitivis.* Maar dit heeft wel plaats, wanneer het 137
gevaar in de Aſſurantie werd gelopen voor Schipbreuk, inval van vyanden en Zeerovers; edog by aldien in de Police niet en is geſproken van diergelyke dieveryen, als dan zyn de Aſſuradeurs niet aanſprakelyk, *L. quidquid abſtringendæ, de verb. oblig.* Maar wanneer de Aſſurantie is algemeen, na- 138
mentlyk voor alle toevallen en dat de goederen behouden moeten werden overgevoert en gebragt op zoo een zekere plaats, als dan is den Aſſuradeur aanſprakelyk, zoo wel voor een diefſtal in een haven aan of op 't Schip begaan door dieven of ſtruykrovers, als voor alle andere ongevallen en rampen, die het Schip gedurende de reys zoude konnen overkomen, volgens de Leer van *Santerna de aſſecur. part* 4. *Num.* 49.

cum,

cum. seqq. Stracc. de assecurat. Gloss. 22. *& Jo: de Hevia* dewelke alle de onverwagte toevallen optelt of beschryft *dic. Lib.* 3. *commerc. naval. cap.* 14. *Num.* 25.

Art. 44.

N°.139 Assurantie werdende gedaan met belofte van voor alle onverwagte toevallen te zullen instaan, daar onder werden niet gerekent schelmeryen, trouwloosheden nog bedriegeryen van den Schipper of van den Stuurman, teweten, wanneer den Schipper of Stuurman met het Schip en goed komt weg te vlugten volgens 't oordeel van *Santerna de assecuration. part.* 3.
140 *Num.* 68. *&* 82. En de reden hier van is, omdat zoo een geval niet werd gerekent onder de onverwagte toevallen, nademaal een Schipper als een vertrouwd persoon op zoo een Schip werd gestelt, eveneens als een bekend huysgenoot, die men de zorg van een huys toevertrouwt, of alle andere persoonen, voor dewelke de zorgvuldigste of schranderste Assuradeur zig niet zoude hebben konnen wagten, *Gloss. in L.*
141 *contractu de reg. jur.* Alwaar een voorbeeld werd by gebragt van vlugtende Slaaven, die men niet gewoon is te bewaren, *L. argumentum, ff. commod.* Zoo als ook
142 wegens het diefstal of roven van een Vrouw of
143 Zoon, *Abbas in cap.* 1. *de commodato.* En hier uyt volgt zonder onderscheyd, dat indien de goederen zyn

zyn verloren of weggeraakt door schuld van den Schipper, den Assuradeur niet is gehouden, *Jo: de Hevia Lib.* 3. *commerc. naval. cap.* 14. *Num.* 24. *in fin:* & 28. alwaar hy bybrengt *L. partitarum Hispaniæ*, maar *Santernq de assecurat. d. part.* 3. *Num.* 70. & 77. Schynt 144
hier omtrent te twyffelen, dat zoo wanneer de Assurantie is algemeen, dat is, indien een Assuradeur op zig neemt alle gevaar, de zelve dan ook moet instaan voor de schelmeryen en bedriegeryen van den Schipper, ten zy dat gevaar uytdrukkelyk werd uytgesloten, gelyk men gewoon is volgens usantie zulks in alle Policen van Assurantie uyt te sluyten, andersints zou geoordeeld werden, dat de Assuradeurs aansprakelyk waaren; want de geassureerde, die ter goeder trouwe zyn goederen in het Schip heeft doen inladen, en zoo veel kennis niet van de trouw van den Schipper konde hebben, kan geen schuld in iets gegeven of 't een of 't ander toegerekent werden, dierhalven het zelve ook moet werde gestelt ende gerekendt onder de onverwagte toevallen en in de Assurantie begrepen te zyn; (*a*) ten zy den 145
eygenaar van de verzekerde goederen, ook te gelyk eyge-

(*a*) *Ten zy den eygenaar van de verzekerde goederen*, het zelve is myns oordeels zeer billyk, wanneer den eygenaar der ingelade goederen te gelyk eygenaar van 't Schip komt te zyn, als dan den Assuradeur niet aansprakelyk komt te wezen, omdat den reder of eygenaar geoordeeld werd den Schipper te kennen, en moet weten aan wien hy zyn Schip en goed vertrouwt; maar geheel anders is het, wanneer den geassureerde alleen maar komt te wezen inlader, en geen eygenaar of reder, want als dan is den Assuradeur daar voor aanspra-

eygenaar of reder van het Schip kwam te wezen, dewyl hy zelve als dan daar voor aanſprakelyk zouden zyn, alzoo beſluyt *Santerna* aldaar, waar by moet gevoegt worden *de Rot. Gen. deciſ.* 3. *Num.* 15. alwaar werd vaſtgeſtelt, dat de Aſſuradeurs zyn aanſprakelyk voor de ſchuld of miſlag door den Schipper of Stuurman van 't Schip begaan, dewyl zy tegens die geene in regten moeten ageren, door wiens toedoen de ſchade is geſchied, het zelve volgt. *Scacc. de Cambiis*, §. 1. *q.* 1. *Num.* 155. en ziet hier agter het 89. Art.

Art. 45.

N°.146 Wanneer iemand heeft laten verzekeren de goederen van Titius, welke hy in de Police van Aſſurantie heeft genoemt, of die het zoude mogen aangaan, en die geene niet heeft genoemt, zoo werd onder die generale Aſſurantie begrepen niet alleen den genomineerde perſoon, maar ook wie het zoude mogen zyn ſchoon niet genoemt; waaromtrent nogtans aan te merken is, dat offchoon volgens de algemene ſchikking van 't regt (*a*) alleen maar de ſprekende perſoon begrepen

ſprake'yk, omdat den Inlader geen kennis van den Schipper nog zyn gedrag kan hebben, en voor den zelve ook niet is aanſprakelyk nog gehouden, maar hem de ingeladene goederen heeft toevertrouwt; als denkende en niet beter wetende of hy heeft zyn goederen aan een eerlyk man overgegeven

(*a*) *Alleen maar de ſprekende Perſoon*, dat is, wiens naam in 't Contract is

pen werd, dat is die geene dewelke in een contract is genoemt, *volgens de Text in L. inquisitio, Cod. de solution.* dit echter maar plaats komt te hebbein hatelyke en onvoordelige maar in geen voordelige zaken, gelyk in Assurantien, waar in een ieder begrepen is, die maar interest of eenig aandeel in de geassureerde goederen komt te hebben. Nogtans komen te leeren *Soccin. cons.* 149. *vers. immo potius, vol* 5. *Aym. cons.* 274. *Num.* 12. *part.* 2. *Stracc. de assecurat. Gloss.* 10. *Num.* 8. *& Jo: de Hevia in labyr. commerc. naval Lib.* 3. *cap.* 14. *Num.* 14. het tegendeel, dat nooyt iemand in Assurantie moet verstaan werden interest of aandeel in de goederen te hebben, ten zy hy uytdrukkelyk by zyn naam is genoemt, *ex Bart. in L. ita stipulatus, §. Grisogonus; ff. de verbor. obligation.* Want een vreemd persoon werd daar niet in begrepen, *Regens de Ponte, cons.* 106. *Num.* 8. *vol.* 2. *Capyc. decis.* 73. *Num.* 3. *de Franch. decis.* 33. *Num.* 10. *de Ponte cons.* 23. *Num.* 10. *vol.* 2. Alwaar gezegd werd, dat, wanneer een zeker persoon in een contract werd uygedrukt, daar geen ander werd onder verstaan; de

147 148 149

is vermeld of uytgedrukt, en niet die geen, waar van gesproken werd, dat is, op wiens naam het Contract niet en staat, Exempli gratia, Jan laat verzekeren de goederen van Pieter, of die het zoude mogen aangaan, nu zou volgens het regt de Assurantie alleen maar sien op Pieter, als zynde die geen op wiens naam het Contract staat, en niet op die gene die het zoude mogen aangaan, omdat de police van Assurantie niet en staat op de naam van die gene, dog alleen op die van Pieter, 't welk nogtans alzoo niet moet werden begrepen, gelyk onze Autheur komt te zeggen en aan te toonen.

de Franch. decis. 113. *Num.* 3. maar het eerste gezegde in *dit* Art. werd in de practyk geobserveert en in agt genomen en siet verders de decisie, te vinden hier agter in het 94. Art.

Art. 46.

N°.150 Assuradeurs konnen geen exceptie of uytvlugt tegenwerpen of inbrengen, dat de geassureerde zaken of goederen die geene niet zoude toebehoren ten wiens voordele de Assurantie is gedaan, omdat een anders goederen konnen verzekert werden, blykende uyt de Text *in L.*
151 *commodare, juncta L. seq. ff. commod.* En aldaar noteren *Bart.* en *Baldus*, dat wanneer iemand werd aangesproken uyt een handeling, dezelve den Eysscher niet kan tegenwerpen de vraag, of hy wel eygenaar komt te we-
152 zen? 't welk ook moet aangemerkt werden omtrent de Assuradeurs, dewelken, wanneer de tyd van de betaling der schade is gekomen, alle uytvlugten zoeken om was het mogelyk de betaling te ontgaan, dog zig daar niet van konnen bevryden, met te zeggen, dat het de geassureerde zyne goederen niet zouden
153 zyn; zoo ook niet de geassureerde, dewelke, nadat zyne goederen reets behouden waren gearriveerd, of na 't sluyten van 't contract van Assurantie om de premie van dien werdende aangesproken, zig niet kan excuseren, met te zeggen, dat het zyne goederen niet

niet en zyn, neen, maar denzelve is gehouden de premie van Assurantie te betalen, *argum. L. quod si nulla, ff. de hæred. & action. vend. Santerna de assecurat. part.* 4. *Num.* 48. *Straccha de assecurat. Glossa* 10. *Num.* 10. en 't zelve werd geleerd *in L. si alienam, ff. soluto matrimonio. ubi Alex. Gamma decis.* 181. *Num.* 3. *ubi Flores Diaz. in addit. Alvar. Velasq. consult.* 64.

Het zelve heeft ook plaats, schoongenomen een geassureerde veinst dat het zyne goederen niet zyn, of zyn naam heeft verzwegen, of gezegt heeft dat het een anders goederen waaren, of een ander in zyn plaats heeft gestelt, of de zelven heeft op een anders Rekening afgeschreven, zoodanig dat zy niet konnen voor de zyne erkent werden, zoo blyft evenwel niettegenstaande die veynzing een contract van Assurantie van waarde, *ita Gloss. notabilis & singularis in L.* 1. *vers. sic deserviunt, ff. de dolo. stracc. de Assecurat. gloss.* 7. *Num.* 1. 2. & 3. Ten zy het zelve was 155 geschied om den Assuradeur te bedriegen, gelyk aanmerkt. *Jo. de Hevia in labyrint. commer. naval. Lib.* 3, *cap.* 14. *Num.* 16.

154

ART. 47.

Premie van Assurantie kan gerekent werden tot No.156 vyf, zes, tien, meer of minder guldens van yder hondert, voor 't uytstaan van 't gevaar op een Schip,

Vragtgelderen, gereedſchappen van 't Schip, goederen, 't leven van een menſch of diergelyken, en zodanig een Contract is wettig en geoorloft dewyl het is een koop en verkoop van 't gevaar der zelven, *L. periculi, ff. de nautico fænore. Santer. de aſſecuration. pag. 5. ſub Num. 3. & ſeqq. Straccha de aſſecurat. gloſſ. 27. ſub Num. 4. vers. ſecunda facti, Navarrus in manuali, cap.* 217. *Num.* 285.

158 Jemand een wiſſelbrief hebbende aangegaan of gecontracteert met een arm perſoon, kan van de zelve geen intereſt vorderen boven de gewone cours, niet anders, als volgens de uſantie of volgens de wet daar toe is geſteld, niettegenſtaande de riſico die hy komt te loopen, dat den debiteur een arm man is, dewyl het de crediteur zig zelfs kan toerekenen of weyten, dat hy zoo een kwalyk geſtelt debiteur heeft vertrouwt, volgens 't zeggen *van Scaccia de cambiis.* §. 1. *q.* 7. *p.* 2. *ampliat.* 10. *Num.* 76. *& ſeq. Duard. de Cambiis, q.* 38. *Num.* 10. *&* 11.

ART. 48.

No.159 Wanneer men eenig werk heeft aanbeſteed, of wanneer men een perſoon heeft gehuurt om beeſten te hoeden en te wyden, zoo kan men het een en 't andere laten verzekeren; gelyk ook een eygenaar van de beeſten kan accorderen met den herder om de ſchade

te

te vergoeden, die de beesten zoude konnen over komen zelfs door zyn geringste toedoen, als ook door een onverwagt toeval; niettegenstaande een herder 160
uyt de eygenschap van 't contract van verhuuring of aanbesteding van werk niet en is aansprakelyk voor een onverwagt toeval, *L. in judicio, ff. Locati*, nogtans uyt hoofde van het accoord en de gedane Assurantie is hy aansprakelyk, *Azor. part.* 4. *instit. moral. Lib.* 9. *de Societ. cap.* 7. *quæst.* 2. *Duard. de Cambiis. q.* 48. 161
Num. 6. *&* 7. Wanneer maar zoo een accoord niet is strydende tegens de zelfstandigheyd of den inhoud van een contract van huur en verhuuring, volgens *den zelve Duard. de Societ. Lib.* 2. *cap.* 5. *q.* 4. *ampliat.* 1.

Art. 49.

Indien koopmans goederen in een Schip geladen No. 162
(*a*) door vogtigheyd verteeren of schade leyden, of door de mot bederven, of door rotten en muysen doorknaagt werden, is de vraag, of zoo een Assuradeur, die alle onverwagte toevallen voor zyn risico heeft genomen, niet en is aansprakelyk? Volgens 163
de

(*a*) *Door vogtigheyd verteeren of schade leyden*, volgens 't 9. Art. van 't Placaat van Koning Philips tit. van Schippers en Koopluyden, en het 44. Art. van 't Placaat van Keyzer Carel, is den Schipper niet gehouden te vergoeden de schade Koopmans goederen zonder zyn schuld of toedoen overgekomen, te weten, by uytlopen; smelten, verstroyen of verergeren, dierhalven notoir is den Assuradeur daar voor aansprakelyk te zyn, en gehouden de schade te vergoeden, wanneer hy zig voor allerley gevaar heeft verbonden.

de text *in L. 2. §. servorum , ff. ad Leg. Rhod. de Jactu* is de zelve in geen gehoudenis, dewyl in dit geval al-
164 daar geen contributie plaats komt te hebben, omdat zodanig geval, voortkomende door toedoen van een ander, meer is uyt een kwade besorging, als wel on-
165 verwagt, *L. item quæritur, §. si fullo, ff. Locati*, welke text plaats heeft of ziet op Joden, opsigters van de Lombart, en anderen die bank van lening houden; de welken, indien zy de stof niet slaan uyt zaken of goederen aan haar verpand, en daar door de zelven van de mot werden opgegeten en verteert, als dan daar voor zyn aansprakelyk, volgens *Bald. &*
166 *Jacob. de Belvisio in dicto §. si. fullo.* Nogtans *Santerna de assecuration. p. 4. Num. 32, vers. advertendum*, toont aan, dat, schoongenomen dit geval niet kan genoemt werden een onverwagt toeval, evenwel het zelve kan gerekent werden onder allerley gevaar, waar voor zig den Assuradeur heeft verbonden, ten zy zulks vol-
167 gens gewoonte anders begrepen word; want schade of bederf van eenig goed werd vergeleken by verlies van 't zelve, dat is als of 't verloren was, *Sforzia Oddus, cons. 81. ad text. in L. deperditum, ubi Gloss. ff. de petit. hæred. L. verum, §. fin. ff. pro socio, L. mulieris, ff. de verbor. Signific. Surd. cons. 33. Num. 28. &*
168 197. *Num.* 24. Omdat dezelven gehouden zyn de zaak ongeschonden weder te geven, ofte andersints de waarde van dien, *L. 1. §. existimatio, ff. æstim. action. Molina de contract. disput. 295. Num. 19.* ziet verders de decisie hier agter in 't 95. Art.

ART. 50.

Wanneer een Assuradeur reets de schade van de ver- No.169
ongelukte goederen heeft betaalt, en naderhand de voornoemde goederen weder bekomen of gekregen werden, is de vraag, of den Assuradeur den eygenaar van dezelve kan dwingen die goederen te ontfangen, en aan hem te restitueren de waarde, die
hy reets van den Assuradeur ontfangen had? waar- 170
omtrent moet werden gedistingueert, dat, wanneer de goederen voor de betaling van de schade te voorscheyn komen ofte een gedeelte van dien, en dezelven konnen wedergegeven werden, als dan ook den eygenaar gehouden is die te ontfangen, en voor dat gedeelte van die wederbekomene goederen is den Assuradeur niet aansprakelyk nog behoeft dezelven niet te betalen, *L. si vero*, *§. fin. ubi Bart. ff. solut. matrim.*
Want die geene, de welke gehouden is tot een zekere 171
quantiteyt ten opzigte van een zeker gedaante, en dezelve quantiteyt gevende, werd bevryt, zoo als in die
Wet aangetoont werd; als mede omdat een contract 172
van Assurantie is conditioneel, te weten indien de goederen verlooren werden of vergaan, dierhalven wanneer de goederen weder werden gevonden, konnen de zelven niet gezegt werden verlooren te zyn, *L. qui levandæ, ff. ad Leg. Rhod. de jactu, Auth. navigia, Cod. de furtis.*
Maar indien de goederen bedorven of ge- 173

Cc schön-

ſchonden weder te voorſchyn komen, als dan moeten dezelven gewaardeert werden, naar mate zy dan waardig zijn, en die ſchade moet door den Aſſuradeur betaalt werden, volgens *Santerna, de aſſecur. part.* 4. *Num.* 46.

174 Maar indien de goederen, naar dat dezelven reets door den Aſſuradeur zyn betaalt, te voorſcheyn komen, als dan ſtaat het aan de keuſe van den geaſſureerde, of hy de goederen wil ontfangen, of de betaalde waarde behouden, volgens de text *in L. commodati* §. *fin. & in L. ſi rem mibi. ff. commod. Jo: de Hevia in labyr. commerc. naval. Lib.* 3. *cap.* 14. *Num.* 30. *& Santerna, remiſſive ibi Num.* 47.

Art. 51.

No. 175 Of een Aſſurantie, gedaan op een Schip of goederen, reets vergaan, of al binnen de haven gearriveert en van 't gevaar bevryd, beſtaan kan? daaromtrent moet eenige diſtinctie werden gemaakt, namentlyk, dat in 't eerſte geval het contract van Aſſurantie van waarde is ten voordele van de geaſſureerde, indien hy, ten tyde van 't doen van de Aſſurantie, geen kennis van 't verlies van 't Schip of goed heeft gehad; alzoo ook in 't tweede geval dezelve van waarde is ten voordele van den aſſuradeur, wanneer hy niet heeft geweten, dat het Schip of goed reets binnen de haven was gearriveerd; want

een

een contract van Assurantie is altyd van waarde ten voordele van die geen, dewelke onkundig is; omdat 176
een valsche zaak of een verkeerd opgeven een contract van Assurantie niet verbreekt ten opzigte van den onwetende; geheel anders is het nogtans ten respecte van die geen, dewelke kondschap heeft gehad, want als dan is de Assurantie ten zynen opzigte nul, *L. penult. §. mulier, ff. solut. matrim.* Want in zo- 177
danig geval werd altoos veronderstelt ignorantie en geen bewys van kondschap geweest te zyn *L. utrius, ubi Gloss. ff. de probat.* Want in de voornoemde geval- 178
len, van dat het Schip reets was vergaan, of behouden binnen de haven gearriveerd, werd de ignorantie altoos gepresumeert of afgenomen uyt de afgelegentheyd van de plaats, daar 't ongeluk gebeurd is, of uyt de kortheyd des tyds tusschen de tekening der Assurantie, het toeval van 't ongeluk, of 't arrivement van 't Schip, gelyk getuygen *Stracc. de mercat. in rub. de sponsion. vers. item quæro Vincentius, & de assecurat. Gloss. 37. per totam, Rot. Gen. decis. 36. Gamma decis. 181. Num. 1. Flores Diaz.* haalt aan *Alvar. Velasq. consult. 64. Num. 6. & seqq. usque ad 10. Jo: de Hevia in labyr. commerc. naval. Lib. 3. cap. 14. Num. 19.*
Maar wiens post het is de kondschap te bewyzen, 179
en hoedanig dat dezelve bewezen werd, daaromtrent moet nagesien werden *Scaccias de Cambiis, q. 7. part. 2. ampliat. 10. Num. 19. cum. seqq. & §. 1. q. 1. Num.*

 56.

56. cum. seqq. en verders hier na te vinden *in 't 78. Art. van dit Tractaat.*

ART. 52.

N°. 180 Den Assuradeur loopt het gevaar van die dag af, op welke men is over-een-gekomen dat het Schip zoude vertrekken, ja zelfs ook, indien 't Schip niet mogt vertrokken wezen, volgens de Text *in L. in nautica, ff. de nautico fœnore*, en wanneer de dag van het vertrek van 't Schip in de police van Assurantie niet is uytgedrukt, werd den Assuradeur verstaan het ge-
181 vaar te lopen van die dag af, dat het Schip is vertrokken, tot dat het zelve behouden binnen de gedestineerde haven is ingeloopen, om aldaar de ingeladene goederen te losschen, *L. fœnerat. ff. de nautico fœnore, & L. 1. & L. fin. Cod. eod. tit.* ten zy anders was bedongen, *Jo: de Hevia in labyr. commerc. naval: Lib. 3. cap. 14. Num. 21.*

182 Welk gevaar den Assuradeur veronderstelt werd alleen maar te loopen voor de geconvenieerde reys en niet voor een andere, *Rot. Gen. decis. 25. Num. 1:* want indien het Schip zyn reys heeft verandert, of van de regte weg zonder noodzakelykheyd is afgegaan, als dan is den Assuradeur niet langer gehouden, gelyk gedecideert is by de *Rot. Gen. decis. 40. Num. 2. & decis. 63.* gelyk wy *in 't voorgaande 20. Art.*

Art. van dit Tractaat, reets gezegd hebben. Maar indien het Schip zyn reys heeft moeten veranderen om eenige regtmatige en noodzakelyke oorzaak, neemt eens, uyt hoofde dat het Schip moest herstelt werden, of om storm en onweder te ontgaan, of om niet in de handen van vyanden te vervallen, als dan is den Assuradeur in diergelyke gevallen evenwel aansprakelyk, en blyft daar voor verbonden, *Santerna de assecur. part.* 3 *Num.* 52. *& seqq. Stracc. de assecur. Gloss.* 14. *Num.* 3. *& Jo: de Hevia Lib.* 3. *commerc. naval. cap.* 14. *Num.* 22. en alzoo is het geoordeelt by den Raad, volgens 't zeggen van *Thor. in compend. decis. part.* 2. *verb. assecuratores*, *pag.* 27. 183

ART. 53.

Assurantie zynde gedaan op duysend huyden of op duysend baalen wol, en in het Schip zynde ingeladen verscheyde zoorten van huyden en van wol, zommige goeden en zommige kwaden, gelyk men zegt bereyden en onbereyden, is de vraag, of den Assuradeur, die het gevaar op zig heeft genomen, gehouden is, wanneer 'er schade is gekomen, de waarde van de bovenstaande goederen te moeten vergoeden, en of die waarde moet gerekent werden na de beste of slegste zoort der goederen, gelyk by voorbeeld, van de bereyde of van de onbereyde huyden, aan- N°184

 gesien

gesien de Assurantie alleen maar is geschied op zoodanig zoort van goederen, zonder te specificeren, of
185 de eenen zoort beter als den anderen kwam te wesen? waar op tot antwoord diend, dat indien de waarde, by 't aangaan van 't contract van Assurantie, is vastgestelt geweest, de zelve zekerlyk moet betaalt werden. *L.* 1. §. *si. convenerit, ff. depositi, L. contractus, de reg. jur.* Of indien de waarde niet en is
186 geëxpresseert geweest, als dan is het (*a*) in de magt van den belover, de welke belooft heeft iets onsekers voor iets zekers te zullen geven om te zeggen wat hy heeft gewilt of uytgekosen *L. qui expluribus, ff. de verb. oblig.* want den eygenaar van de goederen kan niet speciaal eysschen de waarde van die duysend huyden, alleen te rekenen van de gesonde, neen, maar de verrotten moeten zoo wel gerekent werden als de gezonden, dat is, door malkanderen; ja zelfs
187 schynt de uytlegging hier van te moeten geschieden ten zynen nadelen, dewyl hy het beding klaarder had konnen ingaan, *L. in contrahenda, ff. de reg. jur. cap. contractu, eod. tit. Santer. de assecurat. part.* 4. *Num.* 56. *per totum.* 58.

A R T. 54.

N° 188 Goederen met gewelt weggenomen door een Overig-

(*a*) *In de magt van den belover*, hier door moet werden verstaan den Assuradeur, en niet den Geassureerde.

verigheyd of Regter het regt adminiſtrerende op die plaats, of door het volk, of door wie het zoude mogen zyn, zonder de waarde voor de zelven te betalen, als dan zyn de Aſſuradeurs gehouden de waarde aan de eygenaars te vergoeden, nadat alvorens de zelve eygenaars der goederen aan de Aſſuradeurs (*a*) ten hunnen profyte hebben gegeven ceſſie van actie, tot wederkryging der zelven ofte de waarde van dien van die geene, die de zelven weggenomen hebben, Volgens de leer van *Stracc. de aſſecurat. Gloſſ.* 20. *Joan. de Hevia in Labyr. commerc. naval. Lib.* 3. *cap.* 14. *Num.* 27. en 't werd beter gefundeert of gegrondveſt uyt het geſegde van *Santer. de aſſecurat. part.* 4. *Num.* 20. *cum ſeqq.* Alwaar hy bybrengt een ſuppoſitie, in geval 189
een Regter een onregtvaardig vonnis komt te ſlaan, en iemand daar door zyne goederen komt te verlieſen, of eenige ſchade daar aan komt te lyden, of het zelve moet begrepen werden onder onverwagte toevallen, en of den Aſſuradeur daar voor is aanſprakelyk, aanhalende ten dien eynde *Bart. in L. exceptione, col. pen. in fine ff. de fidejuſſ.* alwaar dezelve zegt, dat het gunt, 'twelk een Regter onregtvaardig doed omtrent de partyen, een onverwagt toeval werd genaamt, en de kooper

(*a*) *Ten hunnen profyte hebben gegeven ceſſie van actie*, 't welk by ons werd genaamt Abandonnement, 't welk behoorlyk aan de Aſſuradeurs gedaan moet werden, na welkers inthimatie de Aſſuradeurs hebben drie maanden tot fourniſſement van de betaling der verzekerde zomme, welke drie maanden, na myn gedagte, eygentlyk dienen, opdat de Aſſuradeurs zig kunnen informeren omtrent het geval en de ſchade die goederen overgekomen, edog volgens de Ordonnantie van Hamburg tit. 11. Art. 1. werden maar twee maanden toegeſtaan.

kooper van de zaak raakt; en alzoo ſcheynt het ook plaats te hebben in de Aſſurantie, dat het alleen raakt die geen, die het onverwagt toeval op zig genomen
190 heeft, alzoo beſluyt hy *Num.* 57. Waar by gevoegt moet werden, datde daad van een ordinaris Regter een onverwagt toeval werd genaamt, *L.* 2. *§. fin. ff. ſi quis cautionibus*, en dat altoos, 't zy de daad regtvaerdig of onregtvaerdig is, *Bart. & Angel. in d. §. fin. Num.* 1. *Alex. Num.* 2. *Fulgoſ. Num.* 4. en het onregtvaerdig oordeel van een Regter werd gezegt geſchied te zyn door een onverwagt toeval uyt onkunde, *Bart. ff. de eviction. cap.* 1. *verſ. & ſi contigerit*, *Bald. de nova forma fidelit. Scaccia de Cambiis*, §. 1. *quæſt.* 1. *Num.* 138. en ziet hier na het 65. *Art. van dit Tractaat.*

ART. 55.

N°.191 Indien Schepen of goederen, onregtvaerdig genomen, naderhand door geld werden geloſt, is de vraag, of den Aſſuradeur gehouden is te betalen die gelderen, de welken beſteet zyn tot loſſing van dat Schip en goed? als by voorbeeld, wanneer eenige vrinden, zig gedragende als rovers, Schepen in Zee of in een haven onderſcheppen en vervolgens van de Schippers afvorderen eenig geld, gemenelyk genaamt drink-geld, opdat zy de Schepen daar voor laten vertrekken, onder welke dek-mantel verſcheyde

zaken

zaken of goederen worden weggenomen, of ook wanneer de Schepen in handen van Zeerovers vervallen, en naderhand voor eenig los-geld weder vry werden gegeven, zoo scheynt in deze gevallen gezegd te moeten worden, dat den Assuradeur daar voor niet aansprakelyk is, omdat het Schip nog de goederen daar door niet zyn verlooren; maar het tegendeel is waar, wanneer den eygenaar zig heeft laaten verzekeren, opdat zyne goederen niet gestolen mogten werden, in welk geval den Assuradeur als
dan is gehouden; dierhalven is hy ook aansprakelyk 192
in dit geval, voor dat gunt dat gegeven is geworden, opdat dezelven niet in 't geheel zoude gestoolen werden, volgens 't genoteerde *in L. metum, ff. quod metus causa, & in L. 2. §. æquissimum & in L. nam etsi servum, ff. de negotiis gestis*, alwaar bewezen word, dat iemand, iets doende voor een ander tot myding van eenig ge-
vaar, kan weder-eysschen de onkosten daar voor uyt- 193
gegeven; gelykerwys ook de koopluyden, goederen in een Schip hebbende, gehouden zyn te (*a*) moeten contribueren in geval van werping van een anders goederen, uyt hoofde van storm, of dat de goederen, door Zeerovers genomen, voor geld zyn gelost geworden, *L. 2. §. si navis a pyratis, ff. ad Leg. Rhod.*

(*a*) *Moeten Contribueren in geval van Werping*, het zelve is overeenstemmende met het 10. 17. en 31. §. van 't Tractaat van haverye van Mr. Quintyn Weytsen, alwaar het zelve komt in haverye grosse, als zynde geschied om Schip en Goed te salveren.

Rhod. de jactu. alzoo zyn de Assuradeurs gehouden die gedane onkosten te moeten vergoeden, alzoo besluyt *Santerna de assecurat. part.* 4. *Num.* 27. *vers. quid. autem.*

Art. 56.

N°.194 Assurantie zynde gedaan op goederen in een zeker Schip te laaden, en het zelve Schip verhinderd werdende in 't doen van die voyagie, zoo zyn de inlaaders, die hunne goederen, in dat Schip te laaden, hebben doen verzekeren, niet gehouden de ontslaging van dat Schip af te wagten of deszelfs wederkomst, wanneer het genootzaakt is geworden een andere reys te moeten doen, maar dezelven kunnen hunne goederen doen inlaaden in een ander Schip, en aanstonts van de Assuradeurs weder-eysschen hunne betaalde premie, dewyl door het voorschreve beletzel geoordeeld werd, van die gedane Assurantie te wezen afgegaan, en dezelve nooyt plaats te hebben gehad; 195 andersints zoude daar uyt volgen, dat wanneer zoo een Schip eens tien Jaar lang in beslag wierd gehouden, of binnen de gezegde tyd niet weder te voorscheyn kwam, als dan de Koopluyden haar koophandel zoude verliezen, of zoude moeten toelaten en dulden, dat hunne goederen bedorven en in prys verminderde, 't welk ten uytterste absurd en ongerymd zoude wezen, gelyk aantekend *Curtius Senior*,

nior, *conf.* 108. en de Assuradeurs met een anders schade zig zoude verryken, direct tegens de gemene regulen van 't regt aan, alzoo besluyten *de Rot. Gen. decis.* 40. *Num.* 1.

ART. 57.

Assurantie zynde gedaan op een Schip, deszelfs N°.196
gereedschappen of equipagie, en dat voor een reys van agt maanden ten voordeele van Antonius, uyt oorzake van 't gevaar en de interest dien hy zelfs met den Schipper daar in had, ende na verloop van die tyd, binnen dewelke reets het Schip eenige ramp was overgekomen, het zelve weder op nieuws hebbende laten verzekeren, zoo heeft Antonius geëyscht dat de schade door de laatste Assuradeurs by provisie zoude werden genamptiseerd, dog naderhand hebben de Assuradeurs ten principale weder-geëyscht de genamptiseerde penningen, uyt hoofde dat de verzekerde zaak niet meer ter dier tyd in wezen zynde, dierhalven ook niet gezegd konde worden eenige Assurantie geschied te zyn, maar ipso jure te wezen nul,
want dewyl 'er geen gevaar gelopen was, moesten 197
dezelven ook om die reden gerestitueert werden, volgens *Bart. & Castr. in L. si quis, in fin. de negotiis gestis*, en volgens de *decis.* 55. *in Rot. Gen.* is de voornoemde geassureerde gecondemneert geworden die gelderen wederom te moeten geven.

ART. 58.

No. 198 Wiens poſt het is de ſchade te moeten bewyzen?
daar op dient tot antwoord, dat, wanneer den aan-
legger zyn intentie is veſtigende op eene vaſtſtellen-
de of ontkennende qualiteyt, als dan dezelve ten vol-
len moet bewyzen, *L. eum qui, ff. de probation. L. ac-*
199 *tor, quod aſſecurari, Cod. de probation.* En vervolgens
werd gepractiſeert, dat zoo wanneer proviſioneel werd
eyſch gedaan, 'twelk geſchied door de geaſſureerde te-
gens de Aſſuradeurs, (*a*) wanneer 'er ſchaden is gevallen,
tot betaling van de waarde van 't Schip of van de
verongelukte goederen, als dan het de poſt is van de
geaſſureerde om de ſchade te bewyzen, volgens *de*
200 *Rot. Gen. deciſ.* 3. *Num.* 7. 8. 9. *&* 17. Of indien ten
principale geageerd werd, wanneer de Aſſuradeurs,
naar de waarde aan den eygenaar der goederen, by
proviſioneel vonnis toegewezen, te hebben betaalt,
voorgeven, dat 'er geen ſchade is gevallen, en dier-
halven de geaſſureerde gehouden is de penningen te
moeten reſtitueren, als dan zyn de bewyzen by provi-
ſie overgelegd niet voldoende, en meriteren ten prin-
cipale geen geloof, en de geaſſureerde moet dan we-
der

(*a*) *Wanneer 'er ſchade is gevallen*, hier mede ſtemt overeen H. de Groot. H. R. 3. b 24. d. Num. 41. alwaar hy zeyt, blykende van de verzekering, ende daar benevens gaande eenige toon van 't verlies ofte ſchade, werd den verzekeraar gedwongen tot handvulling, onder belofte van wedergeving, indien namaals zulks bevonden werd te behoren.

der op nieuws bewyzen, dat de schade is gebeurt, *ex L. Carbonianum, missum, ff. de Carbon. edict. Bald. in L. 2. vers. fin. Cod. quand. fisc. vel prin. Alex. in L. a divo Pio, §. super rebus, ff. de re jud. Socc. cons. 255. & 264. vol. 2. Aret. in cap. Causam quæ de testib.* en alzoo werd verhaalt het zelve gedecideert te wezen *by de Rot Gen. d. decis. 3.*

Art. 59.

Schade aan Schip of goed veroorzaakt kan niet No.201
alleen bewezen werden door de simpele verklaring van een Schipper tegens de Assuradeurs, zodanig, dat dezelven daar door zoude konnen gecondemneert werden om de beloofde waarde te moeten betalen, *L. quoties, Cod. de naufrag. Lib.* 11. Maar dezelve moet 202
bewezen werden door getuygen, en de party behoeft niet geciteert te werden, wanneer de getuygen ter plaatse werden geëxamineert, daar 't ongeluk gebeurt is, *L. si qui navicularii, & ibi Bart. Cod. de naufrag.* de- 203
wyl, wanneer de party ver afwezend is, het niet noodzakelyk is dezelve te citeren; en schoongenomen de getuygen zyn gehoord by den incompetente Regter, zoo hebben dezelven evenwel by den competente Regter geloof, *Bart. in L. 2. Cod. de naufrag. Rot. Gen. decis. 3. Num. 17. & decis. 77. Num.* 5. geheel anders is 't nogtans, 204
wanneer 't geval gebeurd is, party present zynde,

als dan moeten de getuygen, na dat party gedagvaart is, gehoord werden, *Alex. in addit. ad Bart. in d. L. 2.*
205 *Ant. Corſetus in Sing.* 18. *in verbo, teſtes*; want de gewoonte van 't burgerlykeregt werd in cas van ſchipbreuk niet in agt genomen, maar die van 't regt der volkeren, *Hipp. de Mars. ſingul.* 24. *incip. Clarum Joan. de Anani, in cap. excommunication. col. antepenult. extra. de raptorib. Rebuff. in d. L.* 2. *Num.* 3. *Cod. de naufrag. Stracc. de naut. part.* 2. *Num.* 7. *Dec. cons.* 82. *Num.* 3. *vers. non obſtat, Regens Capyc. Latro decis.* 60. *part.* 1. waar van wy reets hebben geſproken *in 't Tractaat over Schepen en Vragtgelderen art.* 95. 96. 97. *en* 98.

Art. 60.

N°.206 Een Schip met koorn beladen, in 't vervolgen van zyn reys, werdende genomen door Venetiaanſe Galleyen, en opgebragt tot de ſtad Coreira, ten eynde de granen aldaar zouden verkogt werden tot gemene nut, om op die plaats overvloed van granen te hebben, en de opregte waarde daar voor betaalt zynde, en den Schipper zyn pligt in allen delen wel hebbende waargenomen, is de vraag, of geſegt kan werden eenige ſchade geſchied te zyn ten laſten van de Aſſuradeurs, die 't Schip verſekert hebben en niet de granen, op die geſegde reys? En dat de Aſſuradeurs in 't voornoemde geval niet zyn gehouden, 't zelven werd

werd gefundeert, omdat het Schip niet en is genomen in Zee door zeeroovers, of in tyd van oorlog, en alzoo niet gezegt kan werden, de reys daar door belet of verhinderd te zyn, volgens 't getuygenis *van Bald. in Auth. navigia, Cod. de furt. & in L. 1. in fin ff. qui bon. ced. pos.* Want veele dingen werden toegelaten voor 't gemene nut, de welken anders niet zouden geoorloft zyn, *L. venditor., §. constat ubi Bald. de reivind. Bart. in L. fin. de pignor. Felin. in cap. nonnulli, de rescriptis*, dewyl het een Vorst of Magistraat vry staat die geenen, de welke eetbaare waren mede brengen, te dwingen om dezelven te verkoopen, of om de zelven niet uyttevoeren van die plaats, daar zy gevonden werden, volgens 't genoteerde *in L. omnes populi de justit. & jure. & in L. ambitiosa, de decretis ab ordine, Bald. in cons. 315. vers. tertio. noto, vol. 2.* Noch kan wyders gezegt werden het Schip eenig ongemak te hebben gekregen, omdat het niet vergaan is, noch eenige schade aan de vragt-gelderen heeft geleden, dewyl de Venetianen belast hadden dat de vragt-gelderen moesten werden betaalt; en daarom zyn de Assuradeurs ook in dat geval geabsolveert of vry gesproken geworden, volgens *de Rot. Gen. decis. 62.*

207 208 209 210

211 En dat niettegenstaande het beding in de police van Assurantie geëxpresseert, namentlyk; dat men geloof zoude slaan aan den eed van party, omtrent het gevaar en de geledene schaade, welk beding van waarde

is

is, wanneer by provisie en niet ten principale werd geageert, gelyk aantekenen *Soccin. in cons.* 90. *vol.* 4. *Bald. in L. illud, ff. de excus. tutor. Rot. Gen. d. decis.* 62. *Num.* 4.

Art. 61.

No. 212 De actie van de geassureerde gaat over op zyne erfgenaamen, de welken tegens de Assuradeurs in regten konnen ageren, schoongenomen in de police van Assurantie geen gewag is gemaakt van de erfge-
213 namen; dewyl accoorden of contracten altyd in zig begrypen de erfgenamen van de contrahenten, schoongenomen van de erfgenamen geen gewag is gemaakt, *L. si pactum de probat. L. si necessitas, §. penult, ff de pig-*
214 *norat. act.* Want de handelingen gaan zoo wel dadelyk als lydende op de erfgenamen over, zoo als te vinden is in de gansche titul van de *Cod. de hæred. action. L.* 2. *§. earum, ubi DD. de verbor. obligat. Rot. Gen.*
215 *decis.* 102. Schoongenomen de woorden, in de police van Assurantie vervat, andersints stiptelyk moeten gevolgt en wel naerstiglyk overwogen en in acht genomen moeten werden, *L. in Conventionibus,*
216 *ff. de verbor. oblig.* want die contracten ontfangen haar wet of kragt uyt de bedingen en overeenkomsten, *L.* 1. *§. si convenerit, ff. deposit. Rot. Gen. d. decis.* 102.
217 *in fin.* En de woorden, in een police van Assurantie vervat,

vervat, moeten eygentlyk en ſtiptelyk verſtaan werden, noch zy moeten niet uytgeſtrekt werden tot zaken die vergeten zyn, *Alex. cons.* 12. *Num.* 14. *Lib.* 2. *& cons.* 28. *Lib.* 1. *per Jaſon. L. quidquid abſtringendæ, ff. de verbor. oblig. Rot. Gen. decis.* 129. *Num.* 5.

ART. 62.

Werping zynde gedaan, wegens de onſtuymigheyd van de Zee, tot ligting van 't Schip, is de vraag, of de Aſſuradeurs zyn gehouden de ſchade te betalen van de geworpene goederen aan derzelver eygenaars? waar op geantwoord werd, dat dezelven in geen gehoudenis zyn, omdat alle de andere goederen, in 't Schip geladen, moeten contribueren, naar mate, tot betaling van de waarde der geworpene goederen aan de eygenaars derzelven *L.* 1. *&* 2. §. *cum in eadem, &* §. *portio, & in L. navis,* §. *cum autem, ff. ad Leg. Rhod. de jactu* en waar van wy hebben geſproken *in 't Tractaat over Schepen en Vragtgelderen*, ART. 96. en 97. Dierhalven, wanneer de geaſſureerde wederom ontfangt de waarde van de geworpene goederen, kan hy niet ageren tegens de Aſſuradeurs; nogtans zyn de Aſſuradeurs gehouden te vergoeden dat gunt en die portie welke de geaſſureerde heeft betaalt, volgens de gehoudene Contributie onder alle die genen, dewelken goederen in dat Schip hebben gehad, welke

No. 218 219 220

portie, alzoo dezelve niet weder kan bekomen werden van de mede-inladers, voor verlooren werd gehouden, en vervolgens zyn de Assuradeurs gehouden die portie te vergoeden, volgens *Jo: de Hevia*
221 *in labyr. commerc. navalis*, *Lib.* 3. *cap.* 14. *Num.* 25. En de Assurantie zynde gedaan op alle risico en gevaar, uytgenomen op werping en havery, zoo word, uyt hoofde van gedane werping, de voornoemde exceptie niet uygestrekt tot betaling van de Vragtgelde-
222 ren; want, (*a*) dewyl men gehouden is voor de geworpene goederen de vragtpenningen aan den Schipper te moeten betalen, volgens *de L. si vehenda*, *ff. ad. Leg.*
223 *Rhod. de jactu & Rot. Gen. decis.* 129. *Num.* 4. Alzoo zyn de Assuradeurs ook gehouden de voornoemde vragtpenningen van de geworpene goederen te moeten restitueren en betalen, schoongenomen zy zig niet verbonden hadden in cas van werping, alzoo is het gedecideert *by de Rot. Gen. decis.* 129.

ART. 63.

N°.224 Wat onverwagte of ongelukkige toevallen, voor welken

(*a*) *Dewyl men gehouden is voor de geworpene goederen*, Volgens de L. 10. ff. ad leg. Rhod. de Jactu, werd daar omtrent distinctie gemaakt wegens de betaling van de vragtpenningen, neemt eens, slaven in een Schip zynde geladen om over te voeren, en een van de zelve slaven op 't Schip zynde gestorven, is de vraag, of daar vragtgeld voor betaalt moet werden? waar op geantwoord werd, dat indien gesprooken of bedongen is van de zelven over te voeren, als dan geen vragtgeld moet betaalt werden, omdat daar niet aan is voldaan; maar indien gecontracteert is

welken den Assuradeur, dezelven op zig nemende, aansprakelyk is, genaamt worden? daar op diend tot antwoord, dat een ongelukkig toeval genaamt kan worden een tegenspoedig en schadelyk geval, volgens de Leer van *Stracc. de assecurat. Gloss.* 24. *Num.* 1.
En een onverwagt toeval gezegd kan worden, 't 225
welk geen menschelyke voorzigt kan voorsien, *L.* 2. §. *si eo tempore ff. de administrat. rerum ad civit. pertinent.* mitsgaders een uytkomst van een onvoorsiene
zaak, *Stracc. dicto tratatu part.* 3. *Num.* 6. Maar een on- 226
gelukkig toeval begrypt in zig een onverwagt toeval,
Stracc. d. Gloss. 24. *Num.* 1. En wat een onverwagt 227
toeval gezegd kan worden, moet aan 't oordeel van den Regter overgelaten werden, *Surd. decis. ultim. Num.*
53. Of nogtans een assurantie, in diervoegen als boven 228
gedaan, verstaan moet werden geschied te zyn voor alle onverwagte toevallen, het zy gewone of ongewone? daaromtrent zyn veele Regtsgeleerden van gevoelen, dat de voorseyde Assurantie alleen in zig behelst gewone en in zwang gaande toevallen, en geen ongewoone,
dewyl ongewone toevallen werden genaamt, die in 229
geen

is, alleen om de slaven in 't Schip te laden, als dan moeten de vragt-penningen betaalt werden, wanneer zoo een slaaf kwam te sterven; dog volgens de aantekeninge op het 41. §. Van tractaat van haveryen van Mr. Quintyn Weytsen werd gesegd, dat een Schipper, werping doende, met eene inde zee werpt zyn vragt, dog de zelve moet hem, by gemene contributie van Schip en lading, werden vergoed, in deser voegen, wanneer 't Schip behouden overkomt, maar komt het niet behouden over, als dan werd hem de vragt van 't te voren geworpene niet vergoed by de contributie.

geen veertig Jaaren van te voren gebeurt zyn; en dit heeft plaats, ſchoongenomen in de police van Aſſurantie is geëxpreſſeert, dat den Aſſuradeur zig verbind voor alle toevallen, het zy ongewone, bedagten, onbedagten of hoe genaamt dezelve zoude mogen wezen, volgens de Leer *van Guttierez*, die andere bybrengt over de beveſtigende eed, *part.* 1. *cap.* 23. *Num.* 6. *cum ſeqq.* en hem volgt *Joan. de Hevia in labyr. commerc. naval.*
230 *Lib.* 3. *cap.* 14. *Num.* 25. Maar daaromtrent is een veel waarſcheynelyker gedagte, te weten, dat de voornoemde Aſſurantie ook in zig behelſt ongewone toevallen, (*a*) en dat den Aſſuradeur ook gehouden is voor die ongewone toevallen, het welk, met verwerping van andere haar gedagten, komen te leren *Crotus in cap. ſi naviganti de uſuris*, *Num.* 3. *cum ſequentibus*, *in repet. tom.* 4. *Scaccia de Cambiis*, §. 1. *q.* 1. *Num.* 134. *Santerna*, dewelke nog meer toevallen onderſcheyd, *de aſſecura-*
231 *tion. part.* 3. *Num.* 72. *cum. ſeqq.* Dog hedendaags werd gepractiſeert, dat in de policen van Aſſurantie werd geſtelt generale beloftens voor alle toevallen, zoo gewone als ongewone en die zelden gebeuren, waar door de goederen komen te verongelukken.

ART.

(*a*) *En dat den Aſſuradeur ook gehouden is*, hier mede accordeert H de Groot H. R. 3. b. 24. d. Num 21. Alwaar hy zegt, onder 't gevaar, waar over verſekering geſchied, is begrepen 't gunt geſchied by Zee, onweer, vyer, vyand, rovers, aanhouden van hoger hand, ook al 't gunt by ſchelmeryen of onagtſaamheyd van Schippers, Schips-geſellen ofte anderen, het Schip ofte goed zoude mogen overkomen, te weten zoo veel anderen, ofte ook den Schipper zelve daar by zoude zyn verkort, ende voorts alles bedagt ende onbedagt, gewoon ende ongewoon.

ART. 64.

Ongelukkige toevallen, waar voor de Aſſuradeurs zyn aanſprakelyk, zyn toevallen van rovers, invallingen van vyanden, hinderlage van zeerovers, ſchipbreuk, brand en alle andere gevaren, die 't Schip of de goederen konnen overkomen door de onſtuymigheyd van de Zee of van een Rivier, of door 't geweld van de winden, of door den hagel, of door de ſneeuw, of door 't eys, of door de hitte van de Zon, of indien het Schip op klippen is vervallen, of op ſtrand is vaſtgeraakt, of door den ootlog van vyanden of vrinden, of door dieſſtal, of door inſtorting, of door 't geweld van een aardbeving, of door krayen, ſpreeuwen, torren of diergelyken, en alle ander geweld of magt, 't welk niet kan werden wederſtaan, gelyk beweſen wordt, *in L. in rebus*, 18. *ff. commod. L.* 1. *Cod. depoſit. L. Fluminum.* 24. §. *vitium, vers. ſervis quoque, de damno infecto*, *L.* 2. §. *ſi quis judicio, ff. ſi quis caution. L. naufragium*, 3. *vers. idem Labeo, ff. naut. caup. ſtabul. L. exconducto, ff. Locati, Santernæ de aſſecurat. part.* 3. *Num.* 61. *Stracc. de Aſſecurat. Gloſſa.* 22. *Rot. Gen. decis.* 101. *Num.* 1. *Joan. de Hevia in Labyr. commerc. naval. Lib.* 3. *cap.* 14. *Num.* 25. *Scaccia: de Cambiis*, §. 1. *Num.* 135. En eyndelyk de invallen van banditen, rovende de goederen, werden mede gerekent

N°232 (beside line 1); 233 (beside "ſneeuw ..."); 234 (beside "biis ...")

onder de ongelukkige en onverwagte toevallen, gelyk geoordeelt is *by de Rot. Rom. decis.* 208. *Num.* 1. Op den zeven en twintigste january van den Jare 1604. tevinden in de drukken van Rome van den Jare 1615. gelyk getuygt, *Scacc. d. Num.* 135. *vers. quod incursus.*

ART. 65.

N°.235 Een daad of bedryf van een Koning of van een Vorst werd gerekent onder de onverwagte toevallen, *L. Lucius, ff. de eviction. Alex. cons.* 57. *Num.* 3. *in fine Lib.* 1. *Natta cons.* 181. *Num.* 4. *Cravetta cons.* 95. *Num.* 1. *Boss. in tract. crimin. tit. de remiss. mercedis, Num.* 76. *Afflict. decis.* 54. *Num.* 2. *cum aliis citatis per Surd.*
236 *decis.* 11. *Num.* 15. Dierhalven wanneer een Koning, of een Prins een Schip, met koorn geladen, komtaantehouden uyt hoofde van schaarsheyt of gebrek, om welke reden het Schip zyn ingelade koorn niet heeft konnen overbrengen ter gedestineerder plaatze, (*a*) zoo zyn de Assuradeurs daar voor aansprakelyk, het welk, boven het gunt wy reeds aangehaald hebben *in 't* 54. *Art.* bekragtigt word by *Angel. cons.* 219. *Punctus & Tusch. pract. Concl. L. A. Concl.* 537. *N.* 2. En 't welk opgemaakt kan werden uyt die zaken, die ik aangehaalt heb tegens de Assuradeurs voor den voor-

(*a*) *Zoo zyn de Assuradeurs*, ziet het gunt wy hier omtrent gezegt hebben op Art. 54. van dit tractaat, als mede het Art. zelfs.

voortreffelyke Vincentius de Medicis, gelyk gevonden kan werden *in het* 8. *gewysde hier agter aangehaalt*, 237
niettegenstaande *Bald.* het tegendeel heeft geschreven *in Cons.* 395. *Lib.* 2. zeggende, dat een Assuradeur niet en is aansprakelyk voor de schade, door 't aanhouden van koorn uyt schaarsheyt door order van een Koning geschied, door wiens Zeê men kwam te varen, voor al, wanneer den bevragter of den koper konde geimputeert werden, dat hy een andere weg hadde konne nemen, of dat hy 't gevaar geweten had, of wanneer hy geen instantie heeft gedaan by den Koning, om het zelve wederom te mogen hebben, van welke zaken *Bald.* hier zeer verward kômt te spreken, gelyk aanmerkt, *Tusch. d. concl.* 537. *Num.* 1.

ART. 66.

Een Schip zynde genomen door zeerovers, of N°.238
door vyanden, of door de ongelovigen, die tot noch toe vyanden werden genaamt, als dan kan men zeggen een ongelukkig toeval reets geschied te zyn, *Alciat. in L. hostes de verbor. signif. L. hostes* §. *fin.* & *L. si quod, ff. de captivis* & *post-lim. reversis*, en dierhalven de Assuradeurs daar in te zyn gehouden, 't welk bekragtigt werd, *by de Rot. Gen. decis.* 101. *Num.* 1.

Doch indien het Schip van de vyanden is wederom genomen of gelost, is de vraag, of de Assura-

deurs

239 deurs dan zyn gehouden? En hier omtrent zyn twe-
derly gevoelens, voor eerst werd geoordeeld van ja,
by aldien het voornoemde Schip in de macht der vy-
anden is gebleven drie Jaar lang, en het zelve na-
derhand weder werd bekomen of genomen, het zelve
als dan komt te wezen een effect of een zaak toebe-
horende den wedernemer, en hier gezegd kan wor-
den schade te zyn gevallen, en dierhalven de Assu-
radeurs daar voor te zyn aansprakelyk, *L. ab hostib.*
& L. 2. Cod. de captivis & post - lim. reversis, *L. ex Empto*,
ff. de action. empt. L. navis, *§. sed si navis*, *ff. ad leg. Rhod.*
240 *de jactu §. alia*, *instit. de rerum divisione*, En 't is ge-
noeg, dat maar eenmaal ten voordele van de gea-
sureerde is gebleken van 't verlies van 't Schip, schoon-
genomen het naderhand wederom wierd bekomen,
want door zodanige wederom bekoming kan de geassu-
reerde geen nadeel lyden, *L. 1. §. si rem depositam*,
ff. depositi, *L. rogo*, *& L. quidam*, *ff. de fide juss. L. Mæ-*
vius, *§. fundo*, *ff. de legat.* 2. en alzoo is het gedecideert
by de Rot. Gen. d. decis. 101.

241 Ten tweede werd gesustineert van neen, om-
dat, schoongenomen een Schip, door vyanden werd
genomen, het zelve nogtans niet ten eerste, zoo dra
als het werd genomen, overgaat in den eygendom
van dezelve vyanden, dewyl het ondertusschen kan
wedergenomen werden, en zoo lang als het niet o-
ver is gegaan in derzelver eygendom, kan niet ge-
zegd

zegd werden schade gevallen te zyn; waaromtrent dierhalven aan te merken is, dat hier toe, opdat gezegd kan werden, een Schip, door vyanden genomen, in der zelven eygendom te zyn overgegaan, twee zaken werden vereyst; vooreerst, dat het genomen Schip 242
werd gebragt op de grenzen of binnen de vesting van dezelven vyanden; ten tweede dat het zodanig is gebragt dat het in vyligheyd is, nog op het ogenblik wederom kan genomen worden door eenige militie die het opdat moment mogte ontmoeten, en dat het zelve by hun heeft vernagt, alzoo werd uyt *Bald.* en andere aangetoont door *Præs. de Franch. decis.* 268. & *Rot. Rom.* als mede by *Farinac. in Consiliis Lib.* 1. *decis.* 120. *Num.* 1. Edog zoo wanneer, alvorens het Schip in 243
veyligheyd is gebragt, gelyk wy gezegd hebben, (*a*) den Schipper of den eygenaar der goederen, door iets aan de Zeerovers te geven, het Schip wederom hebben bekomen of de ingeladene goederen, alsdan zyn de Assuradeurs alleen maar gehouden te vergoeden dat gunt, 't welk den eygenaar der goederen heeft gegeven voor de wederom bekoming, en niet de waarde van alle de goederen, volgens *Santerna de assecurat. part.* 4. *Num.* 27. *vers. quid. autem* & *Num.* 28.

(*a*) *Den Schipper of den eygenaar der goederen*, Mr. Quintyn Weytsen in zyn 28. §. van 't Tractaat van Avarye, zegt, dat nootzakelyk moet komen in Avarye Grosse 't gunt dat den Schipper geeft ofte belooft heeft te geven eenen Zeerover, om 't Schip ende Goed wederom van hem te krygen. Hiet mede stemt overeen de Ordonnantie van Hamburg tit. 21. Art. 9. Num. 4.

28. *& seqq.* en met veele andere aanmerkingen werd het voor goed gekeurt by *Scacc. de Cambiis* §. 1. *q.* 1. *Num.* 144. *&* 145.

A R T. 67.

N°. 244 Zaaken, Koopmanschappen en persoonen konnen niet alleen verzekert werden, wanneer zy gevoert werden over Zee, maar ook wanneer zy gebragt
245 werden over Land; alzoo konnen ook verzekert werden gelderen, van den eene plaats na den andere te brengen, wanneer zy gevoert moeten werden door wegen, dangereus of gevaarlyk van wegens vyanden of struykrovers, volgens *Azorius instit. moral. pag.* 3. *Lib.* 11. *tit. de contractib. dubiis, cap.* 18. *dub.* 6. *Scaccia de Cambiis* §. 1. *quæst.* 1. *Num.*
246 133. *vers. declarat.* 4. En Assurantie zynde gedaan op zaaken, Koopmansschappen of gelderen om over te voeren, daar onder werden ook begrepen, goud, silver, silvere vaten, paarlen, edele gesteentes en goude ringen, schoongenomen dezelven niet zyn uytgedrukt, *L.* 2. *cum in eadem, ff. ad Leg. Rhod. de jactu, Santerna de assecurat. part.* 4. *Num.* 68. *cum seqq. & Joan. de Hevia in labyr. commerc. naval. Lib.* 3. *cap.* 14. *Num.* 7.

A R T.

ART. 68.

De gewoonte van de Koopluyden moet ingesien N°.247
werden omtrent het doen van Assurantien ter Zee,
zegt *Santerna de assecurat. part.* 3. *in princ. & Num.* 55.
Castill. decis. Siciliæ, 3. *Num.* 11. *Lib.* 1. En wanneer 248
de styl en de observantie onder de Koopluyden is
klaarblykelyk, als dan behoeft dezelve geen bewys,
Ancher. quæst. 14. *Num.* 35. *Lib.* 5. *& quæst.* 6. *Num.* 21.
Lib. 2. Ja zelfs omtrent de voornoemde gewoonte 249
konnen de Regters zig informeren aan de kamer, *Eugen. cons.* 42. *Num.* 20. *Joseph Ludovicus, decis. Lucens* 36.
Num. 14. *Bart. in L.* 3. §. *fin. cum L. seq. ff. de testib. &
in L. de quibus, Num.* 22. *ff. de Leg. Castill. d. decis.* 3.
Num. 10. En in Scheepszaken moet men zig addresseren 250
by ervarene en bequame Schippers, volgens
de generale regel, dat men aan ervarene in een konst 251
geloof moet geven, *L.* 1. *ff. de ventr. inspic. Gloss. in
§. præterea in verb. longiori, instit. de rer. divis. Stracc.
de mercatura in tit. de navigatione, Num.* 25. En hunlieder 252
observantie of opmerking moet altyd in agt
genomen werden, *Guid. Papa cons.* 203. *col.* 2. *Paris.
cons.* 97. *Num.* 8. *Lib.* 1. *Rot. Gen. decis.* 91. *Num.* 5.

ART. 69.

De exceptie van onaangetelde gelden, door de N°.253

Assuradeurs tegen geworpen, stuyt de executie niet uyt de police van Assurantie te doen; want zoo dra den Assuradeur de Police heeft ondertekent, zeggende, ik verzeker u voor duyzend Ducaten, en honderd Ducaten voor premie heeft ontfangen, gemenelyk genaamt de onkosten, moet die Assurantie stand houden, en hy kan daarna niet tegenwerpen de exceptie van
254 onaangetelde penningen; dewyl onder Koopluyden werd geprocedeert of gehandelt, met alleen maar de waarheyd van de zaak intezien, met alleen Godt voor de oogen te houden en de waarheyd te betragten, en niet met het tegenwerpen van exceptien van onaangetelde penningen, *Bertrand. conf.* 262. *Num.*
255 33. *vol.* 7. En dat om de goede trouw dewelken de menschen stellen in de voornoemde beloften van de Koopluyden, daarom worden zy tot het doen van die exceptie afgewezen, gelyk blykt uyt de Text *& Glos. singul. in §. argentariorum Auth. de fidejuss.* welke Glossa zeer verheft werd by *Bald. & Salycet. in L. frustra, Cod. de non numer. pecun. Bald. in L. fin: Cod. ad leg. Falcid. Angel. in L. mater in fin. ff. de pign. & in L. in Contractibus Cod. de non num. pecun. L. jmperatores ff. de*
256 *pactis, Jas. in L. singularia* 19. *Col. ff. si cert. petat.* volgens welke wetten is gedecideert en gevonnist geworden by den Raad dat het vonnis van het Consulaat moest geëxecuteert werden tegens de Assuradeurs, niet tegenstaande de exceptie van onaangetelde penningen

gen

gen, waar mede zy haar partyen in regten hadden geprevenieert, omdat zy wisten dat de Schipbreuk was bewezen, schoongenomen de geassureerdens nog niet waren opgekomen, 't zelve verhaalt *Regens Tapia decis. S. C.* 24. Maar ziet het tegendeel, 't welk ik ge- 257
schreven en ook geobtineert heb in de zaak *van odoard. Micc. Angli, in het 6. gewysde als mede het* 83. *Art. van dit tractaat.*

ART. 70.

Onkosten door den eygenaar of reder van een Schip No. 258
of door de Schiplieden gedaan, waar door de graanen of de koopmans goederen in 't Schip geladen niet zyn vergaan, moeten betaalt werden door de Assuradeurs, omdat door de tusschenkomende vlyt of behendigheyt van den reder of de Schiplieden de goederen zyn behouden gebleven, de welken, indien zy vergaan waren geweest, de Assuradeurs ten vollen zoude hebben moeten betalen; gelyk ook de Assura- 259
deurs zyn gehouden te moeten contribueren tot de onkosten, besteet aan 't hermaken van een Schip, wanneer daar door de goederen zyn behouden gebleven, *L.* 2. §. *si navis a pyratis, ff. ad leg. Rhod. de jactu*, en 't werd bewezen uyt de *L. nam & Servius*, 22. *de negot. gest. Stracc. de mercatura, in tit. de sponsion. pag.* 4. *Num.* 27. *vers. quid autem, & proprie in vers. tamen contrarium*

& Num. 28. *&* 29. *vers. supradicta tamen*, en 't werd
260 bewezen *in het* 193. *cap. van het Consulaat van de Zee*, Alwaar dit volgende ſtaat aangetekent, *en zoo wanneer het Schip komt te breken of eenige ſchade te leyden, moet de zelve aan den Schipper vergoed werden, indier voegen, als tuſſchen hem en de koopluyden geaccordeert zal zyn, voor dat het Schip op ſtrand wierd gezet; en zoo den Schipper vragt*
261 *komt te vorderen, moet de zelve hem betaalt werden*, 't welk *Reg. Galeota controvers.* 69. *Num.* 15. 16. *&* 17. *p.* 2. Verhaalt alzoo gedecideert te zyn, voegt hier ook noch by *Art.* 91. *van dit tractaat.*

Art. 71.

N°. 262 Te Florence is een ſtatut of plaatſelyk gebod waar by aan de inwoonders werd verboden Aſſurantie voor vremden of buyte-landers te doen, maar onder de burgers is zulks toegelaten; welk gebod evenwel
263 plaats heeft, ſchoongenomen daar van is afgegaan of gerenuntieert, omdat 'er niet van kan gerenuntieert werden, dewyl het zelve tot het gemene nut is ingevoert, en boven dien een verbiedend gebod is, alzoo toont aan *Paul. Caſtrens. cons.* 251. *viſa quadam*
264 *ſecuritate, Lib.* 1. Alwaar hy ook aantoont, dat het voornoemde gebod plaats heeft niet alleen wegens goederen en andere koopmans zaken, maar ook omtrent Schepen, of wat verſekering het zoude mogen wezen,

wezen, dewyl daar de zelfde reden plaats heeft, als mede dat 'er geen bedrog omtrent het gebod zoude geschieden, volgens *Cardin. Tuschus practicarum conclusionum, L. A. conclusione* 537. *Num.* 3.

Art. 72.

De last ofte de ordre tot het laten doen van Assurantie moet in het contract van Assurantie wel in acht genomen werden, stelt eens, wanneer koopluyden tot Ancona last geven aan koopluyden wonende tot Napels, om goederen te koopen en de zelven naar Ancona te verzenden, met order van de zelven te laten verzekeren met deze Clausul, van de goederen in zodanig en geen ander Schip over te voeren, mits daar voor te betalen zeven ten honderd aan premie van Assurantie, 't welk geloofd wierd te konnen geschieden; maar, wanneer nu de koopluyden tot Napels die voornoemde goederen komen te verzenden, en de zelven zonder de voornoemde clausul laten verzekeren, omdat zy geen Assuradeurs konde vinden, ten zy aan de zelven te moeten betalen vyftien ten honderd aan premie, en die goederen alzoo, in een ander Schip werdende overgevoert, komende te vergaan, zoo is de vraag, of de koopluyden tot Napels zyn aansprakelyk voor de schade? dat dezelven niet aansprakelyk zyn schryft *Dec.* N°.265 266

cons.

conſ. 340. & 632. dewelke gevolgt word door *Hector.*
267 *Felic. de ſociet. cap.* 23. *Num.* 13. Het tegendeel nog-
tans werd aangetoont by *Straccha de mercat. in tit.*
mandati, in princ. Num. 39. omdat de laſt-ontfangers
de laſtgeving volgens de gegevene order niet heb-
268 ben uytgevoert; Edog wanneer de laſtgeving is zon-
der eenige limitatie of bepaling, als dan kan de Aſ-
ſurantie werden gedaan zoo als men die gewoon is
te doen, *Muta deciſ.* 3. *Sicil. Num.* 4.

ART. 73.

N°.269 Een (*a*) weddenſchap of een verzekering tuſſchen Koopluyden om een zekere zomme Gelds aangegaan, indien zoodanig een Paus zal zyn geworden, is van waarde, gelyk alle andere toezegginge, wanneer maar niet werd gehandelt over een ſchandelyke zaak; dewelke nochtans evenwel van waarde is volgens 't zeggen

(*a*) *Weddenſchap of een verzekering tuſſchen Koopluyden*, H. de Groot H. R. 3. b. 24. d. Num. 5. zegd, dat men alles mag doen verzekeren, uytgezeyt menſchen Leven, weddingen, loon van Schippers gezellen, krygsluyden ofte anderen, wat redenen de vermaarde Hugo de Groot, die ik gaarne met zeer veel veneratie wil eeren, daar voor heeft, komt hy ons niet aan de hand te geven, niet anders als zyn ſimpel zeggen, op geen regts doctrine gegrond, en regtdraats ſtrydende tegens het zeggen van onze Autheur aan, die niet alleen dit, maar alles wat hy komt te leeren, met regts-paſſagien, met autheuren en met gewysdens komt te verſterken, wie van beyde nu meer is te volgen en in agt te nemen, zal ik aan 't oordeel van den verſtandige Lezer overlaten, daar nog alleen maar byvoegende, dat zulks tot Hamburg werd gepractiſeert, gelyk hier agter in deszelfs Ordonnantie. tit. 3. ART. 1. en 2. is te ſien, zynde die Ordonnantie voor 't grootſte gedeelte gegrondveſt op de Leer van onze Autheur.

zeggen van *Decius cons.* 115. *Stracc. de mercatura, in* 270
tit. de sponsionibus. Alwaar veelderly zoorten en manieren van diergelyke weddenschappen of toezeggingen werden aangetoont; want indien de wedden- 271
schap geschied op een eerlyke en geoorloofde zaak, zoo kan den een, uyt hoofde van de onzekerheyd en de haggelyke uytkomst, winst doen, en den andere verliezen, gelykerwys in 't spel, volgens 't zeggen van *Santerna de assecurat. p.* 2. *Num.* 1. *cum sequentibus.*
En dat het een gepermitteert contract is, 't zelve 272
volgt uyt de eygenschap van de zaak zelve, volgens de Leer van *Azor. instit. moral. p.* 3. *Lib.* 1. *tit. de contractib. dub. cap.* 19. *dubit.* 1. En 't is ook geoorloft, dat 273
de weddende partyen het geld, waar om gewed werd, tot onderpand geven aan een derde, om het over te geven aan die geen, die winnaar komt te zyn, *Sot. de Justit. & Jure Lib.* 4. *q.* 5. *art.* 2. *col.* 5. *Micha. Sal. ad. D. Thomam* 2. *q.* 5. *de dominio Art.* 6. *tit. an per ludum, conclus.* 1. *& de sponsione est text. in L.* 19. §. *si rem, ff. depositi.* En by de Spanjaarde hebben diergelyke wed- 274
denschappen ook plaats, en dezelven noemen zy *apuestas* of Weddingen, *Medin. tom.* 2. *tit de rebus restit. q.* 22. *Covarr. in Cap. peccatum p.* 2. §. 4. *Num.* 2. *&* 6. *Azor. instit. moral. p.* 3. *Lib.* 11. *tit. de contractib. dubiis, cap.* 19. En by onze Raad zyn diergelyke 275
weddenschappen van waarde verklaart, volgens 't getuygenis van *Afflict. decis.* 389. *& Præs. de Franch.*

 decis.

decis. 113. *Num.* 1. alwaar den Raad heeft geoordeelt, dat een weddenschap omtrent het verkiezen van een Paus niet van waarde was, wanneer, ten tyde van de wedding, bevonden wierd de Paus al verkoren te zyn, schoongenomen de Contrahenten zulks niet en wisten.

ART. 74.

N°.276 Men kan ook (*a*) op het leven van een mensch Assurantie doen, te weten, indien zodanig een Heer komt te sterven in dit Jaar, zoo belooft gy my tien gulden, en indien hy niet komt te sterven, zoo beloof ik u honderd guldens, en dat diergelyke Assurantie tot Florence van waarde is verklaart, verhaalt *Paul. de Castro in L. a Titio*, 107. *Num.* 13. *de verbor.*
277 *oblig.* En dat de Assurantie, op 't leven van een mensch gedaan, van kragt is, getuygen *Dec. cons.* 115. *Num.* 2. *Crivella decis. Dolant.* 57. *Scaccia de Cambiis* §. 1. *q.* 1. *de sponsione & Ludo*, *Num.* 88. *vers. & promissio-*
278 *nem.* *Duard de camb. q.* 38. *Num.* 10. Wyders kan men ook verzekeren de persoon van iemand, dewelke gaat reyzen door plaatzen van ketters, turken, vyanden en rovers, op dat hy daar behouden zal af-
279 komen; gelyk ook Assurantie kan werden gedaan op 't leven of 't overleven van een mensch voor een zekere

(*a*) *Op het leven van een mensch*, Ziet het gunt wy gezegd hebben hier vooren op het voorgaande ART. 73.

kere bepaalde tyd, volgens de Leer van *Scaccia de Camb. d. §. 1. q. 1. Num.* 133. *vers. declar. 4. in medio* en hy haalt aan *Azor. instit. moral. p. 3. Lib. 11. tit. de contractib. dubiis cap. 18. dubit. 6.* En ik heb het geobtineert, waar by een Assurantie van waarde wierd verklaart, gedaan op het leven van eene Placidus de Sangro, ten voordele van den voortreffelyke Hieronymus Andreinus, gelyk hier agter komt te blyken *in 't 3. gewysde.* 280

ART. 75.

Iemand geld lenende aan een zeevarende of aan iemand gaande naar een Jaar-markt, kan het gevaar van het geleende geld op zig nemen voor een zekere waarde, te ontfangen van die geen, die het geld ter leen heeft genomen, en het zelve kan geen woeker genoemt werden, volgens de *Cap. si naviganti de usur. Santerna de assecurat. pag. 1. Num. 13. Molin. de justit. & Jure tom. 2. de contractib. disp. 318. vers. præcipue.* Het tegendeel nogtans leert *Santerna*, dat het is een woeker, wanneer de geld-lening is geschied (*a*) met een voorgaande beding van Assurantie, *de assecurat. pag.* N°. 281 282

(*a*) *Met een voorgaande beding van Assurantie*, hier door moet verstaan werden wanneer den geld-leender van den ontfanger securiteyt afvordert tot wederbekoming van zyn penningen, zoo dezelven mogten komen wegteraken, 't welk niet mag geschieden, als strydende tegens de wet, maar den geld-leender moet het gevaar zelfs loopen.

pag. 1. *Num.* 10. *& seq. Covar. variar. resolut. Lib.* 3. *cap.* 2. *Num.* 5. *vers. secundo, Lup. in d. cap. naviganti* , §. 1. *Num.* 3. en andere aangehaalde Autheuren, by
283 *Scaccia de Cambiis* §. 1. *q.* 1. *Num.* 498. (*b*) Assurantie kan nogtans werden gedaan op geld op bodemarye gegeven, of op geld werdende gevoert door periculeuse of gevaarlyke plaatsen, alwaar zig ophouden vyanden of rovers, en uyt hoofde van dat gevaar kan eenig geld afgevordert werden van die geen, die 't geld ter leen ontfangt, ten voordele van den leender; an-
284 dersints zoude het woeker wezen, wanneer 'er geen gevaar wierd gelopen *Azor. instit. moral. p.* 3. *Lib.* 5. *tit. de usur. cap.* 6. *q.* 1. *Medina tom.* 2. *de reb. restit. q.* 38. *cas.* 3. *vers. in oppositum*, in 't brede te vinden by *Scaccia de cambiis* §. 1 *q.* 1. *Num.* 493. *cum seqq.*

A R T. 76.

N°. 285. Een derde nogtans kan in het voornoemde geval, zonder dat gezegt kan worden woeker gepleegt te zyn, Assurantie doen op het geld, aan jemand geleend, ten voordeele van den Crediteur, ten eynde het zelve aan den Crediteur door den debiteur werd wedergegeven; omdat het gunt, het welk gezegt is, ten reguarde van de persoon van den leender, geen plaats heeft

(*b*) *Assurantie kan nogtans werde gedaan op geld op bodemarye gegeven*, het zelve komt volgens onze hedendaagsche usantien plaats te hebben, en is gepermiteert.

heeft ten opzigten van een derde, omtrent welke 286
het vermoeden zelfs van woeker komt op te houden,
't welk nogtans in den leender plaats heeft, *Stracc. de assecurat. in præfat. Num.* 17. *vers.* 3 *& ult. Sot. de just. & jure Lib.* 6. *q.* 6. *Art.* 2. *col.* 4. *in fine Navar. Azor.* en andere de welke aanhaalt en volgt *Scaccia de Camb.* §. 1. *q.* 1. *Num.* 503.

A R T. 77.

Een borg kan ook voor de verzekering, die hy No287
doed, en 't gevaar dat hy op zig neemt, een zekere waarde voor dat gevaar afvorderen en eysschen, dewyl hy niet verpligt is, zich voor niets daar aan bloot te stellen, *Medina in suo tractatu tom.* 2. *tit. de rebus restituendis*, *q.* 38. *causa* 3. *vers. in oppositum, Azor. instit. moral. p.* 3. *Lib.* 5. *tit. de usuris. cap.* 6. *q.* 1.
vers. altera opinio, Scaccia de Camb. §. 1. *q.* 1. *Num.* 494. *&* 288
495. En dit werd geen woeker genaamt, omdat het voorvalt of zyn source heeft uyt hoofde van 't gevaar; en onder koopluyden is men gewoon aan de 289
borgen te betalen twee ten honderd, *Archiepisc. Floren. in tract. de usur. cap.* 2. §. 45. *Num.* 74. *&* 75. *tom.* 7.
Scacc. de Camb. d. §. 1. *q.* 1. *Num.* 503. En 't zelve is men 290
gewoon te observeren in wisselbrieven omtrent die

geen, die remitteert, of de wisselbrief betaalt, ten zynen risico, op 't bevel van een ander, en voor 't zelve gevaar werd eenig geld gegeven, gelyk komt te schryven, *Scacc. de camb.* §. 3. *Gloss.* 3. *Num.* 29. *& seqq. & in d.* §. 1. *q.* 1. *Num.* 494. *in fine.*

ART. 78.

No. 291 De vraag is, wie verpligt is te bewyzen de kond-schap van de schade, waar van de geassureerde voor 't doen van de Assurantie al tyding had? En behalven het reets gezegde *in het* 51. *Art.* diend tot antwoord, dat den Assuradeur zulks is verpligt, omdat, wanneer de geassureerde daar tyding van had gehad, het zelve in dit geval als een bedrog zoude aangemerkt werden, daar nochtans geen bedriegery
292 werd gepresumeert, *Stracc. de Assecurat. Gloss.* 27. *Num.* 5. *vers. tertia facti*, Als mede omdat de onkunde van de schade werd bewezen, of door dat de geassureerde komt te bevestigen, daar van geen kond-schap te hebben gehad, of dat hy 't zelve komt te ontkennen, het
293 welk onbewysselyk is, gelyk aantoont *Scacc. de judiciis, Lib.* 2. *cap.* 7. *Num.* 298. en omtrent onze stof
294 volgt hy het zelve *de camb.* §. 1. *q.* 1. *Num.* 157. Deze kond-schap nochtans kan bewezen werden door getuygen, maar wanneer provisioneel werd geageerd, zoo vermogen de Assuradeurs die kond-schap niet bewy-

bewyzen door getuygen , ten eynde om te beletten de betaling ten voordeele van de geassureerde, maar alleen maar ten principale,. nadat zy de geassureerde zom hebben betaalt, volgens *Scaccia, de appellat. quæst.* 17. *limit.* 9. *Num.* 52. *& de camb.* §. 1. *quæst.* 1. *Num.* 156.

Maar indien uyt de stukken van het provisionele proces komt te blyken, dat de geassureerde tyding van 't ongeluk heeft gehad, moet hem zyn eysch ontzegt werden, *Scaccia de camb.* §. 1. *quæst.* 1. *Num.* 156. *Stracc. de Assecurat. Gloss.* 29. *Num.* 8. *in fine vers. audiendusque.* 295

De kondschap van een ongeluk werd ook bewezen door gissingen, præsumptien en kentekenen, volgens de leer *van Stracc. de assecurat. Gloss.* 27. *Num.* 5. En ten dien eynde zyn geringe en halve preuves of bewyzen voldoende, volgens *Scacc. de judiciis. Lib.* 2. *cap.* 9. *Num.* 309. *& seqq.* en omtrent onze stof *in tractatu de cambiis* §. 1. *q.* 1. *Num.* 158. welke bewyzen omtrent de kondschap van een ongeluk zyn arbitrair en staan aan 't oordeel van den regter, gelyk in terminis komt te leren *Stracc. de assecurat. Gloss.* 27. *Num.* 5. *&* 6. *Scacc. de judiciis Lib.* 2. *cap.* 9. *Num.* 530. *&* 531. En veele gissingen zyn 'er, de welken in dese materie plaats komen te hebben, en waar uyt de kondschap van de schade kan werden afgenomen, te weten, uyt de nabyheyd van de plaats, op de welke het ongeluk is voorgevallen, *Stracc. de assecurat. Gloss.* 27.

296

297

298

Num.

Num. 2: vers. 1. & uyt de statuten van Genua Lib. 4.
299 *cap. 17. §. securitates factæ*, welk statut verklaard werd by *Scaccia de cambiis*, §. 1. *q.* 1. *Num.* 160. *cum seqq.*
300 Nog een andere gissing is 'er, bestaande in 't gerugt van een ongeluk, 't welk, voor 't doen van de Assurantie, verspryd werd op de plaats daar de Assurantie nadato is geschied, 't welk admissibel komt te wesen volgens het voornoemde statut van Genua *d.* §. *securita-*
301 *tes factæ*; Nogtans dit gerugt moet wettelyk bewezen werden, zegt *Scacc. de cambiis* §. 1. *q.* 1. *Num.* 169.

ART. 79.

N°.302 De vraag is, waar toe jemand, belovende Assurantie te doen, is gehouden, namentlyk, of hy moet verzekeren met een obligatie en een stipulatie of met een borg? Waat op geantwoord werd, dat hier omtrent moet onderscheyden werden, of dat 'er werd verzekert by form van kwytschelding, de welke exe-
303 cutie met zich sleept of in zich behelst, en de zelve is van waarde uyt hoofde van de gedane kwytschel-
304 ding zonder borg *Bald. cons.* 462. *Lib.* 3. of de verzekering geschid by wyze van een te makene of opte-stellene verbintenis, en als dan werd altoos begrepen een stipulatie of een obligatie zonder borg, volgens *de zelve Bald. d. cons.* 462. *Num.* 2. *circa finem vers. aut. ad obli-*
305 *gat.* alwaar hy zegt het zelve plaats te hebben, Wan-
neer

neer de verzekering gedaan werd volgens de wet of volgens een statut of gebod, want als dan werd het altoos verstaan van een verbintenis zonder borg, *in vers. aut profertur*; of de verzekering geschied uyt hoofde van een argwaan of suspicie, en als dan moet 306
borg gestelt werden *ex text in L. si creditores, ff. de privil. cred. Bald. d. cons.* 462. *vers. quandoque ratione suspicionis Lib.* 3. Gelyk ook wanneer de verzekering 307
werd gedaan om de reetsgemaakte verbintenis meer te bekragtigen, omdat als dan een borg werd vereyscht, *Bald. ibidem, vers aut] ad obligationem magis validandam*; En eyndelyk of de belofte van verzekering verstaan moet werden van een bloote belof- 308
te en verbintenis, of van een belofte met pand of met een borg? daar op diend tot antwoord, dat de stof of materie, waar over gehandelt werd, moet werden ingesien, en dat het ingevolge van dezelve moet gereguleert werden, *Socc. cons.* 93. *in princ. Lib.* 1. *Stracc. de assecurat. in præfat. Num.* 50. *& seqq.* als mede moet de gewoonte van de plaats in agt genomen werden *Bald. d. cons.* 462. *in fine vers. salvo, Lib.* 3. *& Tuschus practicarum conclusionum L. A. conclusione* 95. *Num.* 12. *&* 15.

Art. 80.

In materie van Assurantie en Schepen moet geoor- N°.309

deeld werden volgens de Zee-wetten. *L. deprecatio, ff. ad Leg. Rhod. de jactu, §. fin. ubi Gloſſ. Auth. de uſu*
310 *nautico*, En de gewoontens van de Zee moeten in agt genome werden, *Bald in L. obſervare, §. antequam, ff. de officio Proconſulis, Cepolla de ſervitutib. ruſticor. prædior. rub. de mari, Albertus, Brunus in tract. de conſtitutionibus, in verb. mare, Stracc. de mercat. in tit. de naviga-*
311 *tione, Num.* 24. Als mede moet in de Aſſurantien de ſtyl van het Conſulaat in agt genomen werden, volgens 't zeggen *van Caſtil. decis.* 73. *Num.* 9. *Lib.* 1. en aldaar haalt hy aan het Boek van 't Conſulaat van de Zee, gedrukt tot Barcelona in 't Jaar 1592. waar in alles werd gevonden, om diergelyke queſtien ofte vraag-pointen op te loſſchen, en volgens het zelve is men gewoon de voornoemde vraag-pointen te termineren of af te doen; en wyders moeten hier nog aangetekent werden de hooftſtukken van 't gemelde Conſulaat van de Zee, dewelken dikwils voorvallen, begrepen (*a*) *in de titul van d' Ordonnantie omtrent de Aſſurantie op Koopmans goederen*, dewelken deze volgende zyn.

ART. 81.

No. 312 Den Geaſſureerde moet in het verzekerde voor een

(*a*) *In de titul van d' Ordonantie*, diend tot elucidatie dat dit niet werd gevonden in 't Conſulaat van de Zee, door den wel-Edele en zeer geleerde Heer Mr. Abraham Weſterveen in 't ligt gegeven, maar dat dit is een oude Ordonantie tot nog toe onvertaalt en die gemeenelyk werd aangehaalt onder de naam van Capitula & Conſtitutiones Barcionenſia.

een agſte part mede participeren of riſico lopen, anders is de Aſſurantie nul, en dierhalven zyn de Aſſuradeurs niet gehouden, in 't voornoemde geval, de ſchade te betalen, nog behoeven niet wederom te geven de ontfange premie voor de gedane Aſſurantie, gelyk *in 't* 1. en 8. *Cap. wegens de Aſſurantie* komt te blyken; nog de Aſſuradeurs konnen niet renuntieren 313
van 't voornoemde Capittel, namentlyk, dat de geaſſureerde daar niet zoude in participeren nog het gevaar ondergaan voor een agſte gedeelte, en indien nogtans anders is gedaan, werd de Aſſurantie nul verklaart, gelyk *in 't* 15. *Cap. van de voornoemde tit. van Aſſurantie* kan gevonden werden, en alzoo heb ik geſchreven hier agter *in 't 6. geweysde Num.* 14. (*a*)
Nogtans heb ik hedendaags geſien dat in de policen 314
van

(*a*) *Nogtans heb ik hedendaags geſien*, het zelve geſchied by ons ook dagelyks, namentlyk, dat de Aſſuradeurs de geaſſureerde ten vollen verzekeren, zelfs, tot de Premie incluys, met renuntiatie van het gunt in de Ordonnantie is geſtatueert, zynde direct ſtrydende tegens dezelve, als waar by geſtatueert werd, dat de geaſſureerde in het verzekerde voor een tiende part moet participeren, en hier, volgens het Conſulaat van de Zee, voor een agſte; maar of het zelve zeer æquitabel is, zal ik aan de beſcheyde Lezer overlaten, evenwel nogtans myn geringe gedagten daar by voegen, dat ik meen, dat het beter zoude zyn, dat de geaſſureerde zig ten vollen kon laten verzekeren, zonder iets ofte eenig aandeel daar in te behouden; want wat voordeel kan het den Aſſuradeur doen, dat den geaſſureerde mede riſico voor een tiende of agſte loopt, immers niets, want het is hem immers ter contrarie nadelig, dewyl hy daardoor kleynder premie ontfangt, want deed hy Aſſurantie op dat tiende of agſte gedeelte, zoo zoude hy immers daar mede premie voor trekken; boven dien wil ik wel eens gevraagd hebben, waar toe de Aſſurantie is ingevoerd? nergens anders toe als ten voordele van de negotie, op dat de Koopluyden hunne goederen en gelderen niet en zoude verliezen, nu, wanneer een Koopman dan een tiende moet riſicqueren, zoo is het dan niet ten voordele, maar enigſints ten nadele van de negotie, en in ſtaat om een Koopman te ruïneren; neemt eens, by ex-

van Assurantie altoos gerenuntieert werd van de gezegde participering voor een agste, en dat de Assuradeurs, niettegenstaande die participering, zig komen te verbinden voor 't geheel, ten voordele van de geassureerdens.

ART. 82.

No.315. Wanneer in een Schip niet zyn geladen zoo veel goederen als 'er zyn verzekert, of wanneer het zelve zyn reys niet heeft gedaan, als dan zyn de Assuradeurs gehouden te restitueren de premie, voor 't
316 doen van die Assurantie ontfangen, van welke premie zy niet konnen profiteren, ten zy na de quantiteyt van de ingeladene en overgevoerde goederen en zaken, waar voor zy 't gevaar hebben ondergaan of uytgestaan, gelyk gevonden kan werden *in het 7. cap. omtrent de Assurantie*, (*a*) Waar van de reden is te vinden

empel, een Koopman, die in verscheyde Schepen participeert, die laat de goederen, daar in geladen, verzekeren, nu moet hy voor een tiende of agste in al die Assurantien risico loopen, en die goederen komen dan eens te vergaan, is zoo een Koopman niet omtrent geruineert? ik meen van ja, dierhalven geloof ik dat daar uyt op te maken is, dat het meer ten voordele van de negotie, zoo ten opzigte van den koopman als den Assuradeur zoude wezen, indien het was gepermiteert zig ten vollen te mogen laten verzekeren, zoo als volgens d'Ordonantie van Hamburg, Tit. 3. Art. 3.

(*a*) *Waar van de reden is te vinden*, ziet het gunt wy daaromtrent in het 11. Art. van dit tractaat hebben aangetekent, waaromtrent noch bygevoegd kan werden de reden, waarom de Assuradeurs de premie moeten restitueren, indien 'er geen goederen geladen zyn, en indien 'er eenige geladen zyn, de premie, naar mate der ingeladene goederen, kunnen behouden, omdat, zoo wanneer daar een gewigtige oorzaak is tusschen gekomen, waarom de goederen niet hebben konnen

den in het door ons geannoteerde *in het voorgaande* 11. *en naar volgende* 38. *Art. van dit tractaat.*

Art. 83.

Een geassureerde, die de beloofde premie, voor 't doen van de Assurantie, aan de Assuradeurs niet heeft betaalt, kan niet gauderen of voordeel genieten uyt de voornoemde gedane Assurantie, niettegenstaande de Assuradeurs de police van Assurantie hebben ondertekent, omdat, wanneer de waarde of de premie van Assurantie door hen niet in 't geheel is ontfangen geworden, is de Assurantie nul en van geen der waarde, gelyk *in 't* 17. *cap. omtrent de Assurantie* komt te blyken, en wy hebben het zelve gevolgt *in 't* 6. *gewysde, Num.* 7. Maar wat aanbelangt de materie van dat Kapittel, dat namentlyk, wanneer de Assuradeurs de police van Assurantie hebben ondertekent, waar by zy bekennen de premie te hebben ontfangen, de zelven als dan niet kunnen tegenwerpen de exceptie van onaangetelde gelderen, daar omtrent kan

N°. 317

318

konnen geladen werden in 't geheel, of ten deelen, neemt eens, een Republicq of een Vorst komt te verbieden, dat goederen, die anders gepermiteert zyn uytgevoert te werden, niet en zullen mogen werden uytgevoert, het zy in 't geheel of voor een gedeelte, als dan is het de schuld van de geassureerde niet, en de zelve moet daaromtrent te gemoed gekomen werden, en 't is ook billyk, want daar in 't geheel geen gevaar gelopen is, kan ook geen premie gezegt werden verdiend te zyn, of is 'er al eenige risico gelopen, als dan kan de premie niet hoger ontfangen werden, als naar mate van de waarde, waar voor gevaar gelopen is.

kan nagezien werden *het 69. Art. van dit tractaat* Alwaar in 't breede over deze ſtof werd geſproken.

ART. 84.

N°.319 Wanneer de Aſſurantie is geſchied, nadat 'er reets een gerugt van 't ongeluk is ontſtaan, zoo is de zelve van geen waarde; waaromtrent, tot voorkoming van proceſſen en moeylykheden, een bepaling of een zekere vaſte tyd in deze materie werd geſtelt of
320 voorgeſchreven, te weten, wanneer men tyding van het ongeval over land kan hebben (*a*) zoo werd de tyd

(*a*) *Zoo werd de tyd van een uur*, volgens onze uſantie werden drie mylen weegs binnen de tyd van twee uuren gerekent, en zoo de geaſſureerde zulks heeft konnen weten, als dan is de Aſſurantie nul, ten ware de geaſſureerde hem had laten verzekeren op goede en kwade tydingen, in welk geval de verzekering van waarde blyft, zoo den Aſſuradeur niet zal konnen doen blyken, dat de geaſſureerde, voor't aangaan van de Aſſurantie, kennis van de ſchade heeft gehad, en de geaſſureerde hem by eede daar van zal willen zuyveren; maar geſtelt, den aſſuradeur kan zulks eens niet bewyzen, en de geaſſureerde heeft 'er evenwel van geweten, wat dan? Zou het dan nogtans niet 't raatſaamſt wezen, tot voorkoming van alle bedrog, dat de geaſſureerde, ter requiſitie van den Aſſuradeur, onder eede zoude moeten verklaren, geen kennis van eenige ſchade te hebben gehad, want zoo het de geaſſureerde niet heeft geweten, is 'er niets makkelyker als zig daar van te zuyveren, en heeft hy 't geweten, en den Aſſuradeur kan 't niet bewyzen, als dan is het zeer beklagelyk, dat zoo een Aſſuradeur zoude moeten betalen dat gunt 't welk reets vergaan is, en in dier voegen te wezen bedrogen; dog het doen van dien eed moet werde verſtaan, indien den Aſſuradeur kan aantonen eenige gegronde ſuſpicie te hebben van dat het de geaſſureerde heeft konnen weten, heeft hy die niet, als dan moet de geaſſureerde ongehouden zyn, 't is ook omtrent 't gevoelen van H. de Groot H. R. 3. b. 24 d. Num. 12. Namentlyk dat de geaſſureerde zig by eede moet zuyveren geen kennis van de ſchade gehad te hebben, zeggende, ten waar de verzekering ware geſchied op goede en kwade tydingen, in welke gevalle den verzekerde, hem aanbiedende by eede te zuyveren, den verzekeraar zal zyn gehouden de verzekering te voldoen, ofte de kennis van de verzekerde te bewyzen; ziet mede d'ordonnantie van Hamburg, tit. 5. Art. 9.

tyd van een uur gerekent voor drie mylen, van die plaats af, daar 't ongeluk is voorgevallen, tot die plaats toe, alwaar de Assurantie is gedaan; en zoo 321
men de tyding over Zee moet hebben, als dan werd de voornoemde tyd gerekent van dat moment af, dat men kennis heeft gekregen op de naast by gelegenste plaats, alwaar het ongeval gebeurt is, gelyk blykt *in 't 19. capit. wegens de Assurantie*, welkers verklaring 322
te vinden is *in het 51. & 78. Art. van dit tractaat.*

ART. 85.

De Assuradeurs zyn gehouden de schade te betalen, tot voordeel van de geassureerde, van die dag af, dat hun het ongeluk is aangekondigt, binnen twee, drie, vier of zes manden, zoo als in de police van Assurantie werd gestipuleert; maar tot Napels zyn 324
de Assuradeurs gehouden de schade binnen twee maande te moeten betalen, gelyk *in 't 21. cap. wegens de Assurantie* komt te blyken. En merkt wydersaan, 325
dat binnen die gezegde tyd geene uytvlugten konnen geopponeert werden, om de executie van de police van Assurantie te beletten, gelyk *in 't 24. cap. van dezelve titel;* En indien van het Schip geen de minste tyding is, werd de tyd van twee maanden onder-scheyden, naar dat de reyzen gedaan werden naar diverze plaatsen en steden; alwaar in verscheyde steden 326

werd

werd gepræfigeert een tyd van vier maanden, en weder in anderen een tyd van zes maanden, gelyk *in 't 25. cap. van 't Consulaat van de Zee omtrent de Assurantie* te vinden is, ziet wyders de verklaring der voornoemde *cap. van 't Consulaat in het 51. en 78. Art. van dit tractaat.*

A R T. 86.

N°.327 Uyt een police van Assurantie heeft men parate executie tegens de Assuradeurs, en die executie kan niet gestremt werden door de een of de andere uytvlugt, naar verloop van twee maanden, te rekenen van die dag af, op de welke men tyding van het ongeluk heeft gekregen, en de Assuradeurs zyn gehouden te betalen, niettegenstaande 'er eenig verschil
328 mogt wezen, het zy billik of onbillyk; en de zelve konnen niet gehoort werden, ten zy alvorens eerst de geassureerde zom is betaalt, gelyk *in 't 21. en 24. cap. omtrent de Assurantie*, en 't zelve werd bekragtigt *by de Rot. Gen. decis.* 3. en in ons reyk hebben wy een
329 Koninglyk regt, op den 23. dag van September van den Jare 1622. geëmaneert, het welk is te vinden onder de titul van de Assurantien, alwaar bevolen werd, dat de policen van Assurantie paraat regt van executie hebben, en 't zelve niet door de Assuradeurs kan belet werden, gelyk wy gezegd hebben *in 't 6.*

en

en 11. *gewysde hier agter, Num.* 1. En van de vonnissen 330
van 't Consulaat, waar voor men ter eerster instantie moet dag-vaarden, kan niet geappelleert werden naar den Raad, met inzigt om de executien der zelven te stremmen ofte optehouden, gelyk getuygen *Thor. in comp. decis. p.* 2. *in verb. Sententia Consulatus, & Reg. Tappia in decis. S. C.* 34. *ante Num.* 8.

Art. 87.

Dog het voornoemde gezegde werd bepaalt (*a*) N°. 331
door een uytvlugt, de welke zyn oorsprong heeft uyt de police van Assurantie zelfs, en als dan belet de voornoemde exceptie de executie van dat zelve instrument, niettegenstaande zeker beding of voorwaarde, die men gewoon is in de police van Assurantie te zetten, by voorbeeld, *en indien men zoude pretenderen, om eenige reden, het tegendeel te willen aantonen, dat men niet zal vermogen gehoort te werden voor eenig Hof, Regter of Magistraat, voor en aleer men met contant geld waarlyk zal hebben betaalt*, Welke exceptie, als zyn 332
oorsprong hebbende uyt dat zelve contract, nooyt ver-

(*a*) *Door een uytvlugt*, hier door moet werden verstaan niet een exceptie maar alle uytvlugten, die men met regt kan opponeren of tegenwerpen, neemt eens, wanneer een Schipper zyn cours heeft veranderd, of diergelyke; zoo wanneer dan het zelve is strydende tegens de police van Assurantie, als dan kan de Assuradeur daar op excipiëren, waaromtrent een Wet werd gevonden in de ff. L. veteres, de itin. actuq. privato, en Straccha de assecurat. Gloss. 29. Num. 10.

verstaan werd te wezen gerejecteert, als zynde een aanhangsel of byvoegsel van de obligatie, niet tegenstaande den debiteur belooft mogt hebben te betalen onder renuntiatie van alle exceptien, *Bald. in auth. præsenti Cod. de fidejussor. Alex. cons.* 95. *Num.* 1. *vol.* 2. *Natt. cons.* 51. *Num.* 18. *usque ad Num.* 26. *Cavalc. decis.* 28. *de contract. pag.* 2. *Num:* 4. *Reg. Sanfel.*
333 *decis.* 312. *Num.* 11. En nog een andere reden is 'er, omdat uyt het zelfde geschrift, daar de actie uyt voortvloeyt, ook de exceptie uyt voorkomt, *Bart. in L.* 1. *§. patrui, Num.* 5. *ff. quod vi aut clam, Afflict. decis.* 403. *Num.* 17. *Reg. Valenz. cons.* 88. *Num.* 17. *vol.* 1. *Giurb. decis.* 100. *Num.* 8. En in de materie van Assurantie zelfs werd het gevonden *by Stracc. de*
334 *assecurat. Gloss.* 29. *Num.* 9. *vers. denique*; En 't zelve is door onze Raad opgevolgt, alwaar, wanneer de vonnissen van het Consulaat schynen onregtvaardig, en de exceptien daar tegens klaarblykelyk consteren, dezelven vonnissen niet ter executie werden gelegt, niettegenstaande het voornoemde beding in de police van Assurantie is geëxpresseert, zoo als getuygt *Reg. Sanfel. decis.* 162. *Num.* 7. *cum seqq.*

ART. 88.

N°.335 Tot bekragting *van 't 7. Cap. van 't Consulaat van de Zee omtrent de Assurantien*, alwaar de premie aan de Assura-

Assuradeurs niet hoger werd betaalt, dan na mate van het gevaar, dat zy hebben uytgestaan, waar van wy gesproken hebben in 't 82. ART. hier voren, moet nog deze reden bygevoegt werden, omdat de Assurantie is gegrondvest op het gevaar, zonder dewelke zy niet kan stand houden; gelykerwys een Contract 336
van Koop en verkoop zonder de verkogte zaak van geen waarde zoude zyn, te vinden *in de Rot. Gen. decis. 55. Num.* 9. alwaar gezegd werd, dat indien geen risico werd gelopen, de Assurantie van geen waarde is; want daar in is de grondslag niet, waar op het 337
ontwerp zoude kunnen gevestigt werden, volgens *Afflict. decis.* 135. *Num.* 12. by dewelke ik byvoeg *Gratian. in discept. forens. cap.* 589. *Num.* 1. En alzoo 338
bederft ook een valsche byvoeging een Contract van Assurantie, volgens de stelling van *Petrus Santerna de sponsionibus & assecurat. part.* 3. *Num.* 10. alwaar hy de reden byvoegt, omdat die geen, die de Assurantie heeft belooft, als mede de uytkomst van 't gevaar voor een zekere premie op zig heeft genomen, andersints het Contract niet zoude hebben aangegaan, gelyk mede komt te zeggen, *Bald. in reportatis antiquis in L. si ita stipulatus hanc summam ff. de verbor. oblig.* alwaar hy zegt, dat een valsche demonstratie 339
het Contract komt te bederven, dewyl andersints de contracterende partyen het zelve niet zoude hebben aan

aangegaan, en het werd bevestigt *by de Rot Gen. in d. decis.* 55. *Mastrill. decis.* 182. *Num.* 18. *& seqq.*

ART. 89.

N°.340 Dat de Assuradeurs zyn aansprakelyk voor de schelmeryen van den Schipper, Stuurman of Schips-gezellen hebben wy getoont *in 't voorgaande* 44. ART. maar dewyl hedendaags in de policen van Assurantie, dewelken geschieden in de Stad Napels en in andere plaatsen, expresselyk werd uytgesondert door de Assuradeurs, dat zy niet willen gehouden zyn voor de schelmeryen van de Schippers, Stuurluyden of
341 Scheepsvolk, zoo is 'er een zeker aanmerkelyk geval voorgevallen in onze Raad, alwaar de Assuradeurs zig hadden verbonden in de police van Assurantie voor alle onverwagte toevallen en gevaaren, die 'er zoude konnen ontstaan, of het geassureerde goed overkomen, zonder eenig gewag te hebben gemaakt van het voornoemde beding, (uytgesonderd de schelmeryen van den Schipper, Stuurman of Schips-gezellen) waaromtrent wierd getwyffelt, of de Assuradeurs wel voor de schade aansprakelyk waren, dewyl den Schipper de goederen niet en had gebragt ter gedestineerde plaatse, maar met Schip en goed was weggevlugt; ten dien eynde wierd aan de zyde van de Assuradeurs geallegeert, dat zy niet aansprakelyk

waren

waren voor de gemelde ſchelmeryen en bedriegeryen van den Schipper, eensdeels volgens de opinie van de Regtsgeleerden, die zulks komen te leeren, gelyk wy gezegt hebben *in 't voornoemde aangehaalde* 44. Art. Anderſdeels ook, omdat men in de Aſſurantien, tot Napels gedaan, altoos gewoon was die gemelde Clauſul in te voegen; niettemin heeft den Raad ge- 342
volgt de opinie van die Regtsgeleerden, die ten nadeele van de Aſſuradeurs komen te adviſeren, (*a*) en dezelve Aſſuradeurs gecondemneert de ſchade te betalen, dewyl de voornoemde Clauſul, van niet aanſprakelyk te willen zyn voor de ſchelmeryen van den Schipper, in de police van Aſſurantie niet was ingevoegt, zynde het zelve geſchied in de zaak van Johannis Baptiſta Criminalis, tegens Johannis Marcus Mareſca, in den Jare 1607. en voor de bank of 't geregt van Cioffus, in de zaak van Octavius Blanditius tegens de Aſſuradeurs, in den Jare 1615. van welke deciſien getuygt *Thorus in Compend. decis. part.* 2. *in verb. aſſecuratores*, *pag.* 25.

Art. 90.

Zekere Aſſurantie zynde gedaan, ten behoeven van N°.343
den Raad van 't Koningryk Sicilien, op koorn, in zeker

(*a*) *En heeft dezelve Aſſuradeurs*, ſiet het gunt wy hier over hebben aangetekent op 't voorgaande 44. Art. van dit Tractaat.

kere Schepen te laden, genaamt de Markgraven van Mantua, dog naderhand het zelve koorn zynde geladen in andere Schepen alzoo niet genaamt, en de voornoemde Schepen met het koorn zynde vergaan, zoo wierd getwyffelt of de Aſſuradeurs wel aanſpra-
344 kelyk waren, en ten dien eynde wierd aan de zyde van de Aſſuradeurs aangehaalt de geleerdheyd *van Jacobus de Graſſiis Lib.* 2. *cap.* 111. *in tit. de contractib. aſſecurat.* Alwaar hy aantoont, dat wanneer de lading niet is geſchied ingevolge de order van de gegeven laſt, en ingevolge 't contract van Aſſurantie, als mede dat de Schepen zyn verandert, dat als dan de Aſſuradeurs
345 niet zyn gehouden. Edog aan de zyde van den Raad wierd bygebragt de leer *van Molina de Contractib. diſputat.* 265. alwaar de gedane Aſſurantie van waarde werd verklaart, wanneer in de zelve geen bedrog is gepleegt, niet tegenſtaande een van de contracterende partyen anders heeft gehandelt, dog met meer onkoſten en moeyte; want dan word alleen de
346 læſie geconſidereert in dat meer, en daar voor werd een actie gegeven aan die geen, die bedrogen is, om het zelve wederom te eyſſchen, nogtans is het zelve gedecideert ten nadele van den Senaat, en de Aſſuradeurs zyn vry geſproken geworden, volgens 't verhaal *van Caſtill. decis.* 3. *Lib.* 1.

Art.

A R T. 91.

Of de Assuradeurs van een Schip en vragtgelderen zyn gehouden te betalen de onkosten, door den eygenaar of reder van 't Schip uytgegeven tot de wederbekoming ven het vragtgeld, daar toe werd tot ontkenning bygebragt deze reden, omdat de Assuradeurs alleen maar gezegt werden te zyn borgen voor de vrywaring of schadelooshouding, volgens *de Rot. Gén. decis.* 25. *Num.* 6. En de woorden in een police van Assurantie geëxpresseert moeten strict verstaan werden, *L. si in pignore, ubi Bald. ff. de fidejussor. Menochi. cons.* 246. *Num.* 10. *Cavalc. decis.* 5. *Num.* 31. *Lib.* 2. En in een contract van Assurantie moet alleen dat gene ingesien werden, 't welk tusschen de Contracterende partyen gehandelt is, *Balbus decis.* 29. dierhaven behelst de Assurantie, gedaan op vragtgelderen, niet in zich de onkosten gedaan tot wederbekoming van die vragtgelderen; als mede om dat onkosten niet konnen genomen werden onder de benaming van schadens en vermindering van 't goed, *Romanus singulari* 346. *Cavalc. decis.* 14. *Num.* 32. *part.* 1. (*a*) Doch het tegendeel is waar, omdat die geen, de welke de behoeding of de defensie van de zaak belooft, ook is

N°. 347

348

349

350

351

352

(*a*) *Dog het tegendeel is waar*, Ziet hier van 't gunt aangetekent is in de noten op 't 28. §. van 't tractaat van haveryen van Quintyn-Weytsen, alwaar deze woorden werden gevonden, waar uyt volgt, dat niet alleen in contributie van have ye komt het verlies, dat door het werpen werd veroorzaakt, maar ook alle het gene, dat gedaan werd om Schip en goed te behouden.

is gehouden de onkosten, tot defensie van de zelve uytgegeven, te betalen, *Peregrin. decis.* 32. *Num.* 10.
353 En onder de naam van schadens werden ook begrepen proces onkosten *Afflict. in Constit. regni in pecuniariis Num.* 46. En indien den reder niet had wederom be-
354 komen door proces en onkosten de gezegde vragtgelderen, zoude immers de Assuradeurs gehouden zyn geweest de volle vragt-gelderen te hebben moeten betalen, en dit is het gunt, 't welk wy reets hier voren heb-
355 ben gezegt *in Art.* 70. *van dit tractaat*, Dierhalven is ook by den Raad in de zaak van Michaël del Herede, in den Jare 1631. gedecideert, dat de Assuradeurs moesten betalen de voornoemde onkosten.

Art. 92.

N°.356 Assuradeurs zyn niet gehouden uyt hoofde van Schip-breuk, indien het Schip niet ten eenemale is vergaan of gezonken, maar indien door storm de gereedschappen, masten en zeylen zyn gekapt, en goederen tot ontlasting van het Schip zyn over boord geworpen, (*a*) Als dan zyn zy aansprakelyk uyt hoofde van werping, volgens *het* 281. *cap. van 't Consulaat van de zee*, *Reg. Sanfelic. decis.* 162. *part.* 2.
357 Want indien het Schip schade heeft geleden, met verlies van een gedeelte der ingeladene goederen, zodanig

(*a*) *Als dan zyn zy aansprakelyk*, Ziet het gunt wy aangetekent hebben op Art. 55. van dit tractaat, en 't Art. zelfs in fine.

danig dat niet gezegt kan werden een totale Schipbreuk geschied te zyn, zoo zyn de Assuradeurs voor geen Schip-breuk aansprakelyk, maar alleen gehouden in de schade te contribueren, welke gemenelyk bestaat in 't nat werden, of in het werpen der goederen, *L. cum. aut arbor, ff. ad Leg. Rhod. de jactu, Regens de Ponte decis.* 21. *Regens Sanfelic. d. decis.* 162. *Num.* 5. *vers. nec obstat, Num.* 6. *&* 12. *part.* 2.

ART. 93.

Een Schip, met olie zynde geladen, om dezelven over te voeren naar Venetien, zyn reys door de Adratische Zee vervolgende, en zich hebbende gewent naar de kust van Tarente, op welke plaats de Schiplieden zynde ondervraagt door de beëdigde en bedienden aldaar leggende, edog de Schiplieden op die vragen niet hebbende willen antwoorden, zoo is het zelve Schip aangehouden, en als vyandelyk gesequestreert tegelyk met de ingeladene olie, en alzoo alles ten voordele van den Onder-Koning van Napels geconfisqueert en verbeurt verklaart; waar op den eygenaar der olie de Assuradeurs in regten heeft getrokken, dewelke repliceerden dat zy niet gehouden waren, dewyl het voornoemde Schip zyn reys had verandert, en niet direct naar Venetien was gezeylt, ten dien eynde bybrengende het door

Kk ons

ons gezegde *in 't voorgaande* 20. Art. *van dit Tractaat*; dog door den Schipper wierd daar op geantwoord, dat hy genootzaakt was geweest de Kust van Tarente te moeten aandoen, alvorens met zyn Schip
360 te Venetien te arriveren, (*a*) omdat daar zekere menschen resideerden of woonden, dewelken de Venetiaanse Schepen geleyden, in indien hy daar, namentlijk tot Venetien, met zyn Schip aankwam zonder der zelver tegenwoordigheyd, of zonder die te hebben op zyn Schip genomen, dat dan de Venetianen gewoon waren zoo een Schipper te straffen, waar van hy voor den dag bragt de getuygenis van verscheyde Koopluyden; en dewyl hy dierhalven uyt een wettelyke en noodzakelyke oorzaak zyn reys had moeten veranderen, volgens 't gunt wy gezegd hebben *in*
361 Art. 52. *van dit Tractaat*, zoo zyn dierhalven ook by den Raad de Assuradeurs gecondemneert geworden in hun lieder zaak, tusschen Calo en de Assuradeurs, in den Jare 1619. in presentie van den Requestmeester Figliola, volgens 't verhaal *van Thorus in Compendio decis. part.* 2. *in verb. assecuratores navis*, *part.* 26.

Art.

(*a*) *Omdat daar zekere menschen resideerde*, hier door moeten werden verstaan Lootsen, gelyk by ons op Texel, dewyl uytzeylende en inkomende Schepen altoos Lootsen moeten op hebben, om dezelve Schepen binnen of uyt te brengen, indien nogtans de Schippers het zelve negligeren en niet en doen, zoo zyn dezelven voor de schade, daar uyt ontstaande, aansprakelyk, ofte behoorden ten minsten daar voor aansprakelyk te wezen, dewyl die luyden, als daar toe gesteld, meer ervarenis van de gronden hebben als de Schippers zomwylen.

ART. 94.

Aſſurantie zynde gedaan ten voordele van Titius, N°.362
met deze Clauſul, *Of iemand anders wie het zoude mo-
gen zyn, die de Goederen kwamen toe te behoren, of die
op dezelven te pretenderen had, of die daar intereſt zoude
in mogen hebben*, en vervolgens de goederen in 't
Schip zynde geladen, en in de vragt-brief of in het
cognoſcement de naam van Titius niet zynde ge-
nomineert, en de voornoemde goederen zynde vergaan,
zoo wierd gediſputeert, of de Aſſuradeurs wel ver-
bonden waren de ſchade aan de Eygenaars der goe-
deren te moeten vergoeden, dewyl van dezelve geen
gewag was gemaakt in de police van Aſſurantie; 363
over welk geval wy hebben geſproken *in 't* 45. ART.
van dit Tractaat, (*a*) En gezegt, dat de Aſſuradeurs
uytdruk-

(*a*) *En gezegd dat de Aſſuradeurs uytdrukkelyk*, Ziet het gunt wy hieromtrent hebben aangeteekent op 't 45. ART. van dit Tractaat waar by nog tot corroboratie van dit gezegde kunnen gevoegd werden twee Wetten, te vinden in de ff. in L. ſervi electione, in §. Labeo, de Leg. 1. & in L. ſi quis ſervos, de Leg. 3. alwaar gezegd werd, een Teſtateur, hebbende enige Slaaven in eygendom alleen, en eenige in gemeenſchap met andere lieden, zeggende in zyn Teſtament, Ik legatcer myn Slaven, zoo wierd getwyffelt, of alle de Slaaven konde begrepen werden gelegateert te zyn, daarop antwoord den Juris-conſultus, dat zy 'er allen in begrepen moeten werden; dog hier tegens ſcheynt te ſtrijden het gunt onze Autheur komt te zeggen in het 39. ART. van dit Tractaat, alwaar gezegd werd, dat een Compagnon zyne goederen latende verzekeren, en dezelven met zyn mede-compagnon gemeen hebbende, de Aſſurantie alleen maar verſtaan werd gedaan te wezen op het gedeelte van de verzekerde Compagnon, en niet op de portie van den andere, dog daarop diend tot antwoord, dat het zelve dit ART. niet is contrarierende, omdat in dat 39. ART. die Clauſul in de police niet en is gevoegt, *of die het anders zoude mogen aangaan, &c.* maar alleen maar op de naam van die Compagnon.

uytdrukkelyk gehouden waren de ſchade te vergoeden; Nogtans konnen in tegendeel eenige vonniſſen werden bygebragt, geſlagen by het Conſulaat van Florence, en bekragtigt by den Raad, in de zaak van Braccus en Touaglio, over zekere Aſſurantie op olien en amandelen gedaan ten hunnen behoeven voor de ordre en rekening van d'Ubertini Barenſii, en alle andere, of die gene, dewelken dezelve goederen zoude behoren ende toekomen, of die daar in-
364 tereſt zoude in mogen hebben, het zy voor 't geheel ofte ten delen, en aldus geprononcieert ten voordele van de aſſuradeurs, in den Jare 1613, gelyk mede ook in de zaak van Pirrus Caponi tegens Johannis del Corno, alwaar het mede zoo is gedecideert te Meſſina, volgens 't verhaal *van Muta decis. Siciliæ*, 3: Maar niet tegenſtaande de voorverhaalde gewysdens,
365 zoo zyn de Aſſuradeurs evenwel gecondemneert geworden in de zaak van Tadei en Petrus Vinci, nietteegenſtaande dat de goederen aan een ander behoorde, in de police van aſſurantie niet genoemt; als ook omdat de Aſſuradeurs niet kunnen tegenwerpen de vraag, of zoo een wel eygenaar komt te zyn, volgens ons gezegde *in*
366 *'t 46. Art. van dit tractaat*; Wyders ook omdat, wanneer zy zelfs op zig nemen het gevaar van goederen in zodanig een Schip geladen, het de Aſſuradeurs niet verſcheelt, of de goederen die of een ander toebehoren, en daar en boven werd ook in de poli-

ce.

ce van Assurantie gevoegd deze Clausul, *zoo wel die gene, als wel een ander, aan wien de zelven zoude konnen toebehoren*; Wyders zyn ook nog decisien, contrarie de voor- 367
gaande, uyt gekomen, in gevallen, alwaar de naam in de police van Assurantie in blanco was gelaten; en 't voornoemde is geapprobeert, te weten, dat de Eysschers konde ageren, schoongenomen zy geen interest in de goederen hadden, volgens 't verhaal *van Thorus in Compend. decis. part.* 3. *in verb. Assecuratores, pag.* 61.

ART. 95.

Een Schip, met granen beladen, verscheyde N°.368
stormen en tempeesten op Zee hebbende uytgestaan, zoo op de reys als op de plaats van zyn ontlading, in dier voegen, dat de graanen niet ontfankelyk en bedorven zynde geworden, zoo hebben de eygenaars van het koorn de Assuradeurs voor den Regter gedag-vaart om betalinge van de waarde van die graanen; ten welken eynde aan de zyde van de Assura- 369
deurs wierd gesustineert, dat zy niet verder gehouden waren, als alleen maar tot vergoeding van de schade, en niet tot betaling van de volle waarde van het koorn, volgens het gunt wy gezegt hebben hier voren *in het* 92. *Art. van dit tractaat*, als mede dewyl 370
de zaak niet ten eenemale weg was, dierhaven zy alleen ook maar gehouden waren tot vergoeding van

de schade, en tot dat gunt, dat de goederen minder waard waren geworden, dewyl de Assuradeurs genoemt worden koopers van het gevaar en van ongelukken of rampspoeden, *L. periculi*, §. *pretium*, *ubi Bald*, *ff. de naut. fæn. Castr. in L. in navem*, *Sanfelic. ff.*
371 *locat.* Doch voor de geassureerde wierd bygebragt, dat de Assuradeurs gehouden waren de volle waarde te betalen, omdat zy de zaak of de goederen niet bedorven mogen overgeven, gelyk wy gezegt heb-
372 ben *in 't 49. Art. van dit tractaat;* daar op is by den Raad van 't Koningryk Napels gedecideert ten nadeele
373 van de Assuradeurs, dat zy gehouden waren te betalen de volle waarde van 't koorn, mits dat de geassureerde, ten voordeele van de Assuradeurs, het voornoemde koorn aan hen kwam te cederen, gelyk ver-
374 haalt *Mastrill. decis.* 198. Waar tegen niet obsteert dat gunt, 't welk wy gezegt hebben, en ook door ons is aangehaalt, *in 't 92. Art. van dit tractaat*, *uyt Reg. Sanfelic. decis.* 162. Want in dat geval waren de goederen niet bedorven nog onontfangbaar, maar alleen was maar een gedeelte van de zelve geworpen, en boven dien waren de Assuradeurs daar alleen maar gehouden in de Contributie van de verloorne goederen.

ART. 96.

N°.375 Een Schip zynde verhuurt om granen overtevoeren

ren naar de stad Napels, en den eygenaar of reder van het zelve zig hebbende doen verzekeren voor zyne beloofde vragt-penningen, zoo is het zelve, dewyl het zyn reys was vervorderende, genomen door de vyanden; waar op den verhuurder de Assuradeurs in regten heeft geroepen tot betaling van het volle vragt-geld, even eens als of het Schip met de granen behouden in de haven van Napels was binnen gekomen, dewyl het aan hem niet heeft gestaan, nog de zelve eenige schuld kan gegeven werden, zulks niet te wezen geschied; ten dien eynde wierd aan de zyde van de Assuradeurs gezegt, dat men nooyt 376
verpligt was vragt te betalen, wanneer den bevragter, door een onverwagt toeval, het Schip niet konde gebruyken, *L. si uno*, 17. §. *item cum quidam*, *ff. Locati*, *L. ex conducto*, 16. *vers. sed si ager*, *ff. locati*, *Azor. in summa*, *Cod. de Locato & conducto*, alwaar hy 't zelve zeer wel distingueert, en waar van wy mede in 't brede gesprooken hebben *in 't 54. Art. van 't Tractaat over Schepen en Vragtgelderen.* Dog aan de zyde 377
van de geassureerde wierd gerepliceert, dat die geen, de welke zyn zaken heeft verhuurt, ook het loon voor de gantsche tyd moet ontfangen, indien het aan hem niet heeft gestaan van die zaken te presteren, *L. qui operas* 41. *ff. Locati*; En verhindert zynde door 378
een onverwagt toeval moet hem evenwel zyn loon voor de gantsche tyd gegeven werden *Odofred. in d.*

L.

L. si uno, ubi citat L. diem functo, de officio assessoris, L. 1. §. penult. de vari. & extraord. cognit. Dog het te-
379 gendeel is waar, (*a*) wanneer het loon betaalt moet
werden voor zekere tyden, als dan zoude den ver-
huurder maar betaalt werden tot die tyd toe, dat den
huurder verhindert was geworden, gelyk *in de L. post*
380 *duos, Cod. de advocatis diversor. judicum.* (*b*) Geheel an-
ders nogtans is het, wanneer een eenige loon voor de
gansche tyd was bedongen, als dan is men het zel-
ve, by 't ingaan van de tyd, aanstonts verschuldigt;
gelyk ook een handeling of een daad, eens begonnen
zynde, voor volbragt werd gehouden, *zoo als uyt Al-
bericus en andere het zelve bevestigt Regens Galeota, con-*
381 *troversia 79. Lib. 2.* Alwaar hy een decisie van het
Consulaat aanhaalt, waar by de Assuradeurs zyn ge-
condemneert geworden, in 't voornoemde geval, om
de volle vragt-penningen te moeten betalen.

ART.

(*a*) *Wanneer het loon betaalt moet werden voor zekere tyden*, Neemt eens, een Schip werd bevragt by de maand, onder Conditie van voor yder maand zoo veele vragt-penningen te zullen betalen, en het Schip werdende verhindert of belet om zyn reys te kunnen vervolgen, als dan is men maar gehouden te betalen voor zoo veel maanden, als men 't Schip in zyn dienst heeft gehad, en dit is 't gunt onze Autheur, geloof ik, daar mede wil te kennen geven.

(*b*) *Geheel anders nogtans is het wanneer een eenige loon*, hier mede wil onze Autheur te kennen geven, wanneer een Schip is bevragt naar Vrankryk of Italien, en voor die bevragting en inlading is bedongen een zekere somme van penningen, en het Schip nogtans werdende verhindert zyn reys te konne volvoeren, zonder toedoen van den Schipper, dat als dan den bevragter gehouden is de volle vragt-penningen aan den vervragter te moeten betalen, om dat hy voor de reys in 't geheel heeft gecontracteert.

ART. 97.

Assurantie zynde gedaan op een zekere waarde No.382 van eenige zyde stoffen, over te voeren van Messina naar Tripolis, met beding, dat de geassureerde gehouden zoude zyn aan de Assuradeurs te vertoonen, dat de gemelde zyde stoffen, reets geladen of nog te laden, waren uytgevoert en ook binnen gebragt, als mede te moeten bewyzen, dat de goederen, die men voor de penningen van de verkogte zyde stoffen kwam in te kopen, ook werkelyk van die plaats waren uytgevoert, en de gemelde goederen zynde verloren of vergaan, zoo heeft den eygenaar der zelven de Assuradeurs voor 't geregt gedagvaart, en geobtineert sequestratie op de effecten van de Assuradeurs; Dog de Assuradeurs bragten daar tegens in, dat dewyl niet en bleek by eenig document dat de gemelde zyde stoffen geladen waren, als mede dat het accoord niet en was geobserveert, te weten, van te moeten aantoonen den in en uytgang der gemelde goederen, dierhalven de gedane Assurantie ook geen effect konde hebben, dewyl in de police van Assurantie bedongen was; dat de lading moeste geschieden, dierhalven dat 383 het zelve dan ook moest bewezen en aangetoont werden, dewyl 'er anders geen verbintenis kwam te wezen, volgens de *Gloss. in L. mancipia in verb. avocandam, Cod. de*

Servis fugitivis, *Alex. cons.* 41. *Num.* 3. *in fine Lib.* 3. *Surd. cons.* 37. *Num.* 19. *Lib.* 1. *Tuſchus in verb. proba-*
384 *tio*, *conclus.* 668. *Num.* 39. 63., 84. & 96. En wanneer die ſubſtantieele qualiteyt of hoedanigheyd, die eygentlyk de verbintenis en de executie te weeg brengt, niet ten vollen is bewezen, kan 'er ook geen condemnatie plaats hebben ofte volgen, *L. ita ſtipulatus*, §. *quod ſi ab initio*, *ff. de verbor. oblig. Bal. in L. ſi quidem*, *col. fin. de exceptione rei judicat. Rol. cons.* 58. *Num.*
385 7. *Lib.* 3. En om die voornoemde redenen hebben de Aſſuradeurs ook verkregen afdoening van de gemelde ſequeſtratie, behoudens het regt van de geaſſureerde om meer beſlagen ten eyſch te komen, volgens 't verhaal van *Caſtill. decis.* 73. *Lib.* 1.

ART. 98.

N°.386 Wanneer een Schipper uyt de haven met zyn Schip is gezeylt, zonder alvorens behoorlyk te wezen geëxpedieert, en van goede paspoorten voorſien tot het uytvoeren der Koopmanſchappen, als mede zonder borg te hebben geſtelt, van dezelven niet te zullen vervoeren of brengen naar plaatſen, daar die goederen verboden zyn, ofte niet te hebben betaalt de regten van de Koninglyke Domeynen, en het Schip en goed daar door zynde geconfisqueert, zoo is de vraag, of de Aſſuradeurs gehouden zyn de waarde aan den

eygenaar der goederen te betalen, omdat zy zig hadden verbonden voor alle gevaren, die 'er zoude konnen ontstaan? ten welken eynde de Assuradeurs bybragten, 387
dat de police van Assurantie alleen maar inhield alle onverwagte toevallen, maar niet dit geval, als zynde door de schuld en toedoen, of van den Schipper, of van de Geassureerde zelfs geschied, dewelke had behoren te vigileren en zorg te dragen, dat den Schipper niet was vertrokken met zyn Schip, zonder alvorens behoorlyk te wezen geëxpedieert, nog ook zyn goederen niet had moeten versenden, dan naar costuyme en usantien van de plaats, volgens de text *in L. cum proponas*, *Cod. de naut. fœn.* aldaar *Bald. Petrus Santerna de sponsion. part. 3. Num. 25. & part. 4. Num. 17. Sfortiod. cons. 31. Num. 34. Stracc. de assecurat. Gloss. 19. &* 29. *Num.* 8 En vervolgens zyn de Assuradeurs ook 388
vry gesproken, volgens 't getuygenis van *Muta decis. Sicil. 3. Num. 9. 10. & in fin. decis.* welk geval zeer particulier en byzonder is, edog daarom moet men in andere gevallen niet afgaan van die zaaken, waar van wy gesproken hebben *in* ART. 44. *van dit Tractaat.*

ART. 99.

Iemand hebbende geleend aan een zeker Schipper, N°. 389
zullende met zyn Schip vertrekken naar de West-Indiën, ses duyzend Scudi, onder beding; van seventig

voor honderd te zullen betalen, en welk geld door den Schipper als bodemery zynde opgenomen geworden op 't Corpus van 't Schip, en het zelve Schip vervolgens door Zeerovers zynde genomen, en van alles beroofd, en door het vegten zeer geontramponeert of beschadigt geworden, dog naderhand vrygegeven, omdat het onbruykbaar wierd bevonden, en het zelve in de naaste haven zynde binnen gebragt met groote moeyte en gevaar van de Schiplieden, en aldaar zynde hermaakt, zoo heeft den leender, die zig had laten verzekeren voor die geleende zom, de Assuradeurs om betaling van dezelve aangesproken; dewelken daar tegens inbragten, dat zy niet gehouden waren, omdat het Schip nog in wezen was, dierhalven, dewyl het niet was vergaan, was 'er ook
390 geen gehoudenis, niettegenstaande 'er kwam te blyken dat het zelve by gedeeltens was vermaakt, op dat het wederom bekwaam zoude zyn om te zeylen, en dewyl dezelve Kiel was gebleven was 't ook het zelfde Schip, *L. quod in rerum*, 24. §. *fin. de legatis* 1. *L. Mutius*, *ff. de reivind. Paul. in L. sed etsi*, *ff. de acquirendo rerum dominio*, als mede volgens het *geannoteerde in 't* 34. Art. *van dit Tractaat*; of dat 'er ten minsten dan moest geschieden een uytrekening van de waarde van 't Schip, 't welk in wesen was, om dat den Schipper verscheyde andere sommen op het zelve Schip had genomen, dewelken de waarde

van

't Schip verre te boven gingen; Dog in dit geval zyn 391
de Assuradeurs by de Portugaalsche Raad gecondemneert geworden, ten voordele van den leender; maar omdat de geleende gelderen verre overtroffen de waarde van het Schip, wierd geordonneerd, dat 'er een uytrekening moest werden gemaakt, opdat aan allen betaalt wierd, naar de waarde van 't Schip, 't welk behouden was gebleven, volgens 't verhaal van *Periera decis. Portugall.* 56.

A R T. 100.

Of Assurantien, buyten het Koningryk gedaan, parate N°.392
executie hebben in ons Ryk, uyt kragt *van het Koninglyke regt* 1. *sub. tit. de Assecuration* ? daar op werd geantwoort van ja, eensdeels, omdat by de generale Zee 393
wetten bevestigt is, dat tegens de Assuradeurs by form van executie kan geageert werden, als mede dat geen exceptie, hy zy zoo regtvaerdig als onregtvaardig, de executie uijt of van een police van Assurantie kan stremmen, volgens *het* 21. *&* 24. *cap. van 't Consulaat van de Zee op den titul van Assurantie*, *Rot. Gen. decis.* 3. En wy hebben daar van hier voren gesprooken *in 't* 86. *Art. van dit tractaat.* Als mede omdat
de buytelanders of ingezetenen van een andere plaats 394
zig kunnen bedienen, omtrent het gunt tot de order van de regtspleging behoort, van de Statuten van die

 stad,

ſtad, in de welke zy regt vorderen *L. teſtium, in fine, ff. de teſtam. Plotus in L. ſi quando, Num.* 84. *Cod. unde vi, Marſill. ſingul.* 253. *Alber. de ſtatutis Lib.* 2. *q.* 8.
395 *Num.* 2. En by de *Rot. Gen. decis.* 100. is geoordeelt geworden, dat de buytelanders, uyt Aſſurantien te Genua gemaakt, by executie konde ageren ingevolge de ordonnantie, waar van zig de inwoonders van Ge-
396 nua bedienen. En het artikul, om by executie te kunnen ageren, ziet alleen maar op de order van de regtſpleging, volgens het zeggen *van Felinus in cap.*
397 *fin. Num.* 10. *de conſtitution.* De welke, ſprekende van een willekeur, namentlyk, dat een ſchuldenaar is aanſprakelyk of gemoleſteert kan werden uyt hoofde van een inſtrument, zegt, dat zodanig een gebodt ziet op het aanleggen van de zaak, en met regt, dewyl de ordonnantie van de plaats, alwaar zoo een zaak dient, moet ingezien werden, ja zelfs beveſtigt *Caravitta ritu* 166. *Num.*
398 61, dat een inſtrument of een acte, buyten het ryk gemaakt, kan geliquideert of afgedaan werden volgens ons gebruyk, en dat een ſchuldenaar, in gyze-
399 ling gezet, moet gehoort werden; en eyndelyk dat uijt een wiſſelbrief, buyten het Rijk gemaakt, parate executie werd verleent volgens de Koninglyke regten, wanneer uijt zodanig een wiſſelbrief werd geageert voor het hoge Geregtshof van dit Koningryk, 't zelve verhaalt alzoo te wezen gedecideert *Reg. Sanfelic. decis.* 311. *part.* 2.

Eynde van het tractaat over Aſſurantien ofte verzekeringen.

FRANCISCUS ROCCUS,

Regtsgeleerde en Raad in het Hooge Geregts-Hof tot NAPELS,

DESSELFS

UYTGESOGTEN GEWYSDENS.

KORTE INHOUD

VAN HET

EERSTE GEWYSDE

IN DE ZAAK VAN

HUGO EN WILLEM FORT, VAN DE ENGELSCHE NATIE

TEGEN

ROBBERT BURDIT.

Een Schip zynde verhuurt aan twee persoonen, heeft die geene de voorrang, die eerst het besit van 't zelve heeft gehad, schoon genomen by een publicque acte de verhuring is geschied met deze Clausul, met het regt van possessie tot wederzeggens toe. Num. 1.

Een Schip zynde verhuurt aan twee persoonen, zoo werd 'er een dadelyke besitneming vereyscht, opdat den eersten huurder regt van retentie kan gebruyken. Num. 2.

Een Schip zynde verhuurt aan twee persoonen, indien die geen, aan de welke het Schip is overgegeven, niet blyft in de possessie, zoo werd hy niet gepræfereert voor den andere huurder. Num. 3.

Wanneer

Wanneer den tweede bevragter kennis heeft gehad van de eerste vervragting, zoo werd de zelve, niettegenstaande hem de possessie is overgegeven, niet gepræfereert voor den eersten bevragter. Num. 4.
De Zee wetten moeten in agt genomen werden omtrent negotien of handelingen die ter zee geschieden. Num. 5.
Een Schipper mondeling, zonder schrift, hebbende belooft koopmans goederen over Zee te zullen voeren, moet die belofte gestand gedaan werden, schoongenomen meer geld door een ander werd geboodep. Num. 6.
Wanneer een Schip de quantiteyt van goederen niet kan laden of overvoeren, moet den verhuurder zyn handeling evenwel gestand doen. Num. 7.
Een Schip zynde verhuurt door een gepreponeerde van den reder of eygenaar aangestelt, indien naderhand den reder of eygenaar zelfs het aan een ander verhuurt, voor al eer den reder zulk was gezegt door de gepreponeerde, zoo moet de eerste verhuuring, door die gepreponeerde gedaan, stand grypen. Num. 8.
De decisie van de zaak. Num. 9.

HET EERSTE GEWYSDE.

Heer bestiert myne Woorden.

Hugo en Willem Fort, van de engelsche natie, hebben een Schip bevragt, genaamt Marebella, gevoerd werdende by den kapiteyn Jacob Goad, om het zelve met olye te doen beladen in 't Koningryk Napels, welke bevragting is gecontracteert en gesloten mondelyk in de stad Livorne, door tusschenkomst van eenige vrienden; Edog het gemelde Schip gekomen zynde in de haven van Napels, zoo heeft eene Robbert Burdit, mede van de engelsche natie, het zelve Schip van den Schipper gehuurt by een publicq instrument, met hypotheecq op 't zelve Schip, volgens steyl en gewoonte van verhuuring, maar de gemelden de Fort de eerste bevragters hebben het voornoemde Schip doen sequestreren.

Daar wierd gedisputeert voor den doorlugtige gecom-

committeerde Regent Zufia, welke van deze twee bevragters moeſt gepræfereert werden; want aan de zyde van Robbert Burdit wierd gezegt dat hy moeſt gepræfereert werden, omdat hy een publicq inſtrument van verhuring had, met hypotheecq op't zelve Schip naar gewoonte of volgens verhuring, met Num. 1
het regt van poſſeſſie tot weerzeggens toe, waar door het civile of wettelyk beſit aan den bevragter zelfs was overgegeven geworden; daar en tegen wierd aan de zyde van Hugo en Willem Fort gepretendeert, dat zy het Schip hadden gehuurt by overgezondene brieven en private ſchriftuuren, de welke een hoger of naauwkeuriger onderſoek vereyſchten; waar op Robbert Burdit antwoorden, dat, wanneer een zaak aan twee menſchen was verhuurt, den geene wierd gepræfereert, aan welke het beſit was overgegeven geworden, volgens *de L. quoties, Cod. de reivindicat.* Welke wet geſuſtineert werd ook plaats te hebben in verhuuring, volgens de leer *van Gomez. variar. reſolut. tit. de emptione & venditione, Num. 2. Covarruv. variar. reſolut. Lib. 2. cap. 19.*

Maar voor de Fort wierd geantwoord, dat in dit 2.
geval niet gezegt kon werden eenig beſit te wezen overgegeven met het regt van poſſeſſie tot wederzeggens toe, omdat 'er vereyſcht word een ware en een dadelyke beſitneming van de verhuurde zaak, opdat den huurder regt van retentie kan gebruyken

 tegen

tegen die gene, de welke een personele actie heeft op de verhuurde zaak, alzoo verklaart het *Covarruv. decis: cap.* 19. *Num.* 8. Ja zelfs indien de zaak aan een
3. van twee is overgegeven, en den zelve verblyft niet in de possessie, of maintineert zich daar niet in, als dan heeft geen plaats de text *in d. L. quoties*, gelyk komen te zeggen *Rot. Rom. decis.* 898. *in antiquis*, & *Carroc. de Locato & conducto, tit. de Locatione duobus Num.* 12.

4. Ten tweede wierd by gebragt dat de voornoemde Burdit den tweede bevragter kennis had gehad van de eerste vervragting, en dat om die redenen het voornoemde Schip tot Napels was gekomen om olye van de voornoemde de Fort in te laden, gelyk by de stukken wierd bewezen, en gevolgelyk dat den tweede bevragter, schoongenomen en niettegenstaande hem de possessie was overgegeven en ter handen gestelt, door den eerste bevragter van de verhuurde zaak kon ontzet werden, volgens *de Gloss. in d. L. quoties, in verbo, jure*, welke wet gevolgt werd door *Salyc. Alber. & Jason*, en voornamentlyk door *Covarr. d. cap.* 19. *Num.* 5.

5. Eyndelyk wierd noch aangehaalt dat in affaires of handelingen de welken ter Zee geschieden altoos moet in agt genomen werden de Zee-costumen volgens 't zeggen van *Stracc. de navigat. Num.* 24. En altoos den Raad van ervaare zeeluyden moet gevraagt werden;

ten

ten dien eynde zyn 'er kapittulen van het Consulaat van de Zee, volgens welken die verschillen getermineert moeten werden, welke kapittulen bevelen, 6.
dat de belofte van een reder of eygenaar, om goederen over te voeren, moet geobserveert werden, schoongenomen mondeling geschied, zonder schrift, en alleen maar op 't simpele geloof of vertrouwen, niettegenstaande meer vragtpenningen door een andere nieuwe bevragter werden belooft, gelyk te vinden is *in 't* 88. *cap.* Als mede wanneer het Schip zoo 7.
een grote quantiteyt goederen niet konde laden, gelyk *in 't* 181. *cap. van 't Consulaat van de Zee werd aangetoont.*

En eyndelyk wanneer een gepreponeerde, door den 8.
voornoemde reder of eygenaar van 't Schip aangestelt, het gemelde Schip heeft verhuurt, en naderhand den reder zelve het komt te verhuuren aan een ander, zonder dat hy van te voren heeft geweten dat het was verhuurt, zoo is de zelve gehouden de eerste verhuuring, door zyn gepreponeerde gedaan, gestant te moeten doen, gelyk te vinden is *in 't Con-* 9.
sulaat van de Zee in 't 255. *cap. en in 't eynde.*

Door den doorlugtige gecommitteerde Regent Zufia is geordonneert geworden, dat 'er informatie moest werden genomen op de instantie en 't verzoek van de gemelden de Fort, en dat ondertusschen het voornoemde Schip uyt de sequestratie zoude werden ontslagen: en vervolgens heeft de

 tweede

tweede verhuuring, aan den voornoemde Burdit gedaan, zyn voortgang gehad, in presentie van den Geheymschryver Giorno.

KORTE INHOUD

Van het tweede Gewysde,

In de zaak van

HUGO FORT, van de Engelsche Natie

Tegen

CAROLUS CORTESE.

Een Schip vervallende in de magt van Zeerovers, tegens welken het geen wederstand konde bieden, zoo is den Schipper, wanneer de Goederen komen wegteraaken, daar voor niet aansprakelyk. Num. 1.

Een Schipper is gehouden zich te verweren zoo lang hy kan, en indien hy naderhand voor een hoger magt moet bukken, is in niets gehouden. Num. 2.

Wanneer een Schipper onagtzaam is geweest in 't vermeyden van 't gevaar, zoo is hy gehouden de schade van de verloorne Goederen aan de Koopluyden te vergoeden. Num. 3.

De Schip-lieden zyn aansprakelyk, wanneer zy door de vlugt het gevaar konde ontkomen. Num. 4.

Vragtgelderen, aan een Schipper betaalt, kunnen weder ge-eyscht werden, wanneer een Schip komt te verongelukken of weg te raken. Num. 5.

Een Bevragter, die het gehuurde Schip niet kan gebruyken door 't een of 't ander beletzel of door een onverwagt toeval, is niet gehouden de vragtpenningen te betalen. Num. 6.

Een Schip, zynde vergaan, of door de Vyand wezende genomen, en eenige Goederen, daar uyt zynde geborgen, zoo werden dezelven ponts ponts gelyke verdeeld onder de Reders of Eygenaars en inladers. Num. 7.

HET TWEEDE GEWYSDE.

Hugo Fort van de Engelsche natie heeft een zeker kleyn Schip bevragt, gemeenlyk genoemt werdende

dende een Pollac, genaamt de Roseboom, daar Schipper op was Carolus Cortese, om eenig hout over te voeren naar de kusten van Venetien, hebbende ten dien eynde van te voren betaalt honderd Ducaten, zynde een gedeelte van de vragtpenningen, en dewyl dezelve Pollac zyn reys was vervolgende, is hy vervallen in de magt van twee Rovers; de Schiplieden, van verre den Vyand siende, hebben het Schip verlaten, en zyn met de Boot, anders gemeenlyk genaamt de Sloep, naar Land gevlugt.

Daarop heeft de gemelde Hugo Fort voor de gecommitteerde Koninglyke Raads-Heer Soria geëyscht, dat de voornoemde Carolus Cortese Schipper van het gemelde Schip zoude werde geconstringeert om aan hem te restitueren de honderd Ducaten, aan dezelve in mindering van de vragtpenningen betaalt, als mede de waarde van het verloren hout; waar tegen Carolus zeyde, dat hy daar in niet gehouden was, dewyl de goederen door een onverwagt toeval waren verlooren geworden, nademaal hy zelfs in de handen van de Zeerovers was vervallen, tegens dewelken hy geen wederstand had konnen bieden, en Num. I
daarom daar voor niet aansprakelyk was, volgens de Leer *van Stracc. de mercat. in tit. de navibus. part.* 3. *Num.* 50. als mede omdat hy voor de hoger magt en sterkte van den Zeerover had moeten bukken, *L. item quæritur*, §. *exercitus*, *ff. locati*, En alleen maar is

is gehouden zig te verweren zoo veel hy kan, *L. dolo, §. si venti, ubi Gloss. L. 1. §. occisorum, ff. ad Syllanianum, Stracc. in dict. tit. part. 2. Num. 6.*

3 Maar aan de zyde van Hugo Fort wierd gerepliceerd, dat het gezegde van geen applicatie was, wanneer den Schipper onagtsaam was geweest in het gevaar te myden, in welk geval hy zelfs gehouden was de schade te vergoeden aan de Koopluyden, gelyk in cas subject te vinden is by *Stracc. de mercat. tit. de naut. part. 3. Num. 50. & 52. in fine.* zoo als kwam te blyken uyt de verklaringen van 't Scheepsvolk zelfs, waar by wierd bewezen, dat het gemelde Schip maar twintig mylen van Land was, en dat zy het vyandelyk Schip des morgens al hadden gesien,
4 en dat naderhand omtrent ten drie uuren des nagts den Rover eerst by hun was gekomen; waar uyt waarscheynlyk kwam te blyken, dat den Schipper het gevaar had konnen ontvlugten, en zich met zyn Schip behouden aan Land had konnen begeven, gelyk de Scheeps-lieden met de Boot hadden gedaan, om welke redenen den Schipper zelfs daar voor aansprakelyk kwam te wezen; volgens *Stracc. in d. tit. de naut. part. 3. Num. 10. cum seqq.*

Dog omtrent ten opzichte van de betaalde honderd Ducaten op rekening van de vragtpenningen, daar aan wierd niet getwyffelt, of dezelven moesten we-
5 derom gegeven werden; dewyl die voor een zeke-

re

re oorzaak waren gegeven, en die oorzaak niet volgende, moesten dezelven weder uytgekeert werden, gelyk in Cas subject te vinden is, wanneer een Schip vergaan zynde, als dan den Eygenaar of Reder is gehouden de betaalde vragtpenningen wederom te moeten geven, in de text *van de L. si uno*, *§. cum quidam*, *locati*; *en Joan. de Hevia in labyrint. commerc. naval. cap.* 5. *Num.* 23. zegt, dat wanneer een bevragter 6
het bevragte Schip niet kan gebruyken, uyt hoofde dat het is vergaan of om eenig ander beletzel, of door 't opkomen van eenig onverwagt toeval, als dan de zelve niet is gehouden de vragtpenningen te betalen, *L. item quæritur*, *§. si exercitus*, *ff. locati.*

En eyndelyk omdat by de verklaringen bleek, dat het Scheepsvolk uyt het Schip met hun in de boot aan Land hadden gebragt ses honderd Ducaten, dierhalven ook een ieder zyn portie van die gesalveerde penningen moest hebben; want goederen, uyt een 7
Schipbreuk behouden of uyt een inval van Vyanden wederbekomen, werden ponts ponts gelyke verdeelt onder de Eygenaars en de Inladers van zoo een Schip, gelyk aangetoont werd *uyt het* 229. *Cap. van 't Consulaat van de Zee*, *als mede uyt* 101. *decis. van de Rot. Gen.* uyt alle welke voornoemde zaken den gemelde Schipper Carolus Cortese gehouden was de Vragtpenningen, aan hem betaalt, wederom te moeten geven, als mede het gedeelte van de ses hon-

honderd gesalveerde Ducaten, all' het welke buyten Contradictie kwam te wezen, en boven dien gehouden de schade te vergoeden, dewelke door de onagtsaamheyt van het Scheeps-volk was toegekomen.

8. *Door den gecommitteerde Koninglyke Raads-Heer Soria is geordonneerd, dat de gemelde Carolus Cortese de vragtpenningen en een gedeelte van de ses honderd Ducaten moest betalen, en dat ten opsigte van het andere nadere informatie zoude werde genomen, in presentie van den Geheymschryver Giorno, in den Jare 1640.*

KORTE INHOUD

Van het derde Gewysde

In de zaak van

Den voortreffelyke HIERONYMUS ANDREINI

tegen

DE ASSURADEURS.

Assurantie, op het leven van Titius zijnde gedaan, is van geen waarde, ten zy Titius zijn toestemming daar toe heeft gegeven, op dat hem geene menschelijke hinderlagen zouden werden gelegt. Num. 1

Assurantie, op het leven van iemand gedaan, hangt alleen af van de toekomende uijtkomst, de welke de oorzaak van het beding is, dewijl een mensch altoos het leven of de dood onderhevig is. Num. 2.

Weddenschappen door koopluyden gedaan op de prys van graanen, op het baaren van een Vrouw, op de verkiesing van een Paus, wanneer de zetel vacant is, de zelven worden geimprobeert volgens de Koninglyke wet. Num. 3.

Weddenschap op het leven van den Paus mach niet gedaan werden, doch in andere zaken scheynt het geoorloft te wezen. Num. 4.

Assurantie op het leven van een mensch geschied by manier van weddenschap, en aen de Assuradeurs werd betaalt tien gulden van yder hondert gulden, de welken zy tekenen, wanneer Titius komt te sterven binnen de gestelde tyd. Num. 5.

De

De Clausul (van God vergun hem lang leven) *raakt zoo wel de Assuradeurs, als hopende en begerende dat Titius lang mach leven, om daar door de gestipuleerde waarde niet te betalen, als den geassureerde, de welke veronderstelt werd een groot belang te hebben in het leven, waar op de Assurantie is geschied, dewyl hy tien ten hondert heeft betaalt. Num.* 6.

Men is ook gewoon in de police van Assurantie deze Clausul in te voegen, namentlyk dat de geassureerde niet gehouden zal zyn te toonen het interest of de oorzaak, die hy in deze Assurantie komt te hebben. Num. 7.

Dat de Assurantien op het leven van een mensch valide zyn, werd staandt gehouden by Scaccia. Num. 8.

Weddenschappen of toezeggingen op een toekomende uytkomst zyn van waarde, wanneer de zelven niet geschieden op een schandelyke zaak. Num. 9.

Een Weddenschap, zynde gedaan wanneer zodanig een tot Paus zal werden verkoren, is van geen der waarde, wanneer den Paus ten tyde van de weddenschap is verkoren. Num. 10.

De decisie van de zaak. Num. 11.

HET DERDE GEWYSDE.

Hieronymus Andreini zich hebbende doen verfekeren op het leven van Placidus de Sangro, namentlyk dat het leven van de gemelde Placidus zoude duuren twee jaren, omdat de zelve Placidus binnen die tyd aan hem Hieronymus moest betalen een zekere zom, en de premie aan de voornoemde Assuradeurs zynde betaalt, is het gebeurt dat de gemelde Placidus binnen die twee jaren is komen te sterven, voor welke tyd desselfs leven door de Assuradeurs was verzekert geworden, met belofte van aan de gemelde Hieronymus een zekere zom te zullen betalen, indien Placidus binnen twee jaren kwam te sterven.

Daar wierd gedisputeert voor het Consulaat van Florence, of diergelyke Assurantie wel van waarde kwam te wezen; en tendien eynde wierd aan de zy-

de van de Assuradeurs by gebragt de leer van *Stracc.*
Num.1 *in tit: de sponsion. p.* 4. *Num.* 8. Alwaar hy oordeelt dat een Assurantie op 't leven van Titius gedaan van geen waarde is, ten zy Titius daar in heeft bewilligt, op dat zyn leven geen hinderlagen zoude mogen werden gelegt.

2. Edog aan de andere zyde wierd geoordeeld dat diergelyke Conventie moest stand grypen, omdat zy afhangt van een toekomende uytkomst, de welke het insigt van de handeling is, dewyl een mensch altoos is onderhevig het leven en de dood, als mede dat het altoos volgens gewoonte van de Koopluyden was voor goed gekeurt, gelyk verhaalt *Paulus de Castro in L. a Titio*, 107. *Num.* 3. *de verb. oblig. Dec. cons.* 115. *Num.* 2. Alwaar hy andere autheuren aanhaalt, en in 't brede *Crivell. decis. dol.* 57. Alwaar hy 't zelve met kragtige redenen en met de authoriteyt van Theologanten komt te bewyzen en te versterken.

Nog hier tegen stryden niet de eerste, tweede, derde en vyfde dispositien van de Koninglyke regten omtrent de weddenschappen van koopluyden, ver-
3. biedende aan de koopluyden van niet te mogen wedden op de waarde van het koorn, op het baren van Vrouwen, of op 't verkiezen van een Paus wanneer de stoel vacant is, dewyl de zelven alleen maar van deze uytgedrukte zaken spreken, alzoo zy zig in de overige
4. schynen te conformeren met de dispositien van het

gemene

gemene regt *L. cum. dotem , ff. Solut. matrim. L. commodissime , ff. de Lib. & poster.* en daar mede zyn over eenstemmende; en dewyl alleen maar de weddenschappen werden verboden op het leven van de Paus, schynen de zelven voor 't overige toegelaten te wezen, *L. novissime, ff. quod fals. tutor.*

Verder wierd nog overgelegt een verklaring van koopluyden tot Napels wonende, de welke getuygden, dat diergelyke Assurantien in gebruyk waren, 5.
indier voegen, wanneer tien ten hondert voor premie aan de Assuradeurs wierd betaalt van die penningen, de welken zy kwamen te beloven, indien Titius binnen 't jaar kwam te sterven, als mede dat de zelven geschieden by manier van beloftens gemeenlyk genaamt weddenschappen met de Clausul (*van God vergun hem lang leven*) En alzoo de beyde contraherende partyen be- 6.
geren of hopen dat het leven van zodanig mensch lang mag duuren waar op de Assurantie werd gedaan: het zelve begeren de Assuradeurs wel, maar niet de zom, in de police van Assurantie gestipuleert, te betalen, indien het komt te gebeuren dat zoo iemand binnen de geassureerde tyd komt te sterven; en het zelve begeert ook de geassureerde, omdat hy veronderstelt werd groot belang te hebben in het leven van zoo iemand, dewyl hy 't zelve laat verzekeren voor een jaar, ten dien eynde betalende premie, van tien ten hondert aan de Assuradeurs; door de 7.

 welken

welken ook nog toegelaten werd dat 'er een andere Clausul in de police van Assurantie werd gestelt, namentlyk dat de geassureerde niet gehouden is te toonen de oorzaak of het interest dat hy in de Assurantie komt te hebben, opdat 'er over de deugdelykheyd van 't zelve geen proces zoude ontstaan, gelyk over al het zelve zeer net komt te handelen *Scaccia de Cambiis*, §. 1. *q.* 1. *ampl.* 6. *per totam.* alwaar hy besluyt voor de wettigheyd van diergelyke belofte ofte
8. wedding op het leven van een mensch, *Num.* 80. *exempl.* 1. En dat de koopluyden kunnen verzekeren het leven van iemand, volgt *in de exemplificat.* 2. *Num.* 135. *vers. Nota.*

En eyndelyk, dewyl diergelyke Assurantie kan geschieden by wegen van belofte, werd niet getwyffelt of zoodanige beloften ofte toezeggingen, tusschen koopluyden aan gegaan op de een of d'ander toekomen-
9. de uytkomst, zyn van waarde, wanneer zy niet geschieden op een schandelyke oorsaak, gelyk bevestigt *Stracc. de mercat. in tit. de sponsion.* Alwaar hy veele manieren komt aan de hand te geven, *Dec. cons.*
10. 115. *&* *Præs. de Franch. decis.* 113. *Num.* 1. Alwaar geoordeelt wierd dat een weddenschap, indien zodanig een Paus zoude verkoren zyn, van geen waarde kwam te wezen, omdat bevonden wierd dat hy op die tyd al gemaakt was geweest.

11. *By het Consulaat van Florence zyn de Assuradeurs gecon-*

condemneert geworden aan den voortreffelyke Hieronimus Andreini te moeten betalen de geassureerde waarde, om de dood van Placidus de Sangro binnen de geassureerde tyd voorgevallen; welk decreet ook by den Raad is geconfirmeerd geworden, in presentie van den geheymschryver Anastasius in 't jaar 1641.

KORTE INHOUD

Van het Vierde Gewysde

In de zaak van

RICCARDUS GUINX

Tegens

JOAN BAPTISTA PIGNATELLO.

De betaling van het Vragt-geld kan niet belet werden door een exceptie, dat de overgebragte Graanen van slegte qualiteit zoude zijn. Num. 1.

Vragtgelderen moeten voor alles werden betaalt. Num. 2.

Vragtpenningen moeten aanstonts betaalt werden, zoo wel voor droogen als voor natte Goederen, maar den Schipper moet borg stellen voor dat gunt te betalen, 't welk naderhand mogt geoordeelt werden te behooren. Num. 3.

Het gunt in 't Consulaat van de Zee werd gezegt, omtrent de betaling der Vragtpenningen, werd volkomen geobserveert. Num. 4.

Het Vragt-geld moet aan den Schipper betaalt werden, alvorens hy de Goederen uytleverd. Num. 5.

De Goederen, in 't Schip geladen, zyn verpand voor de betaling van de Vragtpenningen. Num. 6.

Den Schipper heeft voor zijn Vragtpenningen præferentie op de ingeladene Goederen voor alle de andere Crediteuren van den Eygenaar dier Goederen. Num. 7.

Den Schipper kan de ingeladene Goederen zoo lang behouden, tot dat hem zijn Vragtpenningen zijn betaalt. Num. 8.

Vragtpenningen moeten ook betaalt werden voor Goederen die in Zee geworpen zijn, uyt hoofde van Storm. Num. 9.

Wanneer een Schip op Strand is geraakt, en zoo wel de Goederen als 't Schip zelfs schade

schade heeft geleden, moet Contributie betaalt werden naar mate van de gesalveerde Goederen, en de volle Vragt moet daar voor betaalt werden Num. 10.
Een exceptie, dewelke een nader onderzoek vereyscht, kan de loop van een provisioneele zaak niet sluyten. Num. 11.
De decisie van de zaak. Num. 12.

HET VIERDE GEWYSDE.

Riccardus Guinx, zynde een Capiteyn van een Engelsch Schip genaamt de Heylige Thomas, zyn Schip op zekere Zee-plaats hebbende beladen met eenig koorn geconsigneert aan Joan Baptista Pignatello in de Stad Surrenten.

Het voornoemde Schip, inhebbende het gemeten koorn, zynde gekomen aan de Stad Surrente, en het zelve koorn zynde uytgeleverd en besteld aan de gemelde Pignatello, zoo heeft den Capiteyn het bedonge Vragt-geld daar voor ge-eyscht, dog Pignatello heeft daar tegens ingebragt, om de betaaling van de Vragtpenningen te ontgaan, dat het Graan was van een slegte qualiteyt, en niet droog, toen het was uytgeleverd, maar vogtig en door 't water nat geworden, en vervolgens oordelende, dat de gemelde Capiteyn gehouden was hem de schade te moeten vergoeden, te taxeren naar 't oordeel van luyden hun des verstaande.

N°. 1 Edog aan de zyde van den Capiteyn wierd gesustineert, dat hy zelfs het geconsigneerde koorn had overgevoert van zoodanige qualiteyt en deugd, als het hem was ter handen gesteld, en dat door die exceptie

exceptie de betaaling van de vragtpenningen niet kon vehinderd werden, dewyl dezelven voor alles moeften betaalt werden, gelyk aangetoont word *in 't* 27. *Cap. van 't Confulaat van de Zee*, alwaar gezegd werd, *Dat wanneer een Koopman zegt, dat hy de voorfchreeve Vragt* 3
niet gebouden is te betalen, om redenen, dat de ingeladene Goederen fchade hebben geleden of nat zyn geworden, is de gemelde Koopman des niettegeftaande gehouden den Schipper de vragt van 't goed, dat hy gevoerd zal hebben, te betalen, zoo wel van 't droge, als van 't geen, dat nat geworden of bedorven is, mits ftellende alvorens Cautie, van zo veel te zullen betalen als geoordeelt zal werden.

En dat *het voornoemde Cap. van 't Confulaat van de* 4
Zee is in volkomen gebruyk, daar toe wierd ten dien eynde bygebragt een verklaring van meeft alle de Koopluyden tot Napels wonende, en volgens het regt werd het ook zoo verftaan, dat een Schipper 5
alleen maar is gehouden aan te toonen, dat hem die zelven Goederen zyn ter hand geftelt, om daar door zyn vragtpenningen te bekomen, ja zelfs voor dat hy de Goederen heeft uytgeleverd, volgens de *L. fin. in princ. ff. ad Leg. Rhod. de jactu, Jo: de Hevia in labyrintho commercii navalis Lib.* 3. *cap.* 5. *Num.* 27. *in fine.*

Defgelyks ook zyn de overgevoerde Goederen 6
voor de Vragtpenningen verbonden of verpand met regt van præferentie voor alle andere Crediteuren,

Eyge-

7 Eygenaars der zelven Goederen, *L. Lucius 6. ff. qui potior. in pign. hab. Negus. de pign. p. 5. Memb. 4. Num. 141. in fin. Merlin. de pignor. Lib. 2. tit. 2. q. 67. Num. 4. Gait. de Credito, cap. 4. quæsit. 11. Num. 1556.*

8 Ja zelfs heeft den Schipper regt van retentie op de Goederen voor zyn Vragtpenningen, *Surd de alim. q. 70. tit. 1. Num 8. & 9. Thes. quæst. forens. Lib. 2. cap. 18. Præs. Merl. controv. Tom 2. cap. 26.*

9 Vragtpenningen moeten ook betaald werden voor Goederen in Zee geworpen, uyt hoofde van Storm, *L. si vehenda, ff. ad Leg. Rhod. de jactu*, en 't werd geconfirmeerd *by de Rot. Gen. dicis. 229. Num. 4.*

10 Het zelve heeft ook plaats, wanneer een Schip op strand werd gesmeten, en zoo wel de Goederen als 't Schip schade hebben geleden, in welk geval Contributie moet betaalt werden door de Eygenaars van de gesalveerde Goederen, en het volle Vragt-geld moet daar voor betaalt werden, gelyk te vinden is *in 't 193. Cap. van 't Consulaat van de Zee.*

11 En eyndelyk vereyschten de exceptie door Pignatello geproponeerd een nader ondersoek, om te bewyzen, waar door de pretense schaade aan het koorn was toegekomen of veroorzaakt; en vervolgens was hy gesecureert door de gepresteerde borgtogt van den kapiteyn; dewyl een zaak, tot provisie gedisponeerd, niet kan opgehouden werden door uytvlugten, nader ondersoek requirerende, *L. fin. in fine, Cod. de ord.*

ord. cog. *L.* 2. *Cod. de falsis*, mitgaders andere aangehaalde plaatzen door *Cavalc. decis.* 28. *de Contract. p.* 2. *Num.* 39.

Door de doorlugtige gecommitteerde Regent Zufia, naar te hebben ingesien de verklaring door de Consuls en andere negotianten gegeven, is geordonneert geworden dat de voortreffelyke Joan. Baptista Pignatello de vragtpenningen zoude in Consignatie brengen: dat ten opzigt van het andere partyen zouden gehoort werden: welke vragtpenningen zynde geconsigneert, en den kapiteyn van het gemelde Schip zijnde bevryd, zoo heeft den voornoemde Pignatello geappelleerd voor de collaterale Raad, en de zaken over en weder zijnde ingesien, is door de Collaterale Raad geoordeelt dat'er wel was gevonnist op den 4. Juny van den Jare 1642. *in presentie van de geheymschryver Giorno.* 12.

KORTE INHOUD

Van het Vyfde gewysde

In de zaak van

ROBBERT SANTILLUS, van de engelsche natie

tegens

D'ARMENISE KOOPLUYDEN.

Een Schip zijnde vergaan, en eenige goederen uijt het zelve wederom gekregen werdende, zoo werden de zelve verdeeld ponds ponds gelijke onder alle de gene de welke intrest in het gemelde Schip hebben gehad. Num. 1.

Een Schip door Zeerovers zijnde gespooljeert, of door den vyand genomen, en eenige goede-

goederen wederom zijnde gekregen, zoo werd de schade verdeelt onder alle de gene die interest daar in hebben gehad. Num. 2.

Een diefstal zijnde begaan aan eenig goed of eenige zaak van 't Schip, zoo werd de verdeling van de schade gemaakt onder alle de gene die goederen in 't zelve Schip hebben geladen. Num. 3.

Wanneer geld of goederen heymelijk in een Schip werden geladen, indien de zelven komen wegteraken, zoo werd aan de eijgenaars daar voor geen vergoeding gedaan. Num. 4.

Goederen ofte Koopmanschappen heijmelijk in een Schip geladen, indien de zelven behouden blyven, moeten contribueren tot vergoeding van de schade aan de andere Koopluijden, wiens goederen verloren of weggeraakt zyn. Num. 5.

Wanneer een eijgenaar of reder van een Schip werd bedroogen oftete kort gedaan door het niet opgeven van de goederen in 't zelve geladen. Num. 6.

De Decisie van de zaak. Num. 7.

HET VYFDE GEWYSDE.

Odoardus Vorighi hebbende doen laden tot Janua in een Tartaen, genaamt onze lieve vrouw, toebehorende aan Pantaleon Boero, twee kleyne kisten met geld waar in kwamen te wezen vyf duyzend stukken van agten, om de zelven te bestellen aan Robbert Santillus, van de engelsche natie wonende in de stad Livorno, en dewyl de voornoemde Tartaen zyn reys was vervolgende, is de zelve door eenige Napolitaansche matroosen gespooljeert geworden, de welken niet alleen hebben weggenomen de voornoemde penningen maar ook andere goederen toebehorende eenige Armenise koopluyden, die op gemelde Schip kwamen te navigeren; dog naderhand is de zelve zeerover gevangen geworden te gelyk met het gestole goed binnen Napels, en van de zelven is wederom bekomen geworden de waarde van vier duyzend drie honderdert en veertien ducaten van de gemelde munt.

Daar

Daar wierd gedisputeert voor de Admiraliteyt, hoe dat men de munt van de zeerovers weder bekomen zoude wederom geven. Ten dien eynde wierd aan de zyde van Robbert Santillus eygenaar van de gemelde munt gesustineert, dat de bekomene munt zyn eygen kwam te zyn en dierhalven aan hem moest gerestitueert werden, en het zelve wierd bewezen uyt de vragtbrief waar in de qualiteyt van de stukken van agten was gespecificeert, en boven dien dewyl de munt door de zeerovers genomen in de zelve qualiteyt te voorschyn kwam, en niet en bleek dat 'er door andere koopluyden diergelyke zoort van geld in die taartaan was geladen geworden.

Edog de Armenise koopluyden zeyden dat zy de zelve zoort van munt in grooter quantiteyt in een zekere zak hadden mede genomen, niettegenstaande zy het zelven aan de Schipper van den tartaen niet hadden opgegeven, nog ook niet gestelt in de vragtbrief, niet temin hebben zy het zelve door getuygen aangetoont.

En dierhalven meenden zy dat het geld van de zeerovers weder bekomen ponds ponds gelyke moest verdeeld werden onder alle de Koopluyden de welke goederen in 't Schip hadden gehad, volgens het 229. *cap. van 't Consulaat van de Zee*, Alwaar goederen uyt een Schipbreuk weder bekomen ponds ponds gelyke werden verdeeld onder alle de gene, wiens goe- Num.1 2.

deren Schipbreuk hebben geleden, dat ook ongevallen van rovers, en invallen van vyanden met Schipbreuk werden egaal gestelt, en alzoo moeten gerekent werden, dewyl ook bovendien in diergelyke gevallen de zelve verdeling omtrent de goederen
3. plaats heeft, volgens de *Rot. Gen. decis.* 101. Ja zelfs de text in *L.* 2. §. *si navis*, *ff. ad leg. Rhod. de jactu*, zegt, dat indien een zaak is gestolen en niet meer, dat dan de schade moet werden gedragen by alle de koopluyden, die interest in 't zelve Schip hadden.

En volgens die opinie is by de Admiraliteyt geordonneert dat de verdeling moest geschieden ponds ponds gelyke.

Dog Robbert Santillus heeft van dat vonnis aan den Raad geappelleert, alwaar hy aantoonde, dat schoongenomen het wel waar was dat de verdeling van ponds ponds gelyke plaats had zoo wel in Schipbreuk als in een inval van roovers, het egter hier geen plaats konde hebben, omdat indit geval, de wyl de gelderen, de welke gesustineert wierden door de Armenise koopluyden te wezen mede genomen, schoongenomen al eens klaar consteerde het gunt zy hadden bygebragt, 't welk nogtans wierd ontkent, de zelven niet waren opgegeven aan de Schipper van den tartaan, nog gespecificeert in de vragt brief, nog aangetekent in het boek van den schryver van de tartaan, zoo als men gewoon is het zelve te doen, van alle koopmanschappen, geld of edele gesteentens in-

in een Schip geladen ; maar dewyl de voornoemde gelderen heymelyk waren medegenomen en geladen in het Schip , dierhalven in dit geval plaats kwam te hebben *het* 254. *cap. van Conſulaat van de Zee* , alwaar geordonneert wierd dat geen vergoeding aan den Koopman zal werden gedaan , die heymelyk goederen in een Schip heeft geladen , in deze woorden: 4.

Wanneer goederen heymelyk in een Schip zijn geladen, zonder dat daar een vragtbrief van is gemaakt, en zonder dat de zelven zijn bekent gemaakt aan den Schipper of aan de ſchryver van 't Schip, zoo zal, in geval van werping of by een ander ongeluk de voornoemde alzoo heymelyk ingeladen goederen , of gelderen kwamen wegte raken , of te verongelukken, geen de minſte vergoeding aan den eygenaar van de zelven gedaan werden:

Ja zelfs werd nog wyders geſtatueert by *het* 184. 5. *cap. van 't Conſulaat van de Zee, dat, wanneer goederen ter ſluyk in een Schip geladen, en de zelven zijnde geſalveert, daar aan ſal werden verhaalt de ſchade de welke andere Koopluyden haar goederen is overgekomen.*

Welke Capittuls zyn gemaakt om het bedrog te ontgaan , het welke een eygenaar of Reder van een Schip kan aangedaan werden, aan wien meer vragtgeld moet betaalt werden voor 't overvoeren van 6. gelderen , edele geſteentens of andere precieuſe zaken als wel voor een zak vol lakens en klederen ; En boven dien hebben de voornoemde Armeniers be-

driegelyk gehandelt, dewelken zeyden in een kleederen-zak geld te hebben overgebragt, eensdeels zoo wel door de bedriegery in 't vragtgeld gepleegt als anderdeels om het gevaar dat den Reder hadde konnen overkomen door het verswijgen van die gelderen, de welken de Reder als het zelve ignorerende, niet had konnen aangeven aan de Koninglijke Domeijnen, nog ook vervolgens de daar toe gestelde regten betalen; waar door, indien naderhand die verborgene gelderen in 't Schip waren ondekt, zoo zoude de Reder die straf hebben moeten ondergaan, dewelke volgens 't Consulaat van Zee is gelegt op de sluykers van de Koninglyke tollen.

7 *Door den Raad is het gedeponeerde geld van Robbert Santillus ontslagen of vrygegeven, en omtrent het andere gedeelte van 't gedeponeerde geld van de Armenische koopluyden, van te voren zijnde ontslagen, is het vonnis geconfirmeert in presentie van Caferius geheymschryver van de Admiraliteyt in 't Jaar 1645.*

KORTE INHOUD

Van het Zesde Gewysde

In de zaak van

ODOARDUS EN GULIELMUS MICCO,

Van de Engelsche Natie

Tegens

EMANUEL VAEZ.

Policen van Assurantie hebben parate executie, en konnen door geen exceptie hoegenaamt

naamt belet of verhinderd werden, volgens de Capitulen van't Consulaat van de Zee, en het Koninglijke regt. Num. 1.

De exceptie van onaangetelde Gelden, kan men omtrent een Police van Assurantie tegenwerpen, Num. 2.

De exceptie van onaangetelde Gelden is in een obligatie en bekentenis opgesloten, en werd niet verstaan door het Statut, alle andere exceptien uytsluytende, uytgesloten te wezen, Num. 3.

De exceptie van onaangetelde Gelden, kan tegengeworpen worden; schoongenomen den Debiteur in het instrument van die exceptie heeft geronuntieert. Num. 4.

De exceptie van onaangetelde Penningen kan tegengeworpen worden, in een beëdigd instrument. Num. 5.

De exceptie van onaangetelde Penningen belet dat 'er uyt hoofde van een instrument niet kan afgerekent worden, als mede belet dezelve de executie van een bank-briefje of een recepis. Num. 6.

De Assurantie is nul, wanneer de Premie niet betaalt is. Num. 7.

Wanneer een Schipper met zijn Schip heeft stilgelegen, als het tijd was om te varen, op welke tijd hy schoon Weder kwam te hebben, indien naderhand de Goederen door opkomend Onweder zijn vergaan, zoo is den Schipper daar voor aansprakelijk. Num. 8.

Schipbreuk werd bewezen door getuygen op die plaats, alwaar 't ongeluk is voorgevallen, geëxamineerd, schoongenomen party daar niet is gedagvaard. Num. 9.

Schipbreuk bewezen zijnde op de plaats daar dezelve is voorgevallen, probeert ook voor den Competente Regter. Num 10.

Schipbreuk op Zee voorgevallen zijnde, werd by het Scheepsvolk bewezen, maar wanneer het in een haven is voorgevallen, moet by getuygen die minder suspect zijn, bewezen werden. Num. 11.

Schiplieden kunnen geen getuygenis geven, ten voordele van de Schipper tegens de Koopluyden. Num. 12.

Schipbreuk zijnde bewezen, zonder party daar by te hebben geciteert, daar aan kan geen geloof geslagen werden, wanneer ten principale over de condemnatie der Assuradeurs werd geageert, ten zy het zelve wettig werd bewezen. Num. 13.

De Geassureerde moet voor een agste part in de gedane Assurantie participeren, anderşints is de Assurantie nul. Num. 14.

De decisie van de zaak. Num. 15.

HET ZESDE GEWYSDE.

Emanuël Vaez zig hebbende laten verzekeren van verscheyden Koopluyden op olien geladen in een Schip genaamt de St. Jan, daar Capiteyn op was Zimon Ripa, om dezelve olien over te voeren naar de Stadt Gallipoli; welke olien zynde vergaan, zoo heeft

heeft Vaez, tot bekoming van zyn Assurantie, de Assuradeurs Odoard en Willem Micco gedagvaart voor de Doorlugtige Regent Zufia; alwaar de Assuradeurs zig behielpen met de ondergeschrevenen exceptien, waar door zy meenden niet gemolesteert te kunnen werden, als mede dat het vonnis van het Consulaat van de Zee, waar by zy waren gecondemneert, ten eenemale te niet moest gedaan werden.

Voor eerst seyden de Assuradeurs, dat zy de Premie niet hadden ontfangen, maar dat die wel was belooft, maar niet betaalt; en vervolgens daar door kwam te obsteren, de exceptie van onaangetelde
Num. 1 penningen. Maar de Eysscher zeyde, dat de voornoemde exceptie niet moest geadmitteert werden, om daar door de executie van de Police van Assurantie te stremmen, gelyk komt te leren *Straccha de mercat. in tit. de Assecurat. Num.* 28. *en* 29. en 't zelve werd bevestigt *by 't Consulaat van de Zee, op den titul van Assurantien, cap.* 21. *en* 24. alwaar deze woorden werden gevonden, *Dat men naar twee maanden, wanneer men tyding heeft gekregen van de Schipbreuk of het verlies, geen proces het sy regtveerdig of onregtveerdig sal mogen moveren, voor en aleer eerst is betaalt het gunt men heeft versekert of de versekerde waarde*, en alzoo werd het bevestigd by de *Rota Gen. decis.* 3. Ja zelf is in ons Koninkrijk een Koning-

Koninglyke Wet, geëmaneert door den Heer Cardinaal Zabatta op den 23. September van den Jare 1622. eerstelyk op den titul van Assurantien alwaar geordonneert werd, dat policen van Assurantie regt van parate executie hebben en 't zelve door de Assuradeurs niet kan verhinderd werden.

Dog aan de zyde van de Assuradeurs wierd gerepliceert, dat het voornoemde gezegde niet en obsteerde, want een exceptie van onaangetelde gelden, binnen een wettige tyd tegengeworpen, wanneer dezelve party komt op te leggen het contrarie te bewyzen, volgens *de L. ex cautione*, *Cod. de non numerata pecunia*, werd niet verstaan uytgesloten te zyn door een Statut uytsluytende allerhande exceptien, *Cynus in L. in Contractibus*, *Cod. de non numerata pecunia*, en volgens nog meer andere Regtsgeleerden in 't breede aangehaalt door *Grassus de except.* 43. *Num.* 1. en de reden hier van is, omdat de voornoemde exceptie als in de obligatie en bekentenis is opgesloten, waar uyt de Wet veronderstelt, dat de obligatie is gemaakt op hoop van een aanstaande betaling, alzoo leert *Fachin. Lib.* 2. *controver. cap.* 84. *&* *Grassus ibi Num.* 2. welke exceptie evenwel kan tegengeworpen werden, schoongenomen daar van in 't Contract is gerenuntieert, omdat met die zelve faciliteyt, waar mede een debiteur werd aangespoort om te bekennen dat hem 't geld is toegetelt; ook te gelyk daar door werd aangevoert, om daar van te

2

3

4

renuntieeren, volgens *Abb. cons.* 71. *Num.* 1. *Lib.* 1.
Alex. cons. 179. *Num.* 3. *Lib.* 2. *Grassus*, *ibi. Num.* 7.
alwaar hy getuygt het zelve het gemene gevoelen te
wezen; en het zelve is nog van meer applicatie in
5 ons geval, alwaar in 't geheel niet en is gerenuntieert
van de voornoemde exceptie; en dat dezelve excep-
tie kan geopponeert werden, tegens een bezworen
Confessie blykt uyt de text *in L. fin. Cod. de non nu-
merata pecunia*, en in 't breede werd het geleert by
Pascal. de patria potestate, *cap.* 8. *Num.* 63. en *Caravit.
in ritu* 166. *Num.* 40.

En hier tegens obsteert niet het Capittul van 't Con-
sulaat van de Zee, nog het Koninglyke regt by den
Eysscher aangehaalt; omdat dezelve exceptie zodanig
6 is bevoorregt, dat die tegengeworpen zynde, dezelve
komt te beletten, dat men uyt een instrument niet kan
liquideren, of met den anderen afrekenen, volgens ge-
woonte, en dezelve exceptie kan ook geopponeert wer-
den, tegens een bank-briefje of een recepis, en een
Debiteur schoon in geen Geyzeling gezet, nog zon-
der iets te hebben gedeponeert moet gehoord wer-
den, tegens de Koninglyke Wet aan, dewelke uyt
bank-briefjes of recepissen parate executie verleend,
gelyk zeer wel aantonen *Caravit ritu* 166. *Num* 41.
en 44. *cum seqq. Afflict. in Constitutione Regni causas
Num.* 6. *Regens Tapia ad jus regni in tit. de apocis* met
andere bygebragte Autheuren door *Thorus in Compend.
decis. p.* 1. *in verbo præventio.*

't Welk

't Welk ook nog veel meer plaats heeft in ons geval, alwaar de Premie niet zynde betaalt, de Assu- 7
rantie ipso jure nul komt te wezen, gelyk komt te blijken *in 't 17. Cap. van 't Consulaat van de Zee, op den titul van Assurantien.*

Ten tweede wierd aan de zyde van de Assuradeurs tegengeworpen, dat het ongeluk was toegekomen 8
door toedoen van den Capiteyn van 't Schip, omdat hy een goede wint en een bekwame tyd had laten voorbygaan, met te blyven leggen tot 't doen van zyn negotie, op een zeker plaats genaamt het Gat van St. Jan; dierhalven, wanneer dan een ongeluk is toegekomen, door de schuld van den Schipper en Schiplieden, zyn de Assuradeurs niet gehouden, volgens 't gevoelen van *Santerna de assecuration. p. 4. N. 16. & Stracc. de mercat. tit. de navibus p. 3. N. 5.* komt te leeren, dat indien een Schipper in de Haven is blyven leggen, wanneer het Weer voordelig is om te kunnen vaaren, en het zelve niet doende, en naderhand de goederen komende te verongelukken, door een opkomend Onweder, is dezelve aansprakelyk.

Ten derde wierd door de Assuradeurs geallegeert, dat de gezegde Schipbreuk niet en was bewezen, niet anders als door de depositie van de Schiplieden, die ten voordeele van den Schipper niets bewyzen; dat zy waren geëxamineert, zonder dat party gedagvaart was, en dat dat examen niet en was herhaalt

in het geregt, dat 'er voor 't Consulaat van de Zee
9 was gehouden; dog daar op wierd door den Eysscher geantwoord, dat een Schipbreuk wettig werd bewezen door getuygen, die by 't geval present zyn geweest, en die geëxamineert zyn op de plaats, alwaar de Schipbreuk is geschied, en aan dewelke geloof moet geslagen werden, schoongenomen de party daar by niet is geciteert geworden, volgens de text *in L. 2. & 3. Cod. de naufrag. Bart. & Mars sing. 73. Rot. Gen. decis. 3. Num. 17.* nog de voornoemde getuygen behoeven voor de tweedemaal niet gehoort te werden, omdat aan een Schipbreuk, op zodanige manier bewezen op de plaats daar 't ongeluk ge-
10 schied is, geloof werd geslagen voor den Competente Regter, gelyk komt te leeren *Lucas de Penna in d. L. 2. Cod. de naufragiis, in fin.*

Dog de Assuradeurs repliceerden, dat de dispositie in de text *in L. 2. & 3. Cod. de naufragiis*, wel waar kwam te wezen, dat een Schipbreuk wierd bewezen op de plaats daar 't ongeluk was gebeurt; schoongenomen party afwezend zynde, niet was gedagvaart, maar dat het zelve niet konde geappliceert werden in ons geval, dewyl de Schipbreuk was voorgevallen op een plaats gemeenlyk genaamt het Gat van St. Jan, en den Capiteyn de getuygen had laten examineren in de Stad Reggio; getuygen nogtans van een Schip werden geadmitteert tot het bewyzen van een Schip-

breuk

breuk, wanneer het zelve op Zee is voorgevallen, volgens de *d. L.* 3. *Cod. de naufrag.* Dog geheel anders is het, wanneer het ongeluk is voorgevallen in een haven, daar andere bequame getuygen hebben kunne preſent wezen, om daar over gehoort te kunnen werden; want als dan zyn de Schiplieden niet ad- 12
miſſibel, omdat dezelven zyn ſuſpect, en geen getuygenis der waarheyd kunnen geven, ten voordele van een Schipper tegens de Koopluyden, voornamentlyk ook wanneer de Schiplieden oorzaak hebben gegeven, dat de Schipbreuk is voorgevallen, gelyk komt te blyken *in 't* 220. *Cap. van 't Conſulaat van de Zee.*

Ja zelfs is by de *Rot. Gen.* gedecideert, dat bewys-ſtukken gemaakt op de plaats daar de Schipbreuk is voorvallen, party abſent zynde niet geciteert wezende, den Schipper tot nut kunnen wezen, in een proviſioneele eyſch, maar wanneer ten principale 13
werd geoordeeld over een condemnatie van Aſſuradeurs, als dan moet het ongeluk of de Schipbreuk ten volle of volkomen bewezen werden, anderſints kan daar door niets geobtineert werden, gelyk blykt *in d. decis.* 3. *Num.* 3. *vers verum hæc*, & *Num.* 9. *cum ſeqq.* alwaar gedecideert is, dat een geval van Schipbreuk niet kan werden bewezen door bewys-ſtukken in het proviſionele proces overgelegt, wanneeer dezelven getuygen zyn geëxamineerd, party niet gedagvaard

zynde, gelyk in het begin en in 't eynde van die decisie is te vinden.

14 En eyndelyk wierd door de Assuradeurs tegengeworpen, dat de voornoemde Assurantie nul kwam te wezen, omdat de Geassureerde voor geen agtste part in de Assurantie had geparticipeert, gelyk *in 't* 8. *Cap. van 't Consulaat van de Zee* werd gezegd *op den titul van Assurantie, en verzekert zijnde meer als de seven gedeeltens, zal zulks den Assuradeurs niet te lasten mogen gebragt werden*, en hier tegens doed niets, dat 'er in de police van Assurantie is gerenuntieert van dat gebod, omdat het andere 15. *Cap. van 't voornoemde Consulaat op den titul van Assurantien*, dit beding verwerpt en afkeurt, zodanig dat het van geen waarde werd gehouden, want aldaar staat, *Dat men in de versekering niet vermag te laten invloeyen, van dat de Geassureerde niet zal gehouden wezen risico voor een agtste te lopen, en zulks doende is de Assurantie nul.*

15 *In October* 1643. *Is door de doorlugtige gecommitteerde Regent Zufia, na dat alles wel was overwogen, het vonnis van 't Consulaat van de Zee opgeschort of uytgestelt, en een termyn gegeven in de zaak, ten voordeele van de Assuradeurs, om alles nader te bewyzen in presentie van de Geheymschreyver Giorno.*

KORTE

KORTE INHOUD
Van het zevende Gewysde,
In de zaak van
ROBBERT SUANSLEY CAPITEYN;
Van een Schip genaamt
ERRICO BONAVENTURA.
Tegens
KOOPLUYDEN VAN ARMENIEN EN LIVORNO.

Een Schipper kan uyt vrees voor vyanden en zeerovers de goederen uyt zyn Schip doen ontladen op een andere plaats, als op de gedestineerde plaats. Num. 1.

Een Schipper de welke met zyn Schip de volkomen reys niet heeft afgelegt uyt een regtvaardige of gewigtige oorzaak, kan evenwel de volle vragt afeyschen of vorderen Num. 2.

Tot lasten van den Schipper kan niet werden gebragt, wanneer hy met zyn Schip uyt de haven is gevaren, en zeyl heeft gemaakt, om na de gedestineerde plaats te gaan indien hy door onverwagte toevallen is belet geworden, en zolange tyd heeft moeten wagten als hy zelfs nodig zoude hebben gehad om zyn gantsche reys ter gedestineerder plaats te hebben konnen afleggen, en de volle vragt moet hem betaalt werden. Num. 3.

Een Schipper door storm goet uyt het Schip moetende werpen, moet hem de vragt zoo wel voor de geworpene als voor de overgevoerde goederen betaalt werden. Num. 4.

De decisie van de zaak. Num. 5.

Een Schets van een vonnis van't Consulaat van de Zee hoedanig die werden geslagen in de stad Napels. Num. 6.

HET ZEVENDE GEWYSDE.

Robbert Suansley van de Engelsche natie Schipper van het Schip genaamt Errico Bonaventura, zyn Schip beladen hebbende met verscheyde koopmans goederen binnen Smirna, te bestellen ende over te voe-

voeren aan verscheyde Koopluyden binnen Livorno, en, dewyl het zelve zyn reys was vervolgende wierd den Kapiteyn verwittigt, dat in de Zee van Livorno waren verscheyde vyandlyke Hollandsche Schepen, dewelke een menigte Engelsche Schepen tot buyt hadden gemaakt, en indien de voornoemde Robbert zyn reys had vervolgt naar Livorno, zoo zoude hy zekerlyk zyn Schip en goed ingevaar hebben gestelt van het zelve te verliesen; om welke reden hy is verschenen in 't Consulaat van de Zee van de Engelse natie binnen Napels, en verzogt dat hem een order mogt werden ter hand gestelt, waar by hem was geoorloft zyn Schip te mogen ontladen in de stad Napels, en de goederen alhier te consigneren aan een vertrouwt persoon, en dat hem zyn volle vragt daar voor mogt werden betaalt, even en in allen delen als of hy te Livorno was gearriveerd, dewyl het aan hem niet heeft gestaan om zyn reys te vervolgen, en de goederen op de gedestineerde plaats te brengen, maar dat hy tot het gemene behoud van Schip en goed gedwongen was geweest de zelven te ontladen voor dat de reys was afgelegt.

En een Curator zynde aangestelt om de afwezende Koopluyden te representeren, en informatie zynde genomen van het gezegde van den Capiteyn, bleek ten volle dat het zelve kwam waar te wezen, gelyk ook consteerde van het evident gevaar, dat

Schip

Schip en goed verloren zoude geweeſt zyn, indien hy zyn reys hadde vervolgt; ja zelfs getuygden verſcheyde Koopluyden ervaren in de zee zaken, dat men ordinary gewoon was in diergelyke gevallen het volle vragtgeld te betalen.

En het Conſulaat zynde vergadert, en daar bygevoegt nog boven dien Vitus Antonius de Angelis ordinaris consulteur van 't gezegde Conſulaat, als ook de voortreffelyke Conſul en vyf conſulteurs van verſcheyde natien zeer ervaren in zee zaken, zoo wierd aldaar tot defenſie van den voornoemde Capiteyn geallegeerd.

Voor eerſt dat de gemelde Capiteyn zyn Schip Num. 1
konde ontladen op een andere plaats, al was het niet op de gedeſtineerde, uyt vrees voor vyanden en zeerovers, gelyk komt te blyken *in de 79. en* 188. *Cap. van 't Conſulaat van de Zee*, En 't voornoemde werd beveſtigt by *Joan. de Hevia. in Labyr. commerc. naval. Lib.* 3. *cap.* 11. *Num.* 8.

Ten tweede wierd geallegeerd, dat ſchoongeno- 2.
men de Capiteyn de ganſche reys met zyn Schip niet had afgelegd, waar in hy door een geregte oorzaak was belet geworden, evenwel de volle vragt hem moeſt werden betaalt; aldus werd het gevonden *in 't* 263. *cap. van 't Conſulaat van de Zee*, En alzoo verhaalt het zelve gedecideert te wezen by de Portugaalſche Raad *Alvarus Velaſq. conſult.* 35. *Num.* 6.

3 Ja zelfs komt *Molina* nog een veel kragtiger geval
aan te halen , namentlyk wanneer een Schip uyt de
haven is vertrokken en zeyl heeft gemaakt om naar
zyn gedeſtineerde plaats te varen, en door onverwag-
te toevallen daar in is belet geworden , en op een
zekere plaats zoo een lange tyd heeft moeten ver-
toeven als hy nodig zoude hebben gehad om de gan-
ſche reys te doen , zoo kan den Schipper zulks niet
werden toegerekent, aan wien evenwel de vollevragt
moet betaalt werden, ſchoongenomen hy op de zel-
ve plaats, van waar hy was vertrokken, met Schip
4 en goed is wedergekeerd: *Molina de juſt. & jur. tom. 2. de contract. diſput. 502. vers. 2. quoniam.*

Wederom werd dit nog bewezen by een veel kragtiger decisie, dat wanneer een Schip door ſtorm goederen had moeten werpen, zoo moet aan den Schipper evenwel het volle vragtgeld betaalt werden zoo wel van de geworpene als van de overgevoerde goederen , ſchoon die geworpene goederen niet ter gedeſtineerde plaats zyn gebragt , volgens de text *in L. ſi vehenda, ff. ad Leg. Rhod. de jactu* En 't werd bewezen by de *Rot. Gen. decis.* 229. *Num.* 4. En vervolgens dat het aan den capiteyn vry ſtond zyn Schip te ontladen uyt hoofde van 't voornoemde geval tot behoud van 't Schip en goed , en ten dien eynde dat aan hem voor de ingeladene goederen de volle vragt moeſt werden betaalt.

Op

Op den 4. October van den Jare 1652. Is door het voor- 5
noemde Conſulaat ingevolge het verſoek van de Capiteyn een decreet geſlagen, van welk decreet de intereſſanten in dat Schip hebben geappelleert, dog door den doorlugtige gecommitteerde regent Zufia is het decreet van het Conſulaat van de Engelſche natie geconfirmeert in het zelve jaar. 1652. In preſentie van de geheymſchryver Giorno.

En op dat men een verbeelding kan hebben van de vonniſſen by 't Conſulaat van de Zee geſlagen, zoo heb ik 'er hier een willen in voegen, 't welk in dezer voegen komt te wezen.

Op den 4. Dag van de maand October
des Jaars 1652.
Tot Napels.

Het Conſulaat in 't Conſulaats hof der Engelſche 6
natie binnen Napels vergaderd zynde, over zaake voor meergemelde hove hangende tuſſchen Robbert Suvanley van de Engelſche natie Capiteyn van 't Schip genaamt Errico Bonaventura ter eener zyde, en de Heeren Geronimo Andreini, Gulielmo Mico en Don Antonio Suarez Coronel en Vincenſo Rey Koopluyden en inwoonders binnen Napels, commiſſionariſſen van eenige abſente geintereſſeerdens, den Doctor ofte Regts-geleerde Jacinto del Negro door het zelve Conſulaat aangeſtelt tot Curator om te repreſenteren de abſente geintreſſeerdens en de Arme-

nische koopluyden daar in met den anderen overeengekomen ter andere zyde, in welk Consulaat nog boven dien sttting hebben genomen den doorlugtige Consul, Consulteurs en geconsuleerde hier onder genoemd, den doorlugtige Gio. Melchior Perez Consul, den Regts-geleerde Vito Antonio d'Angelis Consulteur.

Giorgio Bacher engels Koopman.	geconsuleerde
Sebastiano Griglione genuees Koopman.	
Capiteyn Paulo Ruschi, van Ragousa.	
Capiteyn Filippo Celli, Genuees.	
en Poulo Incontri Napolitaan.	

Zynde voor dit Consulaat van wegen Capiteyn Robbert verzogt zig te mogen gedragen na den inhoud van dit requeft zoo als uyt de nevensgaande acte komt te blyken.

Door den voorscheve doorlugtige Consul, Raden en geconsuleerde gesien zynde de meergemeldere-queste en 't versoek daar in gedaan, als mede het appointement door de gedeputeerdens geslagen op den Curator der absente geinteresseerdens, mitsgaders den tyd daar toe bepaalt en verleend, het ondersoek der getuygen en de getuygenis der Kooplieden volgens overgeleverde acte, en wyders gesien het vonnis gegeven by het zee Consulaat tot Pisa op den 28 Augusti en 4. September van den jare 1652. Aangaande de

de ontlading der Koopmanſchappen uyt een zeker engelſch Schip, genaamt Pelegrino, St. Maria, Samzon en de levantſche Koopluyden, zonder mede zyn gedeſtineerde reys te hebben vervolgt uyt hoofde van het klaarblykelyke gevaar der hollandſche Schepen, als mede van de betaling der volle vragt, ingevolge de ordre van 't zelve Conſulaat aan den Schipper toe gelegt; wyders nog geſien zynde het manifeſt der voornoemde goederen en de lyſt daar van overgelegt, mitſgaders de acte van toeſtemming der twaalf Armeniſche Koopluyden, en nog van de andere geintereſſeerdens, over de ontlading der meergemelde goederen in deze ſtad Napels, en gehoort zynde het pleydooy van den doorlugtige Advocaat van Capiteyn Robbert, en dat van den doorlugtige Curator der abſente en preſente geintereſſeerdens, en geſien zynde die dingen die geſien moeſten werden, en geconſidereert zynde die zaken die geconſidereert moeſten werden, is een parig, nemine diſſentiente, geordonneerd en gevonniſt in navolgende maniere.

Het meer gemelde Conſulaat, aangaande de voornoemde zaken, en 't klaarblykelyke gevaar van de voorſchreve Goederen te verliezen, indien dit Schip zyn gedeſtineerde reys naar Livorno vervolgt had, en boven dien nog te zoude hebben konnen verliezen de overige Goederen in 't meergemelde Schip geladen, indien 't zyn reys naar Engeland had vervolgt; ende

Qq 3 be-

bevonden hebbende het gedeposeerde door den Capiteyn Robbert waarachtig te wezen, ontslaat den Capiteyn Robbert zyn Schip en volk van deze reys naar Livorno te vervolgen, om het openbare gevaar der Hollandsche Schepen, houdende dezelven voorafgelegt en geëyndigt binnen deze Haven van Napels, alwaar 't voorschreven Schip en Capiteyn zig zyn bevindende; en boven dien zal het den Capiteyn vry staan de gemelde goederen hier te mogen lossen, in plaats van te Livorno; condemnerende de meergemelden geinteresseerdens, om aan den Capiteyn Robbert de volle Vragt te betalen, en de gelderen op de voorschreve goederen gehypotequeert, ingevolge het cognoscement en manifest in regten overgeleverd, met de kosten van het proces, zuyvering, ontlading, en Vragt of berg-loonen in Napels; voorts de voorschreve onkosten te verdelen over de goederen ponds ponds gelyke, absolverende wyders de geinteresseerdens van de interessen en huuren, door de meergemelde Capiteyn van hun gevorderd, en tot overvloede benoemt, en stelt aan om de goederen der absente geinteresseerdens te ontfangen de doorlugtige Heeren Gulielmo Mico en Compagnie, Engelsche Kooplieden, en de doorlugtige Heeren Nicolo Warmont, en Cornelio van Zichevort Hollandsche Koopluyden, residerende binnen Napels; omtrent de goederen van den doorlug-

tige

tige Heeren van 'der Stracca, en Giacomo Oblora Hollanders, dezelven werden overgegeven aan den doorlugtige Varnort en Virleo, en aangaande de goederen der verdere abſente geintereſſeerdens aan de de meergemelde Heer Mico en Compagnie, dewelken de meergemelde goederen zullen moeten ontfangen en bewaren, om de ordre der meergemelde geintereſſeerdens daaromtrent te volgen, als mede der reſterende Armeniſche Koopluyden, en andere geintereſſeerdens, die haar toeſtemming daar toe verleend hebben; gegeven binnen Napels, op den 4. dag van October van den Jare 1652. was getekent,

Jo: Melchior Perez. Conſul

Doctor Vitus Antonius de Angelis.

KORTE INHOUD

Van het Agſte Gewysde

In de zaak van

VINCENTIO DE MEDICI

Tegens

ASSURADEURS VAN MESSINA.

De Aſſuradeurs zijn gehouden te betalen de waarde der Goederen door de Geaſſureerde gepriſeert; ſchoongenomen de verloorene Goederen van minder quantiteit komen te zyn. Num. 1.

Een Schip niet beladen zijnde met alle de Geaſſureerde Goederen, zoo zijn de Aſſuradeurs gehouden de verzekerde waarde te betalen. Num. 2.

Een Schip zijn reys veranderd hebbende op order van de Geaſſureerde, zoo zijn de Aſſura-

Assuradeurs ongehouden, en hoe het zelve te verstaan is. Num. 3.
Een Schip verzekert zijnde, om eenige goederen naar een zekere plaats over te voeren, zoo zijn de Assuradeurs gehouden de goederen te betalen naar die preys, als dezelve op de gedestineerde plaats werden verkogt. Num. 4.
Een Schip verzekert zijnde, indien het door toedoen van eenig volk, Overigheyd of van een Vorst zijn Goederen op een andere plaats heeft ontladen als op de gedestineerde, zijn de Assuradeurs gehouden. Num. 5.
De decisie van de zaak. Num. 6.

HET AGSTE GEWYSDE.

Vincentius de Medici zig hebbende doen verzekeren door eenige Koopluyden van Messina, voor agt duyzend Ducaten op graanen te laden of reets geladen in een zeker Schip genaamt onze lieve Vrouw van Carmel, gevoerd werdende door Capiteyn Philippus Celle, om dezelve over te voeren van de Stad Cutroni naar Napels, en het zelve Schip alzoo met graanen beladen, zyn reys vervolgende na dezen Stad, is het zelve door Franse Schepen genomen geworden; ten dien eynde dagvaarde Vincentius de Assuradeurs in regten om betaling van die agt duyzend Ducaten, dewelken daar tegen inbragten niet te wezen gehouden uyt hoofde van de ondergeschrevenen exceptien.

Voor eerst zeyden zy, dat het Schip niet ten volle volladen was, zoo als het andersints gewoon was volladen te worden, maar dat 'er alleen maar in 't 't Schip waren ingeladen twee duyzend en zestig mudden graanen, welke geen agt duyzend ducaten kwamen waardig te wezen, als mede dat het Schip

zyn

zyn volle laſt niet had ingehad, op welke conditie het was verzekerd geworden. Maar op die zwarigheyd wierd aan de zyde van Vincentius geantwoord, dat wanneer een geaſſureerde by zig zelven heeft gewaardeert zyne Goederen op duyzend Ducaten, en dezelven voor die zom en quantiteyt heeft doen verzekeren, en naar mate van die zom premie aan de Num. 1
Aſſuradeurs betaalt, gemeenlyk genaamt de onkoſten, als dan, ſchoongenomen de goederen van minder quantiteyt komen te zyn, de Aſſuradeurs gehouden zyn te betalen de waarde in de police van Aſſurantie vermeld, en getaxeerd by de Geaſſureerde, volgens 't zeggen van *Petrus Santerna in tract. de aſſecurat. part.* 3. *Num.* 43. *Stracc. in eod. tract. Gloſſ.* 6. *Num.* 4. *vers.* 1 *concl.* 6. *fol.* 365. *Scacc. de Camb.* §. 1. *quæſt.* 1. *Num.* 169. *vers. primus caſus.*

En het zelve heeft nog des te meer plaats, wanneer men agt geeft, dat indien de voornoemde twee duyzend en zeſtig mudden graan tot Napels waren aangekomen, dezelven tot vier Ducaten ieder mudden zoude zijn verkogt geworden, uyt hoofde van de opſtant van 't volk; dierhalven dan, zoo wanneer de waarde van de granen werd geconſidereert, zoo als de geaſſureerde, indien dezelve ter gedeſtineerder plaatze waren gearriveerd, daar voor zoude hebben gekregen, dezelven de geaſſureerde zom verre zoude hebben te boven gegaan.

2 De Regtsgeleerde zeggen nogtans, dat indien een verzekert Schip niet beladen werd met alle de verzekerde goederen, de Assuradeurs niettemin gehouden zyn de waarde door de geassureerde gestelt te moeten betalen, dewyl de geassureerde de premie van die waarde aan de Assuradeurs heeft betaalt, alzoo komt te leren *Petr. Santerna, dicto tract. p.* 3. *Num.* 17. *en* 18. *L. si servus, §. quinque, ff. de Leg.* 1. *Lessius de Just & Jure Lib.* 2. *cap.* 28. *Num.* 28. die 'er byvoegt, dat, zoo wanneer de Assuradeurs Premie van de verzekerde waarde ontfangen hebben, schoon alle de goederen niet in 't Schip waren geladen, de Assurantie van kragt komt te wezen, by wyze van belofte.

Ten tweede zeyden de Assuradeurs hier tegen, dat de geassureerde zig had benadeelt, dewyl hy den Capiteyn order had gegeven zig in de Stad Rheggio op te houden, en alzoo zyn gedestineerde reys niet had vervolgt van Cutrone naar Napels; dog hier op wierd van de zyde van Vincentius gerepliceert, dat een reys maar verstaan kon worden veranderd te wezen in dit geval, wanneer order werd
3 gegeven een Schip te ontladen op een andere als wel op de gedestineerde plaats, gelyk aantoont *de Rot. Gen. decis.* 40. Ja zelfs wanneer een Schip zyn reys komt te veranderen uyt vrees voor vyanden, opdat het tot gemeen behoud in derzelver handen niet en zoude

zoude vervallen, zoo een Schip werd niet gezegd zyn reys te hebben veranderd, en de Assuradeurs blyven daar voor aanspraakelyk, *Santerna in dicto tract. de assecur. p.* 3. *Num* 52. *cum seqq. Stracc. de assecur. Gloss.* 14. *Num.* 3. en 't allerbest werd het bewezen by *Jo: de Hevia in labyr. commerc. naval. cap.* 22 Gelyk in 't geval in questie Vincentius, vreezende voor de Franze Schepen, heeft geordonneert, dat hy ten dien eynde zoude vertoeven in de Stadt Rheggio, en niet tegenstaande die voorzorg, is het Schip evenwel genomen geworden.

Ten derde zeyden de Assuradeurs, dat, schoon genomen zy al eens moesten betalen, zy niet verder gehouden waren te betalen als de waarde, waar voor de graanen in de Stad Cutrone waren ingekogt, en zoo doende zoude de geassureerde buyten schade blyven. Edog hier op antwoorde Vincentius, dat het zelve was direct tegens den inhoud van de Police aan, dewyl hy zig had laten verzekeren voor de waarde van agt duyzend Ducaten, reguard hebbende genomen op de winst dien hy op dat koren konde hebben, indien het ter gedestineerder plaatze was gekomen; als mede op de te doene onkosten, en de interessen van zyn penningen. Waar van daan de *DD.* komen te zeggen, dat indien Assurantie werd 4
gedaan op goederen behouden op een plaats over te voeren, altoos die prys moet gerekent werden

waar voor de goederen op die gedestineerde plaats zoude zyn verkogt geworden, volgens de text *in L. fin. ff. de tritic: condict. Santerna de assecur. part.* 3. *Num.* 40. *&* 41. *Stracc. de assecurat. Gloss.* 6. *Num.* 1. *Scacc. de Camb.* §. 1. *quæst.* 1. *Num.* 169. *vers. secundus casus.*

Eyndelyk deed zig nog een twyffeling omtrent deze zaak op, dewyl het voornoemde Schip, leggende in de haven van Rheggio, genoodzaakt wierd door het volk van die Stad, uyt hoofde van gebrek aan levens-middelen, een gedeelte van zyn ingelade koren daar te moeten laten, dierhalven of diergelyk geval wel in die Assurantie begrepen was? waarop geantwoord wierd van ja, nademaal een beletzel, waar door de goederen werden verhinderd naar de gedestineerde plaats te konnen werden vervoert, het zy 't zelve voorkomt door toedoen van het volk, of van een overigheid, of van een Vorst, altyd werd gerekent onder ongelukkige toevallen, volgens de leere van *Jo: de Hevia in labyrintho commercii navalis de cap.* 14. *Num.* 27. alwaar hy verscheyde gevallen aan de hand geeft.

By 't Consulaat van de Zee, van de Stadt van Messina is geoordeeld ten voordele van de voornoemde Vincentius volgens 't geallegeerde, in den Jare 1628.

KORTE

KORTE INHOUD

Van het negende gewysde

In de zaak van

JOANNES MICO.

tegens

DE BESTIERDERS of ONTFANGERS, Van de ronde Maat der granen.

Tol werd niet betaalt voor goederen komende of werdende gevoert in een stad of haven, tegens de wil van den eygenaar. Num 1.

Tol werd niet betaalt wanneer een Schip uyt nood en geweldiglyk in een haven komt in te loopen. Num. 2.

Tol werd niet betaalt voor beesten in een stad gebragt uyt vrees voor rovers. Num. 3.

Wanneer een Schip door tempeest werd gevoert in een haven waar toe het niet en was gedestineert zoo behoeft het geen passagie of haven geldte betalen. Num. 4.

De koper moet de Tollen betalen en niet den verkoper. Num. 5.

Wanneer men over een zaak twyffelt, moet geoordeelt werden de Tol niet verschuldigt te zyn. Num. 6

Een Schip door storm in een haven, een Koning toebehorende, zynde gebragt, en komende te vertrekken, naar 't cesseren van 't onweder, betaalt niets. Num. 7.

Een Schip, 't welk uyt vrees voor Vyanden of Zeerovers, in een haven inloopt, betaalt geen Tollen, en de Fiscaal kan daar omtrent geen regt sustineren te hebben, Num. 8.

De Decisie van de zaak. Num. 9.

HET NEGENDE GEWYSDE.

Joannes Mico van de Engelsche natie in deze stad hebbende bevragt zeker Schip, genaamt de Zee Trafficq, beladen met Visch gemenelyk genaamt Sardinen, welke goederen aan de Koninglyke Tollen

zynde aangegeven op het transito, want zy waren gedestineert naar de stad Puteole om daar ontladen te werden; dog de uytverkoornen des volks van de zeer getrouwe stad Napels, ziende dat onze stad gebrek had aan de gemelde Visch, zyn gekomen naar de stad Puteole, en hebben op order van de regent Casanata opsiender der levensmiddelen de gemelde Visch genomen en gevoert naar de stad Napels, alwaar de zelven op haar lieder order zyn verkogt, en de prys daar van, naar haar lieder goeddunken, aan de voornoemde engelsche Koopman betaalt.

Dog de opsienders der Tollen gemenelyk genaamt de ronde maat der granen hebben geëyst dat voor 't overvoeren van de gemelde Visch door den engelsche Koopman de inkomende regten van de Tol moesten werden betaalt de welke zeyde dat hy niet gehouden was die te betalen, omdat hy zelfs in de stad Puteole had betaalt alle de Tollen die daar toe gerequireerd wierden, naar welke plaats de voornoemde goederen waren gedestineert en ook naar toe gevoert geworden, en indien hy tegenwoordig gehouden was in de stad Napels ook Tol te moeten betalen, dat hy dan met een dubbelde last zoude beswaart werden.

Verders zeyde hy ook, dat hy zelfs die Visch niet in de stad Napels had gebragt, maar dat zulks de uytverkoornen van die stad hadden gedaan, de

welke

welken door geweld en op eygener authoriteyt die viſch genomen en belaſt hadden de zelve binnen deze ſtad te brengen, alwaar zy verkogt waren voor minder prys, als de zelve verkogt zoude zyn geweeſt in de ſtad Puteole.

Waar van daan de DD. komen te zeggen, dat goederen in een ſtad of haven ingevoerd tegens wil en dank van de eygenaar niet gehouden zyn eenige Tollen of regten te betalen volgens de text *in L. fin.* §. *ſi pauper, ff. de publican. & vectig. Bart. in L.* 1. *Cod. de naufrag.* Alwaar hy bewyſt, dat wanneer een Schip uyt nood in een haven inloopt, niet gehouden is eenige Tollen te betalen nogte eenige kennis of aangeving daar van te doen, omdat het door geweld is geſchied, volgens de text *in L. Cæſar.*, *& L. fin. ff. de publican. & vectig.* En omtrent deze ſtof werd die opinie in 't breede beveſtigt door *Reg. Galeota controv.* 46. *&* 47. *per tot. Lib.* 1. Num. 1 2

Gelyk ook van beeſten in een ſtad ingevoert uyt vrees voor rovers, geen regten werden betaalt, zoo als komt aan te toonen *Petr. de Raven. ſing.* 861. 3

Deſgelyks ook een Schip door onweder zynde gevoert naar een haven, alwaar toe het niet gedeſtineert en was, behoeft geen paſſagie of haven geld te betalen, volgens *Jo. de Platea poſt Bart. in d. L.* 1. *Cod. de naufrag.* En noch meer andere autheuren aangehaalt door *Franciſcus Marcus decis.* 889. *Num.* 12. *p.* 2.

Maar

4 Maar de stad Napels, de welke tegens wil en dank van den eygenaar die goederen heeft gekogt en de zelve in zig zelfs heeft ingevoert, en de prys naar haar welgevallen aan den Engelsche Koopman betaalt,
5 die moet de licenten zelfs betalen, dewyl volgens het regt de kooper en niet de verkoper gehouden is de Tollen te betalen, gelyk komt te leren *Bal. in L. si prædium, Num. 6. de evict.*

6 En wanneer men twyffelt, moet altoos geoordeelt werden de Tollen niet te wezen verschuldigt, volgens *Bart. in L. si pupillus, ff. ad L. Falcid. Surd. decis.* 305. *Num.* 44. *Gratian discept. for. tom.* 4. *cap.* 777. *N.* 28.

Desgelyks werd ook in noch kragtiger termen bygebragt *de Ritus R. C. in §. vaxellum sub tit: de fundico flagelli*, Alwaar gezegt werd, wanneer een vaartuyg, door onweder zynde gevoert naar een haven een
7 Koning toebehorende, komende te vertrekken naar 't ophouden van 't onweder, het zelve niets behoeft te betalen; maar wanneer het uyt eyge beweging en vrye wil, naar dat het tempeest is bedaard, en door geen beletsel verhindert, in die haven komt te vertoeven en te blyven, als dan moet het betalen: waaromtrent moet aan getekent werden dat *de Ritus R. C.* in dit geval vereyst omtrent de betaling van de licenten, alleen maar de vrye wil van den zeevarende Koopman te weten, wanneer den zelve Koopman na 't cesse-

ceſſeren van 't onweder, door geen beletzel verhindert, noch in die haven wil verblyven, welke requiſiten in ons geval niet opkomen of zyn te vinden, dierhalven niet gehouden eenige Tollen of regten te betalen.

Eyndelyk is een Schip, uyt vrees voor vyanden 8
zeerovers of onweder in een haven lopende, niet gehouden eenige regten te betalen, noch de fiſcaal kan niet ſuſtineren eenig regt daar op te hebben volgens *Martin. lauden in tract. de fiſco.*, *q.* 171. *Marſill. in L. §. præterea ff. de quæſt. Num.* 32. *Bal. cons.* 198. *vers. ſtatutum*, *Alex. cons.* 7. *vol.* 3. *& Sracc. de mercat. in tit. de navibus part.* 2. *Num.* 26.

Door de Collaterale Raad, nadat aan de zelve door de 9
aanſienelyke regent Caſanata opſiender der levens-middelen verſlag was gedaan van de zaak, is verleend geworden termyn in de zaak en vonnis gegeven, waar by de voornoemde Jo. Mico niet zoude gemoleſteert worden tot het betalen van de Tollen van de ronde maat der Granen, in preſentie van Vincentius Surrentinus geaſſumeerde geregtſchryver.

KORTE INHOUD

Van het tiende Gewysde

In de zaak van

WILLEM TRELAN, Capiteyn van een Engelsch Schip genaamt de Koninginne Maagd

tegen

DE FISCAAL DES KONINGS.

De Engelsche Schepen hebben de vrye Vaart door de Zeën van onze Catholicque Koning, volgens 't Tractaat van Vreede aangegaan met den Koning van Engeland. Num. 1.
Een Schip, 't welk beladen werd met Goederen in 't gebied der Ongelovigen, en dezelve brengt in 't gebied der Gelovigen, kan niet voor preys verklaard werden. N. 2.
Een Singuliere of eenvoudige opvolger van een Zeerover is niet aansprakelijk voor de dieveryen gepleegt door den Zeerover. Num. 3.
De Joden zijn vyanden van de Christelyke Religie, en van den Catholicque Koning. Num. 4.
De Joden werden gedult by de Heylige Moeder Kerk, en verkeren in der Christenen Steden. Num. 5.
Joden haar Goederen kunnen niet weggenomen werden, volgens de Paussselijke en Keyserlijke Wet. Num. 6.
Den Joden is geoorloft Koopmanschap te dreyven onder de Gelovigen. Num. 7.
Joden haar Goederen kunnen niet genomen werden nog ter Zee nog te Land, niettegenstaande dezelven zijn Verketterd en Vervloekt, volgens de Wet. Num. 8.
Op een anders Territoir niet vyandelijk, mag met regt niets tot buyt genomen werden. Num. 9.
Vyanden, gelijk Turken en Joden, door de Paus in zijn gebied vryheid hebbende om daar te wonen, kunnen niet als buyt genomen werden door eenig Christen Vorst. Num. 10.
Een vreemd Territoir verschaft aan iemand securiteyt of vryheyd. Num. 11.
Iemand van de vyand wedergekomen zijnde, verkrygt zijn vryheyd weder, zoo dra hy in een Stadt is gekomen, waar mede men in vriendschap leeft. Num. 12.
Iemand kan zijn vyand niet offenderen in een Stad waar mede men in vriendschap leeft. Num. 13.
Een vlugtende Slaaf kan niemand weg voeren op een vreemd Territoir. Num. 14.
Goederen van de Fransen kunnen geconfisqueert werden. Num 15.

Iemand

Iemand de prys der goederen uyt zijn eyge penningen ingekogt crediterende met speciaal hypotheecq op dezelven, welk contract hy heeft aangegaan voor de confiscatie, werd geprefereert op die goederen voor de Fiscaal. Num. 16.
Gelykerwijs speciaal hypotheecq belet dat de Goederen niet vervreemd konnen werden tot nadeel van den Crediteur, alzoo belet het zelve ook de confiscatie. N. 17.
Een gehypotheecqueerd Crediteur werd ten opsigte van de prys van een gekogte zaak geprefereerd voor den Fiscaal en huwelijks-goed. Num. 18.
De Decisie van de zaak. Num. 19.

HET TIENDE GEWYSDE.

Een Engelsch Schip genaamt de Koninginne Maagd, gevoerd werdende by Capiteyn Willem Trelan, zynde beladen geworden met eenige Koopmans goederen in de haven van Alexandrie, zynde gelegen onder de heerschappy der Turken, en, ter wyl het zelve zyn reys was vervolgende door 't Faro van Messina naar Livorno, is het genomen geworden door de Koninglyke Vloot onder pretext dat het medebragt goederen toebehorende aan Fransen en Joden, Vyanden van zyn Catholicque Majesteyt, en dat dierhalven het gemelde Schip wettig voor buyt kon verklaart werden: over welke zaak ten dien eynde wierd geageert voor den Doorlugtige Heer Johannes de Austria, Bevelhebber van de voornoemde Vloot, en Generalissimus ter Zee, geassisteert door de raad van den Heer Michaël de Salines, Auditeur op de gemelde Vloot; tot defensie van den voornoemde Capiteyn en der goederen wierden de ondergeschrevenen zaken in overweging genomen.

Voor eerst, dat het gemelde Schip geen vyande- Num. 1

 delyk

3 delyk Schip en was, maar dat het behoorde onder de heerſchappy van de Koning van Engeland, dewelke in de Capitulatie van vrede met onze onverwinnelyke Koning aangegaan, onder andere had bedongen, dat 'er aan de Engelſche Schepen een vrye vaart en Commercie zoude werden toegeſtaan, en gegeven door de Zeën van onze Catholicque Koning, en dat voor alle en wat goederen het zoude mogen zyn, die de gemelde Engelſche Schepen kwamen mede te brengen, waarom het gemelde Engelſche Schip niet wettig voor buyt kon verklaard werden.

2 Nog daar tegens obſteerde niet dat het Schip met goederen beladen was in een plaats de ongelovigen toebehorende, omdat de voornoemde goededeeren gebragt wierden naar Livorno, en alzoo op het gebied van de gelovigen, en boven dien de goederen voor tegenwoordig bevonden wierden in de magt en in handen van de gemelde Engelſche Capiteyn, dewelke een vriend van onze Regeering kwam te zyn; in welk geval, niettegenſtaande de goederen waren gebragt uyt landen den vyand toebehorende, dezelven evenwel niet konden voor buyt verklaart werden, omdat zy in handen waren, of wierden bezeten door een Vriend van onze Staat, 't welk wel plaats zoude hebben, wanneer de goederen kwamen te wezen in handen van Turken, *ut ex Angel. in L. ſive manifeſtus, §. tam diu, ff. de condict. furtiv.*

furtiv. Stracc. de mercat. in tit. de navib. part. 2. *Num.* 17. Gelykerwys ook, wanneer de goederen van een Zeerover gevonden worden in handen van iemand die ſingulier of eenvoudig is geſuccedeert in 't beſit derzelven, zoo zoude die zelve ſucceſſeur niet aanſprakelyk zyn voor de dieveryen door den Zeerover begaan, gelyk komen te leren *Abb. & DD. in cap. tua nos de uſu fructu & Bald. in L. unic. Cod. ne ex delict. de funct. Num.* 13. *Stracc. d. Num.* 17. *in fine.* 3

Ten tweeden wierd getwyffelt in deze zaak ten opzigte van de goederen, dewelke beſtelt moeſten werden aan de Joden wonende in de Stad Livorno; ten dien eynde zeyde de Fiſcaal des Konings van de Koninglyke Vloot, dat de goederen wettiglyk konden geconfiſqueert werden ten opzigte van de Joden, omdat zy vyanden waren van de Chriſtelyke Godsdienſt, en van onze Catholicque Koning, *cap.* 1. *en* 2. *de judeis, L. judeos, Cod. eod. tit.* maar daarop wierd geantwoord aan de zyde van den Capiteyn dat 't voornoemde niet konde obſteren, nademaal de Joden, niettegenſtaande dezelve onze Vyanden kwamen te wezen ten opzigte van de Chriſtelyke Godsdienſt, dezelven evenwel wierden getolereert door de Heylige Moeder Kerk, en onze onverwinnelyke Koning geen Oorlog met dezelven komt te hebben, volgens de *L. Chriſtianis, Cod. de paganis, Bald. cons.* 315. *Num.* 2. *vol.* 1 & 438. *Num.* 6. *vol.* 5. en dezelve in der 4 5

Christenen Steden komen te verkeren, gelyk als te Romen, Venetien en Napels, gelyk aantoont *Santerna de assecurat. part.* 5. *Num.* 18. gelyk wy ook dagelyks zien, dat dezelve Negotieren in onze Stad en in ons Koninckrijk, dog met vergunning van den onder Koning, en de Collaterale Raad.

6 En 't zelve is in Cas subject zeer applicabel te vinden in *d. L. Christianis*, *Cod. de paganis*, alwaar den Jmperator verbied dat de Joden haar goederen niet weggenomen mogen werden; ja zelfs beveelt de Paus *in cap. sicut judæi, de judæis*, dat men hun haar geld niet zal ontnemen; 't woord nogtans van geld sluyt in zich alle zaken en gevolgelyk ook Koopman-schappen volgens de *L. pecuniæ ff. de verb. significat.* Wyders weten wy ook dat het den Joden geoorloft is
7 negotie te mogen dryven onder de gelovigen, omdat zy ryke Koopluyden zyn, en boven dien staat het den Christenen ook vry om de zelve te mogen betalen de waarde voor de goederen van hun gekogt, *Anania in cap.* 1. *de judæis in fin.* En nademaal de Joden zyn vermaledyt en vervloekt ten opsigte van die wet
8 nogtans kunnen evenwel haar goederen niet tot buyt gemaakt werden zoo te water als te land, gelyk besluyt *Santerna de Assecurat. p. ult. Num.* 23.

Het derde Articul was hier in bestaande, of de Koopman-schappen, de welke behoorden aan eenige Fransen wonende in de stad Livorno, konden ge-

con-

confisqueert werden ; waar op de Capiteyn van 't 9
gemelde Schip zeyde , dat schoongenomen de fran-
sen kwamen te wezen vyanden ten opsigte van den
Staat, nogtans dewyl de zelven waren Koopluyden
wonende in de stad Livorno en alzoo op een plaats
die in vriendschap en in verbond met dezen Staat leef-
de, dewyl de zelve stad Livorno behoorde aan den
Groot Hertog van Toscanen, dierhalven hunne goe-
deren aldaar, schoongenomen op een vreemd gebied
dog evenwel niet vyandelyk, met geen regt konden
gemolesteert werden , volgens 't gunt geschreven
heeft *Angelus in disput. incipiente guerra* , De welke
komt te volgen *Soccin. in L.* 1. *de acquir. possessio. ubi
Rip. Num.* 6. *Alciat. Num.* 12. *& Lanar. cons.* 84. *Num.*
4. *&* 6. *in fin.*

Waar uyt wy zien dat Turken en Joden, dewelke 10
door de Paus op zyn gebied werden gepermitteert,
niet kunnen weggenomen werden door eenig Chris-
ten Prins uyt de haven van Ancona, gelyk bevestigt
Celsus Hugo , *cons.* 65. *& Reg. Constant.* toont dat
zeer geleert aan in *L. unica, Cod. de Class. Lib.* 11. *Num.*
113.

Boven dien komt dit aan te toonen de text *in L.* 11
decernimus Cod. de his, qui ad eccles. confug. Alwaar ge-
zegt werd, dat een vreemt gebied securiteyt verleent,
en in *d. L. postliminium*, §. *postliminio ff. de capt. & post-* 12
lim. revers. Alwaar gevonden werd, dat iemant van
den

den vyand wedergekeert, zyn vryheyd bekomt, zo-
13 dra hy in een ſtad is gekomen, waar mede men in vriendſchap leeft; dierhalven kan in zodanige ſtad niemand zyn vyand offenderen, gelyk komt te leren *Alciat. Loco citato;* Waar uyt dan volgt, dat ſchoongenomen deze Franſen, aan wien de goederen moeſten geconſigneert werden, kwamen te wezen vyanden van onze Koning, desniettegenſtaande, dewyl de zelven woonden in de ſtad Livorno ter oorzaak van de Commercie, welke ſtad in vriend en bontgenootſchap met onzen Staat leeft, en boven dien onder een anders heerſchappy ſtaat, ten dien opſigte niet konden gemoleſteert werden, maar ten contrarie zyn geſecureert,
14 dat haar lieder goederen geladen in geen vyandelyke Schepen niet geconfiſqueert mogen werden, dewyl een ſlaaf vlugtende op een vreemd gebied, door niemand daar van af mag gehaalt werden *L. quis ſit fugitivus, §. item Celſus, ff. de ædilit. edict. ubi Gloſſ.*

Eyndelyk moeſt nog ten vierden overwogen werden, 't gunt de Capiteyn kwam te zeggen, dat wanneer namentlyk het gezegde omtrent de goederen der Franſen niet wierd in agt genomen, 't welk hy evenwel nogtans geloofde, dat dan evenwel de zelve goederen niet waren confiſquabel, omdat zy waren verhypotheecqueert aan den Capiteyn, dewelke de penningen tot de inkoop van die goederen had verſchoten met ſpeciaal hypotheecq op dezelve, zoodanig

danig dat hy niet gehouden was die goederen uyt 15
te leveren, voor ende aleer hem die penningen waren gerestitueert, gelyk kwam te blijken by de vragt-brieven, dierhalven dan, schoongenomen de Fransen al eens vyanden kwamen te wezen van onze Koning, en hare goederen confisquabel waren, niettegenstaande dat alles konde de waarde van de goederen niet geconfisqueerd werden ten nadele van den Capiteyn, dewyl hy Crediteur was van de waarde
voor den inkoop dier goederen betaalt, als mede dat 16
in Cas van confisquatie eerst den hypotheecquaire Crediteur moet voldaan werden, die voor de confisquatie heeft gecontracteert, volgens de *L. si merito, in princ. ff. sol. matr. ubi Gloss. & in L.* 2. *Cod. ad L. Juliam de vi publ.* §. *sed illud, Inst. de fideicomm. hæredit. & L. si debitor, Cod. de sentent. passis, & Jo: de Hevia in labyr. commerc. naval. cap.* 20. *Num.* 10.

't Welk alzoo om deze reden werd gedisponeerd, 17
dewyl, gelykerwijs uyt hoofde van een hypotheecq eerst aangegaan, de vervreemding der goederen werd belet ten nadele van den Crediteur, alzoo ook de Confisquatie of de straf geen plaats kan hebben, dewyl het gunt 't welk werd gedisponeert ten opzigte van het eene, ook in 't andere komt plaats te hebben, *L. Imp. Cod. de fideicomm. L. si jus, Cod. de bon. proscript. L. imp. Cod. de jure fisci*, en alzoo werd het ten dien opzigte gestatueert *per L. partitarum Hispaniæ*, dewelke

werden aangehaalt door *Jo: de Hevia loc. cit.*

18 Daarom nog te meer, dewyl een Crediteur, ten opzigte van zijn hypotheecq dat hy komt te hebben uyt hoofde van de betaling van de waarde, waar voor de goederen zijn gekogt geworden, op dat goed werd gepræfereert voor den Fiscaal van den Koning, ja zelfs voor huwelijks-goed, tot dat hem zijn penningen zijn gerestitueert geworden, volgens de *L. licet, Cod qui pot. in pign. habeant. Bald. de dote part.* 10. *in princ. Negus. de pign.* 2. *memb.* 2. *p. Num.* 17. *&* 18. *Jo: de Hevia in labyr. comm. naval. cap.* 12. *Num.* 16.

19 *In January van den Jare* 1648. *Is door den Koninglyke Auditeur van de vloot geoordeeld, dat het voornoemde Schip te gelyk met de Goederen zoude werden ontslagen, en zijn reys konde vervolgen; maar dat de Goederen, door de Franssen in de Stadt Alexandrie overgezonden en geconsigneerd aan de andere Franssen, zouden verkogt werden, en de preys daar van komende ten voordeele van de Vloot zoude werden besteet, na dat alvorens den Capiteyn van zijn pretensie op die Goederen uyt dezelven zoude wezen voldaan.*

KOR-

KORTE INHOUD

Van het Elfde Gewysde,

In de zaak van

JOAN BAPTISTA GHIRARDINI;
En andere geassureerden

Tegens

STEPHANUS THIERI EN GALEATIUS NALE
En andere Assuradeurs.

Policen van Assurantie hebben paraat regt van executie, nog tegen de zelven werd geen exceptie geadmitteerd, om de betaling by wegen van executie te stremmen, gelijk ook niet tegens wisselbrieven. Num. 1.

Schipbreuk en schade of ongeluk werden bewezen door twee getuijgen. Num. 2.

Schipbreuk werd bewezen op de naastbygelegenste plaats, alwaar 't ongeluk gebeurt is, niettegenstaande de Regter van de plaats is incompetent, als mede dat de party niet is geciteert, en schoongenomen het zelve is geschied zonder eenige Solemniteyten van het regt. Num. 3.

Schipbreuk, ongevallen van rovers, invalle van vyanden en zeeroovers werden met den anderen vergeleken. Num. 4.

Assuradeurs van een Schip, wanneer men geen tyding van 't verlies van 't Schip heeft gehad, zijn aansprakelijk, schoongenomen ten tyde van 't aangaan van de Assurantie het Schip al was genomen. Num. 5.

Waar een actie uyt voortkomt, daar uijt komt ook een exceptie voort. Num. 6.

Een exceptie voortkomende uijt den inhoud van 't Contract, is de vraag, wanneer de zelve de executie kan stremmen. Num. 7.

Wat voor een exceptie het komt te wezen, de welke uijt den inhoud van een Contract voortkomt. Num. 8.

Exceptien, vereysschende een nader onderzoek, konnen de executie of een provisie niet stuyten. Num. 9.

Welke exceptie het zy, die een nader ondersoek requireert. Num. 10.

Welke exceptie aanstonts, en welke door eenige tussen-tijd voor bewezen werd gehouden. Num. 11.

Een Regter kan aanstonts oordelen wegens een geregtelijke exceptie uyt de lecture van het instrument. Num. 12.

Een geregtelyke exceptie, uijt de lecture van't instrument bewezen, welke die zy. Num. 13
Een exceptie van zijn actie te cederen of overtegeven competeert aanstonts een borg, wanneer hy werd aangesproken. Num. 14.
Indien iemand van de Contrahenten zijn belofte niet vervuld, kan den andere niet gedwongen werden zijn belofte te vervullen. Num. 15.
Een exceptie voortkomende uijt een Sententie, welke die zy, en wat de zelve uijtwerkt. Num. 16.
Een Sententie iemant stellende in't besit der goederen, uijtgezondert leen-goederen, uijt de zelve kan niet geëxecuteert werden, ten zy men eerst van te voren komt te weten, welke de leengoederen zijn. Num. 17.
Getuijgen op sterven leggende bewijzen niets, omdat de zelven, naar 't voldingen van de zaak, niet kunnen herhoort werden. Num. 18.
Getuijgen, schoon aangenomen voor de zelve Regter voor 't voldingen van de zaak, bewijsen niets, en waarom. Num. 19.
Getuijgen op sterven leggende zijn niet ontfankelijk in zaken by provisie. Num. 20.
Assuradeurs, wanneer de tijd van 't betalen der Assurantie daar komt te wezen, schoongenomen de selven proces hebben geintenteert, zijn gehouden van te voren te betalen, en vervolgens haar proces te vervolgen. Num. 21.
Wanneer een Schipper met zijn Schip vervald in handen van een zeerover, en om de groter magt van de zelve geen wederstand kan bieden, is den zelve niet aansprakelyk. Num. 22.
Wanneer men aan een zaak twyffelt, als dan werd niet gepræsumeert het zelve door schuld van de Schip-lieden veroorzaakt te wezen, en vervolgens, de zelve allegerende, is men ook gehouden die te bewyzen. Num. 23.
De Decisie van de zaak. Num. 24.

HET ELFDE GEWYSDE.

Joan Baptista Ghirardini zig hebbende doen verzekeren op de naam van eenige vrienden van Messina door Stephanus Thieri en andere Assuradeurs van Napels op den 2. December van den Jare 1644. op koorn, te laden in het Schip, genaamt St. Michiel, gevoert werdende by kapiteyn Antonio Jccardo, te vertrekken van de Zee plaats Giurgente naar de stad Messina, zoo als volgens de police kwam te blyken.

Zoo heeft het ongeluk gewilt, dat het voornoemde Schip

Schip met het koorn en den kapiteyn wierd genomen door de Franssen op den 29. November van den Jare 1644. volgens de verklaring van den 12. December van het zelve jaar, daar van zynde.

Ten dien eynde heeft Ghirardini gedagvaart de Assuradeurs voor 't hof van 't Consulaat te Florence, en alles overwogen zynde, zyn de Assuradeurs gecondemneert geworden om te moeten betalen de zomme by de zelven verzekert.

Waar van de Assuradeurs hebben geappelleert aan den Raad, en vervolgens is door den Raadsheer Sotus als Commissaris op den 12. October van den Jare 1645. een termyn vast gestelt, om 't gunt nog niet bewezen was te bewyzen, en wyders een decreet verleend, dat de Assuradeurs de penningen, in de Sententie van 't Consulaat vermeld, zoude moeten deponeren; dog de Assuradeurs, zig by 't decreet beswaart vindende, hebben geobtineert om daar over in den vollen Raad te werden gehoord; wy toonden nogtans aan dat het vonnis diende geconfirmeerd te werden, namentlyk, dat de gelderen aan ons moesten betaalt werden, en niet gedeponeert, niettegenstaande de frivole oppositien van partyen advers.

Voor eerst, omdat uyt policen van Assurantie parate executie werd verleend, nog ook niet werden geadmitteert eenige exceptien om te verhinderen de betaling, by executie werdende gevordert, gelyk het Num. 1

zelve ook omtrent wisselbrieven plaats komt te hebben; als mede, dewyl het zelve expresselyk was vermeld in de police van Assurantie, met deze woorden, *zonder tegenspreke en zonder eenige exceptie, &c.* [a] *en dat niet gepermitteert zal zijn eenig proces te moveren het zy regt of onregt, voor en al eer daar eerst zal wesen betaalt; dat het ook niet gepermitteert zal wesen van de sententie van het Consulaat te mogen appelleren ofte reformeren op wat pretext en voorwendsel het zoude mogen zijn, voor ende al eer aan de zelve zal wesen voldaan, of voor dat het geld zal wezen betaalt, &c.* [a]

Als mede uyt het 21. *cap. van 't Consulaat van de Zee wegens versekeringen*, alwaar deze woorde werden gevonden, *dat een executie uyt een police van Assurantie in dier voegen kan gedirigeert werden als motrent Wisselbrieven gebruykelyk is.*

En *in 't* 24. *cap. van 't zelve boek* staat, *indien de tyd van betaling gekomen zijnde, men eenige exceptie zoude willen tegen werpen, dat men die niet zal mogen vervolgen, voor ende al eer de Assuradeurs eerst zullen hebben betaalt het volle beloop.*

En eyndelyk werd gestatueert *ex Reg. pragm. nostra* 11. *de camb. in prætermiss. dat tegens de Assurantien geen exceptien sullen kunnen werden tegen geworpen*, en aldus werd het gemenelyk geobserveert.

Wyders wierd geopponeert tegens de verklaring, voor eerst, dat die niet was belegt met Koninglyke dispensatie, de welke noodzakelyk werd vereyst in een schrif-

ſchriftuur buyten het Koningryk gemaakt; Dog daar op wierd geantwoord dat het ſtili kwam te wezen, wanneer een geſchrift wierd gemaakt op plaatſen niet aan onze Koning behorende, en voor al niet in de ſtad Meſſina, dewyl onze Koning Heer van beyde de Sicilien komt te wezen; en uyt meerder voorzorg wierd nog overgelegt een andere copie verklaring met des Konings diſpenſatie, namentlyk, dat de zelve zal moeten aangenomen werden als of hy was gepaſſeerd onder het zegel van het Conſulaat en met legaliſatie van de ſtad en der Koopluyden.

Verder wierd ook by partyen geſuſtineert dat de verklaring niet valide was, dewyl de getuygen de zelve niet hadde ondertekent, nog gemerkt; dog 't zelve wierd ontkent, dewyl de getuygen hun merk onder de verklaring hadde geſtelt, als niet kunnende ſchryven, het welk volgens de ſtyl van Meſſina gebruykelyk was, zoo als men onder aan in verſcheyde verklaringen konde vinden.

Wyders objicieerde partyen, dat de getuygen de verklaring niet hadden beëdigt; waarop wierd gerepliceerd, zulks niet te obſteren, dewyl twee van dezelve getuygen de verklaring hadden beëdigd, en ſchoongenomen niet en bleek, dat des derde getuygens naam in de beëdiging was uytgedrukt, het evenwel was te præſumeren dat hy die ook mede had beëdigd, omdat de andere getuygen die eed hadde gepreſteert,

en

en dat, ten opſigte van de derde getuygen, deszelfs naam was vergeten, zulks mogelijk was geſchied door
2 onverſtand van den Schryver, dewelke zulks was te imputeren; dog niettegenſtaande dit alles, dat een ieder wiſt, dat een Schipbreuk of een ongelukkig toeval door twee getuygen konde bewezen werden op 't Schip hebbende gevaren, volgens de *L.* 3. *Cod.*
3 *de naufrag.* en dat op de naaſtbygelegenſte plaats, alwaar 't ongeluk is voorgevallen, zonder party daar by te hebben gedagvaard, niettegenſtaande de Regter van die plaats incompetent kwam te wezen, *Bart. ibidem*, *Rot. Gen. decis.* 3. *Num.* 17. zelfs zonder eenige ſolemniteyten van regten, *Marſill ſing.* 24. *Reg.*
4 *Capyc. Latro decis.* 60. *Num.* 4. Wyders werden Schipbreuk, gevallen van Rovers, invallen van Vyanden en Zeerovers met malkanderen egaal geſtelt ende vergeleken, volgens de *Rot. Gen. decis.* 101. *Num.* 1. *in tract. de mercat.* Ja zelfs is 'er geen bewys nodig, dewyl partyen zelfs toeſtaan, dat het Schip verloren is, en door de Franſſen genomen.

Ten tweede wierpen zy tegen, dat het ongeluk gebeurd was op den 29. November, dierhalven drie dagen voor 't doen van de Aſſurantie, waarom zy meenden niet te wezen aanſprakelijk; dog daar op wierd geantwoord, dat de Aſſurantie was gedaan op goederen reets geladen of nog te laden, volgens deze woorde in de Police vervat, *En dat de riſico zal beginnen,*

te

te lopen van 't uur af, dat de gemelde graanen sullen sijn geladen op de voornoemde plaats Giurgente, tot dat het gemelde Schip met de granen behouden sal wesen gearriveerd tot Messina. Als mede, omdat 'er by 't tekenen van de 5
Police nog geen kondschap van 't verlies in de Stad was, dierhalven kan niet getwyffelt werden, of de Assuradeurs zijn gehouden te betalen, zelfs al was het Schip genomen op die tyd, dat de Police was getekent, volgens *'t 19. Cap. van 't Consulaat van de Zee, omtrent de verzekeringen*, en 't heeft ook plaats volgens 't gemene regt, *Rot. Gen. decis.* 36. *Num.* 10. *in tract. de mercat.*

Ten derden excipieerden zy, dat de Capiteyn schelmery had gepleegt, dat hy zich listelijk had laten gevangen nemen, omdat hy niet had willen vegten; en boven dien, dewyl expresselijk in de Police van Assurantie was gereserveert de exceptie van schelmery van den Schipper, als zijnde een exceptie die zijn oorsprong neemt uyt het Contract zelve,
en dewelke executie stremt, omdat, waar uyt een 6
actie geboren werd, daar uyt ook een exceptie spruyt, volgens *Bald. in auth. præsente., Cod. de fidejuss.* met nog andere Autheuren door partyen bygebragt.

Edog diende tot antwoord, dat die regul in regten waar was, maar niet zoo eenvoudig als men hier kwam voor te geven, en dat zy ook niet applica-

bel was in ons geval; want een exceptie, die zijn oorsprong heeft uyt het Contract zelve, stremt wel de
7 executie uyt zoo een instrument, wanneer de zelve aanstonts, sodra zy is tegengeworpen, schynt bewezen te wezen uyt het bloote lezen van het instrument; maar geheel anders is het, wanneer zy moet bewezen werden by verklaringen; boven dien is waar, dat in ons geval is geëxcipieerd van schelmerye: maar dat het Schip zoude verloren geraakt zijn door toedoen en schelmery van den Schipper, het zelve kon uyt de Police niet bewezen werden, dierhalven kan de executie daar door niet gestremt werden, gelijk komen te leren *Cavalc decis.* 28. *de contractib. p.* 2. *Num.* 4. *&* 39. *in secundo dubio, &* 90. *in quarto dubio, Dec. in cap. ex parte il* 2. *in* 5. *fall. vers. & ista limitatio ante Num.* 6. *de off. deleg.* en aldaar komt *Felin. Num.* 6. te
8 leren, dat het eygentlijk zoodanige exceptie komt te wezen, dewelke spruyt uyt iets 't gunt aanstonts met lichamelijke oogen kan gesien werden, *Aretin. in* §. *appellatur, Num.* 18. *vers. sed quinto secundum Ludovic. instit. de except. Menochi. de arbit. cas.* 17. *Num.* 7. *& optime Cephal. cons.* 387. *Num.* 16. *vol.* 3. *Benintend. decis. bon.* 77. *Num* 13. *Gratian. discept. forens. cap.* 740. *Num.* 47. *cum seqq. Reg. Capyc. Gal. controv.* 35. *Lib.* 1. *Num.* 15. *& Reg. Valensuel. cons.* 48. *Num.* 15. *Lib.* 1.

9 De reden hier van is, omdat een provisie niet kan

gestuyt

gestuyt werden door een exceptie nader onderzoek requirerende, volgens de *L. fin. in fin. Cod. de ord. cogn.* & *L. 2. Cod. de fals. Cavalcan. d. dec.* 28 *Num.* 39. En 10
wanneer het een exceptie is om een daad te bewijzen, en niet van een bewezen daad, als dan werd dezelve gezegd nader onderzoek te requireren, *Menoch. de adipisc. poss. remed.* 4. *quæst.* 80. *Num.* 753. *Galeot. de controv.* 35. *Num* 15. Gelijk ook dezelve aanstonts 11
gezegd word bewezen te zijn, wanneer zy uyt het instrument zelve werd geverifieert, maar wanneer daaromtrent getuygen moeten gehoord werden, als dan werd zy niet gezegt aanstonts bewezen te zijn, *Menoch. de arb. jud. d. casu* 17. *Num.* 7.

Dierhalven heeft het Contrarie gevoelen plaats 12
in een exceptie van regten, dewelke uyt de lecture van 't instrument zelve werd bewezen en gejustificeert, zonder dat 'er eenig bewys toe werd gerequireerd, dewyl den Regter aanstonts over dezelve kan oordelen, gelijk werd aangetoont by *Franc. Innoc.* & *Host. Gratian. d. cap.* 740. *Num.* 47. *cum seqq. Cephal. d. cons.* 387. *Num.* 16. *cum seqq. Seraphin. dec.* 436. *Num.* 4. *Valensuel. dict. cons.* 48. *Num.* 15. Diergelijke exceptie 13
is die van een Zoon zich verbindende of verbonden hebbende zonder consent van de Vader, wanneer hy in 't instrument heeft gezegd, dat hy een Vader had, volgens *Caravitt. rit.* 166. *Num.* 76. of een exceptie van woecker, dewelke uyt de lecture van 't instru-

 ment

ment komt te blijken, dewelke boven dien nooyt verstaan werd uytgesloten te zijn, volgens *Dec. in d. c. ex parte*, en andere aangehaalt door *Cavalc. dec.* 21. *Num.* 82. *p.* 1. Diergelijke is ook de obligatie van een Vrouw, wanneer zy zich voor een anderkomt te verbinden, tegen 't Vellejaanse Raads-besluyt aan, volgens *de Franch. decis.* 623. *Num.* 1. 2. & 3. en andere diergelijke exceptien hier na te noteren.

Nog hier tegens zullen niet doen de *DD.* door party aangehaalt om het tegendeel te bevestigen, alzoo dezelven ten onzen voordele zijn, dewyl zy alle spreken van diergelijke exceptien, dewelken voortkomen en bewezen kunnen werden uyt de lecture van het instrument, en geen ander bewijs buyten om nodig hebben.
14 *Bald. in auth. præsente de fide-juss.* spreekt van een exceptie van 't cederen van het regt of actie, dewelke de borg aanstonts competeert, zoodra hy om zijn borgtogt werd geconvenieerd. *Alexander cons.* 119. *Num.* 2. *Lib.* 1. & *Roman. cons.* 244. *Num.* 5.
15 spreken van een exceptie, dewelke competeert een van de contraherende partyen, dewelke word aangesproken om zijn belofte te voldoen, tegens zijne mede contraherende party, dewelke van zijn kant nog niet voldaan heeft, volgens de *L. julianus, §. offerri, cum concord. de act. empt. Felin. in cap. licet dilectus, de test.* zegd dit niet, en 't werd ook niet gevonden by *Felin. ad. d. C.* maar op een andere plaats, te weten

in

in d. cap. ex parte il 2. de off. deleg. alwaar hy ſpreekt van een exceptie, dewelke blijkt uyt de lecture van 't inſtrument zelve, *Cum. Commens. Surd. Farinac.* En anderen de welken in 't brede werden aangehaalt by *Giurb. deciſ.* 60. *Num.* 10. de zelven ſpreeken ook in een 16
geval, wanneer de exceptie voortkomt uyt de ſententie zelve, waar by imand is gecondemneert om een zekere quantiteyt of zom te betalen, naar aftrek van de genotene vrugten van eenige erven of landgoederen, want de ſententie kan zijn executie niet hebben, zoo lange die aftrek, by de ſententie geordonneert, niet en is geſchied. *Milan. dec.* 9. *Num* 3. *Lib.* 2. ſpreekt van een exceptie, dewelke kan tegengeworpen werden uyt de zin van een inſtrument, waar by niet en blykt dat de betaling van de waarde geſchied is. *Bart. dec.* 36. *Num.* 20. ſpreekt van een Contract wederzijds verbindende, waar by de geconvenieerde competeert de exceptie, ten eynde den Eyſſcher aan zijne kant vervult 't gunt hy nog niet heeft gedaan. *Seraphin. dec.* 980. *Num.* 13. ſpreekt van een reſervatie gedaan in een Pauſſelijk brevet, en *dec.* 430. *Num.* 4. & 5. handelt hy over den aftrek van de legitime portie, en 't huwelijks goed, voortgekomen uijt goederen die reſtitutie ſubject zijn. *Cancer. var. reſol. Lib.* I. *tit. de except. Num.* 26. ſpreekt van een exceptie van præſcriptie de welke conſteerd uyt de handelingen zelfs. *Carlevall. de judic. tom.* 2. *diſput.* 14. *Num.*

10. spreekt in geval van een præventie solemneel gemaakt, alvorens executie uijt het instrument werd
17 versogt, *Num. 7. cum. seqq.* En eijndelijk *Argel.* waar mede party een groote ophef maakt, dewijl hy verwerpt *Cephal. de acquir. possess. q. 2. Art. 7. Num. 236.* zegt, dat, wanneer iemand uyt kragt van een sententie in de possessie der goederen moet gestelt werden, uytgesondert leengoederen, dat dan de executie werd gesuspendeert, tot dat bekent is welke de leengoederen komen te zijn, en welken niet, en dierhalven diergelyke liquidatie een nader onderzoek requireert, dewyl de twyffeling resideert aan de zyde van den eysscher, de welke moet justificeren en aantonen, welke de goederen, waar in hy uyt kragt van de sententie moet gestelt werden, komen te wezen; wyders kan ook nog een executie gestremt werden zoo als komt te blyken uyt *Num. 239. tot Num. 244.* Dog welk geval zeer verscheyde is van het onze.

Eyndelyk werpt party nog tegen, dat de schelmery van den Schipper is geprobeert by vyf getuygen, op sterven leggende, en aangenomen by den heer Commissaris in deze zaak, schoon de zelven niet zyn wereld kundig gemaakt nog in 't proces overgelegd, evenwel nogtans by den regter bekent.

18 Dog hier op werd geantwoord, voor eerst, dat het waar is, dat getuygen, op sterven leggende, kunnen aangenomen werden, maar daar uyt volgt niet dat

dat 'er geloof is aan te ſlaan, en eenig reguard op
moet genomen werden; dewyl het waar is dat zy
geen geloof meriteren, ten zy de zelve herhoort wer-
den naar 't voldingen van de zaak, gelyk komt te bly-
ken by *Felic. Lancell. & Viv. comm. opin.* 922. *Num.* 3.
Farinac. de teſtam. quæſt. 76. *p.* 3. *Num.* 109. Gelyker-
wys getuygen, aangenomen voor 't voldingen der
zaak, niets komen te proberen, *cap.* 1. & 2. *extr. ut
lite non conteſt. Specul. de teſtib. §. nunc tractamus, Lan-
franc. in cap. quoniam contra, Num.* 41. *de probat. Rot.
Rom. decis.* 333. *de teſtib. in antiq.* de welke beſluyt, 19
dat ſchoongenomen werd getwyffelt, of een ſenten-
tie, geſlagen op de getuygenis van getuygen niet we-
reld kundig gemaakt, niet nul komt te zyn, niette-
min de zelve getuygen evenwel, indien zy zyn aan-
genomen voor 't voldingen van de zaak, niets komen
te proberen, zelfs voor die Regter niet die de zelven
heeft aangenomen, volgens *Felin. in cap. quoniam fre-
quenter ut lit. non cont.*

En 't is niet genoeg dat dat getuygenis aan den
Regter is bekent, omdat 'er twee inconvenientien ofte
ſwaarigheden zoude uyt voorkomen, voor eerſt, om-
dat den Regter zig zoude bemoeyen met getuygen,
de welken volgens 't regt geen geloof meriteren, ten
anderen ook, omdat zy niet zyn wereld-kundig ge-
maakt, volgens de *L. geſta Cod. de re jud.* Dierhalven
bewyzen zy ook niet ten halven, volgens *Cravett. cons.*
134.

134. *Num.* 18. *Viv. de opin.* 932. *Num.* 15. *Farinac. de testib. q.* 75. *cap.* 1. *Num.* 18. Wyders ook, dewyl de zelven zyn aangenomen voor 't voldingen van de zaak; ten tweede ook, omdat daar door de defensie aan party zoude afgesneden werden, de welke het tegendeel niet zoude kunnen aantonen en bewyzen, nogte de getuygen niet kunnen herhoren, gelyk besluyt *Muscatel. in pract. p. 6. Gloss. partes*, *Num.* 15. *tot* 18.

Ten tweede heeft de aanneming van getuygen, op sterven leggende, plaats in die geregtsfaken, daar de
20 getuijgen kunnen aangenomen werden, en niet in zaken by executie, alwaar de productie van getuygen geen plaats heeft om een executie te stremmen, gelijkerwijs de *DD.* komen te zeggen, dat zy niet kunnen aangenomen werden omtrent impertinente of niet tot de zaak doende articulen, en alwaar het de materie niet toe en laat, *Felin. in d. c. quoniam frequenter*, *col.* 5. *in fine*, nevens andere by *Farinac.* aangehaalt *d. q.* 76. *p.* 3. *Num.* 97.

En hier omtrent hebben wy een particuliere wet
21 in '*t* 24. *cap. van 't Consulaat van de Zee*, *wegens de verzekeringen*, alwaar staat, *dat indien 'er gedurende de tyd, dat de Assurantie tot syn rypheyd of perfectie is gekomen, geen merkwaardigheden in de saak syn voorgevallen omtrent het defenderen van de exceptien, de welken de Assuradeurs niet mogen moveren, als dan syn de selven gehouden te betalen, indien de tyd van de betaling gekomen is, zonder die*

die exceptie verder te vervolgen, en, betaalt hebbende, al dan konnen zy hun zaak voortsetten.

Eyndelyk was'er waarlyk geen schelmery door den Capiteyn gepleegt, gelyk kwam te blyken by een wettige verklaring van drie Scheeps-getuygen, de welken verklaarden, *dat 'er waren twee Franse Schepen, waar van het eene onse bark abordeerden, schietende geweldig uyt syn kanon, bassen en musquettery, roependen, geef u over aan den Koning van Vrankryk, maar dat den Capiteyn sig niet had willen overgeven, maar syn reys had vervolgt, stellende sig in staat van defensie; maar siende dat hy op geenderley manier kon eschapperen, en indien hy sig kwam te defenderen, dat dan de gantsche equipagie zoude zyn vernielt geworden en alles aan stukken gehakt, om welke reden hy sig dan niet heeft verweerd gehad; komende vervolgens het Franse Schip aanstonts op zijde van de bark, zettende daar zijn volk op, en ons volk op zijn Schip; en gekomen wesende in een zekere haven van 't eyland Malta, heeft hy tien van ons Scheepsvolk aan land geset, willende dat het andere volk met den Capiteyn en de bark na Vrankryk zoude gevoerd werden, om, daar gekomen zijnde, losgeld voor te konnen ontfangen; maar dat zy 't arme en zeevarende volk hadde vry gegeven, omdat zy niet konden betalen, zijnde volgens den Christenen wet, als mede om daar geen slaven van te maken.*

Waar uyt blykt dat den Capiteyn geen schuld heeft gehad, of eenig bedrog gepleegt, gelyk in cas subject komt te leren *Stracch. de mercat. tit. de navib. p.* 3. *Num.*

22 50. Dat wanneer een Schipper onder 't zeylen ontmoet een zeerover, en hem geen wederstand kan bieden, om dat hy veel magtiger en sterker was als hy, den zelve is buijten alle schuld, volgens de *L. item. quæritur*, *§. exercitu*, *ff. Loc.* den Schipper moet nogtans zig defenderen en wederstand bieden, wanneer hy kan, *L. dolo*, *ff. si vent. nomine*, en de *Gloss. L. 1. §. occisorum*, *ff. ad Syllan.*

23 En omtrent deze zelve materie zegt *Stracch in dict. tit. de navib. part. 2. Num. 6.* Dat het genoeg is, wanneer men een ongeluk bewyst; en wanneer men twyffelt omtrent de zaak, werd noyt gepræsumeert het zelve door schuld van de Schip-lieden te wezen toegekomen; als mede dat die geen, de welke allegeert dat het ongeluk door schuld van de Schip-lieden is toegekomen, het zelve moet bewyzen, gelijk het zeer uijtnemend werd geleert by *Salyc. in L. si creditor, Cod. de pign. action.* En om deze redenen werd verzogt dat de Assuradeurs mogen werden gecondemneert van te betalen.

God komt daar de Lof van toe

Op den 12. Feb. van den Jare 1646.

24 *By den Raad is gedecideert op den 18. Feb. van den Jare 1646. dat 'er by den voortreffelyke Commissaris, in deze zaak gecommitteert, wel was voorsien, namentlyk, dat het geld door de Assuradeurs moest werden gedeponeert in handen van den Requestmeester Littus.*

KOR-

KORTE INHOUD

Van het Twaalfde Gewyſde,

In de zaak van

Capiteyn GIOMETTE,

tegens

Capiteyn JO. BEU.

Wanneer in een buurmans huys brand ontſtaat, en den andere buurman ſchade aan dat huys toebrengt, om daar door voor te komen dat zijn huys geen ſchade leyd, dezelve is gehouden de ſchade te vergoeden. Num. 1.

Een Buurman, dewelke zijn buurmans huys in 't midden ſtaande om ver haalt, om daar door 't zijne te bewaren, is tot vergoeding van de ſchade gehouden, ten zy hy aantoont dat het om ver gehaalde huys evenwel zoude zijn verbrand geworden. Num. 2.

Daar blijft geen twijffel over, wanneer 't geval in de Wet is uytgedrukt. Num. 3.

Een Schip, een ander Schip beſchadigende, indien het zelve is toegekomen door toedoen van de Schiplieden, is gehouden de ſchade te vergoeden. Num. 4.

Een Schip, het welk, zijn touw brekende door Tempeeſt of 't geweld der Winden, tegens een ander Schip ſtoot, is in de ſchade niet gehouden. Num. 5.

Die de Touwen van een Schip breekt, indien de verbreker niet en is de Schipper van het Schip zelfs, is gehouden de ſchade te vergoeden. Num. 6.

Schiplieden, dewelken de Touwen van een anders Schip aan ſtukken breeken, om daar door te verhoeden de Schipbreuk van haar eygen Schip, 't welk zy anderſints niet zouden hebben konnen vermeyden, zijn niet gehouden de ſchade te vergoeden. Num 7.

Vergoeding van ſchade heeft nooyt plaats, ten zy het door ſchuld van iemand is geſchied. Num. 8.

Een buyten gewoon toeval, of Cas-fortuyt ſluyt alle ſchuld buyten. Num. 9.

Een Buurman, dewelke vreeſt dat het Vuur van zijn buurmans huys mogt overſlaan tot in zijn huys, vermag het huys van zijn Buurman om verre halen, en is nog crimineel nog civil daar voor aanſprakelijk. Num. 10.

De Deciſie van de zaak. Num. 11.

HET TWAALFDE GEWYSDE.

Twee Franse Schepen, leggende in de haven van Napels, daar gearriveerd ter occasie om negotie te dryven, zoo is 't gebeurd, dat 'er een heftig tempeest ontstaande, waar door het Schip van Capiteyn Giomette, naa 't breken van zijn touwen, waar mede het was vastgemaakt, schade heeft toegebragt aan 't Schip van Capiteyn Joannis Beu, waar door het zelve is komen te vergaan; waaromtrent gedisputeert wierd, of de voornoemde Capiteyn Giomette gehouden was de schade, aan 't Schip van Capiteyn Joannis Beu toegebragt, te vergoeden ende te beteren.

Num. 1 Ten dien eynde wierd aan de zyde van den Capiteyn Beu geallegeerd de text *in L. si quis ædes, ff. de incend. ruin. & naufrag.* alwaar gevonden werd, wanneer een buurman zijn buurmans huys beschadigt, om daar door voor te komen dat zijn huys niet in de brand geraakt, zoo is dezelve, schoongenomen hy niet aansprakelijk is wegens kwade trouw, nogtans evenwel gehouden om de schade te vergoeden, volgens *de L. si quis* 49. §. 1. *ibi justo enim metu ductus,*
2 *ff. ad L. Aquil.* en alzoo besluyt *Gayl, observat.* 22. *Lib.* 1. En indien een buurman zijn buurmans huys in 't midden staande om ver haalt, om daar door zijn huys te bewaren, is den zelve gehouden de toegebragte schade aan zyn

zyn buurmans huys te vergoeden, ten zy hy kan bewyzen dat het om ver gehaalde huys evenwel zoude zijn verbrand geworden, gelijk bewijst *Cost. de port. ratæ q.* 5. en 't welk werd gezegd omtrent een brandend buurmans huys, 't zelve moet ook verstaan werden plaats te hebben omtrent Schipbreuk, *Dec. cons.* 651.

Maar aan de zyde van Capiteyn Giomette wierd daar op geantwoord, dat het voorzegde niet obsteerde, dewyl, wanneer 't geval in een Wet expresselijk gedecideert werd, als dan geen twijffel daar- 3
omtrent meer overig blijft, gelyk te vinden is in de text *in L. ancillæ, Cod. de furt. de Franch. decis.* 634. *in pr.* maar dewyl bewezen werd, dat ten tijde van het Onweder het Schip van dezelve Giomette wel was vast gebonden geweest met twee goede touwen, waar van het eene was gebroken door het Onweder, en het andere aan stukken gesneden door des Konings Galeyen, dewelken in de haven lagen; en boven dien nog wierd bewezen, dat het niet door toedoen van Capiteyn Giomette was geschied, nog door schuld van de Schiplieden, dat het Schip van Capiteyn Beu was vergaan, dierhalven dezelve daar voor niet aansprakelijk kwam te wezen, gelijk dit geval klaar werd getermineert gevonden in *de L. quemadmodum,* 29. §. *si navis, vers. sed si rupto fune, ff. ad Leg. Aquil.* Welke text 4
spreekt van een Schip, een ander Schip schade toebrengende, en besluyt, dat indien het in de magt van de

Schiplieden is geweest zulks te beletten, en het door hun toedoen is geschied; zoo konnen de Schiplieden uyt de Lex Aquilia aangesproken werden.
5 Maar indien het touw komt te breken, en het Schip een ander Schip schade toebrengt, is den Reder daar voor niet aansprakelijk, zeggen de *Gloss. in d.* §. *si navis, verbo, non esse.* want wegens onbesielde zaken werd niet noxaliter, of volgens de Lex Aquilia geageert.
6 En *Albericus de Rosata in d. L. quemadmodum,* §. *si navis,* zegd, dat indien een ander het touw had gebroken, en niet de Schiplieden, is den breeker aansprakelijk, omdat hy daartoe oorzaak en schuld heeft gegeven, en het zelve bewijst zeer klaar *Straccha de mercat. tit. de naut. Num.* 47.

Ja zelfs wierd nog verder geavanceert, dat schoongenomen de touwen waren gebroken geworden door de Schiplieden van den Capiteyn Giomette, om daar door voor te komen de Schipbreuk van haar eygen Schip, indien zy zig op geen andre manier
7 hadde kunnen redden, als door het afkappen van de touwen van het andere Schip, waar door het vremde Schip wierd beschadigt, dat in dat geval die Schiplieden voor de toegebragte schade niet aansprakelijk zoude zijn, volgens de text *in d. L. quemadmodum,* §. *item Labeo, vers. nullam actionem, ff. ad L. Aquil.* Dewyl nooyt vergoeding van schade

plaats

plaats heeft, ten zy consteert, de zelve door schuld van den toebrenger geschied te wezen, gelijk fundeert *Sebastianus Medic. de casibus fortuitis, p. 1. q. 11. Num. 6.* en een 9
Cas-fortuit of buyten gewoon toeval sluyt alle schuld buyten, en vervolgens ook de vergoeding van schade, volgens *de L. capitalium, §. qui ob inimicitias ff. de pœnis.*

En om nog wyders ter contrarie te antwoorden op 't geval van brand, dat een buurman, vresende dat de brand van zyn buurmans huys tot het zyne 10
kon overslaan, de magt heeft om op eyge authoriteyt zyn buurmans huys om ver te halen, en noch crimineel noch civil kan aangesproken werden tot vergoeding van de schade, 't zelve komt te blyken in de *L. 3. vers. quod ait. prætor ff. de incend. ruin. naufrag.* en hier mede stemmen over een *Avendanus de exequendis mandatis Lib. 2. c. 13. Num. 5. Menoch. cons. 107. Num. 6. & 9. Dec. d. cons. 651. Num. 5. Gomez Variarum resolut. tom. 2. c. 2. Num. 39.*

By 't hof van 't Consulaat is den Capiteyn Giomette vry 11
verklaart; en wanneer van dat vonnis wierd geappelleert naar den Raad op den 12. October van den Jare 1627. Zoo is, op 't relaas of rapport van den Koninglyke Raadheer Petrus Antonius Caravitta, het vonnis geconfirmeert, in presentie van den Griffier Cioffus; ziet hier van de decisie van Reg. Rovit. 59. omtrent de materie van schade door 't vuur, en van Schipbreuk door 't breken van de touwen

ver-

veroorzaakt by den Heer Reg. Capycius Latro decis. 60. p. 1. welke decisien naar dit geval en deze decisie zijn gerigt.

KORTE INHOUD
Van het Dertiende Gewysde,
In de zaak van
ANDREA TERRA DE LAVORE, en andere Napolitaanse Koopluyden.
Tegens
DE FISCAAL DES KONINGS.

Tol werd betaalt voor levens-middelen en goederen vrywilliglyk uyt een Koningryk gevoerd, Num. 1.

Een Schip, 't welk door onweder buyten het Koningryk komt aan te landen en aldaar ontladen werd, is niet gehouden tol te betalen. Num. 2.

Een Schip door onweder ergens aanlandende, misdoed niets. Num. 3.

Een Schip, geweldiglyk in een haven lopende uijt vrees voor vyanden of zeerovers, behoeft geen tol nog haven geld te betalen. Num. 4.

Beesten in een stad gevoerd uyt vrees van rovers, voor de zelven behoeft geen inkomend regt betaalt te werden. Num. 5.

Schepen en goederen, de welken uyt vrees of voor inval van vyanden op een zekere plaats werden gebragt, zonder expresse intentie van de Schip-lieden of den koopman, betalen geen tol. Num. 6.

Een Schip, door onweder in een haven van eenig Koningryk gevoerd, indien het, na 't cesseren van 't onweder, vertrekt, is niets schuldig te betalen. Num. 7.

Maar wanneer hy moet betalen. Num. 8.

Een Schip, gedwongen zijnde in een haven te lopen, niet uijt oorzaak om negotie te doen, en schoongenomen den Schipper het Schip kwam te ontlaaden ende goederen te verkopen uijt een noodzakelijke oorzaak, op 't zelve kan de Fiscaal geen actie formeren. Num. 9.

Een gedwonge wil werd niet gezegt een wil te zijn. Num. 10.

Hier omtrent werden decisien van de Koninglijke Camer bijgebragt, de welke verbreken borgstellingen ingeval een Schip met geweld ontladen werd buijten het Koningryk. Num. 11.

De decisie van de zaak. Num. 12. *en* 13.

HET

HET DERTIENDE GEWYSDE.

Andreas Terra di Lavore en andere Napolitaanse Koopluyden hebbende geladen in een zeker Schip, genaamt de Christelyke Liefde, gevoerd werdende by Capiteyn Jacob Alberti, eenige graanen in de stad Manfredonia, om de zelven overtevoeren na Napels, en dewyl het voornoemde Schip zyn reijs was vervolgende, is het ingelopen in de haven van Messina, alwaar den kapiteyn van het gemelde Schip is gedwongen geworden door de Magistraat om zijn koorn te verkopen, om dat het zelve in die stad manqueerden, waar tegens de voornoemde kapiteyn heeft geprotesteert, gelyk komt te blijken by een publicque verklaring.

Andreas en de andere Koopluyden hebben by den Koninglyke Raad geeyscht, dat de borgtogten, die zy hadden geprestеert, van dat het koorn zoude werden gesonden na de stad Napels, moesten werden verniegtigt; daar tegens opponeerden de Fiscaal des Konings, dat de voornoemde Koopluyden gehouden waren de Koninglyke regten van die graanen te betalen, als zynde uyt het Koningryk uyt getrokken.

Maar aan de zyde van Andreas en Consorten wierd geallegeert, dat zy op geenerley wyze gehouden waren eenige tollen of inkomende ofte uytgaande Regten voor die granen te betalen; want tol- Num. 1

len werden betaalt voor levens-middelen en goede-
ren, die vrywillig uyt het Koningryk werden uyt ge-
trokken, gelyk gevonden werd in *de Ritu R. C. de*
2 *jure tractæ* §. *item jus*; maar indien een Schip door
onweder buyten het Koningryk ergens aanland, en
aldaar ontladen werd, als dan is men niet gehouden
eenige regten daar voor te betalen, om dat het door
nood komt te geschieden, volgens de *L.* 1. *ubi Gloss.*
3 *& Bart. Cod. de naufrag.* Noch 't zelve kan niet ge-
zegt werden misdaan te hebben *L. Cæsar*, *& L. fin.*
§. *si propter necessitatem*, *ff. de publican. & vectigal. &*
Franciscus Marcus, *decis.* 889. *Num.* 12. *p.* 2.

4 *Angel.* daar na ook *Bart. in d. L.* 1. *Cod. de naufrag.*
leeren, dat voor goederen, door storm in een haven
gevoerd, geen tol werd betaalt nog eenig haven geld;
en zoo is het ook, wanneer het zelve geschied uyt
vrees voor vyanden of zeerovers, ten dien eynde
5 aanhalende de *d. L. fin.* §. *si propter necessitatem*; *& Petrus*
de Ravenna in sing. 861. zegt, dat indien beesten in
een stad gevoerd werden uyt vrees voor rovers, men
niet gehouden is daar voor eenig inkomend regt te
betalen, omdat zy tegens wil en dank daar zyn ge-
komen.

Surdus in zijn cons. 239. *Lib.* 2. zegt ook, dat voor
6 Schepen en goederen, de welken uyt vrees of inval
van vyanden in zekere haven werden gevoerd en ge-
bragt tegens de intentie van den Schipper of koop-
man

man aan, volgens geen regten eenige tollen behoeft betaalt te werden, zoo als ook aantoont *Ferret. de gabell. Num.* 115. *tom.* 12. *in tract. divers. & Igneus in L. contractus Num.* 83. *de reg. jur.*

En een Schip, 't welk uyt vrees voor vyanden of zeerovers of door onweder in een haven werd gevoert, is niet gehouden eenige tol te betalen, nog de Fiſcaal kan daar tegens geen actie intenteren, *Mars. Laud. in tract. de fiſco, q.* 171. *Bal. cons.* 198. *Lib.* 2. *Alex. cons.* 7. *vol.* 3. *& Stracch. de mercat. tit. de navib. p.* 2. *Num.* 26.

Hier by moet nog gevoegt werden *de Ritus R. C. in* §. *vaxellum ſub. tit de fundico flagelli*, alwaar gediſponeerd werd, dat zoo wanneer een Schip door ſtorm in een zekere haven van een Koningkryk gevoerd zynde, en na 't bedaren van de ſtorm komt te vertrekken, het zelve als dan niet gehouden is iets te betalen; maar indien den Schipper uijt vrije wil en eyge beweging, na 't ceſſeren van 't onweder, en door geen wettig beletſel werdende weerhouden, in die haven met het Schip komt te blijven leggen, als dan moet de zelve betalen; waar omtrent werd aangetekent, dat de *Ritus R. C.* in dit geval, tot betaling van de tol, alleen maar requireert de vrye wil van den Schipper, de welke uyt eyge beweging, na 't ophouden van 't onweder en zonder eenige wettige verhindering, in die haven blijft vertoeven; welke requi-

 ſiten

ſiten in ons geval niet gevonden werden, dierhalven is niemand gehouden tot betaling van eenige regten.

9 En omtrent dit articul is zeer ampel geſchreven door *Reg. Galeota controv.* 46. & 47. *L.* 1. alwaar hy bewijſt, dat indien een Schipper met zyn Schip door dwang in een haven inloopt, niet uyt oorzaak om negotie te doen, ſchoongenomen het Schip daar mogt ontladen en de goederen verkogt zyn geworden, en wanneer die ontlading of verkoop is geſchied uyt een noodzakelyke oorzaak, of om de geweldige aanlanding, daar omtrent kan de Fiſcaal geen regt zig aanmatigen; en de reden hier van is, omdat alle onverwag-
10 te toevallen den Koopman bevryden; en een gedwonge wil werd geen wil genaamt; gelyk de zelve zeer geleert komt aantetoonen, bybrengende verſcheyde paſſagiën in regten en *DD. d. controv.* 46. *Num.* 10. *uſque ad Num.* 18.

11 Eyndelyk zyn diergelyke gevallen dikmaals gedecideert en gepractiſeert by de Koninglyke Raad, zoo hedenſdaags als in vroeger tyden, en ten dien eynde zyn ook verſcheijde voorbeelden in 't proces by gebragt van Schepen en granen, genomen door de Venetianen, volgens 't verhaal van *Præs. de Ponte, Barba en Minadoyes voorgevallen in den Jare* 1579. 1606. & 1607. Alwaar geoordeelt is geworden, dat de borgtogt moeſt werden verbroken, en dat de Venetianen

de

de tol moesten betalen. En in een ander vonnis werd vermeld, dat de borgtogt wierd verbroken, dewyl niet en bleek, dat 'er eenige winst door was gedaan.

En in onze tyden, volgens 't verhaal van *D. R. Caraccioli* toen *Præs. R. C. D. Præs. Cacacii en zekere P. Burcheda*, is geoordeelt, dat de borgtogt moest verbroken werden, en dat 'er moest werden geconsuleert met de stad Messina over 't regt van de tollen.

In 't jaar 1645. *is by de Koninglyke Raad gedecideert, dat de borgtogten zouden werden vernietigt, en dat de voornoemde Koopluyden wegens de tol niet zouden gemolesteert werden, in presentie van den Griffier Hieronymus de Donato.* 12

Buyten het gesegde is nog een zeker geval geweest van een Turks Schip, genomen door een Schip van den Groot Hertog van Toscanen, 't welk door onweder was gevoert in de haven van Gallipolis, te gelyk, met zijn byhebbende prys, 't welke op order van de Koninglyke Audiëntie is ontladen geworden, onder voorwendsel, dat het was vervallen aan 't Koninglyke Hof, als hebbende Schipbreuk geleden, en dewyl door den Heer Onderkoning wierd geordonneert, dat het voornoemde Schip te gelyk met zijn prys zoude werden gerestitueert aan den Groot Hertog van Toscaanen, soo pretendeerde de bediende van de Koninglyke Domeynen van Apuleje betaling van de regten, aan de Koninglyke Domynen verschuldigt; en 't voornoemde synde geallegeert, soo wierd geoordeelt door den Agtbaare Regent Jo. Camillus 13

Cacacius, daar toe gecommitteert, dat het geoorloft was de voornoemde prijs daar van daan te vervoeren met zijne goederen, sonder iets aan de Domeijnen te betalen, op den 23. Febr. van den Jare 1654. in presentie. van Franciscus de Luca, Griffier van de Koninglijke Camer.

KORTE INHOUD

Van het Veertiende, of laatste Gewysde

In de zaak van

JO. ANDREA LUMAGA

Tegens

DE CREDITEUREN VAN MATTHIAS EN ANTONIUS MARESCA.

Crediteuren van Koopluyden, hebbende verscheyde negotien en Compagnieschappen, werden onderscheyden van de andere Crrditeuren van een Compagnon, omtrent zijn negotie buyten de Compagniescap. Num. 1.

De Crediteuren van een Compagnie werden gepræfereert voor alle andere Crediteuren, zelfs ouder regt hebbende, op goederen uyt de Compagnie gekomen. Num. 2. *En de* DD. *werden geallegeert.* Num. 10.

Een Crediteur van een bank werd gepræfereert op de effecten van de bank. Num. 3.

Crediteuren van een Compagnon kunnen niet concurreren met Crediteuren van een Compagnie op de goederen, de Compagnie aangaande. Num. 4.

Een Compagnon kan niet zonder expresse last zijn mede-Compagnon of het Kapitaal van de Compagnie verbinden. Num. 5.

Hypotheecq werd niet geintroduceert, ten zy het zelve expressel ijk door den Eygenaar van de zaak gedaan werd, en een stilzwijgend hypotheecq werd niet ingevoerd, ten zy in speciale zaken. Num. 6.

Verband kan niet geintroduceert werden, ten zy het zelve expressel ijk geschied door den Eygenaar van de zaak. Num. 6.

Een ouder Crediteur van een Compagnon kan niet meer pretenderen als het gunt den Compagnon zijn Debiteur komt te hebben. Num. 7.

Een

Een Debiteur, die verscheyde waarnemingen heeft, representeert ook verscheyde Personen, en deszelfs Crediteuren moeten diverse en separaat procederen. Num. 8.
Een Crediteur van een erffenis of gedonateerde goederen moet gepræfereert werden voor de andere Crediteuren van den erfgenaam en gedonateerde op de goederen van de erffenis of van de erfgenamen. Num. 9.
Een Crediteur van een Compagnon voor 't aangaan van de Compagnie werd niet gepræfereert voor de Crediteuren van de Compagnie. Num. 11.
Het Debet en het Credit van een Compagnie is verscheyden met het Debet en het Credit van een Compagnon in zijn particulier, en de reden daar van. Num. 12.
Gehypotheecqueerde Crediteuren van een Compagnon werden niet gepræfereerd voor Crediteuren van een Compagnie in een personele actie, op de goederen van de Compagnie. Num. 13.
Een Decisie van den Raad omtrent het gezegde gevoelen. Num. 14.
Crediteuren van een Compagnon, onder regt hebbende als Crediteuren van een Compagnie, kunnen pretenderen een gedeelte van de Kapitale som en winst, hun lieder Debiteur toebehoorende Num. 10.
De Decisie van de zaak. Num. 16.

HET VEERTIENDE OF LAASTE GEWYSDE.

Op den 2. Dag van de maand April van den Jare 1643. zijnde een Compagnieschap aangegaan tusschen Matthias en Antonius Maresca, Bartholomeus de Aquino, Gaspar Tuffetti en Johannes Andreas Lumaga, wegens zekere verdeeling van een Pagt met het Koninglijke Hof, van tweemaal honderd negen en vyftig duyzend Ducaten, waar in een ieder van hun participeerden, naar mate van het Kapitaal, te betalen ende te brengen in die voornoemde Compagnie, gelijk komt te blijken by het Contract, tusschen de gemelde compagnons aangegaan.

Ten dien eynde heeft Lumaga zijn quote van vyf en zeventig duysend Ducaten in die compagnie gebragt en betaalt, en boven dien wierd hy ook nog bevonden Crediteur te wezen van die zelve compapnie,

pagnie, ter waarde van honderd seven en vyftig duyzend Ducaten, spruytende uyt Wissel-brieven, getrokken door de voornoemde de Maresca, tot betaling der lasten van de gemelde Pagt, en door Lumaga voldaan ende betaalt in de Stad Milaen.

Waarop een byeenkomst van Crediteuren zijnde belegt in de Koninglyke Kamer over de goederen van de gemelde Maresca, dewelken geweest waren de voornaamste Compagnons en Administrateurs van de gezegde Compagnie; en onder andere Crediteuren wierd Johannes Andreas Lumaga erkend voor Crediteur, zoo ter waarde van het Kapitaal door hem gelegd in die Compagnie, als van de Wissel-brieven betaalt tot Milaen.

En dewyl de gelderen, spruytende uyt de inkomsten van de Pagt van de uytgaande olie, welke de revenuen van die Pagt kwamen te wezen, met het Hof aangegaan, waren gedeponeerd, zoo hebben de erfgenamen van Fucito mede Crediteuren en ouder regt hebbende uyt kragt van een publicq instrument ten lasten van de Maresca, gepretendeert dat die gedeponeerde gelderen ten hunnen behoeven moesten werden ontslagen.

Dog Johannes Andreas Lumaga pretendeerde, dat die gedeponeerde gelderen hem alleen maar toekwamen met uytsluyting, niet alleen van de gemelde erfgenamen van Fucito, als instrumentaire Crediteuren en ouder regt

hebben-

hebbende, maar ook van alle andere Crediteuren van de gemelde de Marefca, dewyl de gedeponeerde gelderen gekomen waren uyt de effecten van de gemelde compagnie, aangegaan met de Marefca, op dewelken zonder twyffel gepræfereert moeften werden de Crediteuren van de compagnie, met uytfluyting van de crediteuren van een compagnon, fchoon ouder regt hebbende.

Want wanneer werd geageert tusfchen Koopluyden, verfcheyde negotien ofte compagniefchappen hebbende, en byeenkomft van crediteuren werd gehouden over de goederen van zoo een Koopman, zoo concurreren de crediteuren van een compagnie op die penningen of koopmanfchappen in de compagnie gegeven, en aan de andere zyde concurreren de Crediteuren van die Koopman of compagnon op de goederen of gelderen buyten de compagniefchap zijnde, en in diergelijke geval zoo moeten de crediteuren van een Compagnie, fchoon jonger regt hebbende, in allen delen werden gepræfereert, en aan ieder van dezelven moet feparaat of afzonderlijk zijn agterwezen werden betaalt, volgens *de L. 5. §. fi plures, ff. de tribut. action.* welkers woorden komen te behelzen, *Indien een Slaaf verfcheyde Crediteuren komt te hebben, en daar van eenige komen te zijn Crediteuren van fekere Koopmanfchappen, is de vraag, of alle de Crediteuren te famen moeten* Num. 1 2

geconfundeert werden en hunne betaling uyt die goederen erlangen? neemt eens, dat de zelve Slaaf twederley negotiën dede, te weten in Wapenrokken en Lynwaten, en de zelve geseparéerde Crediteuren kwam te hebben, meen ik, dat zy ook geseparéerd moeten concurreren, dewijl yder van deselve meer heeft gecrediteert de goederen als wel de persoon, maar indien hy twederley winkels deed van een en dezelve negotie, en ik, by exempel, kwam te wesen een Crediteur van de winkel, dien hy tot Bucinum had, en een ander van die, welke hy aan de andere zijde van den Tiber had, meen ik dat het billijk is, dat 'er afzonderlijk een verdeling moet werden gemaakt, opdat niet eenigen zouden bevoordeeld, en anderen benadeeld werden uyt een anders Goederen en Koopmanschappen, en 't zelve leeren *Paul. Angel. Alberic.* en anderen *in d. §. si plures, Castrens. cons.* 285. *Num.* 3. *Lib.* 1.

3 Dewelke spreekt van Crediteuren van een bank, dewelken op die goederen, die in de bank gevonden werden, gepræfereert moeten zyn voor alle andere vreemde Crediteuren, dewyl het iemand, gecontracteerd hebbende ter oorzake van een negotiatie met de bank, zeer nadelig zoude zijn, indien hem zijn penningen op zijn rekening in bank niet wierden afgeschreven; *Rom. singul.* 575. *Cuman. cons* 172. *Dec. cons.* 108. *Num.* 24. *& seq. Lib. Straccha de Decoctor. part ult. Num.* 20. *&* 21. *Mangon. decis. lucensi.* 1. *per totam, Cavall. cons.* 121. *Num.* 9. *&* 10. *vol.* 2.

Want

Want crediteuren van een compagnon kunnen niet concurreren met crediteuren van een compagnie op goederen, de Compagnie concernerende, volgens *Castrens. cons.* 345. *Lib.* 2. *Tuscus pract. conclus. Lit. S. concl.* 296. *Num.* 23. *en* 24. *Felic. de Societate officiorum cap.* 3. *Num.* 24. *Costa Siculus, cons.* 55. *Num.* 2. *&* 4. en in 't breede *Fontanella de Pact. nuptial. tom.* 1. *claus.* 4. *Gloss.* 9. *part.* 2. *Num.* 52. *& seq.* 4

De redenen van deze conclusie zijn hier in bestaande, voor eerst, omdat een compagnon, zonder expresse last, zijn mede-Compagnon niet kan verbinden, nog het Kapitaal van de Compagnie in eenige negotie de Compagnie niet aangaande, volgens de *L.* 1. §. *non autem, ff. de exercit. act. L. sed si pupillus,* §. *conventio, ff. de institor. act. Castrens. dict. cons.* 415. *Num.* 2. *Lib.* 1. *Merlin. de Pign. Lib.* 4. *tit.* 1. *q.* 41. *Num.* 22 5

Want een verbintenis of hypotheecq werd niet geintroduceert, ten zy het zelve expresselyk werd gedaan door den eygenaar van de zaak, omdat een stilswygend hypotheecq niet werd ingevoerd ten zy in speciale zaken, volgens de *L. Paulus,* 38. §. *quaesitum, ff. de Liber. caus. Barbos. in L. si cum dotem,* 23. §. *fin. Num.* 32. *ff. solut matrim. per Gloss. in L. Julianus,* §. *offerri, ff. de action. empt. Bald in L. ult. Num.* 2. *Cod commun. delegat. Negusan. de pignor. p.* 4. *Num.* 35. *Ripa. in L. ventri,* §. *in bonis, Num.* 6. *de privil. cred.* 6

cred. Cæphal. cons. 596. *Num.* 3. *&* 4. *Covarruv. variar. res. Lib.* 1. *cap.* 7. *Num.* 3. *vers. cui*, *Pinell. in L.* 1. *Cod. de bon. matern. p.* 3. *Num.* 55. *Mantica de tacit. Lib.* 11. *tit.* 12. *Num.* 7. *in fin.* Dierhalven heeft met regt de voornoemde conclusie plaats in dezen.

7 De tweede reden is hier in bestaande, omdat een Crediteur van een Compagnon, schoon ouder regt hebbende, niets meer kan vorderen als dat geen, 't welk zyn debiteur komt te hebben, de schulden van de Compagnie daar eerst afgerekent zynde; waar omtrent voor alle andere zaken eerst moet werden gemaakt een verdeling der goederen van de Compagnie, en naderhand zien wat dat 'er overblyft voor den verbonde compagnon, volgens de *L. omnes æs alienum*, *cum seqq. ff. pro Socio*, *Velasq. in tit. de partitionibus*, *cap.* 23. *per totum*, *Merlin. de pignor. dict. Lib.* 4. *tit.* 1. *q.* 41. *Num.* 23.

8 De derde reden is hier in gelegen, omdar den compagnon in 't voornoemde geval representeert twee affonderlyke Persoonen, te weten, zyn Persoon in 't particulier, en dan de Persoon van administrateur van de Compagnie; en yder van de Crediteuren procedeert uyt een verscheyde en separate zaak, dierhalven moeten de Crediteuren hebben een distincte en gesepareerde rekening, evenaleens, als of door verscheyde personen diverse administratiën waren waar genomen, alzoo besluyt, *Alex. cons.* 139. *Num.* 2. *&* 3.

Lib.

Lib. 5. *Anchar. cons.* 400. *Cuman. cons.* 172. *Petr. de Ubald. de duobus fratribus*, *p.* 24. *Num.* 3. *Petrus Cavallinus*, *cons.* 121. *Num.* 9. & 10. *Lib.* 2. *ſalycet. in L. ejus*, *in fin. Cod. de compens. Coſta de remed. Subſidiar. remed.* 119. *Num.* 12. *cum. ſeqq. Noguerol. alleg.* 11. *Num.* 148. *Fontanel. de pact. Nuptial. claus.* 4. *Gloſſ.* 19. *p.* 2. *Num.* 53. *Gratian. diſcept. forens. cap.* 964. *Num* 1. & *ſeq.* & *cap.* 948. *per totum*, *Salgad. in Labyrint Credit. part.* 1. *cap.* 9. *Num.* 48.

'T zelve heeft plaats omtrent Crediteuren van een erffenis of van geſchonkene goederen, de zelven hebben nogtans præferentie voor alle andere crediteuren van de erfgenamen en gedonateerden, volges *Surd. decis.* 310. *Fontanell. de pact. nuptial. claus.* 4. *Gloſſ.* 9. *p.* 2. *Num.* 51. *Merlin. de pignor. Lib.* 4. *tit.* 1. *dict.* 9. 41. *Num.* 24. 9

En dit gevoelen, als zynde zeer gemeen, namentlyk dat Crediteuren van een Compagnie werden gepræfereert voor alle andere Crediteuren van een Compagnon ſchoon onder regt hebbende, volgen en komen te leren *Caſtrens. cons.* 235. *L.* 1. *Rom. ſing.* 575. *Magon. decis. Lucenſi* 1. *per totam*, *Decian. cons.* 108. *Num.* 24. *cum ſeq. L.* 2. *Stracch. de decoctor. p. ultim. Num.* 20. *cum. ſeq. Coſta de remed. ſubſid. remed.* 119. *Num.* 12. *Felicius de ſocietate*, *cap.* 31. *Num.* 24. *Tuſchus Lit. S. conclus.* 299. *Num.* 24. *Gratian. diſcept. forens. cap.* 964. & 948. *per totum. tom.* 5. De welke verhaalt dat het in 10

dier voegen alzoo gedecideert is door *de Rot. Rom. Fontanell. de pact. Nuptial. Claus.* 4. *Gloss.* 9. *p.* 2. *Num.* 51. *cum. seqq.* De welke getuygt, dat het alzoo mede geoordeelt is by *de Catalaanse Raad & Rot. Rom. Merlin. de pignor. Lib.* 2. *tit.* 1. *q.* 47. en nog beter *in Lib.* 4. *tit.* 1. *q.* 41. *Num.* 20. *per totum.* 25. Alwaar hy aanhaalt twee decisiën van de *Rot. Rom.* En 't zelve gevoelen omhelst in terminis met noch andere bygebragte redenen *Salgad. in Labyr. concurs. credit. p.* 1. *c.* 9. *Num.* 48. *per totum.* 59. en zeer aardig *Scacc. de camb.* §. 6. *Gloss.* 1. *Num.* 93.

11 Welke conclusie de DD. nog uytbreijden, en oordelen plaats te hebben, zoo wel omtrent Crediteuren van een Compagnon, met de zelve hebbende gecontracteert voor 't aangaan van de Compagnieschap, als omtrent Crediteuren, de welken daar na hebben gecontracteert, *Buratt. decis.* 514. *per totam*, *Noguerol. d. allegat.* 11. *Num.* 48. *& seqq. Salgad. in Labijr. con-*
12 *curs. credit. p.* 1. *cap.* 9. *Num.* 58. Want het debet en het credit van een Compagnie is verscheyde van het debet en het credit van een compagnon in zyn particulier, want het gunt een debet en een credit in 't gemeen is, is geen debet en een credit in iemands particulier, gelyk leert *Mago. decis. Lucens.* 1. *Ronchegall. Borgegnino*, en nog veel kragtiger te vinden by *Fontanella, de pactis Nuptial. claus.* 4. *Gloss.* 9. *p.* 3. *Num.* 51. *cum. seqq.*

Wyders

Wyders werd deze Conclusie nog geamplieert, 13
dat schoongenomen de Crediteuren van een compagnon hebben regt van hypotheecq, evenwel niet werden gepræfereert op de goederen van de compagnie voor andere Crediteuren in een personele actie, alzoo komen in terminis te leren *Scaccia de Cambiis*, §. 6. *Gloss.* 1. *Num.* 94. *Gratian. discept. forens. cap.* 964. *Num.* 1. *ad.* 5. *tom.* 5. *Fontanell. de pact. nuptial. tom.* 1. *claus.* 4. *Gloss.* 9. *p.* 2. *ex num.* 52. *Rom. decis.* 193. *Num.* 18. & 19. *tom. unic. diversorum*, *vel tom.* 5. *recentiorum*, *Salgad. in Labyr. concurs. credit. d. p.* 1. *cap.* 9. *Num.* 57.

En op dit gevoelen is het gedecideert by den Raad, 14
volgens 't rapport van den Raads Heer Pomponius Salvus, in de zaak van Citarelli en Reinaldi, wegens 't verdeelen van Galleyen, zoo als verhaalt *Thorus in Compend. decis. tom.* 2. *in verb. creditor. Licet posterior. pag.* 110. *vers.* 1. *preferendi.*

En boven dien moet niet overgeslagen werden de leer van *Hermosill. ad. Lib.* 49. *tit.* 5. *p.* 5. *Gloss.* 6. *sub Num.* 9. *pag.* 223. *col.* 4. *ad medium*, *tom.* 2. De welke 15
zegt dat Crediteuren van een compagnon, met de zelve hebbende gehandelt voor 't aangaan van de compagnie, uyt de zelve niet meer kunnen pretenderen als dat gedeelte, 't welke hunne debiteur raakt, en dat capitaal, 't welk hy van den beginne in de compagnie heeft gehad; maar zy hebben geen regt tot de kapitale zom van de andere compagnons, nog

nog tot het gedeelte van de winst die compagnons toebehorende; 't welk aantoont *Salgad. Loco. cit. Num.* 60. Uyt welk gezegde klaar blykelyk consteert het regt van onze client, namentlyk, dat hy eerst moet voldaan zyn van zyne penningen, de compagnie gecrediteert, en van zyn capitaal in die Compagnieschap gebragt, dewyl klaar consteert dat de voornoemde Crediteuren van Maresca hebben geëyscht niet alleen hun capitaal, maar ook het grootste gedeelte van de winst uyt de gemelde pagt, en om die redenen het billyk kwam te zyn, dat de gedeponeerde gelderen, ten behoeven van Johannes Andreas Lumaga, wierden ontslagen in 't geheel, gelyk hy in deze kwam te verzoeken?

16 *By de Koninglyke Camer zijn vier duysend gedeponeerde ducaten ontslagen, ten voordele van Johannis Andreas Lumaga, en het andere gedeelte van de gedeponeerde penningen is met toestemming van Lumaga ontslagen ten voordele van de andere Crediteuren, in den Jare* 1654. *in presentie van de Griffier Rannuccius.*

Het eynde van de Gewysdens.

REGLEMENT
DER
ASSURANTIEN en HAVERYEN
VAN DE STADT
HAMBURG.

Gedrukt en Gepubliceert op Bevel van de
Edele Hoogwaardige Raad
aldaar

In den Jare 1731.

Alzoo in den Raad en Burger Vergadering, op den 3de deser Maand gehouden, ten besten en tot zekerheyd der Koophandel en Scheepsvaart, en tot vermyding van daar over voorvallende wydlopige Processen, het navolgende Assurantie en Havery Reglement goedgevonden en besloten is geworden; maar nogtans, nadien het nootzakelijk voor heen in vreemde plaatsen moet werden bekend gemaakt, over zulks voor het aanstaande Jaar 1732. geen aanvang kan nemen, nog ter observantie gebragt kan werden: Zoo is 't dat de E. E. Raad by desen, tot een ygelyks narigt en kennis, zulks door den Druk by tijds heeft laten publiceren, en wil daar by aan elk en een yder, insonderheyd de Koopluyden, erinnert en vermaand hebben, zig na de gemelde tijd, by de te sluytene Assurantie Contracten alhier, na dit Reglement te gedragen, en zig van gene anderen, als van dese hier bygedrukte Formulieren der Policen te bedienen; alzoo by voorvallende Disputen na dit tegenwoordig Reglement vervolgens by den Regter zal werden geprocedeert en uytgewezen.

Aldus gedaan en besloten in den Raad, en gepubliceert onder 't Zegel, Maandag den 10. Septbr 1731.

(L: S:)

ASSURANTIE en HAVERY REGLEMENT.

TIT. 1.

Betreffende de Policen.

ART. 1.

IN alle Assurantie Contracten zullen in het toekomende geene andere, als dezen zevenderly soorten van Policen, welken in het volgende 3de ART. gespecificeert en uytgedrukt staan, mogen gebruykt werden.

ART. 2.

De Clausul of verbintenis, welke tot nu toe in de Policen gebruykelyk geweest is, van zig namentlyk aan de Costuymen der beurse van Antwerpen te gedragen, zal voortaan in dezelven niet meer mogen werden ingestelt, maar het gunt in Assurantie en Havery zaken voorvalt, zal na dit Reglement geoordeelt en uytgewezen werden.

ART. 3.

Bovengemelde Formulieren, en in de Duytsche Taal door den Druk bekend gemaakt, van welken zig een ieder in Assurantie te bedienen heeft, bestaan in dezen navolgenden.

 1. Op

1. Op het zoogenaamde Casco of Corpus van het Schip.

2. Op de Lading of Goederen.

3. Op Bodemary en Vragtgelderen.

4. Op Groenlandse en andere Visscheryen.

5. Op 't Leven van Personen.

6. Op 't Gevaar voor Turken.

7. Op Goederen welken langs Rivieren, of te Land vervoert werden.

ART. 4.

Tot een regtmatige opstel van een Police werd vereÿscht, dat in dezelve duydelyk uytgedrukt werd,

1. De naam van die geen, welke de Assurantie laat doen, nogtans vermag ook, met uytlating van de naam, de Police maar aan toonder dezes gesteltwerden.

2. De benaming van het voorwerp, of van de zake, waar op de Assurantie geschied, en werd ook aan de Geassureerde vrygelaten, om op te geven, of die Goederen voor eygene of vreemde rekening afgezonden en verzekert werden.

3. De tyd, wanneer het Schip van de plaats; daar van daan, de risico zyn aanvang neemt, is afgegaan.

4. De plaats der Lading en ontlading of Lossing.

5. De naam des Schippers en van 't Schip.

6. De Premie, hoe hoog dezelve gestelt werd.

7. De naam van de geswoorne makelaar, welke de Assurantie gesloten heeft.

ART.

A R T. 5.

Een iegelyk kan zyn Schip en Goed in de Police taxeren of niet taxeren; maar wat eens in dezelve is geſtelt en goedgekeurt, zulks zal, buyten kennis en mede-bewilliging der geſamentlyke Aſſuradeurs, niet mogen werden veranderd, nog iets daar by gedaan werden, op pœne van nulliteyt der Aſſurantie.

T I T 2.

Aangaande die geen, die Verzekering kan doen, en zig kan laten Verzekeren.

A R T. 1.

Allen en een iegelyk, dewelken tot hunne mondige jaren gekomen zyn, en met die geen, dewelke eenige Verzekering wil laten doen, te vreeden zyn, dezelven zyn in ſtaat en gequalificeert Aſſurantie Contracten te mogen tekenen, en aan te gaan.

A R T. 2.

Daar en tegen werd aan alle Makelaars, gelyk ook aan den Diſpacheur verboden aan eenige anderen verzekering te doen, en by aldien zulks is geſchied, zal de Aſſurantie van nul en geener waarde gehouden werden, en de Makelaar of Diſpacheur daar over arbitrair geſtraft werden.

A R T. 3.

Die geen, de welke aan een Schip of goederen direct of indirect geen aandeel of eygendom heeft, kan dierhalven daar op geen verzekering doen laten, ten zy hy van een ander, die daar by geinteresseert is, ordre daar toe heeft ontfangen.

A R T. 4.

Geen Schipper, Stuurman of ander Scheepsvolk kunnen koopmans goederen, welken zy met zig overvoeren, versekeren laaten, maar wel hun huur of maandgelden.

T I T. 3.

Aangaande de dingen waar op Versekering kan gedaan werden.

A R T. 1.

Alles, wat over Zee, of langs de stromen en rivieren, of per as en te Lande versonden of vervragt werd, het zy Schepen of goederen, goud, zilver, juweelen, geld of gelds waarde, insgelyks vragt en Bodemary gelden, Groenlandse vangst en andere Visscheryen, ook s'menschen leven en vryheyd, Zee en Turken gevaar, en diergelyken kan een yder aan andere versekeren, of door anderen zich versekeren laten.

A R T 2.

Gelyk ook versekering kan werden gedaan op te ge-

gemoet gesiene, of zoogenaamde ingebeelde winst, provisie, brand, water en Oorlogs-gevaar, ook het op en afslaan der goederen, en ook op alle andere gevallen, ook is het gepermitteert op huysen, pakhuysen, kelders en andere zaken, waar voor eenig gevaar te vresen is, versekering te laten doen; daar toe nochtans de ordinary policen niet zullen mogen werden gebruykt, maar over zodanige partyen bysondere Contracten schriftelyk zullen werden opgestelt, en zullen de zelven by den Regter even zoo Liquide en obligatoir, als de policen, gehouden werden, en op de zelve weyze met de zelven gehandelt werden.

ART 3.

Een yder vermag zig ten vollen, zoo wel wegens het capitaal, en 't gnnt deswegen betaalt en uytgegeven is, als ook wegens de premie, en 't gunt van de premie zelve gegeven moet werden, ten vollen doen versekeren; zonder dat hy behoeft het geringste gevaar of risico te lopen, nog in de police daar van iets te melden.

TIT. 4.

Van de Clausuls, of andere bedingen in Policen.

ART. 1.

Wil iemand buyten de ordinary verpligtingen, in de voorheen gemelde police vervat, noch andere en

meer

meer condities, of byzondere verbindingen in deze of geene gevallen daar by voegen, zoo is de zelve gehouden zulks voor de tekening in de police te doen ſtellen; en zullen als dan die bygevoegde Clauſuls, wanneer den Aſſuradeur door zyn ondertekening zich aan de zelven verbonden en die heeft goedgekeurt, niet alleen van de zelve valeur en kragt zyn, als al het overige wat de police in zich behelſt; maar ook, in zoo verre het zelve van het gedrukte komt afte wyken, of daar mede ſtrydig komt te wezen, zal het zelve boven het gedrukte gepræfereert en van kragt gehouden werden.

ART. 2.

Wanneer iemand, nadat de Police reets geſlooten en de ondertekening der zelve geſchied is, nog eenige Clauſuls ofte nieuwe bedingen daar by voegen wilde, zoo zyn alle die geene, welken zodanige nadere Conditie ondertekenen en aannemen, daar voor verbonden, maar anderen, die zulks niet ondertekenen willen, zyn in 't minſten daar niet aangehouden.

ART. 3.

Wanneer in de police deze Clauſul, *met of zonder Convoy*, is geſtelt, zonder iets verder te melden, en zulks van de Aſſuradeurs is aangenomen, zoo hebben de zelven, zoo haaſt het Schip op de een of d'ander manier ter plaatſe, na welke de Aſſurantie is gedaan, behouden is aangekomen, de ontfangene premie verdient;

dient; maar in zoo verre door de geassureerde alvorens in de Police daar by bedongen is geworden, dat wanneer het Schip *met of zonder Convoy* komt te vertrekken, als dan in het eerste geval een zekere Tantum van de ontfangene premie zal moeten werden te ruggegeven, of in het tweede geval daar iets zal werden bygegeven, of verbetering van premie werden gedaan, zoo moet in deze byde gevallen der affspraak gehandelt werden, al na dat het geval zig zal hebben toegedragen.

ART 4.

In zoo verre de Police komt in te houden *dat het Schip miet Convoy vertrekken zal*, zoo werd tot vervulling van zodanige Clausul ofte beding vereyscht.

1. Dat diergelyk Convoy werkelyk een vyand is van den vyand van dat Schip, waar op de verseкering gedaan werd.

2. Dat den Schipper, die zig onder dat Convoy begeven wil, een zeyn-brief van den Commandeur of Capiteyn van het Convoy ontfangen moet hebben.

3. Dat den Schipper, zoo haast hy vernomen heeft en weet, dat het Convoy vertrekt, als dan ook in staat moet zyn om te gelyk mede te kunnen uytlopen, en op geen verdere Lading zal vermogen leggen te wagten, nog zig deswegen of op andere wyze te mogen laten op houden, maar dat hy, zoo veel in hem is, zig ten uytterste zal bevlytigen en

zyn best doen, om na gelegentheyd der plaats, of in 't gesigt van 't Convoy mede te zylen, of, zoo wanneer hy zoo digt by het convoy met zyn Schip niet mogt leggen, of het zelve niet na hem toekomen kan, onmiddelyk het Convoy te moeten volgen, en tragten te bereyken, en zoo lang hem wind en weder diend bestendig by het zelve te moeten blyven.

A R T 5.

Wanneer den Schipper, na dat hy het gunt, in 't voorgaande Articul aangeroert, werkelyk heeft in agt genomen, in 't vervolgen van zyn reys, door storm, onweder of door andere toevallen van het Convoy komt afte raken, of opgehouden werd; zoo vermag de zelve, in zodanige omstandigheyd, zyn reys, 't zy na de plaats waar na toe hy gedestineert is, of anders ook werwaarts hy oordeeld het best en 't zekerste te zyn, voort te zetten, en blyft den Assuradeur voor alle schade en gevaar verbonden; waar onder ook verstaan en begrepen werd, ingeval den Schipper, na te hebben in agt genomen 't gunt in Art. 4. gestatueert is, en middelerwyl dat hy zyn devoir aanwend om het Convoy te beryken, en eer hy het zelve heeft bereykt, van Kaapers of andere Vyanden kwam genomen te werden.

A R T. 6.

Dog ingeval den Schipper met opset versuymt met het

het Convoy afte zeylen, zoo zyn dog de Assuradeurs gehouden, zoo wanneer zulks buyten wille en weten van de geassureerde geschied is ['t welk de zelve te bewysen en ook in alle geval zig deswegen met eede te purgeren schuldig is] de geledene schade volgens getekende Police te betalen, waar tegen den Schipper over zyn wanbedryf ernstelijk gestraft zal werden.

Maar in zoo verre de geassureerde daar van geweten of zulks daar na ervaren heeft, dat zodanig Schip met Convoy afgaan zal, en hy 't zelve aan de Assuradeurs niet by tijds heeft geadverteert, om daar over met haar nader te accorderen, in zulk een geval zyn de Assuradeurs van hunne verpligting gantsch ontslagen, en niet schuldig de schade te betalen, ingeval 't zelve Schip genomen wierd.

ART. 7.

Onder risico van de Zee werd verstaan alle risico die te bedenken is, ook 't gevaar voor Turken, maar als in tyd van Oorlog alleen maar werd versekering gedaan voor risico van de Zee, zoo moet in de Police werden geinsereert deze Clausul, *vry van alle beswaarnis of molesten van alle Christen Mogentheden, confiscaties en onkosten*, En zulks daar in niet zijnde gestelt, werd onder risico van de Zee allerley gevaar verstaan.

ART. 8.

Iemand op verderffelijke waren, als zout, koorn,

 pruy-

men, rosynen, vitriool, drooge visch, oker, hennip, vlasch, ongeteert touwerk en kabelgaren of diergelyken latende versekeren, moet zodanige waaren in de Police uytdrukken en expresselyk benoemen, alzoo de zelven onder de generale benaming van Koopmanschap niet mogen begreepen werden.

ART. 9.

Goud, Silver, gemunt of ongemunt, gelyk ook Edele gesteente en Paarlen werden onder de algemeene benaminge van Koopmanschap mede begrepen.

ART. 10.

Ingeval contrabande waaren, als kruyt en loot, Geschut, Koogels, geweer, Snaphaanen, Pistolen, Swavel, Salpeter, Pik, Teer, Scheeps-gereetschap, touwerk, Zeylen, Masten en alles wat door de in oorlog zynde Mogentheden voor contrabande gehouden, verklaart en openbaar daar voor bekend gemaakt werd, in tyd van oorlog in eenig Schip zynde geladen, zoo zal zulks, by straffe van nulliteyt van 't contract, in de Police namentlyk moeten vermeld, of ten minsten aanwysing daar van moeten werden gedaan, dat contrabande waaren in zoo een Schip geladen zyn.

ART. 11.

Iemand in tyd van Oorlog een prys gekogt hebbende, welke nog op geen vrye plaats is opgebragt geweest, en daar op latende verzekeren, is gehouden

zoo-

zoodanige omſtandigheid in de Police te vermelden, en zulks niet geſchied zynde, werd die verzekering van geen kragt of waarde gehouden.

A R T. 12.

Een ieder kan zig ten allen tyden, wanneer en hoe het hem gevalt, verzekeren laten; maar hy is gehouden de narigt, die hy van het Schip heeft, aan den Aſſuradeur getrouwelyk op te geven, en in de Police te melden, of en hoe lang het Schip van die plaats, daar het zyn lading heeft ingenomen, bereyts is vertrokken geweeſt, dan of het zelve nog aldaar of wel op een andere plaats elders is leggende: maar in geval in de Police geen melding daar van gedaan werd, zoo werd zulks daar voor gehouden, dat, ingevolge van de jongſte narigt en tyding, die de Geaſſureerde ten tyde der verzekering daar van gehad en bekomen heeft, of ten minſte heeft konnen hebben, het zelve Schip nog werkelyk op de plaats zyner lading heeft gelegen. Zoo egter het zelve Schip op die tyd reets vertrokken, of langer als de gewone tyd was onder wegen geweeſt, en de geaſſureerde daar van enige kennis heeft gehad, maar zulks niet heeft geadverteert, zoo is deze Aſſurantie van gener waarde, en den Aſſuradeur is bevoegt de volle Premie te behouden.

A R T. 13.

Zoo wanneer iemand, die eenige verzekering doen

laat, de kennis en narigt, welke hy van zyn Correspondent heeft bekomen, dezelve mag zyn zoo zy wil, conform of niet opregt en redelyk, in de Police heeft opgegeven, zoo is die verzekering van volle kragt, en de Assuradeurs zyn in alle gevallen aan dezelve verbonden, maar in geval zulks niet geschied is, zyn dezelven van haar verbintenis geheel ontslagen en vry.

ART. 14.

Zoo iemand op eenig Schip, 't welk nog van zyn reis niet is gearriveerd, voor een aanstaande volgende voyagie vooraf wil verzekering laten doen, dezelve is gehouden zodanige omstandigheyd in de Police te vermelden.

ART. 15.

Wanneer iemand op een onbenoemd Schip, of Schepen met Convoy vertrekkende, verzekering laat doen, zoo moet het zelve verstaan werden gedaan te zyn op zoo een Schip, 't welk met het eerste Convoy op die plaats, in de Police vermeld, komt te arriveren; blykt het nogtans, dat de Geassureerde in 't geheel niets, ofte niet zoo veele goederen of interest, als hy heeft doen verzekeren, in het Schip gehad heeft, zoo moet de Premie, na proportie van de gelopene risico, werden geristorneert of weder gegeven, en voor 't overige het Assurantie Contract daar mede voldaan zyn.

TIT.

TIT. 5.

Betreffende de Risico, of 't gevaar voor de Assuradeurs.

ART. 1.

Den Assuradeur draagt alle Risico en gevaar, schade en verlies, welke de Schepen of Goederen op de eene of d'andere wyze, het zy door storm, onweer, schipbreuk, overzeyling, stranding, werping, brand, neemen en plunderen, vyandelyke aanhouding van vreemde Potentaten, oorlogs-declaratien en represalien, mishandelingen en versien of versuym van den Schipper en zyn volk, overkomen kan; gelyk ook alle andere bedagte en onbedagte toevallen: in zoo verre nogtans dezelven in 't byzonder in deze Ordonnantie niet zyn benoemt of uytgezondert, of in de Policen eenigsints anders mogt overeengekomen zyn.

ART. 2.

Als een Schip op een plaats komt te bevriesen, of door ysgang genoodsaakt werd zig te bergen en elders in te loopen, zoo is den Assuradeur, wegens de ordinaire onkosten dezer legdagen, niets gehouden te vergoeden.

ART. 3.

Desgelyks zullen, wanneer een Schip wegens besmettelyke ziekte genoodsaakt werd ergens ordentelyke quarantaine te houden, de daar uyt onstaande onkosten door de Reders, en niet door den Assuradeur, gedragen moeten werden.

ART.

ART. 4.

Als een Schip van hoger hand werd aangehouden, zoo is den Assuradeur verbonden die legdagen en extraordinaire onkosten tot zyn laste te nemen.

ART. 5.

Alle schadens, welken de Schepen en goederen door arresten en aanhoudingen overkomen, en welken de Assuradeur dragen moet, werden begrepen in deze gevallen te zyn, wanneer zulke arresten van hooger magten, Koningen, Vorsten en Republicquen voortkomen, maar niet wanneer private Personen, over particuliere pretensien tegens de inladers, Reders of 't Schip of de goederen door de Overigheyd laten arresteren, of molest aandoen, als waar voor de Assuradeurs, in opsigt der zodanige, om welkers wille of schuld het arrest gedaan is, niet verbonden of gehouden zyn; Edog, zoo wanneer zodanig arrest ongefundeert en zonder welgegronde regtelyke oorzaak gedaan is, blyft den Assuradeur verbonden aan die geen, die daar by komt te lyden, het daar door veroorzaakte nadeel en verlies te vergoeden; gelyk dan ook in allen gevallen, het zy het arrest behoorlyk en gefundeert gedaan is of niet, de andere Reders en Bevragters mede interessanten van zodanig gearresteerd Schip, om welker schuld zoo een arrest niet gedaan is, altyd geregtigt zyn hare daar door geledene schade op hunne Assuradeurs te herhalen en van de zelven af te vorderen.

ART.

ART. 6.

Wanneer baar-geld, baaren ſilver, goederen en waaren aangehouden en geconfiſqueert werden, uyt hoofde dezelven door den Eygenaar, of met zyn kennis door den Schipper, in 't geheel niet of niet ten regte op de tol zyn aangegeven, zoo is den Aſſuradeur de daar door ontſtaande ſchade niet gehouden te vergoeden.

ART. 7.

Wanneer ligt verderffelyke waaren, volgens 't gunt op ART. 8. TIT. 4. geordineerr is, in de Policen uytgedrukt zyn, en de zodanigen na haar natuurlyke eygenſchap van zelfs bederven en ſchade krygen, als by voorbeeld, dat wynen verſuuren of uytlekken, oranje appelen, citroenen, china appelen, en appelen en beſſen verderven, caſtanien en koorn zich aanſteken, en zoo verder, insgelyks als rotten en muyſen iets aanvreeten en vernielen, zoo zyn de Aſſuradeurs niet gehouden zodanige ſchade te dragen, maar dezelve blyft voor ieders rekening in 't byzonder, welke die Goederen aangaan; ten zy dat zodanige ſchade hier door veroorzaakt was, dat het Schip, om redenen in 't vooorgaande 5de Art. dezes Tituls vermeld, in de vervordering zyner ryze lang was opgehouden geworden.

ART. 8.

Wanneer de Goederen, in 't vorige Articul vermeld,

meld, niet door faute of gebrek uyt haar innerlyke gestalte en toestand voortkomende, of andersints, op de even voorgemelde wyze beschadigd werden, maar door tusschenkomend uyterlyk geweld en oorzaak van buyten, als door overstorting van zee-water, of door lekkagie van het Schip of dat de Goederen door den Schipper, of andere op eenige plaatsen daar toe gestelde personen niet wel zijn gestuwt en gegarniert, of andersints, als dan zijn de Assuradeurs gehouden de schade te betalen.

ART. 9.

By aldien een Schip, ten tyde dat de Assurantie gedaan wierd, reets was vergaan of gebleven, en dat de Geassureerde allent halve onder Eede kan verklaren, dat hy van die schade en 't verlies van 't Schip, ten tyde dat hy die verzekering heeft laten doen, of bevolen had te doen, niets heeft geweten, zoo heeft zodanige Assurantie, wanneer dezelve maar van te voren gesloten is geworden, eer de Geassureerde narigt van de schade bekomen had, of ingeval hy buyten 's Lands woont, eer zulke narigt door hem herwaarts geschreven is, of heeft kunnen geadverteert werden, van weerkanten zijn volkomen kragt, en zijn de Assuradeurs gehouden de schade, volgens haar verbintenis, te betalen.

ART.

ART. 10.

Wanneer in de Police is geëxpresseert, dat het Schip na deze ofte andere plaats, by voorbeeld, naar Cadix of naar Mallaga gedestineert is, zoo heeft den Assuradeur, het zy op welke plaats ook het Schip eerst aankomt en zyn lading brengt, offschoon 't zelve daar niet geheel gelost werd, de Premie verdiend, en overzulks is de overgenome risico, volgens de gedane verzekering, daar mede geëyndigt en afgelopen; maar in zoo verre de Assurantie in dezer voegen is gesloten geworden na N. en N. by voorbeeld, na Cadix en Mallaga, en wanneer op de plaats, daar het Schip eerst aankomt, alle de Goederen niet in 't geheel gelost werden, zoo blijft den Assuradeur zoo lang voor die risico verbonden, tot dat het Schip op de andere plaats, in de Police vermeld, zal wezen gearriveerd, en de overige Goederen aldaar in volle zekerheyd zullen zijn aan Land gebragt.

ATR. 11.

Het gevaar of risico der Goederen, door den Assuradeur op zich genomen, neemt zyn aanvang van die tyd af aan, dat de Goederen van het Land of van de Wal zelfs zyn afgeladen geworden, en geduurt zoo lang, tot dat dezelven ter gedestineerder loschplaatse onbeschadigt weder aan Land zullen zyn gebragt geworden, het welk, na arrivement aldaar, zoo haast gevoeglyk is, geschieden moet.

ART. 12.

De risico of gevaar van een verzekering, op het Casco van een Schip getekent, neemt zyn aanvang van die tyd af aan, dat het Schip zijn Lading of Ballast heeft beginnen in te nemen, en geduurt zoo lang, tot het zelve op die plaats, waar heen het uyt kragt der Police gaan moest, en vermag te gaan, gearriveerd is, en aldaar, zoo als in het voorgaande Articul gestatueert is, geheel gelost zal zijn geworden.

ART. 13.

Wanneer de Reders of inladers van een Schip zig van 't zelve, in plaats van een Pakhuys, bedienen, by voorbeeld, dat zy, daar het gevoeglyk had kunnen geschieden, de goederen nogtans niet laten Lossen, of het Schip tot dien eynde in de haven leggen laten, om goederen uyt andere aldaar mede leggende Schepen over te nemen, en weder daar uyt aan land of in andere Schepen te brengen, of om de eens van land aangebragte en ingeladene goederen buyten noodwder in andere vaartuygen en Schepen of ook wel weder aan land te transporteren, zoo zyn de Assuradeurs niet gehouden voor eenige risico of gevaar, maar 't zelve komt voor die gene zyn rekening en last, met welkers weeten en wil het bovenstaande is geschied.

ART. 14.

Wanneer door eenige Assuradeurs het Casco van een

een Schip voor de uytreyse, en door eenige andere weder voor de te rugreyse werd versekert, zoo begint en geduurt de risico der eerste Assuradeurs, wat aangaat desselfs aanvang en eynde, zoo als by het voorgaande 12. Articul is gestatueert geworden; maar de risico van de andere Assuradeurs, welken op de te rugreyse hebben getekent, neemt aanvang, zoo haast het Schip tot zyn te ruglading goederen heeft beginnen in te nemen, niet tegenstaande de goederen van de uytreys nog niet ten vollen ontladen of gelost mogten zyn, en geduurt zoo lang, tot dat het Schip gelukkig weder ter gedestineerder loschplaats gekomen en aldaar geheel ontladen zal zyn.

ART. 15.

Een Assurantie, die voor een tyd van sekere maanden werd gesloten, waar by dertig dagen voor een maand gerekent werden, eyndigt, zoo haast die bepaalde tyd is verlopen, en is den Assuradeur, ofschoon het Schip zyn reys nog niet volbragt heeft, geen een dag langer verbonden, nog gehouden die risico tegens zyne wil verder op zig te nemen, ten zy daar omtrent in de Police iets anders nader of uytdrukkelyker is af gesproken en gestipuleert.

ART. 16.

Als een Schip, waar op eenige Assurantie is gedaan, uyt dringende redenen, zoo als ART. 11. TIT.

14. en p. 2. van het Stadsboek gemelt ſtaan, genoodſaakt werd van zyn voorgenome reys ten eenenmaal afteſtaan, en te veranderen, of dat de geaſſureerde goederen niet in dat zelve Schip geladen en daar mede kunnen verſonden werden, zoo is de Aſſurantie daar door mede ophoudende, en moet de premie onder korting van 't gewoonlyke ½ per cento werden geriſtorneert.

ART. 17.

By aldien een Schip reets is vertrokken en in Zee gelopen, maar door Contrarie wind of andere oorſaken genoodſaakt werd te rug te komen, zoo is de Aſſurantie, by aldien dat Schip niet weer kan uytgaan, daar door geëyndigt, maar zal echter de Riſtorno der premie, na reden en billykheyd van goede mannen gereguleert, en in zonderheyd op het gevaar, het welk de Aſſuradeurs by het zelve reets gelopen hebben, gecalculeert en acht genomen moeten werden.

ART 18.

Wanneer een Schip ſtrand, of ook door ſtorm en onweder in zodanige toeſtand geraakt, dat het zyn voorgenome reijs niet volvoeren kan, en den Schipper een ander Schip tot de verdere overvoering van zyn lading of geborgene goederen afhuurt, zoo blyven de Aſſuradeurs des niet te min voor alle buyten gewone onkoſten, gevaar en ſchaden verbonden, welken die goederen, in zodanige afgehuurde Schepen of vaartuy-

tuygen, tot dat de zelven ter bestemder losplaats aangekomen zyn, zoude kunnen overkomen; Doch de geassureerdens zyn gehouden de Assuradeurs van zodanige verandering van Schip narigt te geven, zoo haast zulks geschieden kan.

Tit. 6.

Van Ristorno.

Art. 1.

Wanneer iemand meerder heeft verzekeren laten, als hy werkelijk interest in een Schip heeft, en zulks, als 't gevordert werd, in alle delen bewijsen en met eede bevestigen kan, zoo moet hem van 't gene, 't welk meerder is verfekert geweest, de premie onder afkorting van een ½ per cento geristorneert werden; maar is 'er in de Police taxatie of prisatie gedaan, zoo heeft in zodanig geval dat bewijs en wedervordering der premie geen plaats, maar moet by dese taxatie gebleven werden.

Art. 2.

De Ristorno moet altijd over alle de Assuradeurs, op de Police staande, verdeelt, en pro rato van een ygelijks getekende somma werden gereguleert; vervolgens zyn dan ook de Assuradeurs, in geval naderhand schade op komt; aan de zelve niet verder verbonden, als voor 't gene, 't welk na zodanig geristorneerde somma als dan nog overig blyft.

Art.

ART. 3.

Wanneer iemand op eenderley goed, op twee of meer plaatsen teffens, of tot egale of differente premien, verfekeren laat, zoo zal het niet in der geassureerden keuse of magt staan, welke van deze Assurantie hy wil laten ristorneren, of afdoen; gelyk ook op het onderscheyd der premie in dezen geen reflectie zal mogen werden genomen, maar de oudste Police of Assurantie, welke volgens den datum door de Assuradeurs het eerste is getekent geworden, het zy dat de zelven meer of minder premie als de latere getekende ontfangen hebben, zal in zyn volle kragt blyven, waar tegens de jongste of laaste gedane Assurantie volgens den datum door zodanige ristorno zal werden ingetrokken; of indien de geassureerde tegens 't gunt by deze gestatueert is wederstrevig zyn wilde of in Contrarie handelen, zoo zal de laaste versekering van zich zelfs voor onverbonden gehouden werden, en door de daar op bevonden werdende Assuradeurs in allen gevallen de volle premie behouden werden. Maar in zoo verre op een en de zelve Police en op eene plaats de ondertekening op verscheydene tyden van de Assuradeurs gedaan is, zoo moet de ristorno gemaakt werden over hun allen in 't gemeen, zonder onderscheyd, na proportie van een yders getekende Somma, het zy de eene meer en de andere minder premie ontfangen heeft.

ART.

ART. 4.

Assurantie eenmaal reets gesloten zynde, kan, om reden dat die daar na tot iets geringer premie zoude te bekomen zyn, met de ristorno niet weder ingetrokken werden.

TIT. 7.

Aangaande verzuym en misslagen van Schippers en Scheepsvolk.

ART. 1.

Alle schade, die aan 't Schip of goed, door des Schippers, Stuurlieden en Scheepsvolk schuld, versien, verzuym en mishandeling, het zy op wat wyse het wil, wedervaart, blyft ten lasten van den Assuradeur en moet door hem werden goedgedaan, maar werd daar en tegen aan hem overgelaten zyn regres, na omstandigheyd van zaken, op den Schipper, Stuurlieden en Scheepsvolk te herhalen.

ART. 2.

Wanneer door geen genoegsame garniering en kwade stuwagie eenige schade aan de ingeladene goederen komt, zoo zyn juyst wel de Assuradeurs volgens het boven gemelde verpligt zodanige schade te vergoeden, maar des niet te min is de geassureerde gehouden, alvorens den Assuradeur de schade betaalt, alle moeyte en devoir aan te wenden om van den Schipper of

uyt het Schip en desselfs vragtgelden de herstelling zyner schade te herhalen en te vervorderen; zoo verre nu de geassureerde hier by te kort komt, of dat hy van de zelve geheel niets kan wederom bekomen, zoo is den Assuradeur gehouden de schade te betalen.

ART. 3.

Indien een Schip niet voorsien of gebrauwt is, of ook uyt onverstand en versien van den Schipper eenige natte en uytlekkende waaren boven op andere daar door ligt verdervende waaren zyn gestuwt en opgelegt, en de zelven daar door zynde aangestoken en bedurven ofte beschadigt, zoo moet daaromtrent gehandelt werden, als by het bovengemelde Articul 2. gestatueert is.

ART. 4.

Wanneer by inladen of uytlosschen der goederen het Scheepstakel, strop of leng komt te breeken, en daar door de versekerde goederen eenige schade komen te lyden, zoo is den Assuradeur daar voor verbonden, maar de zelve is bevoegt, volgens de aangewesene wyse van 't 36. Art. Tit. 14. p. 2. van 't-Stadsboek, deze zyne schade op den Schipper en desselfs goed te herhalen.

ART 5.

Wanneer een Schipper zyn reys bekort, is de risico afgelopen en de premie verdient, maar vertraagt

of

of verlangt hy zyne reys, by voorbeeld, dat hy na een andere plaats heen zeylt, als waar na toe hy gedestineert is, en het zelve met kennis en wil van den geassureerde geschied, zoo is den Assuradeur niet gehouden in de schade, welke het Schip of goederen door zodanige omweg mogten komen te lyden.

TIT. 8.

Van schaden door tegen malkandere te stooten, en overzeylen.

ART. I.

Wanneer een Schip in Zee, op de ree of in een haven binnen of buyten s'lands, by dag of nagt, by goed of kwaad weder, van een ander daar omtrent werd overseylt, waar door het aan stukken raakt of ten eenemaal wegsinkt, of ook dat Schepen malkanderen op 't Lyf zeylen, tegen malkanderen aandryven en stooten, en daar door aan die Schepen en ingelade goederen, het zy door werping of op andere wyze, eenige schade wedervaart, zoo moet de schade over beyde die Schepen, vragtgelden en goederen, eeven gelyk by andere ordinaire havery, voor de helft gedraagen werden; Edog zyn de Reders en bevragters van dat Schip, 't welk behouden is gebleven en de minste schaden ontfangen heeft, niet verder verbonden daar in te draagen, als voor zoo veel haar Schip en ingeladen goederen waardig zyn.

ART. 2.

Maar in zoo verre de beſchadigde bewyzen kan, dat het andere Schip met opſet en voorbedagtelyk hem deze ſchade heeft toegebragt, zoo zal zodanige Schipper, welke de zelven heeft veroorſaakt, zoo verre hy met zyn Scheepsvolk zyn onſchult onder eede niet kan aantoonen, gehouden zyn de ſchaade in 't geheel te moeten betalen, zo verre namentlyk de waarde van zyn Schip, 't welk de ſchade veroorſaakt heeft, en der ingeladene goederen ſtrekken kan, en zal ook in dezen gevallen de ſchade van dat Schip, 't welk het andere voorbedagtelyk beſchadigt, en by het-zelve daar mede door geleden heeft, niet in havery gebragt werden, maar zal door het zelve alleen moeten werden gedragen.

ART. 3.

De Aſſuradeurs van dat Schip en goederen, het welke in diervoegen is gebleven, zullen gehouden zyn, nadat hun zodanig ongelukkig toeval is bekent gemaakt, ter gewoonlyker tyd de ſchaaden of havery te betalen.

ART. 4.

De Reders en Eygenaars van 't Schip en ingelade goederen, 't welk op voorgemelde wyze is gezonken of beſchadigt geworden, zullen ten nutte der Aſſuradeurs, wanneer de zelven zulks vorderen, dog ten haren

haren riſico en koſten, hun regt tegens de Reeders en Bevragters van dat Schip, 't welk de ſchade heeft toegebragt, moeten vervolgen, en zal al het geene, wat zy door regt en vonnis of met bewilliging der Aſſuradeurs, door eenig vergelyk bekomen mogten, na aftrek der onkoſten, aan de geſamentlyke Aſſuradeurs, van wegen de door haar betaalde ſchade, weder goed gedaan werden, na alvorens daar over te hebben gemaakt repartitie pro rato van yders getekende ſomma.

TIT 9.

Van Aſſurantien op Bodemary-gelden.

ART. 1.

Iemand geld op Bodemary gevende kan het Capitaal, intereſſen en premie ten vollen laten verzekeren.

ART. 2.

Aſſurantie, op Bodemary gedaan, is vry van alle Havery, en behoeft daar toe niets te contribueren.

ART. 3.

Wanneer ook op Goederen, by wyze of forme van Bodemary, geld gegeven werd, en zulks aan den afgever van de Brief, gelyk als een Wiſſel-brief werd geremitteert, zoo zal het aan den houder van zoda-

nige Brief vry ſtaan, zyn intereſſen te taxeren, en zich ten vollen te verzekeren laaten.

T i t. 10.

Van Aſſurantie op 't gevaar voor Turken, en op 't Leven van Perſoonen.

A r t. 1.

Offschoon, volgens aanwyzing van Art. 7. Tit. 4. wanneer ſommierlyk op riſico van de Zee werd getekent, het gevaar voor Turken gemeenlyk mede daar onder begrepen werd; zoo is dog, wanneer op gevaar voor Turken alleen, het zy ten opzichte van Schip of Goederen, of ten opzicht der Vrydom van Perſoonen en haar Leven, eenige Verzekering gedaan werd, den Aſſuradeur daar voor maar alleen en voor geen andere riſico van de Zee verbonden.

A r t. 2.

By Verzekeringen, die, of de loſſing van een Perſoon uyt der Turken Slaverny, of deszelfs Leven betreffen, wanneer namentlyk in 't laatſte geval dezelve in 't gevegt tegens de Turken geſneuveld, of in de Slaverny voor de gedane verloſſing geſtorven is, zullen, gelyk hier boven is gemeld, gebruykt moeten werden zoodanige Policen, als by Num. 5. en 6. uytgedrukt ſtaan, en in dezelven wel degelyk den naam, ſtaat en

en conditie van zodanig Persoon, voor welker Vryheyd of Leven die verzekering geschied, moeten werden gespecificeert.

A R T. 3.

Zoo haast tyding inkomt, dat de verzekerde Persoon van de Turken genomen en opgebragt is, zoo zullen de Assuradeurs hare getekende Somma, zonder de gewone korting van 2. percento afte trekken, binnen de tyd van twee Maanden aan der Slaven Cassa van den Admiraliteyt alhier, ten vollen moeten betaalen; en dezelve zal het geld niet eerder mogen uytleveren aan den gene, welke den lossing van den opgebragte Persoon op zich genomen heeft, als na dat de gevangene werkelyk is gelost, en aan der Christenen grenssen zal wezen aangeland.

A R T. 4.

Wanneer een in Slaverny gevoerd Persoon, op wiens vryheyd en rantsoenering alleen, en niet te gelyk op zyn Leven, verzekert is, in 't gevegt gesneuveld, of, eer dezelve gelost wierd, gestorven zal zyn; zoo zal de Assuradeurs het geld, ingeval zy zulks reets betaalt hebben, werden wedergegeven, edog zal daar van aan des overledens nageblevene vrouw en kinderen 10. percento van de getekende Somma werden betaalt, en voor 't overige de gedane Assurantie daar mede afgelopen zyn.

A R T.

ART. 5.

Maar by aldien die verzekering te gelyk, of ook in 't byzonder op het Leven van een Persoon zal wezen gedaan, in zoo verre namentlyk dezelve in zyn Slaverny ongelost, of in 't gevegt tegens den Turk, of om kort te gaan, gedurende de reize te Water of te Land, een natuurlyke of toevallige dood gestorven mogt zyn, zoo moeten de Assuradeurs, zoo haast daar van de regte en zekere narigt ingekomen, en haar behoorlyker wyze bekent gemaakt zal zyn, binnen de gewoone tyd aan die gene, dewelke de verzekering heeft laten doen, hare getekende somma betalen.

ART. 6.

Onder Turken risico, werd alleen maar blotelyk het gevaar voor essentieele of werkelyke Turken en Barbaren, en niet voor andere Zeerovers en Corsairen verstaan.

TIT. II.

Van Abandonnementen.

ART. I.

Wanneer een Schip, na eenen binnen de grenssen van Europa leggende plaats gaande, ten langsten drie maande over de gewoone tyd, binnen welke anders zodanig Schip in 't gemeen die rys pleeg af te leggen, uytblyft,

uytblyft, zonder dat eenige narigt daar van inkomt, zoo kan 't zelve voor verloren gehouden werden, en ſtaat over zulks den Geaſſureerde vry, dat Schip en ingeladene Goederen te abandonneren, en van den Aſſuradeur de betaaling van de door hem verzekerde en getekende ſomma te vorderen; dewelke dan ook na verloop van twee Maanden, van die tyd af aan, dat de Geaſſureerde hem de abandonnering door een gezwore Makelaar, of den Diſpacheur heeft laten aanzeggen, gehouden zal zyn de ſchade met 92. percento te betaalen.

ART. 2.

In geval een of meerdere Aſſuradeurs eenige bedenkingen maken, om binnen de gemelde tyd te betalen, zoo heeft de Geaſſureerde een geheel Jaar en twee maande, te rekenen van de tyd af dat het Schip vertrokken is, te wagten en ſtil te zyn, maar den Aſſuradeur als dan ook na verloop van die tyd gehouden de volle ſchade tegens 100. percento, zonder eenige korting, te betalen, en is ook daar en boven gehouden borg te ſtellen, by aldien de Geaſſureerde zulks vordert.

ART 3.

Op gelyke manier, als hier voor is aangehaalt, zal gehandelt werden met de abandonnering en betaling der ſchadens van de Schepen, welken na Weſt-Indiën,

of na een andere plaats buyten Europa gedestineert zyn, edog dat na de verafgelegentheyd der plaats, ook een langer tyd zal moeten afgewagt werden.

ART. 4.

In andere gevallen staat het den Geassureerde niet vry, een verzekert Schip of Goederen te abandonneren, maar dezelve is gehouden zich met alle mogelijkheyd te bevlytigen, hoewel ter perykel en onkosten van de Assuradeurs, om alle schade af te wenden, Schip en Goed te conserveren, en deszelfs beste te bevorderen.

ART. 5.

Waaren, die ligt verderffelijk zyn, vermag de Geassureerde niet te abandonneren; dog by aldien dezelven, wanneer by voorbeeld een Schip strand, of opgebragt en aangehouden wierd, voor heen reets bedorven waren, of naderhand zo slegt zyn geworden, dat die der moeyten en onkosten, om se verder te vervoeren, niet waardig waren, zoo moet de Geassureerde daar van aan zyn Assuradeurs narigt geven, en hun oordeel daaromtrent innemen, om zich vervolgens daar na te rigten, ten eynde zy zich onder malkanderen vergelyken mogen.

ART. 6.

Indien de Assuradeurs met de Geassureerdens zich hier over niet verstaan konnen, zoo staat het dezelve

ve

ven vry van kundige menschen een beëdigde attestatie te nemen, hoe zy die verdorvene Goederen hebben bevonden, en zoo wanneer daar by blijkt, dat niets gezonts geborgen is, of dat het gene, 't welk noch geborgen is, de moeyte van droogen, wederopmaken en transporteren niet waardig is, zoo kan de Geassureerde of de Goederen verkoopen, en 't gunt 'er dan te kort komt, van de Assuradeurs hem laten goed doen, of ook, zonder op den verkoop eens te wagten, de betaling der volle schade, tegens aanwysing en cedering der verdorvene Waaren, van dezelven vorderen.

T I T 12.

Betreffende de Taxeering der schadens.

A R T. 1.

Schade aan 't Casco van een Schip gekomen zynde, zal het zelve, hier opgebragt wezende, door de daar toe gestelde Overluyden der Scheepstimmerlieden, Touwslagers en Zeylemakers werden getaxeert; édog zal inzonderheyd daarop agtgenomen werden, of een Schip en deszelfs gereedschappen oud of nieuw komen te wezen, en zulks onderzocht zijnde, zal de Taxatie daar na gereguleerd werden.

A R T. 2.

Wanneer by 't lossen van een Schip een gedeelte

der Lading, of ook alles werd beschadigt bevonden, zo zal het zelve na goedvinden van den Assuradeur, of door een beëdigd Taxateur gewaardeert, of in publicque Vendutie werden verkogt.

ART. 3.

De Geassureerde vermag niet zonder byzijn der Assuradeurs, of hare gemagtigde, die beschadigde Goederen te openen, maar in zoo verre de tyd en omstanden niet toelaten dezelven daar by te roepen, zoo zal evenwel de opening of ontpakking dier Goederen, niet anders, als in presentie van Notaris en Getuygen geschieden mogen.

ART. 4.

Wanneer Goederen in de Police getaxeert staande, en eenige daar van beschadigt wezende, de overige dog onbeschadigt gebleven zijnde, zoo zullen alleen de beschadigde, 't zy veele of weynige, opentlijk moeten verkogt werden, en den Dispacheur is gehouden van die verkogte Goederen de rekening, na derzelver Taxatie, op te maken, zonder in aanmerking te nemen, wat die overige nog onbeschadigde Goederen in verkoop zoude hebben konnen gelden; en den Assuradeur is gehouden van dezelven de Havery te betalen, niettegenstaande van de onbeschadigt geblevene Goederen zoo veel mogt onfangen of ingekomen zijn, als de gehele Taxe dezer Goede-

Goederen mogt komen te belopen of renderen.

Maar by aldien in de Police geen taxatie dier goederen is gedaan, zoo moet den Dispacheur de zoo genaamde factuur of inkoop rekening nevens de premie van Assurantie en reassurantie en onkosten, zoo van aan boord brengen als anderen, welke op de goederen gelopen zyn, tot een grondslag zyner rekening leggen, en hier op en verder op niets anders, noch op eenige zoo genaamde omstandigheden, of in gebeelde winst eenige opsigt of reflectie nemen.

TIT. 13.

Ten opsigt van het bewyzen der schaade.

ART. 1.

Als iemand schade vordert, moet hy bewyzen dat 'er schade geleden is.

ART. 2.

Offschoon in de Police deze Clausul gestelt mogt zyn, dat een geassureerde in geval van schade niets verder zal behoeven by te brengen als deze Police, zoo zal dog de zelve gehouden zyn, niet alleen het verongelukken van 't Schip, maar ook dat hy werkelyk interest in het zelve heeft gehad, met zyn Cognoscement, of daar geen Cognoscement voor handen is nog bygebragt kan werden, op d'een of d'andere geregtelyke manier te moeten bewyzen; ten zy dat in de Police uytdrukkelyk geaccordeert of gecon-

ditioneert is, geen cognoscement te vertoonen, in welk geval dan evenwel nog by de uytrekening der Havery de voorhanden zynde bewyzen en documenten zullen moeten werden bygebragt.

ART. 3.

Als Schippers, Stuurluyden en Matroosen eenige Koopmanschappen voor hunne rekening mede voeren, en de zelven, zonder dat daar van een cognoscement gemaakt is, verfekeren laten, zoo zullen de zelven, by voorvallende schade, hunne eygendom aan deze goederen, en dat zy zodanigen werkelyk in het Schip gehad hebben, en insgelyks ook hoe veel van de zelven zyn verlooren, en wat daar van is geborgen, met eede moeten beveftigen.

TIT. 14.

Van het Stranden en bergen der gestrande Goederen.

ART. 1.

Wanneer een Schip gestrant of op een zandplaat is vast geraakt, en de goederen nog geborgen of gesalveert kunnen werden, zoo moet de geassureerde, zoo haast hy narigt daar van heeft bekomen, zulks, wanneer de tyd het toelaat, de Assuradeurs door een Makelaar laten aanseggen, de welken, dan zoo haast het mogelyk is, twee of drie gedeputeerdens uyt de hunne

hunne verkiezen en met de geassureerde overleggen en beraden moeten, in presentie van den Dispacheur, indien men zyn bywesen daar toe vordert, wat ten besten van 't Schip en berging en weder bekoming der goederen te betragten en in het werk te stellen zy: Welke afspraak de geassureerde gehouden is na te komen, gelyk ook den Dispacheur verpligt is zyn te makene dispache daar na te schikken en in te rigten.

ART. 2.

Wannneer een Assuradeur zyn getekend capitaal voort betaalt, en tot de onkosten, die tot berging en wederbekoming van 't Schip en ingelade goederen werden vereyst, geen verdere uytgaaf nog bylaag doen wil, zoo is de zelve daar mede van zyn verbintenis ontslagen, en tot geen verdere onkosten gehouden; maar anderfints zyn de Assuradeurs gehouden alle de onkosten, door de geassureerdens ten besten van 't Schip en berging der goederen aangewent, aan de zelven te vergoeden.

ART. 3.

Als geborge goederen zoo verre beschadigt en verdorven zyn, dat tot der zelver herstelling veel tyd vereyst werd, en de geassureerde eenigsints by Calculatie kan opmaken, hoe hoog omtrent het verlies of de schade belopen zal, zoo is de zelve na verloop van drie maanden bevoegt, van zyne Assuradeurs, op aanstaande afrekening, zoo veel in te vorderen, als

reets

reets voor verlooren te zyn geagt kan werden, en hy na proportie der schade, volgens billykheyd en regt eysschen kan.

Tit. 15.

Wegens opgebragte Schepen, der zelver rantzoenering en reclame.

Art. 1.

Een Schip van Kapers of andersints genomen en opgebragt zynde, zoo is de geassureerde gehouden zulks zonder uytstel aan zyn Assuradeurs bekent te maken, en met de zelven, volgens aanwysing van 't 2. Art. van de voorgaande 14. Tit. dat geene afte spreken, wat tot bevryding en reclame van Schip en goederen nodig zyn mogt, en de zelven zyn ook schuldig de hier toe nodige onkosten, 't zy te gelyk of by paeyementen in contante penningen op te schieten.

Art 2.

Een Schipper gelegentheyd vindende zyn genomen of opgebragte Schip en goed weder vry te maken en te rantzoeneren, is niet alleen daar toe bevoegt, maar ook, wanneer zyner Reders en Bevragters beste daar door bevordert werd, gehouden en verpligt zulks uyt te werken; en als dan moeten de Assuradeurs dat geene, het welk den Schipper op die wyze daar toe heeft in 't werk gestelt, zonder eenige tegenspraak zig wel gevallen laten.

ART. 3.

Als een gerantfoeneert Schip, na gedane ontflag, opde reys verongelukt, of op nieuw genomen werd, zoo moet den Affuradeur niet alleen de fchade van 't geblevene, of op nieuw genomene Schip en Goederen, maar ook het rantfoen geld betalen.

ART. 4.

Een Schipper, zyn Schip weder vry gemaakt en gelofT hebbende, zal aanftonds en by de eerfte gelegentheyd aan de geaffureerde narigt daar van moeten geven, en deze zulks aan zyn Affuradeurs zonder vertoeven insgelyks weten laten, op dat in allen gevallen ter behoorlyker tyd eenige verfekering der rantfoen gelden ten minften zou kunnen in 't werk geftelt werden; maar by aldien den Schipper, alle mogelyke vlyt aangewent hebbende, egter geen gelegentheyd gehad heeft, om van het gepaffeerde ten eerfte narigt te geven, en het Schip middelerwyle fchade bekomende of verongelukkende, zoo blyft het by het geftatueerde van 't voorgaande 3. Art.

ART 5.

Offchoon de geaffureerde, in voorgemelde gevallen, zonder kenniffe en toeftemming zyner Affuradeurs niet bevoegt is iets te doen of in 't werk te ftellen, zoo is de zelve doch verpligt en verbonden, als de Affuradeurs zich niet aldaar ter plaatfe zelfs bevinden, het proces van reclame, alhoewel ten hunnen

kosten en risico, op zyn naam alleen uyt te voeren, en ten hunnen beste en voordeel op alle bedenkelyke en mogelyke aart en manier te betragten, en ook hun van alles spoedige narigt te geven.

A R T. 6.

In zoo verre het aangelegde proces van reclame in de tyd van zes maanden niet afgelopen is, of weynig hoop daar toe komt te wezen, dat het zelve in 't kort zal kunnen geëyndigt werden, en onder tusschen door 't verderf der Waaren reets werkelyk zig eenige schade opdoet, zoo is den Assuradeur gehouden zodanige reets bevonden werdende schade der verdorvene goederen en de reets aangewende onkosten op afrekening aan de geassureerde te betalen.

T I T. 16.

Wegens de aanwyzinge en Betaling der schade.

A R T. 1.

Zoo haast een Schip gebleven, of zonder eenige contradictie weg en opgebracht is, en dat reets de zekere narigt is ingekomen, dat van de Lading niets geborgen, ook geen hoop tot vrymaking van 't Schip of Goederen voor handen is, zoo zal de geassureerde, zoo haast hy daar van narigt bekomen heeft, het zelve de Assuradeurs door de Makelaar laten aantoonen, en dese dan ook gehouden zyn, binnen twee maanden, na de gewoone aftrek van 2. Per cento, de

de ſchade te moeten betalen, mits dat de ſchade alvorens met alle nodige documenten en ſtukken beweſen werd.

TIT. 17.

Ten opſigt van de tyd der invordering der ſchade, en der zelver Verjaring.

ART. 1.

Wanneer eenige ſchade, of maar een Havery voorvalt, of riſtorno van premie moet werden gedaan, zo moet zulks, wanneer de Schepen en goederen het ongeluk in Europa is overgekomen, binnen het verloop van een Jaar, maar wanneer het ongeluk buyten Europa is geſchied, als dan binnen twee Jaren, te rekenen van den dag dat het ongeluk is voorgevallen, op pœne van verſtek der pretenſie, werden geincaſſeert, of ten minſten door een geſwoore Makelaar alle de Aſſuradeurs, binnen de zelve tyd, in behoorlyke forma werden aangezegt, en den dag, wanneer 't zelve gedaan is, van de makelaar eygenhandig aangetekent werden.

ART. 2.

Maar vordert de geaſſureerde na gedane voorgemelde aanſegging in tien Jaren de ſchade niet, en dat hy den Aſſuradeur niet werkelyk voor 't Geregt Citeert of vervolgt, zoo is de zelve na verloop dezer Jaren van zyn pretenſie ten eenemaal verſteeken, en den Aſſuradeur of deſſelfs erfgenamen verder in 't geringſte niet gehouden te betalen.

Tit. 18.

Betreffende de Reassurantie.

Art. 1.

Wanneer een Assuradeur door ymand anders de risico, die hy op zig genomen had, hem weder versekeren wil laten, staat hem zulks vry te doen, mits dat hy zyn narigt, welke hy van het door hem verseker-de Schip en goed heeft, ook aan die Assuradeur, die de Reassurantie overneemt, getrouwelyk opgeeft, en in de Police duydelyk uytdrukt, dat de versekering op Reassurantie geschied; evenwel blyft de zelve aan zyn geassureerde niettemin, als voor heen, verbonden, en kan zodanige Reassurantie aan den geassureerde geensints prejudiceren.

Art. 2.

Als een Assuradeur in zoo slegten toestand geraakt, dat hy zyne op zig genomen verpligting niet nakomen kan, zoo staat het den geassureerde vry, zig door een ander op nieuws verseekeren te laten, en hy vermag van den insolvent geworden of onvermogende Assuradeur, met uythaling van zyn naam in de Police, de premie te rug vorderen.

Tit. 19.

Van Goede Mannen, en Gedeputeerdens.

Art. 1.

Alle Assurantie zaken, daar dispuut overvalt, zullen

len, eer en alvorens dezelve by de Admiraliteyt geregtelijk werden aangeklaagt, op ſtraffe van honderd Rixdaalders, zoo aanſtonts als de ſchade bekent is, en de documenten daartoe voorhanden zyn, zonder eenige de minſte uytſtel, aan Goede Mannen geſtelt, en binnen twee Maanden door dezelven afgedaan werden, of het zal den Gaſſureerde vryſtaan, na verloop van die tyd, die Aſſuradeurs, die tot de betaling onwillig zyn, geregtelijk te dagvaarden.

ART 2.

Goede Mannen zullen, namentlijk een door de Geaſſureerde, en een door de Aſſuradeurs, benoemt en verkoren werden.

ART. 3.

De Goede Mannen zijn gehouden alle omſtandigheden der zaken, na hun beſte weten en gewiſſe, wel te overwegen, en, zoo veel mogelijk, de partyen in vreede van den anderen te ſcheyden en te vereffenen, en zyn ook gehouden de Condities van zodanig vergelyk, als het zelve van alle de preſente goed gevonden werd, kortelijk, tot narigt van partyen, onder de Police te noteren, en daar by voornamentlijk mede aan te tekenen, of de gewoone 2. percento zal werden afgekort, of niet, eyndelyk ook nevens byvoeging van den datum, met hunne naam te onderſchryven.

ART. 4.

Wanneer de Goede Mannen zich met malkander niet verstaan kunnen, zullen dezelven een derde tot overman kiezen, en het gene alzoo twee van de drie, of, in geval geen super arbiter daar by is genomen, die twee eersten eenparig erkennen en goedvinden, daar aan zullen partyen, zonder eenige verdere uytvlugt zig moeten gedragen, en daar tegens geenderhanden voorwendzel noch provocatie aan 't Geregt toegelaten werden.

ART. 5.

Gelyk de Assuradeurs niet gehouden zyn, tegens hunne goede bewilliging, zich met Goede Mannen in te laten, alzoo kan ook niemand tot het aannemen van een Goede-manschap of Over-manschap, indien hy zich niet vrywillig daar toe verklaart, genoodzaakt werden.

ART 6.

Het gene onder Goede Mannen werd verhandelt en beraamt, zal aan party geen nadeel nog prejuditie geven, in zoo verre en wanneer de zaak niet finaal tot besluyt werd gebragt en afgedaan.

ART. 7.

By aldien de Assuradeurs, door de Goede Mannen of Geassureerde, zelfs twee of driemaal tot afdoening eener schade of Havery, aangesproken en vermaant werden, en zy, of door Gedeputeerde, of zelfs

zelfs in perſoon en in genoegzaam getal, welk getal over de helft der Perſoonen zyn moet, niet compareren; zoo zyn de Geaſſureerdens bevoegt, na verloop van zes weken, van den dag af aan, dat zy de Aſſuradeurs het eerſte daar toe hebben aangemaant, met hare zaken voort te gaan, en dezelve by het Admiraliteyts Geregt aan te klagen.

ART. 8.

Het gunt tuſſchen de Geaſſureerdens, en het merendeel der Aſſuradeurs, of derzelver Gedeputeerden, door bemiddeling der Goede Mannen, geconcludeert en afgedaan werd, zulks zullen de overige abſenten zich inſgelyks moeten gevallen laten, en van waarde houden, en het gene geconcludeert is, zal tot derzelver narigt, onder aan de Police, gelyk in 't voorgaande 3. Art. geſtatueert is, werden geannoteert.

TIT. 20.

Aangaande de bedriegeryen, en daar toe geſtelde ſtraffe.

ART. I.

By aldien tegens verwagting een Geaſſureerde zelfs, of een beëdigd makelaar, of ook een Schipper, Stuurman en Scheepsvolk bedriegelyk handelen, en met opzet, arghliſtigheyd en moetwil, 't zy in het Aſſurantie Contract zelfs, de Aſſuradeurs benadelen, 't zy met de verzekerde Schepen, Goederen en

Lading

Lading onredelyk en slegt handelen, en dat daar door de Assuradeurs in schade vervallen, zoo zal zoodanige bedrieger, als hy van zyn boos voornemen kan werden overtuygt, offschoon de schaade noch niet werkelyk daar op gevolgd is, maar veel meer indien daar werkelyk eenig nadeel uyt ontstaan is, niet alleen alle het verlies, schade en onkosten moeten boeten en goeddoen, maar ook na gelegentheyd en omstanden van het crimen, crimineel aangeklaagt, en na bekentenis, by den Regter daar over exemplariter werden gestraft.

TIT. 21.

Van Haveryen, en derzelver omslag of Dispache.

ART. 1.

Alle schade aan Schip of Lading, gelyk ook alle ordinaire en extraordinaire onkosten, welken van den aanvang tot het eynde der Voyagie vereyscht werden, zyn voor Havery te houden.

ART. 2.

Havery werd *in kleyne of ordinaire* en *in groote ofte extraordinaire*, welke ook wel Commune en Havery Gros genoemt werd, gelyk ook in *particuliere Havery* afgedeelt.

ART. 3.

Kleyne of *ordinaire Havery*, werd nooyt door de Assuradeurs betaalt, onder dezelve werd begrepen alle

le ordinaire uytgaaf, als daar zyn ordinaire Loots, Vuur, Baak, Paal, Smak en Ligter-gelden, overvoer-Loon, Anker-geld, ordinaire Quarantaine en diergelyke, in welken de Lading twee derde parten, te rekenen na de laſten en niet na de waarde, en het Schip een derde dragen moet.

ART. 4.

Onder de ordinaire Havery werd mede begrepen die gene, welke by het Commercieel gereguleert is, als van Engeland, Vrankryk, Portugal, Italien, Petersburg en Archangel.

ART. 5.

Wanneer een Vreemd Schipper, die te vooren nooyt op de Elve is geweeſt, een Loots zoo maar in het onbekende aan Boord overneemt, en hy aan dezelve een meer als ordinair Loots-geld belooft, zoo komt zulks ten laſten van den Schipper alleen, en werd niet onder Havery gerekent.

ART. 6.

Wanneer de klyne Havery, als hier voor by Art. 4. gemeld, gereguleerd is, zoo moet het Schip de onkoſten van het opvoeren der Goederen, die aan den Elv-ſtroom uytgeloſt werden, alleen dragen.

ART. 7.

Onder de *Groote* of *extraordinaire Havery*, anders geſegd Commune en Havery Gros, werden begrepen kortelyk alle buyten gewone onkoſten, tot redding en behoud

Ggg van

van 't Schip en Goed aangewend, en ook de fchade by zoodanig geval ontftaan, welken dan over Schip, Goederen en Vragtgelden moeten werden verdeelt, en door den Affuradeur, indien dezelven, na aftrek des Difpacheurs provifie, boven de 3. percento beloopen, moet betaalen werden.

ART. 8.

By den omflag of verdeling der Havery Gros moet, voor eerft, het Schip na zyn regte waarde in die ftaat zoo als het uyt Zee komt, ten twede, het Goed na den inkoop rekening met byvoeging der onkoften tot aan Boord, maar zonder de premie, en ten derde, de Vragtgelden, naa aftrek van de huur van 't Volk en Lootsgelden, en wat meer onder de kleyne Havery behoort, gerekent werden.

ART. 9.

Tot de *extraordinaire* of *Havery Gros* behoort in 't byzonder,

1. Alle fchade, welke aan 't Schip, deszelfs equipagie en ingeladene Goederen ontftaat, en door goede defenfie overkomt, wanneer het zelve met Vyanden, Caapers of Zeerovers flaags raakt.

2. Alle buyten gewone Lootsgelden en onkoften, die een Schipper aanwenden moet, als zyn Schip lek geworden, of wegens eenige andere fchade genoodzaakt is een Haven te kiezen.

3. Wanneer een Schip op gronden vaftgeraakt zynde,

de, om daar van weder los te werden, hulp van vreemden gebruyken ofte losſchen moet.

4. Al het gene wat een Schipper met Caapers of Rovers, tot redding van Schip en Goed, accordeert aan hun te geven, of aan dezelven met zyn wil en weten, tot bevryding van Schip en Goed, volgen laat.

5. Het gunt tot genezing, verbinding en buyten gewone onderhoud van Officiers en Matroſen, welke by verdediging van 't Schip gequeſt en verlamt zyn, gevordert werd, inſgelyks het gene de weduwen en wezen der gener, die in 't gevegt geſneuveld zyn, toegelegt werd.

6. Het gene een Schipper aan zyn volk, in het gevegt of andere gevaren, tot aanmoediging ter dappere defenſie, en redding van 't Schip, komt te beloven.

7. Alle, tot redding van Schip en Goed, gekapte, geſlipte, of verſletene touwen en Scheeps-gereedſchappen.

8. Alles wat tot gemene beſt geworpen, of by het werpen, en verdere behoud van Schip en Goed, beſchadigt werd, uytgezondert het gunt hier agter Art. 9. Tit. *22*. werd aangewezen.

9. Dat gene, het welk in tyd van Oorlog, Armateurs of Commiſſie-Vaarders, die niet onder de vyandelyke party behoren, van Goederen of andere dingen, onder beloofte van betaling, komen weg te nemen, en die betaling niet volgt.

10. Onkosten, die by extraordinaire quarantaine, en onvermydelyke toevallen, gevordert werden.

ART. 10.

Kruyt, Loot, en wat verder tot ammunitie en defensie behoort, uytgesondert in het geval hier voor op Art. 9. N. 1. gemelt, werd onder Havery niet begrepen.

ART. 11.

Onder *particuliere* of *aparte Havery*, behoort zodanige schade, die aan een Schip alleen, of aan de Lading in 't byzonder, en niet tot afkering van algemene schade, overkomt; en moet zodanige schade van een ieder Assuradeur, die op 't zelve verzekert heeft, in zoo verre dezelve, na aftrek der provisie van den Dispacheur, boven de 3. percento beloopt, nevens alle onkosten apart betaalt werden.

ART. 12.

Den Assuradeur is bevoegt van alle Haveryen, boven de vyftig Rixdaalders beloopende, twee Rixdaalders by de betaling afte trekken, ten zy dat door de Goede Mannen, volgens Art. 3. Tit. 19. by het vergelyk der zaak of afmaking der schade, iets anders was bestemt en goedgevonden.

ART. 13.

Wanneer een Schip of Lading op de uytreys eenige schade krygt, zoo kan de zelve ter plaatse, daar de ontlading geschied, wel gereguleerd werden; maar aldaar niet gevoeglyk kunnende geschieden, moet zulks hier werden gedaan.

ART.

ART. 14.

By de taxering en verkoop der goederen, zoo wanneer aan Schip of goed eenige particuliere of aparte Havery is gevallen, zal naar den inhoud van Art. 2. 3. en 4. Tit. 12. gehandelt werden; en wanneer in de Police geen taxatie gedaan is, zal de Havery, op den voet na de inkoop der goederen met de onkoſten tot aan Boord, volgens de factuur, nevens de premie, naar aanwyſing van het voorgaande 4. Art. Tit. 12. en ook na het gene in den verkoop daar van gekomen is, gereguleert werden; en als dan bevonden werdende, dat by de publicque vendutie nog eenige avans op deſelve goederen boven den inkoop overſchiet, zoo zal van de zelve avans de Havery, prorato, door den eygenaar mede moeten werden gedraagen.

TIT 22.

Van Werping.

ART. 1.

Wanneer by een ſwaar onweer, of om zoo veel te gemakkelyker een vervolgende vyand te kunnen ontzeylen, de nood vereyſcht, om te moeten Werpen, zoo komt al zulk geworpen goed onder de Havery Gros, naar den inhoud van N. 8. & 9. Art. 9 Tit. 21. Edog dat het geworpene, te gelyk met de anderen goedere, pro rato mede contribueren.

A R T. 2.

Een Schipper mag op zyn authoriteyt alleen geen Werping doen, maar moet alvorens met zyn Officiers zulks wel overleggen, en hunne meening daar over hooren, of de nood zoo groot zy dat men werping doen moet.

A R T. 3.

De Schryver of die zyn emplooy waarneemt zal de omſtandigheyd der nood, en een yders meening, wanneer tot de Werping gereſolveert werd, exact noteeren moeten, en ook een lyſt der geworpene goederen, of van die by het Werpen beſchaadigt werden, getrouw opſtellen.

A R T. 4.

De omſtandigheyd en 't gevaar niet toelatende alles zoo te kunnen obſerveren, zoo moet daar van zo veel werden aangetekent, als de tyd komt toe te laten, en het overige door een beëdigde verklaring van 't Scheepsvolk naderhand beweſen werden.

A R T. 5.

By het Werpen zal den Schipper daar op letten, zoo veel de tyd en gelegentheyd toelaat, dat in de eerſte inſtantie alleen maar dat gene, 't zy van goed of gereedſchap, werd geworpen, het welk het minſt van waarde is, en men het beſt miſſchen kan, en is zulks nog niet genoeg, zoo kan hy ook andere goederen aantaſten.

A R T.

A R T. 6.

De ſchade en verlies, tot redding van 't Schip en goed door Werping veroorzaakt, zal van den Schipper ter plaatſe zyner ontlading omſtandig aangegeven en als Havery gros werden afgemaakt, maar indien daar ter plaatſe zulks niet gevoeglyk geſchieden kan, zal de afmaking herwaarts overgezonden werden.

A R T. 7.

Scheeps-proviſie, oorlogs-ammunitie, Officiers equipagie, klederen, gagie en volks huur contribueren niet in geval van Werping, doch de zelven werden nochtans, wanneer zy uyt nood over boord geworpen werden, gelyk andere geworpene Goederen, mede in Havery goed gedaan.

A R T. 8.

Alle goederen, boven op 't dek van 't Schip leggende, werden, wanneer zy geworpen of beſchadigt zyn, niet betaalt, nogtans moeten de zelven egter niet te min, wanneer zy behouden blyven, tot ander geworpen goed mede contribueren; Edoch blyft den eygenaar tegens den Schipper deſwegens zyn pretenſie behouden.

A R T. 9.

Wanneer een Schip na gedane Werping door onweer egter komt te blyven, of, den vyand niet konnende ontſeylen, genomen werd, zoo heeft die Havery geen plaats, maar 't gunt noch van de goederen uyt de Schipbreuk of magt der vyanden geborgen

werd,

werd, zulks blyft voor die geen; aan wien het toebehoort, en behoeft tot het verloorne of geworpene goed niets te contribueeren.

A R T. 10.

Gebeurde het nogtans dat een Schip, 't geen te vooren eenige goederen geworpen en zich alzoo gesalveert had, of den vyand ontkomen was, naderhand op zyn reys evenwel verongelukte of genomen wierd door een ander ongeluk, zoo zullen die goederen, die uyt het laaste ongeval geborgen of gered werden, in de schade der eerst geworpene goederen mede dragen, maar de onkosten en bergloonen zullen eerst van te vooren daar afgetrokken werden.

A R T 11.

Een Schipper op een rivier of by 't inlopen in een haven, om zyn Schip te ligten, een gedeelte van zyn Lading in Smakken of ander klyn vaartuyg oversettende, en de zelven beschadigt werdende of verloren rakende, zoo werden zodanige Goederen gehouden als of zy waren geworpen, en de schade daar van als Havery Gros betaalt.

A R T 12.

Maar een zodanig Schip nader hand vergaande met de rest der Lading, en de overgesette Goederen integendeel behouden te land komende, zoo zyn de zelven tot de schade van 't verlooren Schip en Goederen niet gehouden te contribueeren.

ART.

A R T. 13.

Van geworpen en weder geborgene Goederen werd in de berekening der Havery niets verder goed gedaan, als het gene door die Werping ſchade bekomen heeft en het gunt aan bergloon en andere onkoſten, om de zelven weder te bekomen, is uytgeſchoten: En zoo iets meerder mogt betaalt zyn, moet het overige weder te rug gegeven werden.

T I T. 23.

Omtrent de Makelaars, en hunlieden Courtagie.

A R T. 1.

Tot ſluyting van Aſſurantie contracten zullen geen anderen als geſwooren en in de ordonnantie ſtaande makelaars, in ſchryven en rekenen wel geoeffent, en Burgers dezer ſtad zynde, en ook alhier hun beſtendige woonplaats hebbende, mogen werden gebruykt, en buyten dien by niemand, hy zy wie hy wil, eenige Aſſurantie contracten, op een boete van vyftien Rixdaalders tegens yder Contraventeur, geſlooten mogen werden; Edog blyft het den Koopman vry ſtaan Aſſurantie onder hun lieden, buyten een Makelaar, na haar goedvinden te ſluyten.

A R T. 2.

Deze Makelaars zullen, by verlies van haar ampt, voor al geen handel mogen dryven, nog veel minder direct of indirect in eenig Schip of laading eenige deel mogen nemen.

ART. 3.

De Makelaars zyn verpligt een accuraat boek en regifter van alle hunne Affurantie zaken en geflotene handelingen te houden; als mede de door haar geflotene contracten, na der zelver datum, insgelyks ook zodanige narigten, als zy de Affuradeurs daar van hebben gegeven, zorgvuldig te noteren; en alle zulke notificatiën nevens de dag, wanneer de zelve gedaan zyn, en hoe zig de Affuradeurs daar op verklaart hebben, ook 't geene op de comparities is afgehandelt, omstandig aan te tekenen; op dat zy, wanneer daar omtrent eenige informatie van hun gevordert werd, met aantoning van haar boeken in ftaat zyn een zeker en voldoenend berigt van hunne verrigtinge te kunnen geven; en zulks op verlies van haar courtagie, of na omftandigheyd van zaken, op fwaarder ftraffe, wanneer eenige nalatigheyd of onregt hier omtrent door hun begaan werd.

ART. 4.

Tot yder Affurantie zullen de Makelaars een daar op toepaffelyke Police gebruijken, en dat van deze Formulieren welke hier nevens zyn gedrukt op pœne van 10. Rixdaalders tegens yder Contraventeur, en zullen zig in het invullen en opmaken der Policen in alle zaken na deze ordonnantie fchikken en gedragen moeten.

ART. 5.

De Makelaars zullen van den Koopman niet meer als

als een quart Per cento, en van de Aſſuradeurs een agſte Per cento courtagie vorderen of ontfangen mogen, op arbitraire ſtraffe, maar, de premie onder de 2. Per cento belopende, zullen zy van de Aſſuradeurs geen courtagie nemen of vorderen mogen.

A R T. 6.

De Makelaars zullen zoo wel de geaſſureerdens als de Aſſuradeurs getrouw dienen moeten, en van de by haar bekende omſtandigheden voor de zelven niets verſwygen mogen, maar alles opregt opgeven, en zig by het ſluyten der Aſſurantie van gener hande perſuaſies of bedriegelijke miſleydinge bedienen mogen op ſtraffe als by Art. 3. geſtatueert is, welke, na bevinding van zaken, inſonderheijd wanneer door een opſettelyke verduijſtering der waarheyd iemand in ſchade vervalt, zig aan lyf en goed zal uytſtrekken.

A R T. 7.

Gelijk dan ook de Makelaars de premie, door de geaſſureerde hun betaalt, zonder uijtſtel aan de Aſſuradeurs gehouden zyn te voldoen, zoo zullen de zelven, in geval zy in 't betalen der ontfange premie nalatig zijn, een quart Per cento daar door verlieſen, en dan evenwel de premie aanſtonts ten vollen aan de Aſſuradeurs moeten betalen.

A R T. 8.

Als den Aſſuradeur by de Makelaar op goed geloof de premie ſtaan laat en daar door ſchade leyd, heeft hy zyn regres alleen maar op de zelve; maar word de

Makelaar insolvent, en de geassureerde heeft aan de zelve Makelaar de premie zelfs noch niet betaalt, zo is de geassureerde gehouden de zelve aan den Assuradeur te betalen.

ART. 9.

Een Makelaar de premie ontfangen en de zelve aan den Assuradeur noch niet hebbende betaalt, maar de zelve met opset hem hebbende onthouden, de zodanige zal als een eer en pligt vergetene op de Beurs werden bekent gemaakt, en tot sluyting van eenige Assurantie nooyt weder werden gebruykt.

Iste POLICE.

Op 't Casco van 't Schip.

Wy ondergeschrevene Assuradeurs verzekeren, een yder voor zich zelve en zyne erven, aan . . . . . . de door ons ondergetekende somma, tegens den ontfangst van . . . . . premie, op het . . . . . . Casco van het Schip, dessels Masten, Zeylen, Ankers, Geschut, Ammunitie, Victualie, en alle verdere gereedschappen en toebehoren, genaamt . . . . gevoert werdende van . . . . . Schipper, of een ander; naa . . . . . gaande . . . 't welk met onze bewilliging op . . . getaxeert werd. God brenge het zelve in Salvo. Wy nemen op ons het gevaar en risico van

van alle ſchadens en ongelukken, die aan dit . . . . Caſco van 't Schip, in 't geheel of ten deele, gedurende deze reyſe, op de een of d'andere wyze mogten overkomen, het zy door gevaar van Zee, ſtorm en onweder, Schipbreuk, ſtranding, overſeyling, brand, verwaarloſing en verſeyling, arreſten en moleſten van Koningen, Vorſten en Republicquen, vyandelyke neeming en opbrenging, repreſallies en confiſqueeringen, geweldiger hand ſpoljering van Kaapers en Zeerovers, verſiën en moetwil van den Schipper en zyn volk, of door alle andere bedagte en onbedagte gevallen en ontmoetingen; zodanig dat wy ons ten vollen in de plaats van . . . . ſtellen, om den zelve voor alle ſchade te bevryden en vry te waaren; en neemt deze riſico haren aanvang van den dag en uur aan, dat het Schip zyne lading of ballaſt heeft begonnen in te nemen, tot den tyd toe, dat het zelve . . . . . is aangekomen, en zyne Lading ten vollen zal geloſt hebben. Wy beloven, verzekeren, en verſpreken by deze te zamen en byzonder, dat wy, zoo wanneer op voorgemelde of eenige andere aart en wyze aan het Caſco Scheeps eenig ongeluk of ſchade komen mogt, ieder de door ons hier onder getekende ſomma, of zoo veel tot des Geaſſureerdens volkomene herſtelling der ſchade en extraordinaire onkoſten zal werden vereyſcht, naar gedane aanwyzing, en bewys van

de ongelukkige toevallen en geledene ſchade, door de Geaſſureerde te doen, binnen twee Maanden deugdelyk en prompt te zullen betalen; gelyk wy dan ook in alle, zoo wel gedrukte als by geſchrevene Clauſuls en bedingen, welke nevens de gedrukte van gelyke kragt, of veel meer als dezelve, gehouden zullen werden, ons aan het Aſſurantie en Havery Relement van deze Stadt Hamburg onderwerpen, onder verband van alle onze Goederen, en zonder argh of liſt door . . . . . . beëdigde Makelaar geſloten, Hamburg, den . . . . .

II[de] Police,

Op Goederen.

Wy ondergeſchrevene Aſſuradeurs, voor Ons en onze Erven, bekennen, een ieder voor zyne getekende ſomma, verzekert te hebben aan . . . . op . . . . . : welke [met ons Aſſuradeurs conſent, offſchoon dezelve meer of minder gekoſt hebben of waardig zyn mogen, en wy in 't vervolg tot bewys en rekening dier waarde geen ander bewys als alleen deze Police zullen mogen vorderen, op . . . . . getaxeert] geladen zyn, [of nog te laden] in het Schip . . . . . 't welke Schipper . . . . . . of een ander tegenwoordig voert, en van . . . . . . alwaar 't zelve deze Goederen heeft ingenomen, na . . . . alwaar deze ingenomen Goederen ontladen en geloſt moeten werden,

den, na toe gaan zal. Wy nemen op ons, tegens den ontfangſt van . . . percento premie, de riſico en 't gevaar dezer ingeladene Goederen, ten opſigt van alle ſchadens en ongelukken, zoo als dezelven, in 't geheel ofte ten deele, in bedagte of onbedagten gevallen, op eeniger hande aart ofte wyze zoude kunnen overkomen ofte aantreffen; alzoo wy inſtaan voor alle gevaar van de Zee, Storm en Onweder, Schipbreuk, Stranding, Overzeyling, Werping, Brand, Arreſten en Moleſten van Koningen, Vorſten en andere Potentaten, Vyandelyke neming en opbrenging, Confiſcatien en Repreſalljes, ook voor geweldige ſpoliering van Caapers en Zeerovers, en voor alle andere periculen, welke die Goederen op deze reyze door uytterlyk geweld zouden kunnen overkomen; het zy zulks door verſuym, verſien en moetwil van den Schipper ofte van zyn Scheepsvolk, ofte op eenige andere wyze mogte geſchieden; ſtellende ons ten dien eynde ten vollen in de plaatze der voorgemelde . . . . om denzelve voor alle ſchade vry te waren; beginnende deze riſico van het moment af aan, dat deze Goederen van Land zyn gegaan, om aan Boord te werden gebragt, tot dat dezelven tot . . . . . . vry en onbeſchadigd weder zullen zyn aan Land gebragt. God geleyde het in Salvo. Wy zyn ook te vreden, dat het Schip, waar in deze Goederen zyn geladen, op 't goedvinden des Schippers zyne reyze voortzetten mag. En zoo verre het mogte gebeuren,

beuren, 't welk God verhoede, dat op bovengemelde, of eenige andere aard en wyze, aan deze Goederen en Koopmanschappen eenig ongeluk komen mogten, of dat dezelven in 't geheel of ten delen verlooren, verdorven ofte beschadigt wierden, zoo beloven wy en verbinden ons, zoo wel de eerste als de laaste, een ieder voor de door hem hier ondergetekende somma, alle de schadens en verliezen, nevens alle extraordinaire onkosten te zullen rembourseren, en, nadat ons van het voorgevallene ongeluk behoorlyke narigt zal gegeven zyn binnen twee Maanden een ieder zyne getekende somma, of zoo veel van dien als tot volkomenen vrywaring van schade van den Geassureerde zal werden vereyscht, prompt te zullen betalen. Gelyk wy dan ook omtrent alle zoo wel gedrukte als by geschrevene Clausulen en bedingen, welke nevens de gedrukte van gelyke kragt en waarde, of veel meer als dezelve, gehouden zullen werden, ons aan het Assurantie en Havery Reglement van deze Stad Hamburg onderwerpen; onder verband van alle onze Goederen, en zonder argh of list door . . . . beëdigde Makelaar aldus gesloten, Hamburg, den . . .

III^de^ Police.

Op Bodemary, Cambio Marino en Vragt-penningen.

Wy ondergeschrevene Assuradeurs, voor ons en onze erven,

erven, verzekeren aan . . . . een yder voor zyn getekende somma, tegens den ontfangst der premie van . . . . op Bodemary gelden, welke de zelve heeft gegeven op de bodem van 't Schip [of Goederen, en Vragt-penningen, geladen in het Schip] . . . . . . genaamt, waar op . . . . . of een ander, Schipper is, van . . . . . . na . . . . . . alwaar dat Schip zyne goederen ontladen en lossChen zal. God geleyde het in Salvo. Wy nemen op ons het gevaar en de risico van alle schade en ongelukken, welken dit Schip [of Goederen] geheel ofte ten dele gedurende deze reyse, op de eene of de andere wyze zouden mogen overkomen, het zy door gevaar van de Zee, Storm en Onweder, Schipbreuk, Stranding, Overzeyling, Brand, Verwaarlosing en Verzeyling, Arresten en Molesten van Koningen, Vorsten en Republicquen, Vyandelyke neming en opbrenging, Represallies en Confisquatien, geweldiger hands spoljering van Caapers en Zeerovers, misslagen en mishandelingen van den Schipper en zyn volk: en in alle anderen bedagte of onbedagten toevallen, van den dag en uur af aan, dat dit Schip zyne Lading of ballast heeft beginnen in te nemen [dat de goederen op Bodemary van land en aan Boord zyn gebragt] tot dat het zelve tot . . . . aangekomen en zyne lading volkomen gelost zal hebben . . . . . stellende ons ten vollen in de plaatse van . . . . . om den zelve voor alle schade

vry te waren, belovende, dat in geval, op voorgemelde ofte eenige andere wyze, aan dit verbodemde Schip of Goederen, ook Vragt-penningen eenig ongeluk of schade komen mogte, en den bodem van het zelve minder als 't beloop van deze Bodemary aan land brengen mogte, dat wy aan . . . . . na gedane aanwysing en behoorlyk bewys van 't verlies of schade, de door ons getekende somma, of zoo veel daar van tot de volle schadelooshouding met alle de extraordinaire onkosten gevordert werd, binnen twee maanden opregt en zonder tegenspreken te zullen betalen. Gelyk wy dan ook in alle dezen zoo wel gedrukte als by geschrevenen Clausulen en Conditien, welken nevens de gedrukte van gelyke kragt en waarde, of veel meer als de zelven, gehouden zullen werden, ons aan het Assurantie en Havery Reglement van deze stad Hamburg onderwerpen; onder verband van alle onze goederen, en zonder argh of list door den beëdigde Makelaar. . . . alzoo gesloten, Hamburg den . . .

IV^de^ POLICE,

Op Groenlandse en andere Visscheryen.

Wy ondergeschrevene, voor ons en onze erven, verzekeren aan . . . een yder voor zyne ondergetekende somma, tegen ontfangst der bedongene premie, tot . . . na Groenland, Spitsbergen en alle andere byleggende havenen, op de walvisvangst . . . het Schip . . . .

genaamt,

genaamt, waar op . . . of een ander Commandeur is, nevens desselfs toebehoren en Vleet, gaande en komende . . . om na goedvinden der plaatsen in en buyten het eys te zeylen, te visschen, te losschen en te laden, zoo als de nood vereysschen zal. God geleyde het in Salvo. Wy nemen op ons het gevaar en risico van alle schadens en ongelukken, welke dit Schip, desselfs toebehoren en vleet, gedurende deze reyse en zoo lange de Visschery duurt, op de een of d'andere wyze treffen en overkomen zoude mogen; het zy door gevaar van de Zee, storm en onweder, eys, stranding, brand, verwaarlosing, verseyling en overseyling, arresten en molesten van Koningen, Vorsten en Republicquen, vyandelyke neming en opbrenging, represallies en confisquatien, geweldigerhand Spoljering van Kaapers en Zeerovers, versien en moetwil van den Schipper en zyn volk, en in alle andere bedagten en onbedagten toevallen, stellende ons ten vollen in de plaats van . . . . . . om de zelve voor alle schade te bevryden. nemende deze risico haren aanvang van den dag en uur af aan, dat het Schip is begonnen uytgerust te werden, tot dat het zelve na geëyndigde Visschery en volbragte reyse, behouden tot . . . . . . weder zal wezen aangekomen en zyn lading geloscht zal hebben . . . . Wy beloven en verbinden ons te zamen en byzonder, zoo wanneer op voorgedagte of eenige andere wyze aan dit Schip eenig ongeluk of schaden mogte komen; dat wy, nadat ons door de geassureerde behoorlyke

aantoning of bewys van het ongelukkig toeval en geledene ſchade zal wezen gedaan, een ygelyk de door ons hier onder getekende ſomma, of zoo veel als tot de volle herſtelling der ſchade en extraordinaire onkoſten van den geaſſureerde zal werden vereyſcht, binnen twee maanden deugdelyk en zonder exceptie aan de zelve te zullen voldoen; Gelyk wy dan ook in allen dezen zoo wel gedrukten als bygeſchrevenen Clauſulen en conditiën, welke nevens de gedrukte van gelyke kragt en waarde, of veel meer als de zelven, gehouden zullen werden, ons aan het Aſſurantie en Havery Reglement van deze ſtadt Hamburg onderwerpen; onder verband van alle onze goederen, en zonder argh of liſt door . . . . beëdigde Makelaar aldus geſloten, Hamburg, den . . . . .

V^de^ POLICE,

Op 't Leven van een Perſoon.

Wy ondergeſchrevene, voor ons en onze erven, verzekeren aan . . . . een yder voor de door ons ondertekende ſomma, tot . . . Per cento premie, het Leven van de Perſoon . . . . Varende voor . . . . . . op 't Schip, genaamt . . . gaande van . . . . . na . . . . . of, by aldien dit Schip, 't welk God verhoede, quam te verongelukken, en deze perſoon geſalveert wierd, op al zodanig een Schip, waar op hy zig verder embarqueeren of ook zyn reyſe te lande voortſetten mogten.

God

God geleyde hem in Salvo. Wy nemen op ons het gevaar en risico dezer Persoon, het zy de zelve een natuurlyke, het zy een geweldige dood en op wat wyze het ook zy , op deze reyze mogt komen te sterven, van de tyd of aan dat hy zig aan Boord hegeven heeft tot na zyn gelukkige aankomst ter gedestineerder plaatse , en tot dat hy van Boord Levendig weer aan land getreden zal zyn.

Wy beloven ook, dat, by aldien deze persoon, gedurende deze voyagie, en eer hy op zyn arrivement van Boord getreden, of aan deze plaats te water of te land zal wezen aangekomen, een natuurlyke of geweldige dood mogt komen te sterven, dat wy als dan aan zyn erven of houders dezer Police,een yder de door ons getekende somma promt betalen zullen. Gelijk wy dan ook in allen dezen zoo wel gedrukten als bygeschrevenen Clausulen en conditien, welk nevens de gedrukte van gelyke kragt en waarde, of veel meer als de zelven, gehouden zullen werden, ons aan het Assurantie en Havery Reglement van deze stad Hamburg onderwerpen; onder verband van alle onze goederen, en zonder argh of list door . . . . . beëdigde Makelaar aldus gesllooten, Hamburg den . . . . . .

VI^de^ POLICE.

Op 't Gevaar voor Turken, en Rantzoen-Gelden.

Wy ondergeschrevene Assuradeurs, voor Ons en

onze Erven, Verzekeren aan . . . . een ieder voor de door ons ondergetekende somma tot . . . percento premie, den Persoon van . . . varende voor . . . . op 't Schip, genaamt . . . . gaande van . . . na . . . of, als dit Schip kwam te verongelukken, of zyn reys niet volbrengen konde, op al zulk een Schip of Scheepen waar op de gemelde . . . zich embarqueeren mogte, om voorgemelde reys te volbrengen, en verder op alle wegen, het zy te Water of te Land. God geleyde denzelven in Salvo. Wy nemen op ons 't gevaar en risico voor de vryheyd dezer Persoon, wanneer dezelve door Turkze Zeerovers, Moorsche, Barbarysche, of andere Onchristelyke Zeerovers en Corsaire genomen, gevangen en in hare Havens in Slaverny mogt opgebragt werden. En in geval hem zodanig ongeluk, dat God verhoede, mogt overkomen, zoo beloven wy een ieder de door ons hier ondergetekende somma tot zyn Lossing en Rantzoen, zoo haast wy zekere narigt daar van bekomen hebben, binnen twee Maanden in der Slaven Cassa alhier, op het vertoonen dezer Police, prompt te zullen betalen; edog onder voorwaarde, dat deze door ons getekende somma tot niet anders, als tot Rantzoenering en Lossing der voornoemde Persoon uyt zyn Slaverny, en verder tot dat gunt, 't welk tot bekoming zyner vryheyd dependeert, zal mogen werden aangelegd; Gelyk wy dan ook in allen dezen zoo wel gedrukten, als by geschrevene Clausulen en Con-

diten,

diten, welke nevens de gedrukte van gelyke kragt en waarde, of veel meer als dezelven, gehouden zullen werden, ons aan het Assurantie en Havery Reglement van deze Stad Hamburg onderwerpen; onder verband van alle onze Goederen, en zonder argh of list door . . . . . . beëdigde Makelaar aldus gesloten, Hamburg den . . . . .

VIIde POLICE

Op Goederen per As of te Land, of langs Rivieren afgezonden.

Wy ondergeschrevene Assuradeurs, voor Ons en onze Erven, Verzekeren aan . . . . een ieder voor de door ons getekende somma tegens den ontfangst van . . . . . percento premie op

Goederen	Goederen . . Gemerkt ,
afgezonden van . . .	. . afgeladen in 't Schip,
gaande na	genaamt . . . .
per Post of Postwagen in een Pacquet of Zak	met Schipper . . . . .
Gemerkt	gaande van . . . . .
beginnende deze risico van het uur af aan, dat die Goederen op de Post zyn gelevert, tot dat dezelve tot . . . . . goed en wel geconditioneert weder zyn uytgeleverd. God geleyde het in Salvo.	na . . . . . .
	beginnende deze risico van het uur af aan, dat die Goederen geladen zyn, tot dat dezelve tot . . . . . goed en wel geconditioneert weder zyn uytgeleverd. God geleyde het in Salvo.

Wy nemen op ons al het gevaar, 't welk deze Goederen in 't geheel of ten deele, in bedagten of onbe-

onbedagte toevallen, op deze reyze, en op deze of gene manier zoude mogen treffen of overkomen; het zy door Storm en Onweder, vergaan van 't Schip, lekkagie en schade, Brand, arresten en molesten van Koningen en Vorsten, derzelver represallies en confisquatien, berooving door Struykroovers of andere Dieven, en by alle andere toevallen; belovende, dat in geval aan deze Goederen, op diergelyke wyze eenig ongeluk komen mogte, ons in des Geassureerdens plaatze te stellen, en denzelve, een ieder na rato van de door ons getekende somma, de volle schade zoo aan Capitaal als extraordinaire onkosten, binnen twee Maanden te zullen betalen; Gelyk wy dan ook in allen dezen, zoo wel gedrukte als bygeschrevenen Clausulen en Conditien, welke nevens de gedrukte van gelyke kragt en waarde, of veel meer als dezelven, gehouden zullen werden, ons aan het Assurantie en Havery Reglement van deze Stad Hamburg onderwerpen; onder verband van alle onze Goederen, en zonder argh of list door . . . . . beëdigde Makelaar aldus gedaan en gesllooten, Hamburg den . . . .

E Y N D E.

JX
4410
R7

Rocco, Francesco
Merkwaardige aanmerk.

PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY

UTL AT DOWNSVIEW
D RANGE BAY SHLF POS ITEM C
39 13 06 18 03 022 5